

**UCHWAŁA NR XLII/276/17
RADY GMINY ŻURAWICA**

z dnia 13 października 2017 r.

**w sprawie wprowadzenia zmian w Gminnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Żurawica
na lata 2016-2022.**

Działając na podstawie art.18 ust.2 pkt.15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r., o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. z 2016 r., poz. 446, z późn. zm.) oraz art.14 ust.1, art.15, art.19 i art.23 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2015 r., poz. 1777, z późn. zm.),

**Rada Gminy Żurawica
uchwala, co następuje;**

§ 1. Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Żurawica na lata 2016-2022 stanowiący załącznik do uchwały Rady Gminy Żurawica nr XXXVI/238/17 z dnia 27 kwietnia 2017 r., zmieniony uchwałą Rady Gminy Żurawica nr XXXVIII/251/17 z dnia 2 czerwca 2017 r., otrzymuje brzmienie określone w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Żurawica.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

Józef Pukajło

Załącznik do uchwały Nr XLII/276/17
Rady Gminy Żurawica
z dnia 13 października 2017 r.

***Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Żurawica
na lata 2016 - 2022***

Żurawica, październik 2017 r.

Opracował:

Daniel Smuczek

Spis treści

1. Wstęp.....	1
1.1. Jak pracowaliśmy nad Gminnym Programem Rewitalizacji?	3
1.2 Kluczowe wnioski z prac nad GPR.....	4
2. Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Żurawica.....	6
2.1 Sfera przestrzenna.....	6
2.1.1 Położenie i podział administracyjny gminy.....	6
2.1.2 Rys historyczny	8
2.1.3 Zasoby środowiska naturalnego.....	9
2.1.4 Użytkowanie gruntów	10
2.1.5 Infrastruktura techniczna i budownictwo	14
2.1.6 Infrastruktura komunikacyjna	20
2.1.7 Infrastruktura kultury i sportu	22
2.1.8 Infrastruktura rekreacyjno-turystyczna.....	27
2.2 Sfera gospodarcza	29
2.3 Sfera społeczna.....	31
2.3.1 Struktura demograficzna.....	31
2.3.2 Poziom i struktura bezrobocia.....	36
2.3.3 Edukacja	38
2.3.4 Ochrona zdrowia i pomoc społeczna.....	39
2.3.5 Bezpieczeństwo publiczne	42
2.4 Sfera środowiskowa.....	42
2.5 Sfera gospodarki odpadami komunalnymi.....	45
2.6 Stan środowiska akustycznego.....	46
2.7 Stan budownictwa mieszkalnego i publicznego	47
3. Pogłębiona Diagnoza obszaru rewitalizacji – metodologia wyboru obszaru rewitalizacji oraz koncentracja programu rewitalizacji.....	51

3.1	Podstawowe informacje charakteryzujące poszczególne diagnozowane obszary.....	53
3.2	Wskaźniki zjawisk negatywnych.....	58
3.2.1	Wskaźniki społeczne.....	58
3.2.2	Wskaźniki gospodarcze.....	63
3.2.3	Wskaźniki środowiskowe.....	64
3.2.4	Wskaźniki przestrzenno – funkcjonalne, techniczne.....	64
3.2.5	Ranking i podsumowanie terenów zdegradowanych.....	65
3.2.6	Wskazanie kluczowych potrzeb rewitalizacji wynikających z przeprowadzonej diagnozy.....	67
4.	Opis wybranych obszarów rewitalizacji.....	69
4.1	Obszar rewitalizacji nr 1 Żurawica,.....	70
4.2	Obszar rewitalizacji nr 2 Maćkowice.....	74
4.3	Obszar rewitalizacji nr 3 Wyszatyce.....	76
4.4	Obszar rewitalizacji nr 4 Kosienice.....	78
4.5	Obszar rewitalizacji nr 5 Bolestraszyce.....	80
4.6	Podsumowanie diagnozy obszaru przewidzianego do rewitalizacji – analiza SWOT.....	84
5.	Charakterystyka obszarów objętych rewitalizacją.....	86
6.	Założenia Gminnego Programu Rewitalizacji.....	95
6.1	Misja rewitalizacji Gminy Żurawica.....	95
6.2	Cele rewitalizacji, kierunki działań i przedsięwzięcia rewitalizacyjne.....	95
7.	Opis wizji stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji.....	100
8.	Przedsięwzięcia rewitalizacyjne.....	102
8.1	Projekty.....	102
8.2	Przedsięwzięcia rewitalizacyjne.....	102
8.3.	Kompleksowość projektów.....	121
9.	System wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji.....	126
10.	Struktura zarządzania, prowadzenie monitoringu i ewaluacji GPR, system wprowadzania zmian w programie.....	128
10.1	Struktura zarządzania Gminnym Programem Rewitalizacji.....	128

10.2 Monitoring.....	128
10.3 Ewaluacja Gminnego Programu Rewitalizacji.....	134
10.4 Określenie niezbędnych zmian w uchwałach	134
10.4.1 Określenie niezbędnych w uchwale, o której mowa w art. 7, ust. 3.....	134
10.4.2 Specjalna Strefa Rewitalizacji.....	135
10.4.3 Zmiany w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego	135
10.4.4 Niezbędne zmiany w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego	135
10.4.5 Niezbędne zmiany w wieloletniej prognozie finansowej.....	135
10.4.6 Określenie ewentualnych koniecznych zmian w uchwałach, o których mowa w art. 21 ust 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmiennie Kodeksu cywilnego (Dz. U. z 2014 r. poz. 150 oraz z 2015 r. poz. 1322).....	135
10.5 Zasady aktualizacji GPR.....	135
10.6 Harmonogram realizacji GPR	136
10.7 Ocena oddziaływania na środowisko Gminnego Programu Rewitalizacji	137
11. Powiązania programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi.....	138
12. Potencjalne źródła finansowania projektów rewitalizacyjnych.....	144
13. Mechanizmy zapewniania komplementarności programu	152
13.1 Komplementarność przestrzenna.....	152
13.2 Komplementarność problemowa	154
13.3 Komplementarność proceduralno – instytucjonalna.....	163
13.4 Komplementarność międzyokresowa.....	164
13.5 Komplementarność źródeł finansowania	165
13.6 Podsumowanie komplementarności	165
14. Ramy finansowe GPR.....	175
15. Uspołecznienie dokumentu i proces partycypacji społecznej	179
16. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji	185
16.1 Partnerstwo – zasady współpracy pomiędzy sektorem publicznym, społecznym i gospodarczym.	185

<i>16.2 Instrumenty wsparcia beneficjentów działań rewitalizacyjnych.....</i>	<i>186</i>
<i>16.3 Instrumenty włączające społeczność lokalną w działania rewitalizacyjne.....</i>	<i>186</i>

1. Wstęp

Ustanowienie obszaru rewitalizacji –ramy prawne procesu rewitalizacji , od momentu zdelimitowania obszarów gminy (wyznaczenia obszarów zdegradowanych, a następnie rewitalizacji), aż do realizacji działań rewitalizacyjnych, mających na celu wyprowadzenie wyznaczonego obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego, prowadzony musi być zgodnie z: Wytycznymi Ministra Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 z dnia 2 sierpnia 2016r.,Ustawą z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, Dz.U. 2015 poz. 1777. Definicje i regulacje zawarte w obu dokumentach, są zbieżne lub uzupełniają się komplementarnie –dla opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji należy stosować je łącznie. Dla pełnego rozumienia procesu delimitacji (wyznaczenia obszarów zdegradowanych i rewitalizacji), zaprezentowano kluczowe definicje i wnioski istotne dla opracowania GPR.

Rewitalizacja:

Zgodnie z art. 2 ust. 1. ustawy o rewitalizacji, „stanowi (ona) proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji”. „Obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic.”

Stan kryzysowy:

Wg wytycznych Ministra Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 z dnia 2 sierpnia 2016 r. – Rozdział 3 Kwestie definicyjne, wyjaśnienie pojęć: „Stan kryzysowy – stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych (w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym), współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z następujących sfer:

- a. gospodarczej (...),
- b. środowiskowej (...)
- c. przestrzenno-funkcjonalnej (...),
- d. technicznej (...).

Skalę negatywnych zjawisk odzwierciedlają mierniki rozwoju opisujące powyższe sfery, które wskazują na niski poziom rozwoju lub dokumentują silną dynamikę spadku poziomu rozwoju, w odniesieniu do wartości dla całej gminy”(definicja ta jest zbieżna z ustawą o rewitalizacji, ustawa nie reguluje jednak kwestii mierników).

Obszar zdegradowany:

Zgodnie z ustawą o rewitalizacji obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym można wyznaczyć jako obszar zdegradowany, gdy łącznie występują na nim następujące 2 zjawiska:

- 1) koncentracja negatywnych zjawisk społecznych oraz
- 2) co najmniej jedno ze zjawisk kryzysowych w sferze gospodarczej, środowiskowej przestrzenno-funkcjonalnej, czy technicznej.

Praktyczny komentarz do ustawy o rewitalizacji podaje w tym kontekście:

„Podstawą wyznaczenia obszaru zdegradowanego jest stwierdzenie, że występują na nim negatywne zjawiska społeczne. Bez ujawnienia występowania tych zjawisk nie można stwierdzić, czy obszar ten stanowi obszar zdegradowany w rozumieniu ustawy. Czym są negatywne zjawiska społeczne? Ustawa nie wymienia ich w sposób wyczerpujący, wskazując jedynie przykładowe sfery społeczne, których zła kondycja powinna być brana pod uwagę w toku analiz. Należą do nich: bezrobocie, ubóstwo, przestępczość, niski poziom edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczający poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym”. Dalej zaś autorzy do komentarza do ustawy podają:

„Stwierdzenie występowania negatywnych zjawisk społecznych jest niezbędnym, ale nie jedynym warunkiem delimitacji obszaru zdegradowanego. Obok zjawisk społecznych muszą bowiem jednocześnie występować negatywne zjawiska co najmniej jednej dodatkowej sfery, to jest: (...).

Obszar rewitalizacji:

W zakresie definicji obszaru rewitalizacji, pojawia się w ustawie o rewitalizacji (jak również w wytycznych) sformułowanie, iż jest to obszar: obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, o których mowa w art. 9 ust. 1, to znaczy: społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych (czyli określenie szczególna koncentracja dotyczy występowania łącznie zjawisk kryzysowych w 5 sferach, nie zaś szczególnie czynników społecznych, o których mowa w definicji obszaru zdegradowanego), na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację.

Partycypacja

Zgodnie z ustawą partycypacja społeczna obejmuje przygotowanie, prowadzenie i ocenę rewitalizacji w sposób zapewniający aktywny udział interesariuszy, w tym poprzez uczestnictwo w konsultacjach społecznych oraz w pracach Komitetu Rewitalizacji. Należy zwrócić uwagę, iż interesariusze procesu rewitalizacji (ci, którzy korzystają z działań rewitalizacyjnych/na których działania rewitalizacyjne oddziałują), stanowią punkt odniesienia, na tyle mocny, iż zostało to podkreślone w ustawie, jako szereg wymagań stawianych gminom planującym i realizującym proces rewitalizacji, w oparciu o narzędzie ustawy.

Czym jest rewitalizacja i jej rola w rozwoju gminy?

Rewitalizacja jest zbiorem działań interwencyjnych dla rozwiązywania zidentyfikowanych problemów społecznych i skorelowanych z nimi problemów w co najmniej jednej z pozostałych sfer: gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej lub środowiskowej i w ramach których zaplanowane i zrealizowane powinny zostać inwestycje oraz przedsięwzięcia dedykowane dla grup mieszkańców, którzy w sposób szczególny potrzebują wsparcia. Rewitalizacja jest istotnym wyzwaniem dla samorządów, gdyż odnosi się do obszarów zdegradowanych –czyli znajdujących się w stanie kryzysowym.

Rewitalizacja ma zatem w pierwszej kolejności służyć poprawie jakości życia mieszkańców, aspekty społeczne rewitalizacji są kluczowe i nadrzędne dla wszystkich pozostałych.

Rewitalizację określają zatem następujące cechy:

- Jej cele zogniskowane są na sferze społecznej, bo kluczowym jest poprawić jakość życia ludzi, którym z różnych względów może gorzej się powodzić i trudniej żyć. W konsekwencji wsparcie dla nich, działania na rzecz włączenia społecznego, pomogą im i całej społeczności lokalnej. Warto jednak zauważyć, iż warunki życia, w tym dostęp do pracy, skorelowane są istotnie z kwestiami ze sfer gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej
- Ma charakter kompleksowych, wzajemnie wzmacniających się działań, których celem jest wyprowadzenie obszarów zdegradowanych ze stanu kryzysowego;
- Musi być realizowana przy współpracy partnerów lokalnych ze wszystkich sektorów: publicznego, lokalnych przedsiębiorców, mieszkańców i przedstawicieli organizacji pozarządowych (interesariusze procesu rewitalizacji);
- Zakłada optymalne wykorzystanie endogenicznych uwarunkowań oraz wzmacnianie lokalnych potencjałów;
- Jest procesem wieloletnim, wymagającym współpracy wielu grup interesariuszy.

Zatem rewitalizacja, rozumiana jako ożywienie społeczne poszczególnych części Gminy, musi być niezwykle szeroko planowanym i realizowanym działaniem, w kontekście bardzo precyzyjnie określonych obszarów.

1.1. Jak pracowaliśmy nad Gminnym Programem Rewitalizacji?

Podstawą zrealizowania działań rewitalizacyjnych była identyfikacja oraz wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, w odniesieniu do którego -wspólnie ze społecznością lokalną - zaplanowane zostały kompleksowe działania, mające na celu wyprowadzania go ze stanu kryzysowego i poprawę jakości życia mieszkańców. Dlatego też opracowywany został Program Rewitalizacji, dla określenia którego konieczne są:

I ETAP- WYZNACZENIE OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I REWITALIZACJI:

- dokonywana została delimitacja – analiza problemów społecznych na terenie gminy w układzie przestrzennym (zidentyfikowane problemy zaprezentowano na mapach) i wyznaczenie obszaru zdegradowanego,
- na podstawie wniosków z analiz, konsultacji z mieszkańcami i prowadzonych badań społecznych wyznaczony został obszar rewitalizacji (obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy, obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym nieposiadające ze sobą wspólnych granic).

II ETAP – OPRACOWANIE PROGRAMU REWITALIZACJI, ZGODNIE Z OBOWIĄZUJĄCYMI PRZEPISAMI PRAWA

- określane zostały przy udziale interesariuszy cele i działania, które stanowią mają odpowiedź na zidentyfikowane problemy społeczne i zdefiniowaną wizję rozwoju – powstała lista przedsięwzięć, w tym:
 - inwestycyjnych, które mogą być finansowane RPO WP 2014-2020 oraz w ramach PROW.
 - tzw. projektów miękkich, realizujących przedsięwzięcia, których odbiorcami są różne grupy mieszkańców (np. młodzież, seniorzy, rodziny), które mogą być finansowane z komponentów RPO w ramach EFS i innych źródeł zewnętrznych oraz budżetu gminy.
- Określone zostały wskaźniki realizacji, jako miary sukcesu Programu Rewitalizacji, system wdrażania i monitoringu Programu oraz mechanizmy włączania interesariuszy w proces wdrażania.

Proponowana metodologia prac opiera się na zasadzie partnerstwa i szerokiej współpracy międzysektorowej, co spełnia regulacje i wytyczne dotyczące realizacji, model pracy nad planowaniem rozwoju wspólnoty samorządowej. W pracach nad Programem Rewitalizacji wykorzystana została metoda partycypacyjno-ekspercka. Oznacza to przygotowanie Programu przy wykorzystaniu wiedzy i umiejętności, ale równocześnie - dla osiągnięcia w pełni założonych efektów - konieczny był udział partnerów, reprezentujących różne środowiska gminy. Z jednej strony to oni najlepiej znają potrzeby swoich środowisk, natomiast z drugiej strony – Program ma być użyteczny nie dla ekspertów, lecz dla mieszkańców i podmiotów lokalnych. Proponowana metodyka budowy Programu Rewitalizacji opiera się w szczególności na:

- eksperckim opracowaniu dokumentów diagnostycznych – w oparciu o wiedzę i doświadczenie ekspertów,
- oraz partnerskiej budowie planu działań rewitalizacyjnych, pod kierunkiem doświadczonych konsultantów w zakresie metod partycypacyjnych.

Metoda ta, promowana w dokumentach oraz wytycznych wspólnotowych i krajowych, była wielokrotnie i z dużym powodzeniem stosowana w wielu wcześniejszych realizacjach. Połączenie doświadczenia i świeżości spojrzenia na sprawy lokalne ze strony ekspertów, z drugiej zaś strony interesariuszy procesu, stanowić ma podstawę do rzetelnego zaplanowania procesu otwarcia na nowe sposoby i aspekty realizacji lokalnej polityki.

1.2 Kluczowe wnioski z prac nad GPR

Prace nad Gminnym Programem Rewitalizacji Gminy Żurawica miały doprowadzić do tego, aby zidentyfikowane poprzez liczne źródła (analizy dynamiczne, porównawcze, przestrzenne, badania społeczne, kilkietapowe konsultacje społeczne) problemy, zostały przełożone na działania służące bezpośrednim, bądź pośrednim rozwiązaniom. Z racji na kilkuletni okres wdrażania GPR, działania te winny być zawarte w układzie strategicznym i odpowiadać logice interwencji. Zatem została sformułowana wizja, cele szczegółowe, kierunki działań i odpowiadające im przedsięwzięcia i w efekcie-wskazanie rezultatów i produktów oraz mierników sukcesu.

W efekcie prowadzonych prac, w odpowiedzi na zidentyfikowane problemy obszaru rewitalizacji zdefiniowano cel główny.

GLÓWNY CEL SPOŁECZNY GPR:

Nowe aspekty i wzmocnienie tożsamości lokalnej oraz integracji społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji, jako istotnych elementów dla zwiększenia włączenia społecznego, poprzez tworzenie miejsc i rozwój oferty sprzyjającej aktywizacji mieszkańców oraz warunków do rozwoju inicjatyw społecznych, a także wspieranie działań związanych z jakością kształcenia oraz rozwojem lokalnego rynku pracy i przedsiębiorczości, w tym mobilności, jak również działania na rzecz poprawy stanu środowiska, jako kluczowych aspektów poprawy jakości życia.

Niewątpliwie, sercem Programu rewitalizacji, jest cel szczegółowy pierwszy, który dotyczy odpowiedzi na kluczowe problemy społeczne i wokół niego zogniskowane są wszystkie przedsięwzięcia podstawowe. To właśnie na problemach społecznych musi zasadzać się odpowiedź zdefiniowana w programie rewitalizacji, dlatego przedsięwzięcia te dotyczą rozwoju miejsc i przestrzeni integrujących społeczność lokalną, ale również odpowiadających na indywidualne potrzeby różnych grup wiekowych poprzez zróżnicowaną i adekwatną ofertę, gdyż dostęp do oferty włączającej i integrującej mieszkańców obszaru rewitalizacji, jest kluczowym dla faktycznej aktywizacji wykluczonych, bądź zagrożonych wykluczeniem społecznym. Dodatkowo planuje się działania mające na celu zwiększenie dostępności do miejsc integracji dla społeczności lokalnych oraz placów zabaw, co w sposób szczególny dotyczy rodzin z obszaru rewitalizacji.

Celem nadrzędnym jest ożywienie, integracja i budowanie kapitału społecznego mieszkańców gminy. Kierunkiem zaś jest rekonstrukcja gminy w sensie społecznym i przestrzennym oraz wykorzystanie potencjału drzemącego na terenie Gminy Żurawica. Aby to osiągnąć konieczne jest utworzenie wysokiej jakości przestrzeni publicznych i różnorodnych ofert aktywizujących mieszkańców oraz podniesienie jakości edukacji i skupienie się na działaniach skierowanych do młodzieży rozpoczynającej dorosłe życie. Uwzględniając konieczność podjęcia kompleksowych działań na rzecz faktycznej zmiany na obszarze rewitalizacji, w ramach przedsięwzięć uzupełniających, zaplanowano szereg działań.

Cały proces przygotowania GPR odbywał się przy ogromnym zaangażowaniu władz i pracowników gminy Żurawica oraz mieszkańców, przedsiębiorców i organizacji pozarządowych. Udział tych grup przy tworzeniu GPR powinien przełożyć się na udział przy jego wdrażaniu, bowiem uczestnicy procesu czują się odpowiedzialni za jego dalsze losy. Tym bardziej, że działania te mają służyć im samym, ich rodzinom. Wyraźną, budującą przesłanką odpowiedzialności w tej kluczowej kwestii, jest liczna reprezentacja różnych grup społecznych z obszaru gminy w Komitecie Rewitalizacyjnym, w którego skład weszło 15 osób, z wszystkich sektorów (samorząd, organizacje społeczne/mieszkańcy i przedsiębiorcy).

Głównym założeniem Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Żurawica na lata 2016-2022 jest prowadzenie działań skoncentrowanych na prowadzeniu działań kompleksowych w celu inicjowania przemian przestrzennych, technicznych, ekonomicznych i przede wszystkim społecznych, których celem jest

przywrócenie funkcjonalności poszczególnych terenów stworzenie warunków dla rozwoju kapitału ludzkiego i społecznego na obszarze problemowym/zdegradowanym – wymagającym interwencji publicznej.

Prawidłowo opracowany Gminny Program Rewitalizacji musi charakteryzować się następującymi cechami:

- kompleksowość
 - działania całościowe i wielowymiarowe, uwzględniające aspekty: społeczny, ekonomiczny, przestrzenny, techniczny, środowiskowy i kulturowy,
 - włączenie środków z EFRR, EFS, FS, innych publicznych oraz prywatnych.
- koncentracja
 - koncentracja na obszarach najbardziej zdegradowanych, tj. obszarach gminy gdzie skala problemów i zjawisk kryzysowych jest największa.
- komplementarność
 - wzajemne oddziaływanie między projektami rewitalizacyjnymi, powiązanie działań rewitalizacyjnych ze strategicznymi decyzjami Gminy Żurawica,
 - efektywny system zarządzania projektami rewitalizacyjnymi (współdziałanie instytucji, spójność procedur itp.),
 - kontynuacja i dopełnienie przedsięwzięć zrealizowanych w ramach polityki spójności 2007-2013.
- partycypacja
 - nierozdzielnie wpisane w proces rewitalizacji uczestnictwo we współdecydowaniu,
 - musi mieć realny charakter,
 - stanowi fundament działań na każdym etapie procesu rewitalizacji: diagnozowania, programowania, wdrażania monitorowania i oceniania.

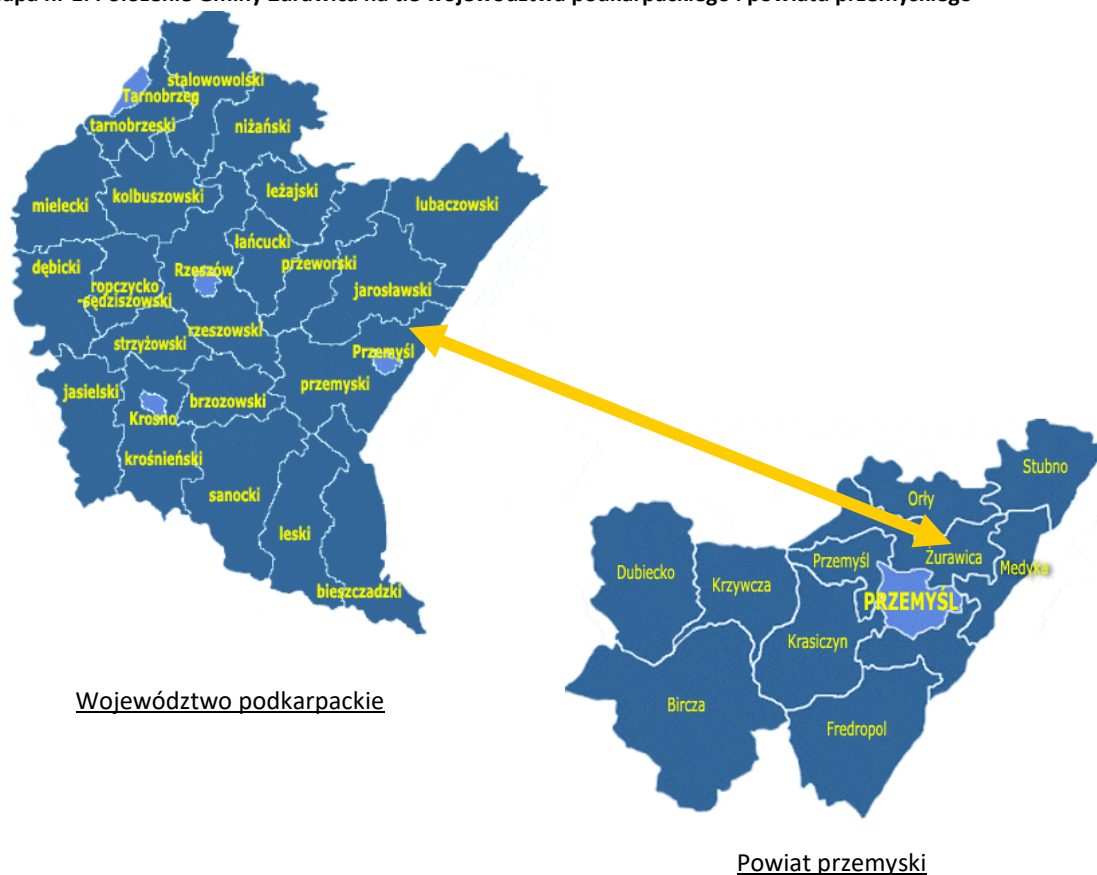
2. Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Żurawica

2.1 Sfera przestrzenna

2.1.1 Położenie i podział administracyjny gminy

W latach 1975 – 1998 gmina Żurawica należała do województwa przemyskiego. Od dnia 1 stycznia 1999 roku, kiedy zaczęła obowiązywać reforma administracyjno-samorządowa wprowadzająca trzystopniowy podział administracyjny kraju, gmina Żurawica znajduje się w powiecie przemyskim w województwie podkarpackim.

Mapa nr 1. Położenie Gminy Żurawica na tle województwa podkarpackiego i powiatu przemyskiego

Źródło: opracowanie własne

Powiat przemyski położony jest we wschodniej części województwa podkarpackiego zajmując powierzchnię 1 211 km². Od północy graniczy z powiatem jarosławskim i przeworskim, od zachodu z rzeszowskim i brzozowskim zaś od południa z bieszczadzkim i sanockim. Wschodnią granicę obszaru powiatu a równocześnie województwa podkarpackiego stanowi polsko-ukraińska granica państwa. Powiat przemyski otacza leżące 14 km od granicy państwa, będące samodzielną jednostką samorządową miasto Przemyśl, na terenie którego koncentruje się życie społeczne i kulturalne mieszkańców obszaru. W skład powiatu przemyskiego wchodzi 10 gmin: Bircza, Dubiecko, Fredropol, Krasiczyn, Krzywczyna, Medyka, Orły, Przemyśl, Stubno oraz Żurawica. Największą pod względem powierzchni gminą wchodzącą w skład powiatu przemyskiego jest gmina Bircza zajmująca 254 km², najmniejszą zaś gmina Medyka, której powierzchnia wynosi 61 km². Według danych GUS na koniec 2014 roku teren powiatu przemyskiego zamieszkiwało 74 067 osób,

w tym 36 869 kobiet (49,78%) przy średniej gęstości zaludnienia wynoszącej 61 osób/km². Największą pod względem liczebności mieszkańców gminą powiatu jest Żurawica, najmniejszą gmina Stubno.

Ogólna charakterystyka obszaru gminy

Gmina Żurawica leżąca w północno-wschodniej części powiatu przemyskiego od północy graniczy z gminą Orły i Stubno, od południa z miastem oraz gminą Przemyśl, od wschodu z gminą Medyka a od zachodu z gminą Rokietnica należącą do powiatu jarosławskiego.

Pod względem terytorialnym, gmina zajmuje 6 miejsce wśród 10 gmin w powiecie przemyskim, jej powierzchnia wynosi 95,8 km², co stanowi 7,91% obszaru powiatu. Użytki rolne zajmują powierzchnię 76,9 km², co stanowi 80,3% obszaru gminy. Grunty leśne stanowią 11,8% powierzchni gminy (11,3 km²) a grunty zabudowane i zurbanizowane 5,2% (5,0 km²). Nieużytki o powierzchni 0,53 km² zajmują 0,6% obszaru gminy.

Pod względem zaludnienia gmina Żurawica posiada największy w powiecie zasób ludności. Według danych GUS na koniec 2014 roku teren gminy zamieszkiwało 12 930 osób, w tym 6 472 kobiety (50,1%) przy średniej gęstości zaludnienia wynoszącej 135 osób/km².

Gmina Żurawica jest gminą wiejską, w skład której wchodzi następujące sołectwa:

- Batycze,
- Bolestraszyce,
- Buszkowice,
- Buszkowiczki,
- Kosienice,
- Maćkowice,
- Orzechowce,
- Wyszatyce,
- Żurawica.

Mapa nr 2. Miejscowości na terenie Gminy Żurawica

Źródło: <http://zurawica.pl/>

Tabela nr 1. Powierzchnia miejscowości gminy Żurawica

L.p.	Miejscowość	Powierzchnia [km ²]	Udział % w powierzchni gminy
1.	Batycze	4,09	4,27
2.	Bolestraszyce	13,37	13,96
3.	Buszkowice	2,10	2,19
4.	Buszkowiczki	3,30	3,45
5.	Kosienice	10,64	11,11
6.	Maćkowice	18,35	19,17
7.	Orzechowce	6,97	7,28
8.	Wyszatyce	18,33	19,15
9.	Żurawica	18,59	19,42

Źródło: www.zurawica.pl

Siedziba gminy znajduje się w miejscowości Żurawica. Jest to największa miejscowość w gminie, kolejne pod tym względem są Maćkowice i Wyszatyce. Łącznie te trzy sołectwa stanowią blisko 60% powierzchni gminy. Najmniejszymi miejscowościami są Batycze, Buszkowice i Buszkowiczki. Sieć osadniczą gminy uzupełniają ponadto Bolestraszyce, Kosienice i Orzechowce. Na terenie gminy nie ma ośrodków miejskich, w związku z tym centrum usługowo-administracyjnym dla obszaru jest miasto Przemysł.

2.1.2 Rys historyczny

Pierwsza informacja źródłowa na temat Żurawicy pochodzi z 1387 r. kiedy to Władysław Jagiełło nadał wieś, dotąd królewską, w dziedziczne posiadanie rycerzom ze Sprowy herbu Odrowąż. Następnie, dokumentem datowanym na dzień 15 września 1388 r. król, na prośbę Jaśka ze Sprowy herbu Odrowąż, przenosi jego wsie z prawa polskiego na magdeburskie. Jedną z tych wsi była właśnie Żurawica.

Jeszcze w XIV wieku pojawiają się kolejne wzmianki na temat Żurawicy. W 1396 r. wymieniani są Stanisław i Mieczysław z Żurawicy, najpewniej potomkowie Jana ze Sprowy. Kolejni członkowie rodu – Piotr i Dobiesław, herbu Odrowąż, kasztelan przemyski, erygowali w stanowiącej ich własność Żurawicy parafię rzymsko-katolicką. Należy jednak przypuszczać, że parafia powstała nieco wcześniej, skoro w 1406 r. mowa jest o otrzymanym przez nią uposażeniu, na które składa się tak ziemia, jak i świadczenia w naturze (dziesięciny). Niedługo później przy parafii zaczęła działać szkoła, a w 1440 r. na Uniwersytet Krakowski zapisał się syn chłopski – Marcin z Żurawicy, zwany Królem. W 1445 uzyskał tytuł magistra, następnie podjął wykłady arytmetyki liczb ułamkowych na Wydziale Sztuk Wyzwolonych. Był autorem wielu traktatów naukowych, uzyskał tytuł doktora medycyny, jego wszechstronną działalność przerwała jego przedwczesna śmierć w wieku ok. 31 lat.

Pod koniec XV wieku Żurawica stała się własnością Stanisława Orzechowskiego herbu Oksza, wywodzącego swój ród z pobliskich Orzechowiec, leżących dziś w gminie Żurawica. W 1513 r. na świat

przyszedł jego syn, który otrzymał imię po ojcu, przeznaczony do stanu duchownego otrzymał staraniem ojca probostwo w rodzinnej Żurawicy. Następnymi właścicielami Żurawicy byli Lubomirscy. Po nich dobra żurawickie zakupiła Anna z Niemieckich, żona Stanisława Stadnickiego – Diabła Łańcuckiego. Przez pewien czas stała się Żurawica jednym z ośrodków jego wrogich wszystkim sąsiadom akcji, po śmierci przypadła ich dzieciom.

Na skutek długoletniego procesu Żurawica przestała być własnością Stadnickich i w 1662 r. przypadła Konstantemu Korniaktowi. Młodszy z jego synów – Karol Franciszek – dziedzic na Białobokach, Sośnicy i Żurawicy wstąpił się w 1648 r., kiedy to na czele swych prywatnych oddziałów złożonych w znacznej mierze z żurawickich chłopów uwolnił oblężony przez Kozaków i Tatarów Przemyśl. Zdobytą chorągiew kozacką uroczystie powieszono jako wotum dziękczynne w katedrze przemyskiej. W 1640 r. Karol Franciszek odnowił fundację parafii.

Spis parafialny sporządzony przez komendarza Tomasza Kleczkowskiego w 1662 r. wykazał, że było w tymże roku 662 parafian. Co ciekawe 1646 r. było ich jedynie nieco mniej – 650, nikły przyrost naturalny w tym okresie był z pewnością wynikiem bardzo niespokojnych czasów, wypełnionych epidemiami, wojnami i najazdami nieprzyjaciół. Łącznie z ludnością greko-katolicką zamieszkiwało wówczas Żurawicę około 1000 mieszkańców.

Karol Franciszek Korniakt poległ w bitwie z Tatarami pod Zborowem w 1672 r., a pochowany został w katedrze przemyskiej. Zostawił po sobie dwie córki i dwóch synów, z których Antoni Karol okazał się ostatnim przedstawicielem rodu.

Na początku XIX wieku Żurawicę kupił Wojciech Rudolf Horodyski h. Korczak, potem zaś właścicielem dóbr żurawickich był jego syn - Józef Horodyski. W 1834 klucz żurawicki kupuje od niego ks. Leon Sapieha, właściciel dóbr krasiczyńskich. Od tego momentu Żurawica przestaje być rezydencją szlachecką, ks. Sapieha mieszkał bowiem w Krasiczynie.

W roku 1890 r. Żurawica miała 306 domów i 2290 mieszkańców, do tego doliczyć trzeba 14 domów i 178 mieszkańców na obszarze dworskim. Większość mieszkańców była wyznania rzymsko - katolickiego - 1518, 820 natomiast to wyznawcy katolicyzmu w obrządku greckim. Co ciekawe, narodowość ruską deklarowało 830 mieszkańców, a polską 1488, nie zawsze więc podział religijny pokrywał się z narodowym, choć z reguły tak właśnie było. Strukturę narodowo - religijną ówczesnej Żurawicy uzupełnijmy informacją, iż mieszkało tu także 119 osób wyznania mojżeszowego i 11 innych wyznań oraz 135 Niemców i 12 osób innych narodowości. Majątek ziemski znajdujący się wówczas w Żurawicy i należący do Adama Sapiehy liczył 1587 mórg powierzchni. Z tego 875 mórg zajmowały użytki rolne, łąki i ogrody 81 mórg, pastwiska 53, a las 578. Dla porównania warto dodać, że łączna powierzchnia gospodarstw innych użytkowników, a więc gospodarstw chłopskich zajmowała powierzchnię, z tego 1494 m. gruntów ornych, 126 m. łąk i ogrodów 107 m. pastwisk oraz 44 m. lasu. Sapiehowie byli właścicielami dóbr żurawickich do II wojny światowej.

W latach 80-tych XIX wieku Żurawica stała się częścią twierdzy przemyskiej, która odegrała ważną rolę w trakcie pierwszej wojny światowej. Z tego okresu pochodzi wiele imponujących relikwów architektury militarnej oraz liczne cmentarze wojenne rozsiane po całej ziemi przemyskiej. Konsekwencją wojennych zmagania były duże zniszczenia w infrastrukturze.

2.1.3 Zasoby środowiska naturalnego

Środowisko naturalne

Większość (90% powierzchni) obszaru Gminy położona jest na Podgórzu Rzeszowskim, będącym skrajną, południową częścią Kotliny Sandomierskiej, położonym między Dolinami Sanu i Wisłoka. Region ten rozciąga się łukiem o długości 60 km od Rzeszowa po Przemyśl. Sąsiaduje na południu z Pogórzem Dynowskim i Pogórzem Przemyskim, a na północy z Pradolina Podkarpacką i Doliną Dolnego Sanu. Około 10% powierzchni

Gminy geograficznie należy do Pogórza Przemyskiego – najdalej wysuniętego na wschód w Polsce mezoregionu pasma pogórzy i jednocześnie Zewnętrznych Karpat Zachodnich.

Pod względem geologicznym teren gminy położony jest w południowej części Zapadliska Przedkarpacciego. Na terenie gminy znajdują się zasoby surowców mineralnych i kopalin: złoża gazu ziemnego, złoża żwiru budowlanego (w dolinie Sanu), złoża gliny do ceramiki budowlanej (w rejonie miejscowości Orzechowce). Obszar górniczy, na którym trwa intensywne eksploatacja złoża gazu ziemnego, obejmuje znaczną część gminy.

Gmina Żurawica posiada w swych granicach tereny przyrodniczo – środowiskowe o znaczeniu ponadgminnym oraz obszary funkcjonujące na zasadach szczególnych.

Terenem objętym ochroną, podlegającym szczególnym przepisom i ograniczeniom w użytkowaniu jest Przemysko – Dynowski Obszar Chronionego Krajobrazu obejmujący zalesione obszary w części zachodniej i południowej Gminy Żurawica. Ten obszar od północy stanowi otulinę Parku Krajobrazowego Pogórza Przemyskiego. Przez Gminę Żurawica przebiega również Obszar Natura 2000 – Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk „Rzeka San”. Jest on położony na wysokości 175 – 280 m n.p.m., obejmuje odcinek środkowego Sanu, pomiędzy Sanokiem i Jarosławiem. Środowisko przyrodnicze Gminy Żurawica odznacza się dobrym stanem zachowania. Ze względu na występowanie dużej ilości zabudowy wiejskiej oraz pastwisk, a także terenów otwartych bez zadrzewień i zakrzewień występująca tu fauna to gatunki przechodnie: borsuk, dzik, sarna, zając, bażant, bocian biały, kuropatwa i przepiórka. Na terenach chronionych występują także gatunki objęte ochroną prawną.

Gmina leży na obszarze zaliczanym do typu klimatycznego kotlin podgórskich z przewagą cech kontynentalnych. W porównaniu z innymi obszarami wskazuje on tu jednak znacznie więcej cech kontynentalnych. Średnia roczna temperatura na tym obszarze wynosi 7,5°C. Czerwiec i lipiec to najcieplejsze miesiące charakteryzujące się największym nasłonecznieniem. Miesiące najzimniejsze to styczeń i luty, kiedy średnia temperatura powietrza wynosi 2,5°C. Lato należy do najdłuższych w skali całego kraju i trwa około 100-105 dni, zima natomiast około 90 dni. Teren Gminy jest dobrze przewietrzany, wolny od zastoin zimnych mas powietrza. Jest narażony na oddziaływanie silnych wiatrów, wiejących wzdłuż doliny Sanu z kierunku zachodniego i południowo-zachodniego. Szczególnie silne wiatry wieją na tym terenie w okresie jesienno-zimowym powodując wzrost temperatury i spadek wilgotności powietrza (wiatry o charakterze fenowym). Średnia roczna suma opadów mieści się w granicach 600 – 700 mm.

Przez teren czterech miejscowości położonych w zachodniej części gminy, tj.: Bolestraszyce, Buszkowice, Buszkowiczki i Wyszatyce przepływa rzeka San. Obszar Gminy obfituje w wody podziemne płytko zalegające, związane z wodami rzeczными o zróżnicowanej wydajności. Na terenie Gminy Żurawica przepływa rzeka Rada, a także kilka większych potoków m.in.: Żurawicki, Maćkowicki, Kosienicki. Występujące ciekі wodne przyczyniają się do wzrostu atrakcyjności Żurawicy pod względem turystycznym. Okresowo stanowią jednak także potencjalne zagrożenie powodziowe dla lokalnych miejscowości.

2.1.4 Użytkowanie gruntów

Rolnictwo

W granicach administracyjnych Gminy Żurawica, wg danych z Powszechnego Spisu Rolnego 2010 roku, znajdowały się ponad 2 200 gospodarstw rolne zajmujące powierzchnię 5 980 ha.

Tabela nr 2. Gospodarstwa rolne w gminie Żurawica na tle gmin powiatu przemyskiego

Jednostka terytorialna	Liczba gospodarstw rolnych		Powierzchnia ogólna [ha]		Powierzchnia użytków rolnych [ha]	
	2002	2010	2002	2010	2002	2010
Gmina Bircza	1 481	1 253	6 124	8 032	4 867	5 650
Gmina Dubiecko	2 429	1 957	8 291	6 172	6 957	4 686
Gmina Fredropol	1 120	1 165	4 928	5 567	4 521	5 070
Gmina Krasiczyn	1 034	749	2 866	2 965	2 566	2 617
Gmina Krzywczka	1 124	1 171	3 558	3 443	3 009	2 606
Gmina Medyka	1 119	885	3 438	5 404	3 266	5 126
Gmina Orły	1 456	1 551	5 308	5 555	4 951	5 195
Gmina Przemyśl	1 962	1 722	5 259	4 803	4 836	4 340
Gmina Stubno	714	683	3 336	6 509	3 120	6 073
Gmina Żurawica	2 403	2 211	5 868	5 980	5 534	5 508
Razem powiat przemyski	14 842	13 347	48 976	54 429	43 626	46 872

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Sprzyjające warunki do rozwoju produkcji rolniczej wynikają z bardzo korzystnych warunków klimatycznych oraz wysokiej jakości gleb. Ponad 85% gruntów ornych zawiera się w I-III klasie bonitacyjnej. W uprawie dominują zboża, przede wszystkim pszenica, rzadziej jęczmień i żyto. W ostatnim dziesięcioleciu znacznie wzrosła uprawa kukurydzy. Z roślin okopowych najczęściej uprawia się ziemniaków i buraków. W produkcji zwierzęcej dominuje chów krów mlecznych oraz trzody chlewnej. Ważną gałęzią rolnictwa jest produkcja sadownicza. Największe sady owocowe (głównie jabłoni) znajdują się w Żurawicy.

Tabela nr 3. Rodzaje gospodarstw rolnych w Gminie Żurawica w 2010 roku.

Wyszczególnienie	Liczba gospodarstw	Powierzchnia [ha]
Gospodarstwa ogółem	2218	5979,67
do 1 ha włącznie	1329	683,72
powyżej 1 ha razem	889	5295,95
- w tym 1 - 5 ha	694	1763,63
- w tym 5 - 10 ha	127	914,88
- w tym 10 -15 ha	25	299,65

- w tym 15 ha i więcej	43	2317,79
------------------------	----	---------

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Gospodarstwa rolne zlokalizowane na terenie Gminy Żurawica zajmują pow. 5 980 ha, z czego 5 508 ha stanowią użytki rolne. Pod zasiewami znajduje się 3976,11 ha, łąki trwałe zajmują ogółem powierzchnię 660,35 ha a powierzchnia sadów wynosi 275,44 ha. Ogrody przydomowe na terenie gminy zajmują 68,90 ha powierzchni.

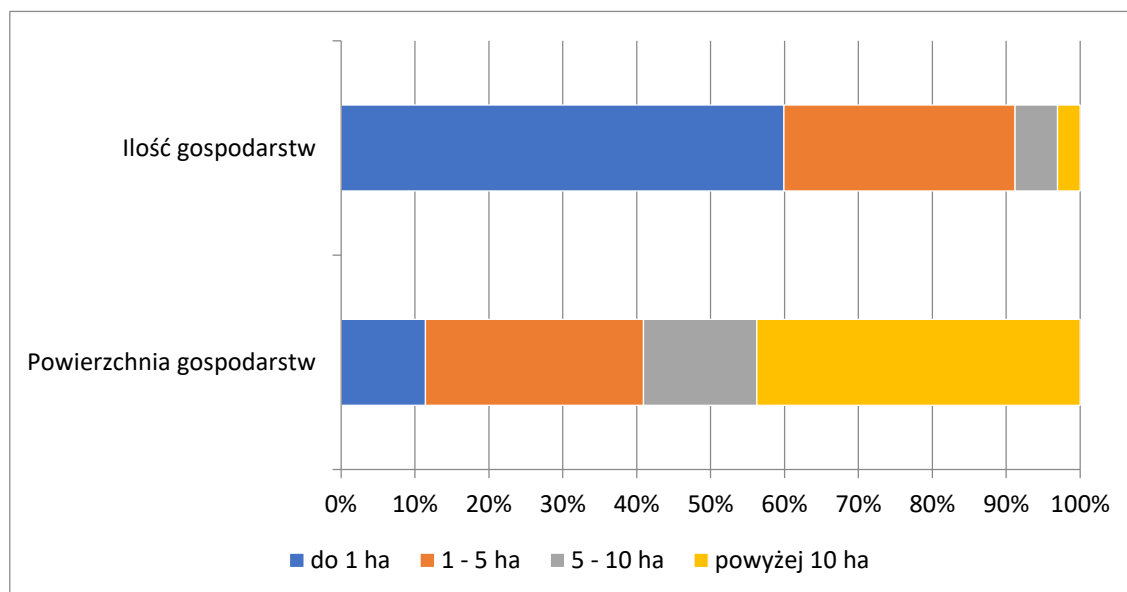
Tabela nr 4. Rodzaje gruntów i użytków rolnych na terenie gminy Żurawica

Wyszczególnienie	Liczba gospodarstw	Powierzchnia [ha]
grunty ogółem	2211	5979,67
użytki rolne ogółem	2207	5508,08
- w tym użytki rolne w dobrej kulturze	1837	5376,33
- w tym pozostałe użytki rolne	485	131,75
las i grunty leśne	136	83,42
pozostałe grunty	1734	388,17

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Ponad 90% ogólnej liczby gospodarstw posiada powierzchnię do 5 ha, natomiast tylko 68 gospodarstw (3% ogółu) to gospodarstwa o powierzchni przekraczającej 10 ha. Średnia wielkość gospodarstwa wynosi 2,7 ha.

Wykres nr 1. Struktura ilości gospodarstw wg powierzchni na terenie gminy Żurawica (2010 rok)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Powyższe dane pokazują, że struktura agrarna gospodarstw na terenie gminy Żurawica charakteryzuje się znacznym rozdrobnieniem, które może stanowić jednak pewien atut dla rozwoju produkcji ponadstandardowej, ekologicznej, opartej na tradycyjnych rozwiązaniach.

Z ogółu 2 218 gospodarstw domowych zajmujących się rolnictwem, 1 845 (83,2%) uzyskuje dochody z działalności rolniczej, 694 (31,3%) gospodarstw domowych prowadzących gospodarstwa rolne posiada dochody z pracy najemnej, natomiast 817 (36,8%) jako dodatkowe źródło dochodów wykazuje emeryturę lub rentę. Poniższe szczegółowe dane pokazują, że wiele gospodarstw domowych zajmujących się rolnictwem uzyskuje dochody z więcej niż jednego źródła.

Tabela nr 5. Źródła dochodów gospodarstw domowych prowadzących gospodarstwa rolne

Wyszczególnienie	Liczba gospodarstw rolnych
Ogółem	2 218
z dochodem z działalności rolniczej	1 845
z dochodem z emerytury i renty	817
z dochodem z pozarolniczej działalności gospodarczej	732
z dochodem z pracy najemnej	694
z dochodem z innych niezarobkowych źródeł poza emeryturą i rentą	141

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Leśnictwo

Grunty leśne zajmują około 1 067 ha całej powierzchni Gminy Żurawica, poziom zalesienia gminy wynosi 10,9%. Na przestrzeni kilku lat grunty leśne publiczne praktycznie nie uległy zmianie i wynoszą blisko 992 ha.

Tabela nr 6. Leśnictwo

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2010	2014
Lasy ogółem	ha	1 039,60	1040,23
powierzchnia gruntów leśnych ogółem	ha	1 066,20	1066,79
lesistość w %	%	10,90	10,90
grunty leśne publiczne ogółem	ha	991,20	991,79
grunty leśne publiczne Skarbu Państwa	ha	962,10	962,71

grunty leśne publiczne Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych	ha	960,10	962,58
grunty leśne prywatne	ha	75,00	75,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

2.1.5 Infrastruktura techniczna i budownictwo

Sieć wodociągowa

Gmina Żurawica zaopatrywana jest w wodę za pomocą sieci komunalnej. Dostarczaniem wody do gospodarstw na terenie gminy zajmuje się Zakład Wodociągowo-Kanalizacyjny w Żurawicy. Gmina korzysta z 4 ujęć wody:

- Ujęcie wody podziemnej w miejscowości Orzechowce – zaopatruje w wodę miejscowości: Orzechowce, Batycze, Żurawica (część), Ujkowice (gmina Przemyśl) oraz Duńkowiczki i Hnatkowie (gmina Orły).
- Ujęcie wody podziemnej w miejscowości Wyszatyce – zaopatruje w wodę miejscowości: Wyszatyce, Bolestraszyce, Buszkowiczki i Żurawica (część).
- Ujęcie wody podziemnej na terenie gminy Orły – gmina Żurawica dokonuje zakupu wody od Gminnego Zakładu Usług Wodnych w Orłach dla miejscowości Kosienice i Maćkowie.
- Ujęcie powierzchniowe wody z rzeki San w mieście Przemyśl – gmina Żurawica dokonuje zakupu wody od Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji Spółka z o.o. w Przemyślu dla miejscowości Buszkowice i Żurawica (część).

Tabela nr 7. Wybrane dane dotyczące instalacji wodociągowej w gminie Żurawica

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2010	2014
Długość czynnej sieci wodociągowej	km	119,5	116,3
- w tym będącej w zarządzie bądź administracji gminy	km	114,2	115,3
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	2 901	3 028
Woda dostarczona gospodarstwom domowym	dam ³	265,1	273,8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Wydajność lokalnych źródeł zaopatrzenia w wodę zapewnia jej dostawę dla wszystkich odbiorców w terenach zabudowanych gminy. Konieczny jednak jest stały rozwój sieci wodociągowej, utrzymanie jej wydajności poprzez realizację dodatkowych odwiertów i zastosowanie nowoczesnych pomp, a także dostosowanie jej do stopnia zainwestowania na terenach projektowanych do zabudowy. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, na koniec 2014 roku na terenie gminy z sieci wodociągowej korzystało 93,7% mieszkańców, tj. 12 118 osób (o 144 więcej niż w 2010 roku).

Średnie zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca wzrosło z 20,7 m³ w 2010 roku do 21,1 m³ w 2014 roku.

Według danych Urzędu Gminy w Żurawicy, sieć wodociągowa rozdzielcza pokrywa w 100% obszar gminy a jej długość bez przyłączy wynosi 115,7 km.

Tabela nr 8. Długość sieci rozdzielczej wodociągowej w poszczególnych miejscowościach

L.p.	Miejscowość	Długość [km]
1.	Batycze	4,40
2.	Bolestraszyce	17,00
3.	Buszkowice	6,00
4.	Buszkowiczki	6,20
5.	Kosienice	9,50
6.	Maćkowice	9,20
7.	Orzechowce	10,70
8.	Wyszatyce	12,80
9.	Żurawica	29,90

Źródło: Urząd Gminy Żurawica

Sieć kanalizacyjna

Działalność związaną z gospodarką ściekową na terenie gminy prowadzi Zakład Wodociągowo-Kanalizacyjny w Żurawicy.

Tabela nr 9. Wybrane dane dotyczące instalacji kanalizacyjnej w gminie Żurawica

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2010	2014
Długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	96,8	96,4
- w tym będącej w zarządzie bądź administracji gminy	km	94,2	94,7
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	2 155	2 301
Odprowadzone ścieki	dam ³	272	301

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Według danych Urzędu Gminy w Żurawicy, poziom skanalizowania gminy wynosi 75%. Z sieci kanalizacyjnej za pośrednictwem 2 343 przyłączy korzysta 9 708 mieszkańców, natomiast użytkownikami 74 przyłączy są firmy, punkty handlowo-usługowe oraz inne instytucje.

Tabela nr 10. Ilość użytkowników oraz przyłączy w poszczególnych miejscowościach (2014 rok)

L.p.	Miejscowość	Ilość użytkowników	Ilość przyłączy do użytkowników	Ilość innych przyłączy (firmy, instytucje)
1.	Batycze	8	2	-
2.	Bolestraszyce	1 588	397	17
3.	Buszkowice	812	203	4
4.	Buszkowiczki	704	176	2
5.	Orzechowce	880	220	4
6.	Wyszatyce	1 140	285	9
7.	Żurawica	4 576	1 060	38
Razem		9 708	2 343	74

Źródło: Urząd Gminy Żurawica

Według danych Urzędu Gminy w Żurawicy, na koniec 2014 roku gminna sieć kanalizacyjna grawitacyjna miała długość 95,2 km. Okres użytkowania sieci, oprócz oddanej do użytku w 2010 roku w miejscowościach Buszkowiczki i Buszkowice i krótkich odcinków w Żurawicy, które zostały dołączone do sieci w 2009 roku, sięga 25 lat. Na terenie gminy Żurawica są trzy komunalne oczyszczalnie ścieków znajdujące się w Orzechowcach, Wyszatycach i Żurawicy.

Sieć gazowa

Wszystkie miejscowości gminy są zgazyfikowane i posiadają gazową sieć średnioprężną. Sieć gazowa zasilana jest ze stacji redukcyjno-pomiarowej II stopnia w Żurawicy. Zabudowa nowych terenów, przewidywana w planach zagospodarowania wymagać będzie jednak rozwinięcia sieci gazowej średniego ciśnienia, w szczególności w miejscowości Żurawica. W ostatnich latach zauważa się systematyczny wzrost zapotrzebowania na gaz przeznaczony do celów grzewczych. Spowodowane jest to budową nowych kotłowni gazowych oraz modernizacją istniejących kotłowni węglowych (przekwalifikowanie ich na paliwo gazowe).

Tabela nr 11. Sieć gazowa w Gminie Żurawica

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2010	2014
długość czynnej sieci ogółem w m	m	152 915	157 588

długość czynnej sieci przesyłowej w m	m	31 462	33 928
długość czynnej sieci rozdzielczej w m	m	121 453	123 660
czynne przyłącza do budynków mieszkalnych i niemieskalnych	szt.	2 571	2 683
odbiorcy gazu	gosp. dom.	2 497	2 566
odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania gazem	gosp. dom.	1 444	1 536
zużycie gazu w tys. m ³	tys.m ³	1 525,3	1 413,3
zużycie gazu na ogrzewanie mieszkań w tys. m ³	tys.m ³	1 367,5	1 099,0
ludność korzystająca z sieci gazowej	osoba	9 738	9 925

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Według danych Urzędu Gminy w Żurawicy, liczba gospodarstw korzystających z sieci gazowej na koniec 2014 roku wyniosła 3 243. Czynna sieć gazowa w Gminie Żurawica ma długość 157 588 m, w tym sieć przesyłowa 33 928 m, sieć rozdzielcza 123 660 m. Czynnych jest 2 683 przyłączy do budynków.

Energia elektryczna

Na terenie gminy istnieje stacja elektroenergetyczna WN/SN GPZ Żurawica z dowiązaną siecią linii napowietrznych WN 110 kV (przebiegających przez gminę tranzytem) oraz linii napowietrznych SN zasilających system stacji transformatorowych SN/NN (rozieszczonych na terenach zurbanizowanych).

Od stacji GPZ Żurawica do stacji GPZ Radymno poprowadzona jest linia 11 kV, która przebiega na krótkim odcinku przez obszar gminy nad terenami wyłączonymi z zabudowy.

Sieć linii SSN 15 kV w zdecydowanej większości jest wystarczająca dla zasilania terenów zabudowanych oraz dla większości terenów projektowanych do zabudowy. Dla obsługi dotychczasowego zainwestowania wystarczająca jest obecna sieć stacji transformatorowych. Należy jednak zwiększać ilość stacji dla projektowanych terenów osiedleńczych i intensyfikacji zabudowy dotychczasowych terenów zainwestowanych, jak również w dużo większym stopniu wykorzystywać odnawialne źródła energii - wody i wiatru.

Na terenie gmin Orły i Żurawica znajduje się farma wiatrowa Hnatkowice - Orzechowce składająca się z 6 turbin zamontowanych na wieżach o wysokości 78 m, a ich łączna moc wynosi 12 MW.

Gospodarka odpadami

Gmina posiada urządzone wspólnie z gminą sąsiednią Orły składowisko odpadów komunalnych, które zlokalizowane jest na pograniczu wsi Żurawica i Duńkowiczki. Składowisko posiada uregulowany stan formalno-prawny, zgodny z porozumieniem międzygminnym. Chłonność składowiska szacuje się na 15 lat. Ponadto w jego pobliżu istnieją warunki terenowe dla zwiększenia powierzchni.

Zasady gospodarki odpadami reguluje stosowna uchwała Rady Gminy. Gromadzenie odpadów odbywa się w systemie kontenerowym, zaś struktura odpadów komunalnych pozwala na wydzielenie z nich materiałów

wtórnych (papier, szkło, tworzywa sztuczne, metale). Gmina planuje wprowadza selekcję odpadów i ich segregację w miejscu wytwarzania oraz posiada kompleksowy system odbioru materiałów wtórnych.

Tabela nr 12. Odpady komunalne zmieszane zebrane w ciągu roku w Gminie Żurawica

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2010	2014
Ogółem	t	2 365,54	1 909,48
Ogółem na 1 mieszkańca	kg	185,0	147,3
z gospodarstw domowych	t	1 164,79	1 239,45
liczba budynków mieszkalnych objętych zbieraniem odpadów z gospodarstw domowych	szt.	2 697	b.d.
liczba przedsiębiorstw odbierających odpady w badanym roku wg obszaru działalności	szt.	4	2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Gospodarka mieszkaniowa

Jednym z zadań własnych gminy jest zaspokajanie zbiorowych potrzeb mieszkaniowych. Gmina powinna zgromadzić własny zasób mieszkaniowy i zarządzać nim w taki sposób, aby jak najlepiej zaspokajał on potrzeby rodzin, których dochód powoduje brak możliwości zakupu własnego mieszkania. W zasobach gminy Żurawica według danych na koniec 2014 roku znajdował się 1 lokal socjalny o powierzchni użytkowej wynoszącej 62 m².

Na obszarze gminy na koniec 2014 roku znajdowały się 3 131 budynki mieszkalne – w odniesieniu do roku 2010 ich ilość wzrosła o 118.

Statystyka mieszkań wskazuje, że w 2014 roku w gminie było 3 397 mieszkań, a średni przyrost ich ilości w okresie minionych 4 lat wyniósł 3,9%.

Tabela nr 13. Zasoby mieszkaniowe na terenie gminy Żurawica

Zasoby mieszkaniowe ogółem	Jednostka miary	2010	2014
Mieszkania	szt.	3 270	3 397
Izby	szt.	14 845	15 536
Powierzchnia użytkowa mieszkań	m ²	314 505	331 307
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania	m ²	96,2	97,5
Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę	m ²	24,5	25,6
Mieszkania na 1000 mieszkańców	--	255,2	262,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Na przestrzeni ostatnich lat obserwuje się wzrost dostępu mieszkańców gminy do urządzeń techniczno – sanitarnych. Od roku 2010 do końca 2014 roku 127 mieszkań zostało wyposażonych w łazienkę oraz centralne ogrzewanie a dostęp do gazu z sieci uzyskało 65 mieszkań.

Tabela nr 14. Wyposażenie mieszkań w instalacje techniczno – sanitarne

Wyszczególnienie	2010	2014
Wodociąg	3 017	3 197
Ustęp splukiwany	2 911	3 038
Łazienka	2 817	2 944
Centralne ogrzewanie	2 544	2 671
Gaz sieciowy	2 540	2 605

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Na koniec 2014 roku 86,7% ogółu mieszkań posiadało łazienkę, 94,1% było wyposażonych w wodociąg a 78,6% posiadało centralne ogrzewanie.

Budownictwo

Podstawowe dane dotyczące budownictwa mieszkaniowego na terenie gminy Żurawica przedstawia poniższa tabela:

Tabela nr 15. Budownictwo mieszkaniowe w latach 2011 - 2014

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2011	2012	2013	2014
Mieszkania oddane do użytkowania w nowych budynkach mieszkalnych i niemieszkalnych					
Ogółem	szt.	43	44	47	32
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	szt.	0	0	10	0
Indywidualne	szt.	43	44	37	32
Indywidualne – realizowane z przeznaczeniem na użytek	szt.	-	-	37	32
Mieszkania oddane do użytkowania wg form budownictwa					
Ogółem mieszkania	szt.	43	44	47	32
Ogółem izby	szt.	251	249	233	196
Ogółem powierzchnia użytkowa	m ²	6 410	6 211	5 182	4 385

Mieszkania – przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	szt.	0	0	10	0
Izby - przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	szt.	0	0	30	0
Powierzchnia użytkowa – przeznaczona na sprzedaż lub wynajem	m ²	0	0	506	0
Mieszkania - indywidualne	szt.	43	44	37	32
Izby – indywidualne	szt.	251	249	203	196
Powierzchnia użytkowa - indywidualna	m ²	6 410	6 211	4 676	4 385
Mieszkania - indywidualne realizowane z przeznaczeniem na użytek własny inwestora	szt.	-	-	37	32
Izby - indywidualne realizowane z przeznaczeniem na użytek własny inwestora	szt.	-	-	203	196
Powierzchnia - indywidualna realizowana z przeznaczeniem na użytek własny inwestora	m ²	-	-	4 676	4 385

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

2.1.6 Infrastruktura komunikacyjna

Dostępność komunikacyjna gminy jest czynnikiem determinującym wielopłaszczyznowy rozwój społeczno – gospodarczy. Planowanie działań związanych z rozwojem obszarów wiejskich powinno opierać się o upowszechnienie dostępu do dóbr i usług, które są podstawą egzystencji społeczności lokalnej. Dostępność komunikacyjna to także czynnik napędu gospodarczego, który jest elementem kluczowym do poprawy jakości życia mieszkańców.

Najważniejszymi węzłami komunikacyjnym dla gminy jest znajdujące się poza jej obszarem miasto Przemyśl, w którym przebiegająca przez teren gminy droga krajowa nr 77 relacji Lipnik – Sandomierz – Stalowa Wola – Leżajsk – Tryńcza – Jarosław – Radymno – Przemyśl krzyżuje się z drogą krajową nr 28 relacji Zator – Wadowice – Nowy Sącz – Krosno – Sanok – Bircza – Przemyśl – Medyka – Granica Państwa oraz znajdujący się w odległości 10 km od Żurawicy węzeł autostradowy (A4 – DK77).

Mapa nr 3. Zewnętrzna dostępność komunikacyjna Gminy Żurawica

Źródło: opracowanie własne

W powiązaniu z drogą krajową nr 77 zasadniczy układ komunikacyjny obszaru tworzy droga wojewódzka nr 881 relacji Sokołów Małopolski – Łańcut – Kańczuga – Pruchnik – Żurawica, która razem z drogami powiatowymi i gminnymi ma największy wpływ na mobilność i dostępność wewnętrzną wszystkich miejscowości gminy.

Układ drogowy występujący na terenie gminy Żurawica stwarza dogodne powiązania zarówno wewnętrzne pomiędzy poszczególnymi miejscowościami, jak i zewnętrzne regionalne i ponadregionalne.

Potrzeby mieszkańców gminy w zakresie komunikacji zbiorowej zabezpieczają podmiejskie linie autobusowe MZK Przemyśl, PKS Przemyśl oraz przewoźnicy prywatni. Gmina nie posiada dworca autobusowego.

W systemie komunikacyjnym gminy Żurawica duże znaczenie ma także transport kolejowy. Przez terytorium gminy przebiega międzynarodowa magistrala kolejowa nr 91, będąca częścią trasy E-30, która prowadzi ruch z Europy Zachodniej na Ukrainę. Jej stan techniczny nie pozwala na podróżowanie z wysokimi prędkościami, dlatego w 2011 roku rozpoczęto jej modernizację. Po zakończeniu remontów na odcinku Rzeszów – Przemyśl – Granica Państwa pociągi będą mogły rozwijać prędkość do 120 km/h. W zakresie ruchu towarowego linia kolejowa jest wyposażona w kilka stacji, w tym leżący na terenie trzech gmin węzeł przeładunkowy Żurawica – Przemyśl – Medyka, związanych wzajemnie torami normalnymi i szerokimi (występującymi na terenie Ukrainy). W obrębie węzła istnieją mniejsze bocznicze przeładunkowe.

2.1.7 Infrastruktura kultury i sportu

Kultura

Działalność kulturalna jest bardzo ważnym czynnikiem społeczno – wychowawczym. Dzięki niej można poszerzyć swoją wiedzę na różne tematy, spędzić przyjemnie czas i zintegrować się z danym środowiskiem.

Dom Ludowy w Wyszatycach posiada salę telewizyjną, salę widowiskową ze sceną oraz zaplecze gastronomiczne z kuchnią. Wyposażony jest w stół bilardowy, stół do tenisa stołowego, piłkarzyki. W budynku znajduje się biblioteka. Kadra placówki to pracownik gospodarczy oraz osoba zatrudniona na etacie bibliotekarki.

Zdjęcie nr 1. Dom Ludowy w Wyszatycach

Źródło: Urząd Gminy Żurawica

W chwili obecnej Budynek Domu Ludowego jest użytkowany przez :

- Ochotniczą Straż Pożarną - wydzielone dwa boksy garażowe z bezpośrednim dojazdem,
- Sklep Spożywczy „U IRENY” z wejściem przez klatkę ewakuacyjną niskiego parteru,
- Wiejski Dom Kultury Wyszatycy z wejściem w części wyższej,
- Gminną Bibliotekę w Żurawicy, Filię Wyszatycy,
- Koło Gospodyń Wiejskich Wyszatycy

Obok Domu Ludowego w Wyszatycach, na terenie gminy Żurawica znajdują się następujące obiekty kulturalne:

- Dom Ludowy w Maćkowicach, który posiada salę widowiskową ze sceną. Wyposażony jest w stół bilardowy, w budynku znajduje się Bank Spółdzielczy.
- Dom Ludowy w Orzechowcach, który posiada salę konferencyjną, salę komputerową oraz kuchnię i zaplecze gospodarcze. Wyposażony jest w stół bilardowy i do tenisa stołowego. W budynku znajduje się biblioteka, siedziba Ochotniczej Straży Pożarnej, gabinet lekarski i stomatologiczny. W Domu

Ludowym w Orzechowcach organizowane są okolicznościowe akademie, wesela, zabawy oraz spotkania Koła Gospodyń Wiejskich.

- Dom Ludowy w Buszkowiczach posiada salę widowiskową, salę komputerową oraz kuchnię z wyposażeniem. W budynku ma siedzibę Stowarzyszenie „Pomóżmy Sobie”.
- Świetlica młodzieżowa w Bolestraszczykach wyposażona w stół do tenisa.
- Polski Dom Katolicki przy Parafii Rzymsko-Katolickiej Niepokalanego Poczęcia NMP w Żurawicy. Dom, z którego korzystają mieszkańcy posiada salę widowiskową ze sceną wyposażoną w sprzęt nagłaśniający.

Zdjęcie nr 2. Dom Ludowy w Orzechowcach

Źródło: Urząd Gminy w Żurawicy

Organizatorem i koordynatorem życia kulturalnego w Gminie Żurawica jest Dom Kultury w Wyszatycach. Placówka jest samorządową instytucją kultury realizującą zadania w zakresie wychowywania, edukacji, upowszechniania i ochrony dóbr kultury między innymi poprzez: organizowanie wystaw artystycznych, przedstawień teatralnych, koncertów, imprez artystycznych, rozrywkowych i rekreacyjnych.

Na terenie gminy Żurawica odbywa się wiele przedsięwzięć kulturalnych i sportowych, np.: konkursy fotografii, warsztaty wikliniarskie, malowanie na tkaninie, konkursy plastyczne, turnieje tenisa stołowego, konkursy czytelnicze, obchody ważnych dni, pikniki rodzinne itp.

Bardzo wiele z nich, ze względu na zainteresowanie, odbywa się regularnie od wielu lat. Cykliczne imprezy kulturalne to:

- Konkurs wiedzy żołnierzy wyklętych w Gimnazjum w Żurawicy dla uczniów szkół gimnazjalnych z terenu gminy Żurawica - organizatorami jest Urząd Gminy Żurawica oraz Gimnazjum w Żurawicy (marzec)
- Turniej szachowy Cztery Pory Roku - organizatorami jest Urząd Gminy Żurawica oraz Kluby Sportowe - jest to turniej dla szachistów amatorów, uczestniczy w nim około 80-100 osób (marzec)
- Święto I Batalionu Czołgów w Żurawicy - organizatorami jest I Batalion Czołgów w Żurawicy oraz Urząd Gminy w Żurawicy – głównym punktem imprezy przeznaczonej dla żołnierzy, mieszkańców oraz gości jest apel wojskowy i piknik, w imprezie uczestniczy około 200-300 osób (maj)
- Turniej piłki nożnej szkół podstawowych i gimnazjalnych imieniem Roberta Maksyma - organizatorem jest LKS Żurawianka (maj - czerwiec)

- Piknik rodzinny - organizatorem jest Wspólnota Samorządowa Ziemi Przemyskiej – w trakcie imprezy w której uczestniczą mieszkańcy gminy Żurawica odbywają się między innymi gry i zabawy dla dzieci (maj/czerwiec)
- Turniej piłki nożnej juniorów im. Ireneusza Tomaszewskiego - organizatorem jest LKS Gwiazda Maćkowice oraz Urząd Gminy Żurawica (czerwiec)
- Turniej piłki nożnej o Puchar Wójta - organizatorem jest Urząd Gminy Żurawica (lipiec)
- Święto Wojska Polskiego - organizatorem jest Urząd Gminy Żurawica - głównym punktem obchodów jest Msza św. w intencji wojska (sierpień)
- Dożynki gminne dla mieszkańców gminy Żurawica - organizatorem jest Urząd Gminy Żurawica (wrzesień)

Na terenie gminy Żurawica działają następujące orkiestry i zespoły:

- Harcerska Orkiestra Dęta Hufca Ziemi Przemyskiej w Żurawicy
- Zespół Śpiewaczy Stowarzyszenia Koła Gospodyń Wiejskich w Wyszatycach
- Kapela Ludowa Orzechowiaci
- Stowarzyszenie Kulturalne Chór „Villanella” w Bolestraszczykach

Najbardziej powszechną formą uczestnictwa w kulturze jest czytelnictwo. Na terenie gminy funkcjonuje Gminna Biblioteka Publiczna w Żurawicy, jej pięć filii znajduje się w miejscowościach Bolestraszyce, Wyszatycy, Orzechowce, Maćkowice i Kosienice. We wszystkich placówkach zatrudnionych jest 8 osób na etatach bibliotekarek.

Zdjęcie nr 3. Gminna biblioteka Publiczna w budynku Urzędu Gminy

Źródło: Urząd Gminy w Żurawicy

Gminna Biblioteka Publiczna została powołana na mocy zarządzenia Gminy Żurawica Nr 5114/86 z dnia 5 lutego 1986 roku. Istnieje jako samorządowa jednostka organizacyjna funkcjonująca w formie instytucji kultury i posiada swój statut. Biblioteka nie posiada własnych dochodów i jest finansowana przez Urząd Gminy w Żurawicy.

Gminna Biblioteka Publiczna prowadzi szeroką działalność edukacyjną i kulturalną. Jest organizatorem lekcji bibliotecznych dla uczniów pobliskich szkół, które cieszą się dużym zainteresowaniem zarówno uczniów jak i nauczycieli.

Tabela nr 16. Biblioteka w Żurawicy – dane statystyczne w latach 2007-2010

Biblioteki	J. m.	2010	2014
Placówki biblioteczne			
biblioteki i filie	ob.	6	6
pracownicy bibliotek	osoba	8	8
księgozbiór	wol.	53 988	52 882
czytelnicy w ciągu roku	osoba	1 477	1 402
wypożyczenia księgozbioru na zewnątrz	wol.	25 282	24 437
obiekty przystosowane dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich	ob.	1	1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Biblioteki udostępniają księgozbiór poprzez wypożyczenie i prezentacje, tj. udzielają informacji na miejscu w czytelni. Udostępnienie księgozbioru odbywa się w warunkach wolnego dostępu czytelników do półek, co jest niewątpliwie zaletą z uwagi na bezpośredni kontakt czytelnika z książką i nieskrępowany wybór materiałów przez samego zainteresowanego. Zbiory biblioteczne są uzupełniane na bieżąco. W bibliotekach stosuje się wizualną promocję książki w formie wystawek oraz gazetek ściennych.

Sport

Sport na terenie gminy Żurawica odgrywa bardzo ważną rolę. Funkcjonujące kluby sportowe upowszechniają kulturę fizyczną wśród dzieci i młodzieży przyczyniając się do rozwoju wielu dyscyplin sportowych. Biorą czynny udział w sferze rozwoju kultury, gospodarki oraz społeczeństwa.

Tabela nr 17. Szczegółowe dane dotyczące klubów sportowych w gminie Żurawica

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2010	2014
Kluby sportowe			

Kluby	sztuka	9	9
Sekcje sportowe	sztuka	9	12
Członkowie	osoba	301	318
Trenerzy	osoba	2	6
Instruktorzy sportowi	osoba	10	10
Inne osoby prowadzące zajęcia	osoba	4	0
Ćwiczący			
ogółem	osoba	337	338
mężczyźni	osoba	286	315
kobiety	osoba	51	23
Ćwiczący do lat 18			
ogółem	osoba	231	208
chłopcy	osoba	186	186
dziewczęta	osoba	45	22

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Na terenie Gminy Żurawica obecnie działa dziewięć klubów sportowych, praktycznie obecne są one we wszystkich sołectwach i prawie każdy dysponuje swoim boiskiem do piłki nożnej.

W gminie funkcjonuje dziewięć obiektów sportowych, z czego aż osiem dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Na terenie gminy działają następujące kluby sportowe:

1. LKS Żurawianka Żurawica
2. LKS Tęcza Kosienice
3. KS Czarni Bolestraszyce
4. LKS Rada Orzechowce
5. LKS Batycze
6. LKS Gwiazda Maćkowice
7. LKS Zryw Buszkowiczki
8. LKS Grom Wyszatyce

Największym klubem sportowym jest LKS Żurawianka Żurawica, który obecnie posiada tylko sekcję piłkarską, której zawodnicy biorą udział w rozgrywkach w klasie B.

W swojej historii klub posiadał też sekcje lekkoatletyczną i zapaśniczą, w których odnosił znaczące sukcesy.

2.1.8 Infrastruktura rekreacyjno-turystyczna

Potencjał turystyczny

Gmina Żurawica ze względu na wiele wartości, zarówno historycznych jak i kulturowych i przyrodniczych jest terenem bardzo atrakcyjnym turystycznie. Malownicze położenie, posiadane walory turystyczne i krajobrazowe są również szansą dla rozwoju coraz bardziej popularnej agroturystyki. Na terenie gminy znajdują się, podlegające ochronie i ujęte w rejestrze zabytków, zachowane w różnym stanie zabytkowe parki dawnych zespołów pałacowych i dworskich:

- Bolestraszyce: park zespołu dworskiego, obecnie Ośrodek Badań i Dokumentacji Zabytkowych Założeń Ogrodowych i Arboretum,
- Wyszatyce: park zespołu dworskiego,
- Żurawica: park zespołu dworskiego Sapiehów,
- Maćkowice: park zespołu pałacowego,
- Kosienice: pozostałości zespołu parkowo- dworskiego.

Wszystkie te obiekty i tereny ujęte są w rejestrze zabytków i objęte strefą „A” pełnej ochrony konserwatorskiej oraz strefą „K” ochrony krajobrazu.

Na obszarze gminy występują również liczne pomniki przyrody - 112 drzew pomnikowych (głównie dęby, jesiony, płatan, kasztanowce).

Większość drzew pomnikowych występuje w ogrodach i parkach podworskich w miejscowościach:

- Bolestraszyce - 58 (Arboretum),
- Wyszatyce - 6,
- Żurawica - 7 (park XIX w),
- Maćkowice - 5 (park krajobrazowy z pocz. XIX w),
- Kosienice - 35 (park krajobrazowy z pocz. XIX w).

Najchętniej odwiedzanym, nie tylko przez turystów ale również okolicznych mieszkańców miejscem jest niewątpliwie Arboretum w Bolestraszcach. Teren, będący w zasadzie ogrodem botanicznym odwiedza rocznie ponad 50 tys. turystów, również młodzież szkolna. Ogród powstał w 1975 roku i obecnie rośnie tam prawie 2 000 gatunków, odmian i form roślin. Arboretum stanowi również ważny ośrodek naukowo-badawczy w Polsce południowo-wschodniej, gdzie prowadzone są badania m.in. nad zabytkowymi założeniami ogrodowymi czy zagrożonymi i ginącymi gatunkami roślin. Na terenie ogrodu znajduje się odremontowany, klasycystyczny dwór z XIX w.

Na terenie gminy Żurawica usytuowany jest Fort XII „Werner”, będący częścią zespołu obiektów obronnych, trzeciej co do wielkości po Antwerpii i Verdun fortyfikacji – Twierdzy Przemyśl. Jest to fort główny, artyleryjski, którego załogę stanowiło ponad 300 żołnierzy. Budowany w latach 1882-1886 obiekt wraz z zachowaną w stanie nienaruszonym fosą jest objęty ochroną prawną jako zabytek architektury obronnej.

Dziedzictwo kulturowe

Na obszarze gminy znajdują liczne obiekty architektury, parki, cmentarze i stanowiska archeologiczne, które ujęte są w rejestrze zabytków lub w wykazie obiektów zabytkowych.

Obszar gminy został podzielony na 4 strefy ochrony w zależności od rangi i rodzaju obiektu zabytkowego, w tym do strefy „A” - wymagającej pełnej ochrony konserwatorskiej i związanej z obiektami wpisanymi do rejestru zabytków oraz stanowiskami archeologicznymi zostały ujęte znajdujące się w poszczególnych miejscowościach gminy następujące zabytki:

Bolestraszyce:

- Park zespołu dworskiego, obecnie Ośrodek Badań i Dokumentacji Zabytkowych Założeń Ogrodowych i Arboretum - unikalna kolekcja (ok.2000 gatunków) drzew, krzewów i roślin zielnych oraz ważny ośrodek edukacyjno- popularyzatorski,
- Zespół cerkwi gr.- kat. (obecnie kościół rzym.- kat.),
- Fortyfikacje” Twierdzy Przemyśl” - XIX/XX wiek,
- Drogi forteczne

Buszkowice:

- Zespół cerkwi gr.- kat. (obecnie kościół rzym.- kat.)

Wyszatyce:

- Zespół dworski XIX wiek
- Zespół cerkwi gr.- kat. XX wiek – częściowo w ruinie
- Kościół rzym- kat. XIX wiek

Zdjęcie nr 4. Cerkiew buszkowicka

Źródło: Urząd Gminy w Żurawicy

Żurawica:

- Zespół dworski Sapiechów XIX wiek
- Zespół folwarczny XIX wiek
- Kościół rzym- kat.
- Pozostałości cerkwi gr.- kat.
- Dawne koszary wojskowe – obecnie szpital specjalistyczny,
- Fortyfikacje twierdzy „Przemyśl” XVII wiek

Orzechowce:

- Fortyfikacje „Twierdzy Przemyśl” oraz drogi forteczne XIX wiek,

Maćkowice :

- Zespół pałacowy początek XX wieku ,

- Cerkiew gr. - kat. (XVIII wiek) z przyległym cmentarzem,

Kosienice:

- Pozostałości zespołu dworskiego XIX wiek
- Kościół rzym. - kat. z XIX wiek

2.2 Sfera gospodarcza

Gmina Żurawica jest obszarem przyjaznym dla przedsiębiorców – w ostatnich latach obserwuje się pozytywne zjawisko rozwoju przedsiębiorczości, a co za tym idzie wzrost liczby podmiotów gospodarczych. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego na jej terenie na koniec 2014 roku działało 652 podmioty gospodarki narodowej, co klasuje ją na drugim miejscu w powiecie przemyskim.

Tabela nr 18. Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane na terenie gmin powiatu przemyskiego

Jednostka terytorialna	Ogółem		Sektor publiczny		Sektor prywatny	
	2010	2014	2010	2014	2010	2014
Gmina Bircza	339	390	22	17	317	373
Gmina Dubiecko	380	420	27	26	353	394
Gmina Fredropol	210	232	20	17	190	215
Gmina Krasieczyn	363	378	9	9	354	369
Gmina Krzywca	240	265	12	11	228	245
Gmina Medyka	292	307	14	14	278	293
Gmina Orły	407	478	16	19	391	459
Gmina Przemyśl	663	761	24	25	639	735
Gmina Stubno	181	193	12	12	169	181
Gmina Żurawica	611	652	28	27	583	625
Razem powiat przemyski	3 686	4 067	184	177	3 502	3 889

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Rozwój przedsiębiorczości na terenie gminy dotyczy sektora prywatnego, w którym ilość podmiotów w latach 2010 – 2014 wzrosła o 42 i wyniosła na koniec 2014 roku 625, z czego 496 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (469 w 2010 roku).

Tabela nr 19. Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane na terenie gminy Żurawica

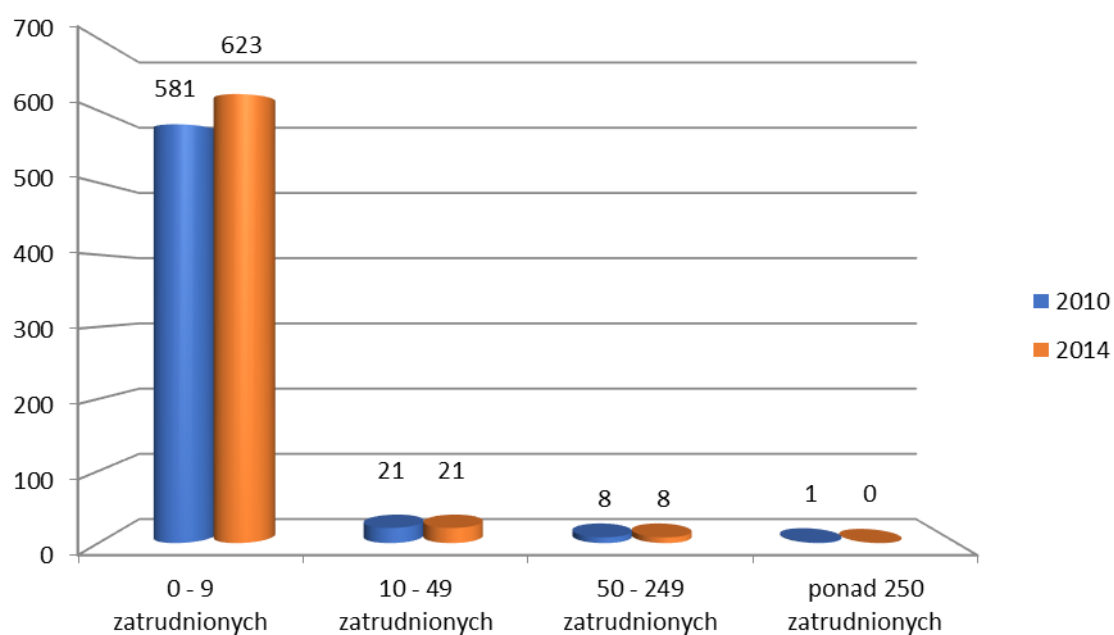
Rodzaje podmiotów	2010	2014
-------------------	------	------

Sektor publiczny	Państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	24	22
Sektor prywatny	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	469	496
	Spółki handlowe	15	18
	Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	1	2
	Spółdzielnie	6	5
	Stowarzyszenia i organizacje społeczne	33	37

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Na terenie gminy Żurawica według danych GUS na koniec 2014 roku działało 623 mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające do 9 osób oraz 21 małych i 8 średnich przedsiębiorstw

Wykres nr 2. Podmioty gospodarki narodowej na terenie gminy wg klas wielkości

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

W okresie ostatnich lat w gminie Żurawica zwiększyła się ilość podmiotów gospodarki narodowej przypadająca na 10 tysięcy mieszkańców oraz wskaźnik ilości nowo zarejestrowanych jednostek w rejestrze REGON na 10 tysięcy ludności.

Tabela nr 20. Wskaźniki dla obszaru gminy Żurawica za lata 2010 i 2014

Wskaźnik	2010	2014
Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	477	504
Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	45	53
Jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności	32	37
Podmioty wpisane do rejestru na 1 tys. ludności	48	50
Podmioty na 1 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym	75,1	77,8
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1 tys. ludności	37	38
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym	5,8	5,9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Tabela nr 21. Podmioty gospodarcze na terenie gminy Żurawica w 2014 roku

L.p.	Miejscowość	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w roku 2014	Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w roku 2014
1.	Batycze	0	0
2.	Bolestraszyce	2	1
3.	Buszkowice	2	0
4.	Buszkowiczki	1	0
5.	Kosienice	2	1
6.	Maćkowice	3	2
7.	Orzechowce	0	0
8.	Wyszatyce	5	2
9.	Żurawica	11	3
Razem		26	9

Źródło: Urząd Gminy Żurawica

2.3 Sfera społeczna

2.3.1 Struktura demograficzna

Potencjał demograficzny gminy Żurawica według danych GUS na koniec 2014 roku to 12 930 osób, w tym 6 472 kobiety (50,1% mieszkańców) i 6 458 mężczyzn (49,9% mieszkańców), co stanowi 17,46% ludności powiatu przemyskiego. Gmina Żurawica jest jedną z pięciu gmin powiatu, w której liczba mieszkańców w ostatnich latach uległa zwiększeniu. Zanotowany wzrost to 118 osób - w 2010 roku gmina liczyła 12 812 mieszkańców, w tym 6 434 kobiety oraz 6 378 mężczyzn. Średnia gęstość zaludnienia na terenie gminy wynosi 135 osób/km² (134 os/km² w 2010 roku).

Tabela 22. Ludność, średnia gęstość zaludnienia oraz powierzchnia gmin powiatu przemyskiego

Jednostka terytorialna	Ludność						Powierzchnia w km ²
	2010			2014			
	ogółem	w tym kobiety	osób/ km ²	ogółem	w tym kobiety	osób/ km ²	
Gmina Bircza	6 724	3 276	26	6 708	3 266	26	254
Gmina Dubiecko	9 564	4 784	62	9 378	4 726	61	154
Gmina Fredropol	5 588	2 750	35	5 537	2 744	35	160
Gmina Krasiczyn	4 947	2 475	40	5 129	2 567	41	124
Gmina Krzywca	4 941	2 401	52	4 890	2 362	52	95
Gmina Medyka	6 393	3 212	105	6 498	3 237	107	61
Gmina Orły	8 685	4 335	123	8 859	4 418	126	70
Gmina Przemysł	9 904	4 940	91	10 172	5 080	94	108
Gmina Stubno	4 078	2 050	46	3 966	1 997	45	89
Gmina Żurawica	12 812	6 434	134	12 930	6 472	135	96
Razem powiat przemyski	73 636	36 657	61	74 067	36 869	61	1 211

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Powyższa tabela przedstawia stan ludności gminy Żurawica na tle pozostałych gmin wiejskich powiatu przemyskiego. Powierzchnia powiatu oraz poszczególnych gmin w ostatnich latach nie uległa zmianie.

Gmina Żurawica zajmuje 6 miejsce spośród dziesięciu gmin powiatu przemyskiego pod względem terytorialnym oraz pierwsze pod względem liczby ludności i gęstości zaludnienia.

Liczbę mieszkańców i średnią gęstość zaludnienia poszczególnych miejscowości gminy przedstawia poniższa tabela.

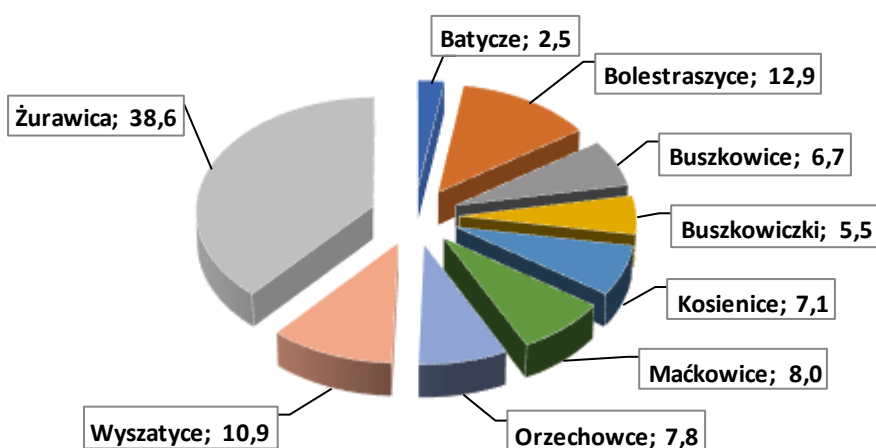
Tabela nr 23. Ludność i średnia gęstość zaludnienia miejscowości gminy Żurawica

L.p.	Miejscowość	Liczba mieszkańców	Udział % w ludności gminy	Gęstość zaludnienia [os/km ²]
1.	Batycze	325	2,51	79,46
2.	Bolestraszyce	1 670	12,91	124,91
3.	Buszkowice	867	6,71	412,86
4.	Buszkowiczki	709	5,48	214,85
5.	Kosienice	923	7,14	86,75
6.	Maćkowice	1 039	8,04	56,62
7.	Orzechowce	1 003	7,76	143,90
8.	Wyszatyce	1 408	10,89	76,81
9.	Żurawica	4 986	38,56	268,21

Źródło: www.zurawica.pl

Najwięcej osób w gminie zamieszkuje w miejscowości Żurawica (38,6%), Bolestraszyce (12,9%) oraz Wyszatyce (10,9%).

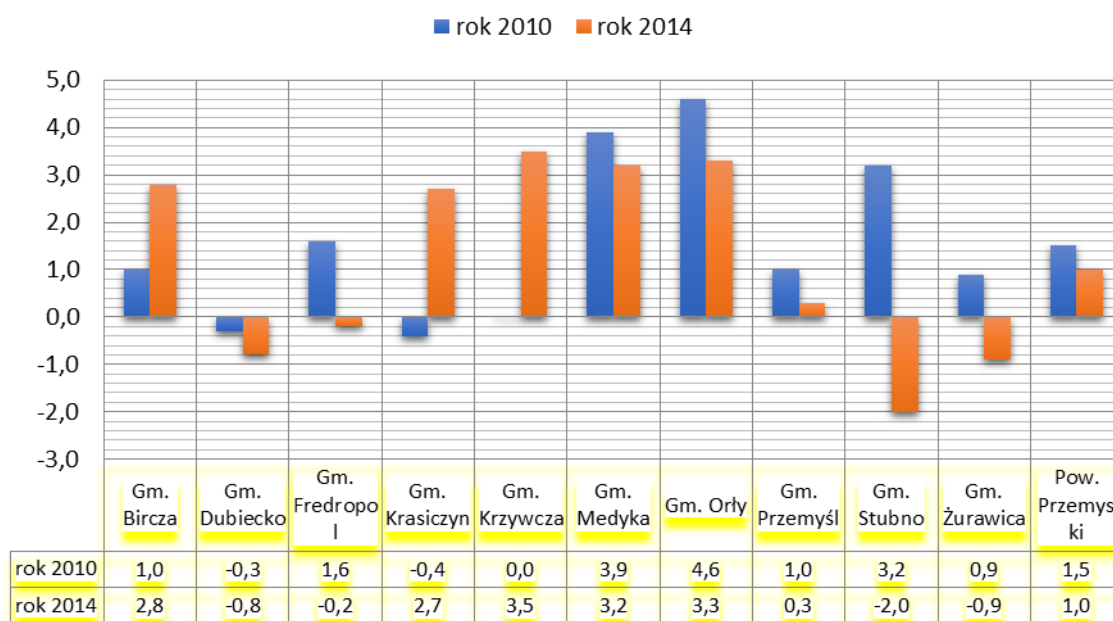
Wykres nr 3. Ludność gminy Żurawica [%]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Urzędu Gminy Żurawica

Na terenie gminy Żurawica wskaźnik przyrostu naturalnego na 1000 mieszkańców wyniósł w 2014 roku (- 0,9) ulegając w porównaniu do 2010 roku obniżeniu o 1,8. Niekorzystnym zjawiskiem jest również niskie saldo migracji wewnętrznych, które na koniec 2014 roku wyniosło 4 (w 2010 roku wynosiło 26).

Wykres nr 4. Przyrost naturalny na terenie gmin powiatu przemyskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Tabela nr 24. Wybrane wskaźniki modułu gminnego

Wyszczególnienie	J.m.	2010	2014
ludność na 1 km ² (gęstość zaludnienia)	osoba	134	135
kobiety na 100 mężczyzn	osoba	101	100
małżeństwa na 1000 ludności	-	5,0	6,2
urodzenia żywe na 1000 ludności	-	9,5	8,4
zgony na 1000 ludności	-	8,6	9,3
przyrost naturalny na 1000 ludności	-	0,9	-0,9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Tabela nr 25. Migracje na pobyt stały gminne wg płci, typu i kierunku

Wyszczególnienie	J.m.	2010	2014
zameldowania ogółem	osoba	123	137
zameldowania z miast	osoba	71	86
zameldowania ze wsi	osoba	51	48
zameldowania z zagranicy	osoba	1	3
wymeldowania ogółem	osoba	96	130
wymeldowania do miast	osoba	60	71
wymeldowania na wieś	osoba	36	59
wymeldowania za granicę	osoba	0	0
saldo migracji wewnętrznych	osoba	26	4
saldo migracji zagranicznych	osoba	1	3
saldo migracji	osoba	27	7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Wśród mieszkańców gminy Żurawica najliczniej reprezentowaną grupą wiekową są osoby młode w wieku 0 – 19 lat, których liczba na koniec 2014 roku wyniosła 2 855 osoby, co stanowiło 22,1% ogółu ludności gminy oraz 2 034 osób w wieku 30 – 39 lat, które stanowiły 15,7% ogółu mieszkańców.

Tabela nr 26. Struktura wiekowa mieszkańców gminy Żurawica (2014 rok)

Przedziały wiekowe	Ogółem	
	Ilość mieszkańców	% ogółu mieszkańców
0 – 19	2 855	22,1
20 – 24	1 022	7,9
25 – 29	979	7,6
30 – 39	2 034	15,7
40 – 49	1 824	14,1
50 – 59	1 777	13,7
60 – 64	722	5,6

65 i więcej	1 717	13,3
Razem	12 930	100

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

2.3.2 Poziom i struktura bezrobocia

Analizując ekonomiczną strukturę wiekową mieszkańców gminy Żurawica, można zauważyć spadek na koniec 2014 roku w odniesieniu do 2010 roku liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym – grupa mieszkańców w wieku do lat 17 zmniejszyła się o 287 osób. Najliczniejszą grupę stanowią mieszkańcy w wieku produkcyjnym (64,8% populacji), których ilość zwiększyła się w ciągu ostatnich lat o 246 osób. Struktura wiekowa mieszkańców gminy odzwierciedla ogólną sytuację występującą na terenie powiatu przemyskiego – pomimo zwiększającej się ilości mieszkańców i występującego w kilku gminach wzrostu przyrostu naturalnego, postępuje spadek ilości osób w wieku przedprodukcyjnym i wzrost ludności w wieku poprodukcyjnym. Utrzymanie się obecnej tendencji tak na terenie gminy jak i powiatu niekorzystnie rokuje na przyszłość i w perspektywie kilkunastu lat będzie skutkować szybszym starzeniem się społeczeństwa.

Tabela nr 27. Struktura ludności gminy Żurawica wg ekonomicznych grup wiekowych

Grupa ludności	w wieku przedprodukcyjnym		w wieku produkcyjnym		w wieku poprodukcyjnym	
	2010	2014	2010	2014	2010	2014
Ilość osób	2 753	2 466	8 136	8 382	1 923	2 082
Udział % w ludności ogółem	21,5%	19,1%	63,5%	64,8%	15,0%	16,1%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Analizując dane z lat dotyczące liczby osób pracujących z terenu gminy Żurawica można zauważyć, iż od roku 2010 liczba osób zatrudnionych się zmniejsza, z tym, że spadek bardziej dotyczy mężczyzn niż kobiet.

Tabela nr 28. Pracujący na terenie gminy Żurawica w latach 2010 - 2014

Lata	Ogółem	w tym kobiety	w tym mężczyźni
2010	1 723	720	1 003
2011	1 676	719	957
2012	1 665	699	966

2013	1 635	707	928
2014	1 614	683	931

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Bardzo duży wpływ na sytuację społeczną na terenie gminy Żurawica ma zjawisko bezrobocia. Przeprowadzona po 1989 roku restrukturyzacja gospodarki przejawiająca się likwidacją dużej liczby zakładów pracy w powiecie przemyskim w których zatrudniona była część mieszkańców gminy, skutkowało pojawieniem się długotrwałego i strukturalnego bezrobocia. W konsekwencji nastąpił wzrost ubóstwa prowadzący często do powstawania negatywnych zjawisk, takich jak np. wykluczenie społeczne.

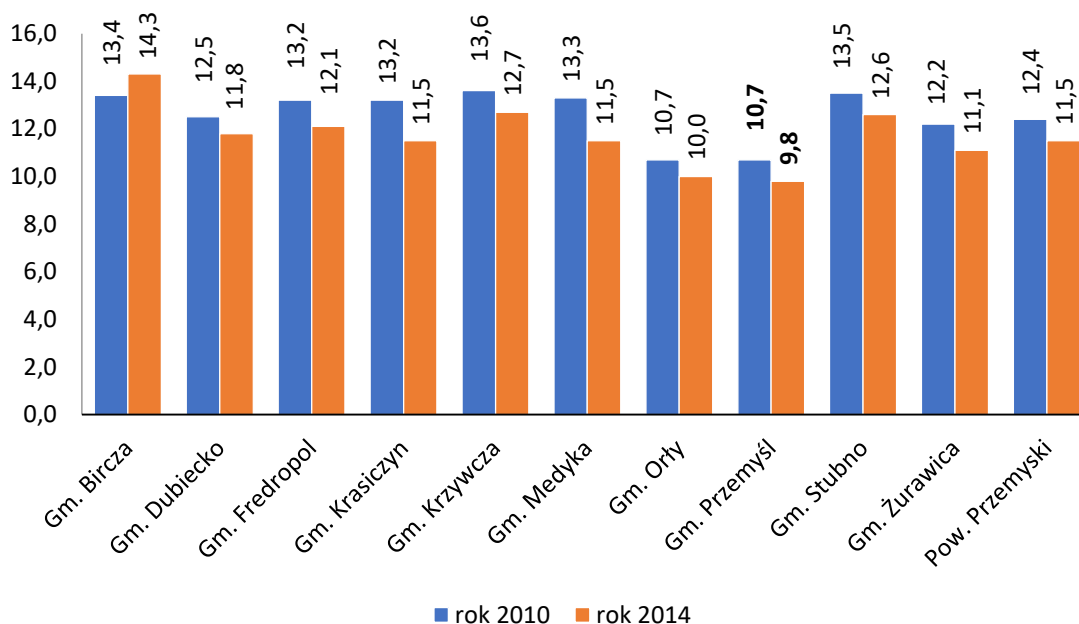
Na koniec grudnia 2014 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy było zarejestrowanych 889 mieszkańców gminy Żurawica, w tym 612 osób długotrwale bezrobotnych powyżej 12 miesięcy. Udział zarejestrowanych osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na koniec 2014 roku według danych GUS wyniósł 11,1%, notując spadek w porównaniu 2010 rokiem o 1,1%.

Tabela nr 29. Udział zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców gminy Żurawica w liczbie ludności na tle powiatu przemyskiego.

Jednostka terytorialna	Ogółem	
	2010	2014
Gmina Żurawica	12,2%	11,1%
Powiat przemyski	12,4%	11,5%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Wykres nr 5. Udział zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców gminy Żurawica w liczbie ludności na tle gmin i powiatu przemyskiego.

2.3.3 Edukacja

Gmina Żurawica jest organem prowadzącym następujące placówki oświatowe:

1. Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 1 w Żurawicy, w skład którego wchodzi:
 - Samorządowe Przedszkole nr 2 w Żurawicy
 - Szkoła Podstawowa nr 1 im. Św. Jadwigi Królowej Polski w Żurawicy
 - Gimnazjum im. 2 Pułku Pancernego w Żurawicy
2. Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 2 w Żurawicy, w skład którego wchodzi:
 - Samorządowe Przedszkole nr 1 w Żurawicy
 - Szkoła Podstawowa nr 2 w Żurawicy
3. Zespół Szkół w Wyszatycach im. bł. ks. Jan Balicki
4. Zespół Szkół w Orzechowcach, w skład którego wchodzi Gimnazjum i Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Orzechowcach
5. Zespół Szkół w Maćkowicach im. św. St. Kostki w Maćkowicach
6. Szkoła Podstawowa w Bolestraszczykach im. Piotra Michałowskiego
7. Szkoła Podstawowa w Buszkowicach
8. Szkołą Podstawowa w Kosienicach im. bł. ks. Bronisława Markiewicza w Kosienicach

Tabela nr 30. Szkolnictwo podstawowe na terenie Gminy Żurawica

Wyszczególnienie	J.m.	2010	2014
Szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży bez specjalnych	-	10	9
Oddziały w szkołach	-	57	56
Uczniowie	osoba	786	740
Absolwenci	osoba	150	128

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Tabela nr 31. Szkolnictwo gimnazjalne na terenie Gminy Żurawica

Wyszczególnienie	J.m.	2010	2014
Gimnazja dla dzieci i młodzieży bez specjalnych	-	4	4
Oddziały w szkołach	-	22	17
Uczniowie	osoba	457	352
Absolwenci	osoba	151	126

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Tabela nr 32. Współczynniki skolaryzacji w Gminie Żurawica

Współczynniki skolaryzacji (szkolnictwo podstawowe i gimnazjalne)	J.m.	2010	2014
Współczynnik solaryzacji brutto			
szkoły podstawowe	%	91,18	83,52
gimnazja	%	82,19	78,05
Współczynnik solaryzacji netto			
szkoły podstawowe	%	89,56	83,18
gimnazja	%	81,47	76,50

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

2.3.4 Ochrona zdrowia i pomoc społeczna

Ochrona zdrowia

Opiekę zdrowotną na terenie Gminy Żurawica zapewniają trzy niepubliczne zakłady:

- **Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Medyk” w Żurawicy**, w którym działają:
 - ✓ Poradnia medycyny pracy
 - ✓ Poradnia medycyny rodzinnej
 - ✓ Poradnia medycyny sportowej
 - ✓ Poradnia medycyny szkolnej
 - ✓ Poradnia pielęgniarek środowiskowo-rodzinnych
 - ✓ Poradnia stomatologiczna
 - ✓ Poradnia lekarza POZ
 - ✓ Usługa transportu sanitarnego
- **Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Maćkowice”**, w którym funkcjonuje:
 - ✓ Poradnia (gabinet) lekarza POZ
 - ✓ Poradnia (gabinet) lekarza POZ
- **Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Wyszatyce”**, w którym funkcjonuje:
 - ✓ Gabinet pielęgniarki środowiskowo-rodzinnej
 - ✓ Gabinet pielęgniarki w środowisku nauczania i wychowania
 - ✓ Gabinet położnej środowiskowo-rodzinnej
 - ✓ Pielęgniarska opieka długoterminowa
 - ✓ Poradnia lekarza POZ

Specjalistyczna opieka medyczna dostępna jest dla mieszkańców w okolicznych miejscowościach. Najbliższy szpital działa w Przemyślu. Szpitale drugiego stopnia referencyjności funkcjonują również w stolicy województwa podkarpackiego – Rzeszowie. Szpitale w Przemyślu i Przeworsku świadczą usługi dla mieszkańców miasta i okolicznych gmin, w tym także dla mieszkańców gminy Żurawica i zabezpieczają w sposób wystarczający miejscowe potrzeby zdrowotne.

W gminie Żurawica funkcjonuje Samodzielny Publiczny Szpital dla Nerwowo i Psychicznie Chorych, obsługujący chorych z terenu całego województwa podkarpackiego. Organizacja funkcjonowania oddziału

oparta jest na zasadach społeczności terapeutycznej. Do oddziału przyjmowani są pacjenci dobrowolni i z nakazu sądowego. Podstawowy program terapii uzależnienia oferowany przez placówkę trwa około 6-8 tygodni. Na terenie gminy prowadzi działalność pięć gabinetów stomatologicznych – w Bolestraszcach (1), Orzechowcach (2), Wyszatycach (1), Żurawicy (1).

Na koniec 2014 roku pacjentom podstawowej opieki zdrowotnej udzielono 32 476 porady. W gminie funkcjonują trzy punkty apteczne (źródło: Bank Danych Lokalnych).

Pomoc społeczna

W gminie Żurawica usługi w zakresie pomocy społecznej świadczy Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żurawicy. Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym, zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, realizowanych przez GOPS należą:

- opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka,
- sporządzanie bilansu potrzeb gminy w zakresie pomocy społecznej,
- udzielanie schronienia, zapewnienia posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym,
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych,
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych,
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego,
- praca socjalna,
- dożywianie dzieci,
- sprawianie pogrzebu, w tym bezdomnym,
- kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca w tym domu,
- sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie,
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych.

Do zadań własnych gminy należy:

- przyznawanie i wypłacanie zasiłków specjalnych celowych,
- przyznawanie pomocy i wypłacanie świadczeń na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze,
- prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki,
- podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej, wynikających z rozeznania potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych,
- współpraca w Powiatowym Urzędzie Pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechniania informacji o usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach.

Oprócz zadań własnych Ośrodek Pomocy Społecznej wykonuje zadania zlecone przez administrację rządową, do których należy :

- a) organizowanie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- b) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną,
- c) prowadzenie i rozwój infrastruktury środowiskowych domów samopomocy,

- d) realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia,
- e) opłacanie składki na ubezpieczenie zdrowotne, określone w przepisach o powszechnym ubezpieczeniu w NFZ.

Ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004r. reguluje szereg zadań dotyczących pomocy społecznej, polityki prorodzinnej oraz wspierania najsłabszych grup społecznych. Do najczęściej występujących problemów w sferze działania Ośrodka należą: ubóstwo, bezrobocie, bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, niepełnosprawność i długotrwała choroba, alkoholizm, problemy osób starszych.

W przypadku bezrobocia dominującą formą pomocy społecznej są świadczenia pieniężne oraz żywność. Podstawowego znaczenia nabierają jednak inne formy pomocy, zorientowane na planowanie nowych koncepcji życia zawodowego, rozbudzenie motywacji do działania ukierunkowanego na zatrudnienie, jak również technika kontraktu socjalnego, która pozwala na to, by pomoc – jej forma, wysokość i okres świadczeń – uzależniona była od aktywności bezrobotnego i jego rodziny.

Choroba i niepełnosprawność to czynniki, które prowadzą do pogorszenia kondycji finansowej każdej rodziny, bez względu na jej przynależność społeczno - zawodową i miejscem zamieszkania. Sytuacja taka, to z jednej strony efekt wydatków na leczenie, rehabilitację i różnych typów świadczenia będące udziałem rodzin, w których żyją osoby z ograniczoną przez chorobę sprawnością z drugiej strony przyczyną jest ograniczenie dochodów – utrata pracy i renta inwalidzka osoby niepełnosprawnej oraz ograniczenie aktywności zawodowej i możliwości zarobkowych innych członków rodziny, zobowiązanych do świadczeń opiekuńczych.

Niepełnosprawność uderza najbardziej w finansową i emocjonalną stronę rodziny. Rodzina w takiej sytuacji wymaga, zwłaszcza nieinstytucjonalnych form pomocy, maksymalnie zindywidualizowanych i dostosowanych do jej potrzeb. Z danych gromadzonych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żurawicy wynika, iż w kolejnych latach wzrasta liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej.

Skuteczna pomoc osobom i rodzinom z problemami alkoholowymi polega na umożliwieniu dotkniętym tą chorobą podjęcia leczenia. Poważnym problemem w podejmowaniu działań w tym kierunku jest bierna postawa ludzi uzależnionych od alkoholu. Wielu klientów GOPS - u, u których pracownik socjalny podejrzewa problem alkoholowy, zaprzecza, że alkohol ma wpływ na jakość ich życia. W przypadku tych uzależnionych konieczne jest skonfrontowanie ich z uzależnieniem tj. przeprowadzenie i uświadomienie im ich choroby.

Strategia GOPS w stosunku do ludzi w podeszłym wieku skierowana jest na podtrzymanie ich sprawności ruchowej i intelektualnej oraz zaspokojenia podstawowych potrzeb, a także ich aktywności społecznej oraz łagodzenia trudności związanych z wiekiem. Sytuacja ludzi starszych w okresie szybkich zmian gospodarczych jest złożona i uwarunkowana takimi czynnikami jak: pogorszenie stanu zdrowia, opieka zdrowotna, zanik tradycji międzypokoleniowych, przemiany kulturowe, niekorzystne warunki życia i pogorszenie sytuacji materialnej.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żurawicy podejmując próby przeciwdziałania niekorzystnym zjawiskom postawił na współpracę z Urzędem Pracy w Przemyślu, Komisariatem Policji w Żurawicy, ze szkołami z terenu gminy. Działania mają na celu łagodzenie skutków bezrobocia, przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, integrację ze społeczeństwem oraz dostarczenie alternatywnych form spędzenia wolnego czasu.

Ośrodek Pomocy Społecznej, rozumiejąc problemy ekonomiczno-bytowe rodzin z dziećmi i osób samotnie wychowujących dzieci, stara się zaspokoić ich niezbędne i podstawowe potrzeby w miarę posiadanych środków i możliwości. Najczęstszą formą pomocy są zasiłki okresowe oraz zasiłki celowe z przeznaczeniem na potrzeby bieżące. Dzieci z tych rodzin korzystają z bezpłatnych posiłków oraz z letnich kolonii.

Tabela nr 33. Korzystający ze świadczeń rodzinnych w Gminie Żurawica

L.p.	Miejscowość	Zasiłki stałe		Zasiłki okresowe		Zasiłki celowe	
		osoby	kwota	osoby	kwota	osoby	kwota
1.	Batycze	2	5 915,79	7	35 703,89	3	1 030,00
2.	Bolestraszyce	8	40 593,54	45	110 647,10	12	3 084,59
3.	Buszkowice	4	22 445,50	12	35 823,44	7	1 847,50
4.	Buszkowiczki	3	17 310,24	13	25 534,06	2	250,00
5.	Kosienice	9	25 891,79	25	83 911,28	7	2 012,50
6.	Maćkowice	9	35 712,88	34	114 090,90	10	3 650,84
7.	Orzechowce	2	13 146,00	14	35 218,06	5	9 930,00
8.	Wyszatyce	8	31 243,31	37	100 171,30	16	5 570,00
9.	Żurawica	28	134 933,00	131	271 533,99	41	15 573,57
Razem		73	327 192,05	318	812 634,02	103	42 949,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Żurawica

2.3.5 Bezpieczeństwo publiczne

Poczucie bezpieczeństwa mieszkańców gminy jest jednym z czynników świadczących o rozwoju i atrakcyjności gminy oraz często są jednym z aspektów atrakcyjności inwestycyjnej. Miasto Przemysł oraz funkcjonujące przejście graniczne w pobliskiej gminie Medyka powodują, że sprawa bezpieczeństwa publicznego jest bardzo ważna tak dla mieszkańców jak i gości i turystów. Za bezpieczeństwo na terenie gminy odpowiada Komisariat Policji w Żurawicy.

Duży wpływ na komfort życia mieszkańców jest rozbudowana struktura Ochotniczej Straży Pożarnej, która oprócz działalności mającej na celu zapobiegania pożarom oraz interwencji w wyniku ich powstania, bierze czynny udział w akcjach ratowniczych i zagrożeniach ekologicznych związanych z ochroną środowiska. Jej placówki znajdują się w Batyczach, Bolestraszykach, Buszkowicach, Buszkowiczkach, Kosienicach, Maćkowicach, Orzechowcach, Wyszatycach i Żurawicy. Teren gminy Żurawica jak i miasta Przemysł i powiatu przemyskiego obejmuje swoim działaniem jednostka Ratowniczo-Gaśnicza Komendy Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej w Przemysłu.

2.4 Sfera środowiskowa

Sfera środowiskowa badana jest poprzez analizę czynników związanych ze stanem technicznym zabudowy znajdującej się na terenie gminy oraz ze standardami środowiska, w tym gospodarką odpadami stanowiącymi zagrożenie dla życia, zdrowia lub stanu środowiska.

Gmina Żurawica w powiecie przemyskim należy do jednego z bardziej czystych rejonów w województwie podkarpackim.

Głównymi źródłami zanieczyszczeń powietrza są procesy energetycznego spalania paliw i komunikacja. Największy udział w emisji zanieczyszczeń ma energetyczne spalanie paliw. Emisja zanieczyszczeń specyficznych, jest niewielka i związana głównie z rozwojem motoryzacji.

W tabeli niżej zestawia się emisję zanieczyszczeń gazowych i pyłowych z procesów energetycznego spalania paliw w gminie Żurawica w 2015 r. obliczoną w oparciu o dane z Planu Gospodarki Niskoemisyjnej Gminy Żurawica i podmiotów gospodarczych [Mg].

Tabela nr 34. Emisja zanieczyszczeń gazowych i pyłowych.

Obszar	Ogółem	SO ₂	NO ₂	CO	LZO	Inne	Pyły ogółem
Podmioty gospodarcze i mieszkańcy gminy Żurawica	44,06	1,94	11,1	22,8	4,4	0,52	3,3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Żurawica

W porównaniu z rokiem 2008 nastąpił spadek emisji zanieczyszczeń w gminie, głównie ze względu na oszczędności w zużyciu paliw oraz likwidację kotłowni węglowej w PKP Żurawica. w emisji zanieczyszczeń gazowych największy udział miał tlenek węgla ok. 51,7 %, zaś najmniejszy – inne substancje 1,2 %. Z uwagi na dane zawarte w roczniku statystycznym dla powiatu przemyskiego tylko dla zakładów objętych sprawozdawczością statystyczną brak jest możliwości oceny udziału emisji ze źródeł zlokalizowanych w granicach gminy Żurawica w porównaniu z emisją ze źródeł powiatu przemyskiego. Jednym z głównych źródeł zanieczyszczenia powietrza w gminie Żurawica jest m.in. niska emisja z palenisk domowych.

Ocena jakości powietrza na terenie całego kraju dokonywana jest w ramach monitoringu państwowego. Wyniki oceny jakości powietrza w ostatnich latach na terenie województwa podkarpackiego, obejmujące również powiat przemyski i gminę Żurawica, są przedstawiane w opracowaniach Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie - Wydział Monitoringu Środowiska pn. „Ocena roczna jakości powietrza w województwie podkarpackim”.

Wartości stężeń średniorocznych na terenie gminy Żurawica w 2015 r. przedstawione w wyżej wymienionym opracowaniu nie przekraczają:

- dla dwutlenku siarki - 4 - 7 $\mu\text{g}/\text{m}^3$; norma 20 $\mu\text{g}/\text{m}^3$
- dla dwutlenku azotu - 3,1 – 9,0 $\mu\text{g}/\text{m}^3$; norma 40 $\mu\text{g}/\text{m}^3$
- dla tlenku węgla - 700,1 – 2500 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ dla 8 godz.; norma 10 000 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ dla 8 godz.
- dla pyłu zawieszzonego PM₁₀ - 9 - 28 $\mu\text{g}/\text{m}^3$; norma 40 $\mu\text{g}/\text{m}^3$
- dla pyłu PM_{2,5} - 8 – 20 $\mu\text{g}/\text{m}^3$; norma 20 $\mu\text{g}/\text{m}^3$
- dla bezno(a)pirenu - 0,6 – 2,49 ng/m³; norma 1 ng/m³

Opracowanie zawiera również wyniki klasyfikacji stref w poszczególnych rodzajach zanieczyszczeń ze względu na ochronę zdrowia, jak również ze względu na ochronę roślin. Gmina Żurawica znajduje się w strefie podkarpackiej

Wyniki klasyfikacji ze względu na ochronę zdrowia

Dwutlenek siarki

Na terenie gminy w strefie podkarpackiej w 2015 roku nie stwierdzono przekroczeń stężeń godzinnych, ani stężeń średniodobowych SO₂. Wobec powyższego pod względem zanieczyszczenia dwutlenkiem siarki dla kryterium ochrony zdrowia strefa podkarpacka, w której położona jest gmina Żurawica została zakwalifikowana do klasy A.

Dwutlenek azotu

Na podstawie analiz wyników pomiarów i modelowania za 2015 rok nie stwierdzono żadnych przekroczeń Stężeń godzinnych i średniorocznych dwutlenku azotu na terenie województwa podkarpackiego. Wobec powyższego pod względem zanieczyszczenia dwutlenkiem azotu dla kryterium ochrony zdrowia, strefa podkarpacka, w której położona jest gmina Żurawica została zakwalifikowana do klasy A

Pył zawieszony PM₁₀

Na podstawie wyników pomiarów uzyskanych z wybranych stacji pomiaru pyłu za 2015 r. oraz wyniki modelowania rozkładu stężeń, uzyskano wyniku stężeń pyłu PM₁₀ na terenie województwa podkarpackiego. Średnioroczne stężenie pyłu PM₁₀ w gminie Żurawica nie przekracza wartości 28 µg/m³ i mieści się w normie, natomiast przekroczenia wykazują stężenia dobowe pyłu zawieszzonego PM₁₀ do 45 dni w roku 2015 i obejmują obszar południowo środkowej części gminy, przy granicy z miastem Przemyśl. Duży udział w emisji pyłu PM₁₀ ma emisja napływowa z poza strefy do 55,2%, natomiast w emisji z terenu strefy największy udział ma emisja powierzchniowa (niskie źródła emisji, zaopatrzenie w ciepło, gospodarka komunalna) do 69,1%. Obszar objęty przekroczeniem wynosi w gminie 2,2 km², a liczba ludności objęta przekroczeniem - 813 osób. Wobec powyższego pod względem zanieczyszczenia pyłem PM₁₀ dla kryterium ochrony zdrowia, strefa podkarpacka, w której położona jest gmina Żurawica została zakwalifikowana do klasy C.

Pył zawieszony PM_{2,5}

Na podstawie wyników pomiarów uzyskanych z wybranych stacji pomiaru pyłu za 2015 r. oraz wyniki modelowania rozkładu stężeń, uzyskano wyniku stężeń pyłu zawieszzonego PM_{2,5} na terenie województwa podkarpackiego. Średnioroczne stężenie pyłu zawieszzonego PM_{2,5} w gminie Żurawica nie przekracza wartości 20 µg/m³ i mieści się w normie, natomiast przekroczenia wykazują stężenia pyłu zawieszzonego PM_{2,5} na sąsiednim terenie. Duży udział w emisji pyłu PM_{2,5} ma emisja napływowa z poza strefy do 41,2%, natomiast w emisji z terenu strefy największy udział ma emisja powierzchniowa (niskie źródła emisji, zaopatrzenie w ciepło, gospodarka komunalna) do 79,9%. Wobec powyższego pod względem zanieczyszczenia pyłem PM_{2,5} dla kryterium ochrony zdrowia, strefa podkarpacka, w której położona jest gmina Żurawica została zakwalifikowana do klasy C.

Benzen

Wyniki stężeń benzenu uzyskano głównie z pomiarów automatycznych uzupełnionych o metodę pasywną. Na terenie gminy Żurawica należącej do strefy podkarpackiej oszacowane stężenie w roku kalendarzowym dla benzenu wynosi do 0,1µg/m³. Wobec powyższego pod względem zanieczyszczenia benzenem dla kryterium ochrony zdrowia, strefa podkarpacka, w której położona jest gmina Żurawica została zakwalifikowana do klasy A.

Tlenek węgla

Na podstawie pomiarów w województwie podkarpackim, strefa podkarpacka, w której położona jest gmina Żurawica została zakwalifikowane do klasy a pod względem zanieczyszczenia tlenkiem węgla dla kryterium ochrony zdrowia.

Benzo(a)piren

Na podstawie wyników pomiarów uzyskanych za 2015 r. oraz wyniki modelowania rozkładu stężeń, uzyskano wyniku stężeń benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM₁₀ na terenie województwa podkarpackiego. Średnioroczne stężenie benzo(a)pirenu w gminie Żurawica wynosi 0,6 – 2,49 ng/m² przy normie 1 ng/m³, czyli

wykazuje przekroczenia w części południowo środkowej przy granicy z miastem Przemyśl. Duży udział w emisji benzo(a)pirenu ma emisja napływowa z poza strefy do 27,2%, natomiast w emisji z terenu strefy największy udział ma emisja powierzchniowa (niskie źródła emisji, zaopatrzenie w ciepło, gospodarka komunalna) do 97,4%. Wobec powyższego pod względem zanieczyszczenia benzo(a)piranem dla kryterium ochrony zdrowia, strefa podkarpacka, w której położona jest gmina Żurawica została zakwalifikowana do klasy C.

Metale ciężkie

Na podstawie analizy stężeń metali ciężkich (arsen, kadm, ołów, nikiel, arsen) strefa podkarpacka została zakwalifikowana pod względem zanieczyszczenia metalami ciężkimi dla kryterium ochrony zdrowia do klasy A.

Wyniki klasyfikacji ze względu na ochronę roślin

Dwutlenek siarki (SO₂), dwutlenek azotu (NO₂), ozon

Stężenia średnioroczne SO₂, NO₂ i ozonu ze względu na kryteria oceny ustanowione w celu ochrony roślin na terenie województwa podkarpackiego w 2015 roku były niższe do wartości stężeń dopuszczalnych.

Wobec powyższego pod względem zanieczyszczenia powietrza dwutlenkiem siarki, dwutlenkiem azotu i ozonem dla kryterium ochrony roślin, strefa podkarpacka, w której położona jest gmina Żurawica została zakwalifikowana do klasy A. Gmina Żurawica wchodząca w skład strefy podkarpackiej ze względu na kryterium ochrony zdrowia znajduje się w strefie „A” dla zanieczyszczeń dwutlenek siarki, dwutlenek azotu, tlenek węgla, benzen i metale ciężkie, natomiast ze względu na stężenie pyłu zawieszonego PM₁₀, pyłu zawieszonego PM_{2,5} oraz benzo(a)pirenu znajduje się w strefie „C” ze względu na przekroczone wartości dopuszczalne stężeń tych substancji w powietrzu. Dla kryterium ochrony roślin znajduje się w strefie „A”, w której obowiązują najwyższe wymagania dla jakości powietrza. Strefa a uznana jest za najczystsza, gdzie najwyższe stężenia zanieczyszczeń nie przekraczają dolnego progu oszacowania. Na przestrzeni ostatnich kilku lat stan jakości powietrza w gminie Żurawica uległa pogorszeniu ze względu na stwierdzone przekroczenia stężeń pyłu zawieszonego PM₁₀ oraz benzo(a)pirenu i jest wynikiem niskiej emisji. Na jakość życia mieszkańców gminy, coraz bardziej znaczący wpływ zaczyna wywierać emisja komunikacyjna, która została uwzględniona w ocenie jakości powietrza za 2015 r. Z dokumentu podstawowego określającego wymagania dotyczące oceny i zarządzania jakością powietrza w krajach Unii Europejskiej – dyrektywy 96/62/WE z dnia 27 września 1996 r. w sprawie oceny i zarządzania jakością otaczającego powietrza, zwaną dyrektywą ramową i 3 dyrektywami związanymi z nią oraz Dyrektywą 2008/50/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dn. 21 maja 2008 r. , celem działań z tego zakresu jest m.in.:

- utrzymanie jakości powietrza na obszarach, gdzie jest ona wystarczająca,
- poprawa jakości powietrza na obszarach stwierdzonych przekroczeń norm.

W oparciu o cytowane dyrektywy i poszerzony zakres pomiarów stężeń zanieczyszczeń w powietrzu, opracowano Program Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2012 – 2015 z perspektywą do 2019 r. mający na celu działania ukierunkowane na ograniczenie emisji pyłu zawieszonego PM₁₀, pyłu zawieszonego PM_{2,5} oraz benzo(a)pirenu w strefie podkarpackiej.

2.5 Sfera gospodarki odpadami komunalnymi

Odpady komunalne to odpady powstające w gospodarstwach domowych, a także odpady nie zawierające odpadów niebezpiecznych pochodzące od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych. Analiza stanu aktualnego w gospodarce odpadami komunalnymi została przeprowadzona w oparciu o „Analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy Żurawica za rok 2014 i 2015” opracowane przez Urząd Gminy Żurawica. W oparciu o wymienione opracowania ilość zmieszanych odpadów komunalnych wynosi:

- 2014 r. - 1929,3 Mg

- 2015 r. - 2229,7 Mg

Z porównania powyższych danych wynika, że następuje wzrost ilości wytwarzanych i zbieranych odpadów komunalnych od mieszkańców gminy. Taki stan jest wynikiem głównie wzrostu liczby gospodarstw objętych umowami na odbiór odpadów oraz organizacja Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Wyszatycach. Na terenie gminy Żurawica prowadzona jest selektywna zbiórka odpadów.

Na szczególną uwagę zasługują komunalne odpady biodegradowalne, których dotyczy obowiązek ograniczenia masy odpadów kierowanych na składowisko. Dla gminy Żurawica ich ilość w 1995 r. oszacowano na 580 Mg. Od 31 grudnia 2015r. istnieje obowiązek ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania do nie więcej niż 75% wagowo całkowitej masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji. w kolejnych latach obowiązują dalsze ograniczenia w tym zakresie, do 31 grudnia 2020 r. – 35%. w gminie Żurawica w 2015 r. zebrano 66,96 Mg odpadów ulegających biodegradacji, które w całości zostały przekazane do przetworzenia wg metody R3. Sposób postępowania z odpadami zawierającymi azbest reguluje ustawa z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest oraz „Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 -2032”. Gmina opracowała „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla terenu Gminy Żurawica” w 2008 r. zatwierdzony Uchwałą Nr XXI/197/08 Rady Gminy Żurawica z dnia 20 listopada 2008 r. w ramach realizacji Programu zinwentaryzowano 1307,1 Mg azbestu wymagających usunięcia.

Na terenie gminy Żurawica azbest jest systematycznie usuwany w roku 2015 usunięto 211,74 Mg azbestu, a w roku 2016 dalszych ok. 250,0 Mg azbestu. Powyższe dane wskazują na realizację ustaleń Programu usuwania azbestu. GPGO zakładał ograniczenie masy składowanych odpadów komunalnych do 85% w stosunku do ilości odpadów wytworzonych w 2015 r. Jak wynika z aktualnej sytuacji gospodarowania odpadami komunalnymi w gminie, na składowisko w 2015 r. trafiło 0,9% masy wytworzonych odpadów komunalnych. Cel został osiągnięty. Na terenie gminy Żurawica brak jest instalacji do przetwarzania odpadów. Wytwarzane odpady są kierowane do instalacji poza gminą.

Odpady przemysłowe

Odpady przemysłowe to odpady powstające w sektorze gospodarczym, które obejmują grupy 1-19, w tym odpady niebezpieczne i inne niż niebezpieczne. w 2015 r. na terenie gminy Żurawica zostały wytworzone odpady przemysłowe z grup 1 – 19 w ilości:

- odpady niebezpieczne - 108,7 Mg

- odpady inne niż niebezpieczne - 334,9 Mg.

W ogólnej masie odpadów przemysłowych – 443,6 Mg/rok, odpady niebezpieczne stanowią 24,5%, a inne niż niebezpieczne 75,5%.

Sposób postępowania z wytwarzanymi odpadami przemysłowymi polega na ich przekazywaniu do przetwarzania głównie poprzez odzysk ok. 90%, natomiast do unieszkodliwiania jest przekazywane ok. 10%.

2.6 Stan środowiska akustycznego

Hałas przemysłowy

Hałas o charakterze przemysłowym praktycznie nie występuje co jest spowodowane tym iż brak dużych podmiotów gospodarczych o charakterze produkcyjnym.

Hałas komunikacyjny

Do najbardziej uciążliwych źródeł hałasu w środowisku, przede wszystkim z uwagi na powszechność występowania, należy komunikacja drogowa. Znaczny wzrost liczby pojazdów oraz duży udział transportu samochodowego skutkują wzrostem liczby osób narażonych na ponadnormatywny hałas, przy jednocześnie wzrastającym zagrożeniu w porze nocnej. Gwałtowny rozwój motoryzacji w latach 90. spowodował zmiany klimatu akustycznego, które -tak jak w całym województwie podkarpackim - również na terenie powiatu przemyskiego ulegają postępującemu pogorszeniu. Również tu konsekwencją znacznego przyrostu pojazdów samochodowych jest między innymi:

- proces stabilizacji hałasu na wysokim poziomie (poziom równoważny – Leq) w godzinach szczytu komunikacyjnego,
- proces rozciągania się godzin szczytu komunikacyjnego: do późnych godzin nocnych (godz.24;00) i wczesnych godzin porannych (godz. 5;00),
- istotny wzrost natężenia ruchu w godzinach nocnych, co powoduje jedynie niewielki spadek rejestrowanych poziomów w stosunku do pory dziennej i skutkuje brakiem możliwości odpoczynku osób mieszkających w otoczeniu głównych szlaków komunikacyjnych.

Wszystko to powoduje wzrost równoważnych poziomów dźwięku tak w dzień, jak i w nocy. Tym samym następuje systematyczne rozszerzanie się strefy ponadnormatywnego oddziaływania hałasu komunikacyjnego powodując, że coraz większa ilość mieszkańców terenów położonych wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych narażona jest na uciążliwy hałas. W województwie podkarpackim systematyczny monitoring poziomu hałasu wzdłuż głównych tras komunikacyjnych nie jest prowadzony. Transport kolejowy jest źródłem emisji hałasu o znacznych poziomach, przekraczających wartości normatywne zarówno w porze nocnej, jak i dziennej. Zasięg ponadnormatywnych wartości obejmuje tereny wokół tras kolejowych do około 40 m w porze dziennej i może wzrosnąć nawet do kilkuset metrów w porze nocnej (w zależności od konfiguracji terenu). Do chwili obecnej pomimo niewątpliwych uciążliwości jakie wywołuje hałas pochodzący od trakcji kolejowej nie prowadzono w powiecie specjalnych badań dotyczących tego tematu.

Podsumowanie

Zanieczyszczenia gazowe objęte programem badań na terenie województwa podkarpackiego w roku 2014, tj. dwutlenek siarki, dwutlenek azotu, tlenek węgla, benzen i ozon (w kryterium ochrony zdrowia) oraz dwutlenek siarki, dwutlenek azotu i ozon (w kryterium ochrony roślin) osiągały na terenie województwa niskie wartości stężeń. Nie stwierdzono przekroczeń obowiązujących dla tych substancji wartości kryterialnych w powietrzu, zarówno ze względu na ochronę zdrowia, jak i Plan Gospodarki Niskoemisyjnej Gminy Żurawica ochronę roślin. Pozwoliło to na zakwalifikowanie wszystkich stref z terenu województwa podkarpackiego pod względem zanieczyszczenia powietrza tymi substancjami, dla obu kryteriów, do klasy A (WIOS Rzeszów 2014). Głównym źródłem zanieczyszczenia powietrza w województwie podkarpackim jest emisja antropogeniczna. Największe ilości zanieczyszczeń gazowych i pyłowych wprowadzanych do atmosfery pochodzą z procesów energetycznego spalania paliw. Jakość powietrza w Gminie Żurawica jest na (podobnie jak całe Województwo Podkarpackie) bardzo wysokim poziomie.

2.7 Stan budownictwa mieszkalnego i publicznego

Budynki publiczne

Gminne jednostki organizacyjne Budynki użyteczności publicznej to przede wszystkim budynki utrzymywane z budżetów jednostek samorządowych, a więc głównie dotyczy to obiektów typu: szkoły, przedszkola, szpitale i przychodnie, budynki administracyjne, obiekty kulturalne i sportowe itp. Jak widać jest to bardzo szeroki wachlarz typów obiektów, a więc również bardzo zróżnicowane struktury pokrywania potrzeb energetycznych. Na terenie gminy znajdują się następujące budynki samorządowe związane z edukacją:

- Szkoła Podstawowa w Bolestraszcach,

- Szkoła Podstawowa w Bolestraszcach,
- Szkoła Podstawowa w Buszkowicach,
- Szkoła Podstawowa w Kosienicach,
- Zespół Szkół w Maćkowicach,
- Zespół Szkół w Orzechowcach – Filia w Batyczach ,
- Zespół Szkół w Orzechowcach,
- Zespół Szkół w Wyszatycach,
- Szkoła Podstawowa Nr 1 w Żurawicy,
- Szkoła Podstawowa Nr 2 w Żurawicy,
- Przedszkole Nr 1,
- Przedszkole Nr 2,
- Gimnazjum w Żurawicy.

Inne budynki publiczne gminy:

- OSP Bolestraszyce
- OSP Buszkowice
- OSP Maćkowice
- Agronomówka
- Budynek Biblioteki Kosienice
- Dom Ludowy Batyzcze
- Dom Ludowy Bolestraszyce
- Dom Ludowy Buszkowiczki
- Dom Ludowy Kosienice
- Dom Ludowy Maćkowice
- Dom Ludowy Wyszatyce
- Dom Ludowy OSP Orzechowce
- Biblioteka Bolestraszyce
- Kaplica cmentarna Żurawica Dolna
- Kaplica cmentarna Żurawica Górna
- Kaplica cmentarna Wyszatyce

Na obszarze Gminy Żurawica funkcjonują budynki użyteczności publicznej o zróżnicowanym przeznaczeniu, wieku oraz technologii wykonania. Dane uzyskane z Urzędu Gminy pozwoliły określić rzeczywiste zużycie paliw i energii przez poszczególne budynki w sezonie 2014. W budynkach użyteczności publicznej w celach grzewczych wykorzystywane są indywidualne źródła ciepła zlokalizowane bezpośrednio w budynku, bądź w jego najbliższym sąsiedztwie – głównie kotły gazowe (niektóre budynki nie posiadają źródeł ciepła). W części budynków przeprowadzono procesy termomodernizacyjne. Działania te wpłynęły na ograniczenie zapotrzebowania na energię. W najbliższych latach planowane jest wykonanie kolejnych inwestycji w poszczególnych obiektach.

Tabela nr 35. Zużycie energii końcowej i wielkość emisji CO₂ w sektorze budynków użyteczności publicznej w roku 2014

SEKTOR BUDYNKÓW UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ		
ROK 2014	Zużycie energii końcowej	Całkowita emisja CO ₂
	[MWh/rok]	[MWh/rok]

c.o. + c.w.u.	2 457,07	486,50
energia elektryczna	283,60	235,81
SUMA	2740,67	722,31

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Żurawica

Mieszkalnictwo

Sektor mieszkaniowy jest największym odbiorcą energii na terenie gminy. Charakteryzuje się znaczną dynamiką zmian źródeł zasilania w ciepło. Następuje wymiana źródeł na bardziej efektywne, o wyższej sprawności energetycznej. W skali całego kraju udział zużycia energii cieplnej na cele grzewcze systematycznie maleje, co jest związane z instalacją źródeł bardziej efektywnych, o wyższej sprawności energetycznej, a także z zauważalnym wpływem prowadzonych termomodernizacji oraz wprowadzania bardziej restrykcyjnych norm budowlanych. Bogatsze wyposażanie mieszkań w urządzenia elektryczne i zmiany postępowania użytkowników przyczyniły się do wzrostu udziału zużycia energii elektrycznej. Trendy w zużyciu energii w gospodarstwach domowych według kierunków użytkowania przedstawia.

Wszystkie miejscowości gminy są zgazyfikowane i posiadają gazową sieć średnioprężną. Sieć gazowa zasilana jest ze stacji redukcyjno-pomiarowej II stopnia w Żurawicy. Zabudowa nowych terenów, przewidywana w planach zagospodarowania wymagać będzie jednak rozwinięcia sieci gazowej średniego ciśnienia, w szczególności w miejscowości Żurawica. W ostatnich latach zauważa się systematyczny wzrost zapotrzebowania na gaz przeznaczony do celów grzewczych.

Spowodowane jest to budową nowych kotłowni gazowych oraz modernizacją istniejących kotłowni węglowych (przekwalifikowanie ich na paliwo gazowe). Czynna sieć gazowa w Gminie Żurawica ma długość 152 915 m, w tym sieć przesyłowa 31 462 m, sieć rozdzielcza 121 453 m. Czynnych jest 2 571 przyłączy do budynków. Ludność korzystająca z sieci gazowej w 2014 r. wynosiła 49% osób. Generalnie zapotrzebowanie na ciepło wynosi od 60 do 200 [W/m²]. W domach izolowanych dobrym materiałem o współczynniku $k=0,3$ [W/m²K] (np. 10 cm styropianu przy ścianach wielowarstwowych lub ścianach jednowarstwowych - wykonanych z bloczków z gazobetonu odmiany 400 grubości 36,5 [cm]) zapotrzebowanie wyniesie:

- 60 [W/m²] dla domów piętrowych lub z użytkowym poddaszem,
- 70 [W/m²] dla domów parterowych.

W domach z ograniczoną izolacją $k=0,7$ [W/m²K] (np. 5 cm styropianu) zapotrzebowanie wyniesie:

- 90 [W/m²] dla domów piętrowych lub z użytkowym poddaszem,
- 100 [W/m²] dla domów parterowych.

W domach bez izolacji $k=1,2-1,5$ [W/m²K] (np. kamienice, dla których nie przeprowadzono ociepleń) zapotrzebowanie wyniesie:

- 130-140 [W/m²] dla domów piętrowych lub z użytkowym poddaszem,
- 150-200 [W/m²] dla domów parterowych.

Energochłonność budynku można również określić, posługując się wskaźnikiem EA, to jest sezonowego zapotrzebowania na ciepło do ogrzewania, odniesionego do powierzchni ogrzewanej, wyrażanego w [kWh/(m² rok)]. Energochłonność budynków, w zależności od okresu budowy, zaczerpnięto z danych literaturowych i przedstawiono w poniższej tabeli:

Tabela nr 36. Energochłonność budynków zależności od okresu budowy

L.p.	Klasa energetyczna	Ocena energetyczna	Wskaźnik EA [kWh/(m ² /rok)]	Okres budowy
1	A +	Pasywny	<15	po 2005 r.

2	A	Nisko energooszczędny	15 ÷ 45	po 2005 r.
3	B	Energooszczędny	45÷80	po 2005 r.
4	C	Średnio energooszczędny	80÷100	po 2005 r.
5	D	Średnio energochłonny (spełniający aktualne wymagania prawne)	100÷150	1999 ÷ 2005
6	E	Energochłonny	150÷250	1982 ÷ 1998
7	F	Wysoko energochłonny	>250	< 1998 r

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Żurawica

- Zdecydowana większość budynków jest stara średni wiek budynku to 35 lat (średnia budowy to 1980 rok).
- Najstarszy zanotowany budynek pochodzi z roku 1945.
- Najmłodszy opisany budynek został oddany do użytku w roku 2014.
- Powierzchnia użytkowa budynków waha się w granicach od 47,5 do 260 m².
- Średnia powierzchnia budynku wynosi 130,69 m².
- Ilość użytkowników jednego budynku waha się od 1 do 9 osób.
- Średnia ilość mieszkańców jednego budynku wynosi 4,31 osoby.
- Urządzenia centralnego ogrzewania wykorzystywane przez mieszkańców pochodzą z różnych okresów budownictwa.
- Najstarszy piec c.o. pochodził z roku 1956, zaś najmłodszy z roku 2014.
- Średni wiek urządzeń centralnego ogrzewania określa się na 13-14 lat.
- Kotły gazowe stanowią 2% wszystkich źródeł ciepła – reszta to kotły węglowe.
- Struktura użytkowania paliw na cele grzewcze przedstawia się następująco:

Węgiel – 190,5 t/rocznie

Drewno – 708 m³/rocznie

Gaz ziemny – 3747 m³/rocznie.

- łączne zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach wynosi 2,28 MWh/rok na jedno gospodarstwo domowe.
- Jedynie 6,25% budynków nie ma przeprowadzonej ani jednego usprawnienia termomodernizacyjnego,
- Ponad 33.7% badanych planuje w najbliższym czasie tj. w latach 2015-2020 inwestycje mające na celu poprawę efektywności energetycznej budynków. Do najpopularniejszych inwestycji należą: wymiana okien i drzwi; docieplenie budynku; wymiana źródła ciepła; instalacja OZE.

Zapotrzebowanie na energię cieplną ze źródeł zlokalizowanych na terenie Gminy Żurawica w roku 2014 obliczono przyjmując uśrednioną klasę energetyczną przy zapotrzebowaniu 150 kWh/m² /rok.

3. Pogłębiona Diagnoza obszaru rewitalizacji – metodologia wyboru obszaru rewitalizacji oraz koncentracja programu rewitalizacji

Po wyznaczeniu i przyjęciu uchwałą Rady Gminy Żurawica granic obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji dokonano pogłębionej diagnozy obszaru rewitalizacji. Najważniejszym celem pogłębionej analizy obszaru rewitalizacji było osadzenie procesu budowy programu rewitalizacji w lokalnym środowisku, bo tylko to gwarantuje trafność sformułowania celów rewitalizacji oraz adekwatność przedsięwzięć rewitalizacyjnych. To właśnie mieszkańcy obszaru rewitalizacji określili hierarchię zdiagnozowanych problemów, wskazując w ten sposób swoje priorytety w zakresie jakości życia. Co więcej, to właśnie mieszkańcy obszaru rewitalizacji, na kolejnych etapach procesu rewitalizacji, wskazywali swoje dążenia, pragnienia, aspiracje i potrzeby, które znalazły odzwierciedlenie w wizji i celach programu rewitalizacji.

Pogłębionej diagnozy obszaru rewitalizacji dokonano na podstawie analizy desk research zgromadzonych danych statystycznych i dwóch technik badań jakościowych:

- zogniskowanych wywiadów grupowych;
- wywiadów z liderami lokalnymi z obszaru rewitalizacji.

Szczegółowa analiza potwierdziła trafność wytyczenia obszaru rewitalizacji. Respondenci zgodzili się, iż zdiagnozowane obszary kryzysowe i obszary rewitalizacji mają istotne znaczenie dla Gminy Żurawica, a równocześnie są obszarami, które koncentrują w sobie negatywne zjawiska społeczne i gospodarcze. Obszar rewitalizacji został zdiagnozowany jako objęty w całości koncentracją powiązanych ze sobą problemów związanych z ubóstwem, brakiem pracy i bezrobociem, poczuciem braku perspektyw w obecnym miejscu zamieszkania (peryferyjność położenia) i w konsekwencji odpływem mieszkańców (szczególnie ludzi młodych), rosnącą liczbą ludzi starszych, dużym uzależnieniem się od wsparcia środkami pomocy społecznej, ciągle zbyt małą i nie w pełni dostosowaną do potrzeb i oczekiwań – szczególnie młodzieży – ofertą społeczno - kulturalną, narastającymi zjawiskami patologii (alkoholizm, przemoc domowa, itp.), co z pewnością wiąże się z brakiem poczucia perspektyw w dorosłym pokoleniu mieszkańców obszaru.

Na tę koncentrację nakładają się problemy zagospodarowania przestrzennego związane z peryferyjnym położeniem całej gminy i dużym rozproszeniem zabudowy. Charakterystycznym elementem obszaru rewitalizacji jest stosunkowo słabo rozwinięta przedsiębiorczość – wynika to w równej mierze z braków infrastrukturalnych (podstawowej infrastruktury komunalnej, dobrej dostępności komunikacyjnej, położeniem na uboczu głównych szlaków komunikacyjnych), co z rolniczych tradycji całego obszaru, które jednak obecnie nie zapewniają – w odczuciu mieszkańców – godziwych warunków życia. Dużym problemem jest też zanieczyszczenie środowiska, szczególnie tzw. niska emisja z sektora bytowego – szczególnie dojmująca w okresach jesienno-zimowych, ale obecna także w pozostałych porach roku. Kryzys w obszarze rewitalizacji ma więc charakter społeczny oraz gospodarczy, ekologiczny, techniczny i funkcjonalno - przestrzenny.

Zgodnie z Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 przeprowadzona została diagnoza w celu wyznaczenia obszaru rewitalizacji. Diagnoza obejmowała analizę pięciu sfer: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej. W tym celu pozyskiwane były zarówno dane ilościowe, jak i jakościowe. Pierwszego rodzaju dane pozyskane z takich instytucji publicznych jak Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej i Powiatowy Urząd Pracy, posłużyły do skonstruowania następujących mierników wskaźników.

Koncentracja interwencji i potrzeba hierarchizacji potrzeb powodują, że programy rewitalizacji dotyczą terenów o istotnym znaczeniu dla rozwoju gminy, obejmujących całość lub część zdiagnozowanego obszaru zdegradowanego i dotkniętych szczególną koncentracją problemów i negatywnych zjawisk kryzysowych. Działania rewitalizacyjne z definicji skierowane są na określony i zidentyfikowany dzięki diagnozie obszar rewitalizacji, przy założeniu zastosowania adekwatnych narzędzi oraz możliwości finansowania rewitalizacji.

Co do zasady projekty rewitalizacyjne realizowane są na obszarach rewitalizacji. Do objęcia wsparciem można jednak dopuszczać także projekty rewitalizacyjne zlokalizowane poza tym obszarem, jeśli służą one realizacji celów wynikających z programu rewitalizacji. Zwłaszcza dotyczy to inicjatyw społecznych nakierowanych np. na aktywizację zawodową mieszkańców obszarów rewitalizacji, gdzie rozwiązania dedykowane ludności z obszaru rewitalizacji mogą być podejmowane poza obszarem rewitalizacji. Takie przypadki wymagają szerszego uzasadnienia i wskazania siły tych powiązań i efektywności oddziaływania danego projektu rewitalizacyjnego.

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Żurawica charakteryzuje się cechą komplementarności, która jest w pewnym sensie dopełnieniem cechy kompleksowości i koncentracji.

Zebrane dane poszerzono o wyniki badań podjętych w ramach konsultacji społecznych:

- uwagi zgłoszone w formie pisemnej i elektronicznej do projektu uchwały Rady Gminy w Żurawicy w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji;
- opinie wygłoszone podczas spotkania warsztatowo-konsultacyjnego;

Obszar zdegradowany został wyznaczony w następujący sposób:

- dla jednostek podziału Gminy (9 sołectw) zebrano wskaźniki obrazujące sytuację w trzech analizowanych sferach;
- dane przedstawiono w sposób względny – zostały przyrównane do 100 mieszkańców, tak by uwzględnić różnice w liczbie osób zamieszkujących poszczególne jednostki podziału;
- wyodrębniono te jednostki, które charakteryzuje wyższe od średniej dla całej gminy nagromadzenie zjawisk kryzysowych (za zjawisko kryzysowe uznano sytuację, w której wartość danego wskaźnika jest mniej korzystna – wyższa lub niższa – od średniej dla całej Gminy Żurawica) oraz koncentracja negatywnych zjawisk społecznych, a także co najmniej jedno z negatywnych zjawisk: gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych.

Dla wyznaczonych obszarów przeprowadzono diagnozę wskaźników opisujących negatywne zjawiska społeczne, czyli poziom bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczający poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym.

Dla każdego badanego wskaźnika ustalono wskaźnik syntetyczny degradacji (dana referencyjna).

Zasadniczo daną referencyjną jest średnia dla gminy.

Jednostki urbanistyczne, dla których wskaźnik syntetyczny będzie gorszy niż średnia dla gminy może być potencjalnie uznany za zdegradowany, pod warunkiem występowania na nim co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

- 1) gospodarczych** – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorców, lub
- 2) środowiskowych** – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska, lub
- 3) przestrzenno-funkcjonalnych** – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej

jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych, lub

4) technicznych – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz nie funkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

3.1 Podstawowe informacje charakteryzujące poszczególne diagnozowane obszary.

Gmina Żurawica jest największą pod względem ludności gminą powiatu przemyskiego. Gmina jest obszarem przyjaznym dla przedsiębiorców – w ostatnich latach obserwuje się pozytywne zjawisko rozwoju przedsiębiorczości, a ze względu na wiele wartości, zarówno historycznych jak i kulturowych i przyrodniczych jest również terenem bardzo atrakcyjnym turystycznie. Gmina Żurawica jest gminą wiejską, w skład której wchodzi 9 sołectw.

Tabela nr 37. Powierzchnia i ludność sołectw gminy Żurawica

L.p.	Sołectwo	Powierzchnia [km ²]	Udział % w powierzchni gminy	Liczba mieszkańców	Udział % w ludności gminy
1	Batycze	4,09	4,27	325	2,51
2	Bolestraszyce	13,37	13,96	1 670	12,91
3	Buszkowice	2,10	2,19	867	6,71
4	Buszkowiczki	3,30	3,45	709	5,48
5	Kosienice	10,64	11,11	923	7,14
6	Maćkowice	18,35	19,17	1 039	8,04
7	Orzechowce	6,97	7,28	1 003	7,76
8	Wyszatyce	18,33	19,15	1 408	10,89
9	Żurawica	18,59	19,42	4 986	38,56
Gmina ogółem		95,74	100	12930	100

Tabela nr 38. Jednostki urbanistyczne gminy Żurawica poddane diagnozie

Sołectwo	Charakterystyka
Batycze	Batycze znajdują się na północny-zachód od Żurawicy. Od początku swego istnienia związane były z Żurawicą, wchodząc w skład powstałej tu u progu XV wieku parafii rzymsko - katolickiej. W XVII wieku wieś liczyła ok. 100 mieszkańców, u schyłku XVIII ok. 280, z tego ok. 260 grekokatolików. W końcu XIX wieku wieś miała 373 mieszkańców, w zdecydowanej większości wyznania grecko - katolickiego (342), wyznanie rzymsko - katolickie reprezentowało 24 osoby, a mojżeszowe 7. Ciekawym zabytkiem Batycz jest murowana cerkiew św. Mikołaja, zbudowana na miejscu wcześniejszej, drewnianej,

	<p>zniszczonej w czasie działań I wojny światowej. Świątynia, zbudowana w 1935 r. krótko służyła wysiedlonej po II wojnie światowej społeczności grecko - katolickiej, następnie przez wiele lat była nieczynna. Obecnie pełni funkcję kościoła rzymsko - katolickiego.</p>
Bolestraszyce	<p>Bolestraszyce znajdują się na wschód od Żurawicy. Początki osady wiążą się z istnieniem na terenie późniejszych Bolestraszczyk strażnicy, przy której poczęli się osiedlać ludzie. Od XV w. były Bolestraszyce własnością rycerską - pierwszym znanym ze źródeł ich właścicielem był niejaki Steczko. Po nim wzmiankowany jako właściciel jest Świętopełk z Zawady, który otrzymał wieś jako posag żony. Potomkowie owego Świętopełka przyjęli nazwisko Bolestraszczycy i pozostali właścicielami osady aż po połowę XVII w. W późniejszych wiekach Bolestraszyce stanowiły własność Drohojowskich, a na początku XIX w. przeszły na rzecz Morskich. Po tych ostatnich wieś dostała się Ostrowskim. Julia z Ostrowskich wyszła za mąż za Piotra Michałowskiego, znanego i wówczas i dziś malarza, który w 1846 r. osiadł w bolestraszczyckim majątku żony. Po śmierci artysty dobra bolestraszczyckie pozostawały własnością jego rodziny (żony, syna i córki - Adamowej Łempickiej) do 1910 r., kiedy to zakupili je Zajączkowscy. Ci ostatni byli ich właścicielami do 1944 r. Istniejący do dziś dwór, będący cennym zabytkiem przeszłości Bolestraszczyk powstał na miejscu zagospodarowanym na cele rezydencjonalne już w średniowieczu. Już około połowy XV wieku na wzgórzu powstała drewniana forteczka a na przełomie XVI i XVII wieku na jej miejscu powstał murowany dwór obronny.</p> <p>Istniał on do I połowy XIX w. na jego fundamentach po 1850 r. powstał istniejący do dziś drewniany kościółek. W okresie międzywojennym do świątyni dobudowano wieżyczkę. Przekształcona w dwór dawna oficyna po II wojnie światowej stała się własnością państwa. Początkowo mieściła się tu szkoła podstawowa, następnie gminny ośrodek maszynowy. W 1975 r. wymagający gruntownej renowacji budynek dworu oraz budynki gospodarcze przekazane zostały Zakładowi Fizjografii i Arboretum Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Przemyślu. Odremontowany dwór stał się siedzibą największej dziś atrakcji Bolestraszczyk. Park zespołu dworskiego, obecnie Ośrodek Badań i Dokumentacji Zabytkowych Założeń Ogrodowych i Arboretum podlega ochronie i jest ujęty w rejestrze zabytków.</p> <p>W Bolestraszczykach warto zobaczyć pozostałości fortyfikacji (forty, bateria itp.) usytuowane w pobliżu Sanu obiekty pierścienia wewnętrznego Twierdzy Przemyśl. Główny fort pancerny, Fort XIII "San Rideau", tzw. „jednostkowy” („Einheitsfort”) zbudowany w latach 1892-96 w pobliżu miejscu dawnego szańca 16 (rozpoczętego w roku 1854 r., lecz nieukończonego), wg idei Moritza von Brunnera, lecz wg projektu dopracowanego w Wojskowym Komitecie Technicznym (TMK), jako jeden z dwóch w Przemyślu i jeden z czterech w Galicji. Był odpowiedzią na kryzys w fortyfikacji, który nastąpił pod koniec lat 80. XIX a spowodowany był wynalazkiem nowoczesnego pocisku przeciw któremu wszystkie dotychczasowe fortyfikacje okazywały się zbyt słabe strukturalnie.</p> <p>Wszystkie newralgiczne elementy obrony starano się ukryć pod pancierzami. Fort nazywany był „jednostkowym” gdyż zgrupowano na nim wszystkie rodzaje obrony – dalekiej (3 15-cm haubice w wieżach pancernych, 3 15 cm moździerze w wieżach pancernych), bliskiej (wał dla piechoty), i bezpośredniej (6 8 cm dział za tarczami pancernymi w kaponierach a także obrony bocznej w 2 tradytorach. Tradytor prawostronny był dwupiętrowy i krył 4 8 cm działa w kazamatach pancernych. Kontrolował on Dolinę Sanu, dlatego też francuską nazwę fortu tłumaczono jako „Osłona Sanu”, bardziej prawidłowym tłumaczeniem jest jednak „Brzeg Sanu”. Fort odegrał znaczącą, choć nie bezpośrednią rolę w obronie Przemyśla, jako jeden z najgroźniejszych w twierdzy został, wyjątkowo starannie wysadzony; 22 marca 1915 roku Fort XIII utracił na zawsze zarówno znaczenie bojowe. Rozbiórki rozpoczęli jeszcze Austriacy; były kontynuowane w okresie międzywojennym, a później aż po lata 70. XX w. Dziś zachowała</p>

się jedynie ściana narażona koszar (nie cała), górna i dolna poterna, schron pogotowia piechoty na wale dolnym oraz część galerii przeciwstoku fosy z lewoskrzydłową, pojedynczą kaponierą rewersową (uszkodzoną). Na zapolu dzieła ślady fortyfikacji polowych, unikalne w twierdzy przemyskiej dwupoziomowe skrzyżowanie dróg oraz dobrze zachowana zieleń forteczna.

Fort XIII a „Zabłocie” to jedno z najpóźniejszych, stałych dzieł obronnych Twierdzy Przemyśl, fort obrony bliskiej, zbudowany dla zastąpienia wcześniejszej baterii 11a „Wyszatyce”, skasowanej po powstaniu Fortu XIII „San Rideau”. Fort „Zabłocie” cofnięto w stosunku do lokalizacji baterii, tak by sektor ognia tradytora fortu „San Rideau” wypadł na jego przedpolu. Fort XIIIa przeznaczony był dla piechoty, założony na planie półkola z fosą o spłaszczonym stoku bronioną czołowo.

Jedynie głęboka fosa zapola broniona była z półkolistej ziemnej bastei, przez którą prowadzi droga wjazdowa do fortu, ujęta w mur oporowy, blokowana betonową grodzą z zasiekami oraz, pierwotnie, bramą. Fort zachowany głównie w partiach ziemnych, z kilkoma bardzo cennymi relikami substancji murowej (fragment grodzki bramy wjazdowej z zasiekami stalowymi). Wielką wartością fortu, jako elementu grupy bolestraszyckiej, jest ukazanie różnorodności typów fortów, w zależności od ich funkcji w zespole obronnym. Charakterystyczną cechą fortu „Zabłocie” jest mocne spłaszczenie i obniżenie profilu, postulowane na przełomie wieków (najbardziej radykalną była idea niemieckiego teoretyka Gerviena, mówiąca o tym, iż dzieło obronne w ogóle nie powinno górować nad otoczeniem, zaś przeszkody (fosa) powinna znaleźć się poniżej jego poziomu. Fort XIIIa nieznacznie dominował nad otoczeniem, jednak jego sylwetka w płaskim krajobrazie Doliny Sanu została perfekcyjnie rozmyta i zasłonięta planowo prowadzonymi nasadzeniami maskującymi. Dlatego najcenniejszym walorem fortu jest bardzo dobrze zachowany zespół zieleni maskującej z obustronnymi maskami bocznymi oraz z maską tła. Fort dostosowany był do broni piechoty w której coraz poważniejszą rolę odgrywały karabiny maszynowe. Stanowił ośrodek oporu, obudowany fortyfikacjami polowymi, dziś dość czytelne są jeszcze okopy po obydwu stronach fortu.

Fort XIII b „Bolestraszyce” to bardzo ciekawy przykład dużego, lecz pełniącego funkcje pomocnicze, fortu przemyskiego, służącego zasadniczo do obrony bliskiej, powstałego w wyniku stosunkowo późnej modernizacji, która nastąpiła już po wybudowaniu większości nowoczesnych fortów pancernych. Pomimo tego, że na pierwszy rzut oka przypomina układem starsze forty artyleryjskiego, był jednak nową, dobrze przemyślana, choć oszczędną budowlą fortyfikacyjną, dostosowaną ściśle do roli w grupie fortowej. Najpierw był tu szaniec z pierwszego okresu budowy twierdzy (1954-55) przebudowany dwukrotnie: na półstały fort artyleryjski i, finalnie w latach 1896-88.

Otwarte stanowiska do ognia czołowego i bocznego charakteryzowały się obniżonym profilem. Fort posiadał duże, jednokondygnacyjne koszary szyjowe z kaponierą zapola, centralnie położoną poterną z wybieżniami dla piechoty i asymetrycznie ustawionym schronem głównym o funkcji magazynu amunicji. Fosy broniły dwie kaponiere przeciwstoku, umieszczone na załamaniach barkowych, lecz nie połączone z głównym korpusem podziemną komunikacją. Fort, mimo znacznych rozmiarów, miał mniejszą odporność na ostrzał niż sąsiedni fort główny XIII „San Rideau”. Zmniejszenie głębokości fortu (osiowe spłaszczenie) niskie profile i świetne maskowanie zielenią czyniły z niego jednak trudny do zniszczenia cel. Po wysadzeniach w 1915 r., kubatury koszar i schronu pogotowia rozebrane w okresie międzywojennym. Słabo zachowane ślady elementów kubaturowych, lecz w zakresie form ziemnych i zieleni – jeden z lepiej zachowanych fortów przemyskich. Dzieło porośnięte jest rzadkim, prześwietlonym starodrzewiem, formy ziemne pokryte bujną trawą. Charakter całości zbliżony do naturalnego parku, z ciągle czytelną logiką nasadzeń maskujących. W pobliżu fortu unikatowy, najbardziej czytelny w całej twierdzy Przemyśl, modelowy zespół zieleni maskującej: wielopasmowych masek bocznych, tworzących kulisowy system maskowania deformującego sylwetkę fortu oraz zasłaniającego wgląd na eksponowany odcinek drogi rokadowej.

Bateria linii wspierającej („drugiej linii”) nr 12 „Buszkowiczki” powstała równolegle z pierwszą rozbudową pierścienia artyleryjskich fortów i z budową rdzenia Twierdzy Przemyśl. Wszystkie te inwestycje tkwiły korzeniami w doświadczeniach wojny rosyjsko-tureckiej 1877-78 i powstały w atmosferze kolejnego kryzysu, wymagającego szybkiego

	<p>dostosowania twierdzy do stanu kompletności.</p> <p>Jeśli Pierwsza faza budowy stałych fortów artyleryjskich stworzyła szkieletowy układ nowych stałych fortów artyleryjskich i starych szańców przebudowanych do postaci półstałych, drewniani-ziemnych fortów. Druga faza uzupełniła pierścień o 3 nowe stałe, dwuwałowe forty artyleryjskie, uszczelniła oraz pogłębiła obronę. Postawo wtedy kilka baterii obrony dalekiej, usytuowanych ok. 2 km w głębi za pierścieniem fortów. Nie stanowiły one „po/średniego pierścienia”, były jednak znaczącym wzmocnieniem obrony.. Ustawiona na nich ciężka artyleria mogła strzelać ogniem pośrednim (bez dostawnej widoczności celu) na przedpole pierścienia fortecznego bądź likwidować próby przebijania się nieprzyjaciela przez międzypola fortów pierścienia głównego.</p>
Buszkowice	<p>Buszkowice znajdują się na południe od Żurawicy. Wieś leży nad Sanem, bezpośrednio na wschód od Przemyśla, przy linii kolejowej Kraków - Medyka. Pierwsza informacje o niej pochodzą z wieku XVI, istniał tu wówczas dwór obronny, należący do właścicieli wsi - Ligęzów. W 1600 r. obronność dworu okazała się zwodna, w tym bowiem roku na Buszkowice najechał Jan Krasicki i po zdobyciu dworu zabił broniącego się w nim Stanisława Ligęzę. W późniejszym czasie wieś należała do Trawińskich, z których jeden, a mianowicie Wojciech był przyjacielem i sojusznikiem "Diabła Łańcuckiego". Później wieś należała do Komiaków, na początku XIX wieku nabyli ją Sapiehowie i włączyli w skład rozległych dóbr. W końcu tegoż XIX wieku Buszkowice liczyły 341 mieszkańców. Buszkowice posiadają interesujący zabytek sztuki sakralnej w postaci dawnej cerkwi NMP, obecnie kościoła rzymsko - katolickiego pod wezwaniem NMP Królowej. Świątynia powstała w 1900 r. jako cerkiew filialna parafii grecko - katolickiej w Żurawicy. Wcześniej istniała tu cerkiew drewniana i drewniana dzwonnica, które zostały niestety rozebrane.</p>
Buszkowiczki	<p>Buszkowiczki znajdują się na południowy-wschód od Żurawicy. Wieś położona nad Sanem, w sąsiedztwie Buszkowic i Przemyśla. W końcu XIX wieku zamieszkiwało ją 308 mieszkańców, z czego zdecydowana większość - 280 wyznawało katolicyzm w obrządku greckim. Pozostali to rzymscy katolicy (21) i Żydzi (7). W Buszkowiczkach znajduje się Dom Ludowy.</p>
Kosienice	<p>Kosienice są najbardziej na północ położonym obszarem gminy. Wieś nad potokiem Kanickim, dopływem uchodzącej do Sanu rzeki Rady, najwyższe punkty miejscowości sięgają 280 m. n.p.m. Pierwsze informacje źródłowe na temat Kosienic pochodzą ze schyłku XIV wieku. Należała ona wówczas do Konrada z Ziębic (Munsterberg) na Śląsku. Jeszcze przed I rozbiorem Kosienice zmieniły właścicieli - od 1760 r. mianowicie wieś należała do Stadnickich. Wiele nowego przyniosła wsi epoka Aleksandra Stadnickiego, uczestnika wojny z Rosją 1812 r., który po zakończeniu przygody z mundurem osiadł w Kosienicach. Zajął się tu z energią gospodarstwem, rozbudowując folwark i znacznie upiększając park, uważany przez współczesnych za jeden z najpiękniejszych w całej ziemi przemyskiej. Zasłużył się też na polu dobroczynności, fundując zakład dla ubogich, który zajmował się wspieraniem niezdolnych do pracy mieszkańców Kosienic. Po jego śmierci w 1853 r. wdowa - Amelia z Siemiańskich wybudowała kościół pod wezwaniem św. Trójcy.</p> <p>Około 1870 r. dwór i dobra ziemskie zakupił właściciel Rokietnicy, Zygmunt Dembowski. Za jego czasów - w 1880 r. Kosienice liczyły blisko 900 mieszkańców. Położenie na przedpolu twierdzy przemyskiej przyniosło Kosienicom znaczne zniszczenia w czasie I wojny światowej. W okresie oblężenia Przemyśla mieszkańcy Kosienic byli dwukrotnie wysiedlani, a 14 listopada 1914 r. miało miejsce rosyjsko - austriackie starcie w rejonie "kościół w lesie", poza polem bitwy nie pozostała i sama wieś, we dworze bowiem ulokowano sztab rosyjski. W wyniku ostrzału spłonęło wiele zabudowań, poważnie uszkodzony został dwór oraz kościół, doszczętnie spłonęła cerkiew. W czasie okupacji ludność ukraińska popierana była przez władze niemieckie, II wojna światowa nie</p>

	<p>przyniosła jednak takich zniszczeń jak pierwsza. Po jej zakończeniu ukraińska część mieszkańców wsi została wysiedlona w ramach akcji "Wisła" w marcu 1947 roku.</p> <p>Pozostałości zespołu parkowo- dworskiego oraz Kościoł rzym. - kat. z XIX wieku są ujęte w rejestrze zabytków.</p>
Maćkowice	<p>Maćkowice sąsiadując z sołectwami Kosienice i Batycze są terenem najbardziej oddalonym na zachód od Żurawicy. Położone są w dolinie Potoku Maćkowickiego, najwyższy punkt na terenie wsi sięga ponad 270 m. n.p.m., w najbliższym sąsiedztwie wznosi się Bukowy Garb (426 m. n.p.m.). Wieś aż do rozbiorów była własnością królewską. W 1768 r była w dzierżawie Antoniego i Zofii Lubomirskich. Od Lubomirskich nabył Maćkowice Antoni Derszniak, ostatni z rodu Derszniaków. W późniejszych latach dobra maćkowickie były w posiadaniu Przedzrymierskich i Skibniewskich, budowniczych istniejącego do dziś dworu. W 1880 r. we wsi mieszkało 1048 mieszkańców. Po wysiedlonych po II wojnie światowej greko - katolikach pozostała cerkiew pod wezwaniem św. Szymona Słupnika, zbudowana w 1813 r. Murowana świątynia po 1947 r. służyła jako magazyn, co niestety w sposób istotny odbiło się na jej stanie.</p> <p>Cennym zabytkiem Maćkowice jest też dwór powstały w połowie XIX wieku. Założenie obronno - rezydencjonalne istniało w Maćkowicach już wcześniej - do dziś widoczne są jego ślady. Istniał tu mianowicie drewniany dwór, broniony przez czworoboczne umocnienia, z pięciobocznymi bastionami w narożach. Na północ od tego datowanego na wiek XVII założenia Skibniewscy zbudowali okazały, murowany dwór. Po II wojnie światowej obiekt nie był użytkowany, dopiero w latach 60-tych przekazano go Spółdzielni Rolniczo - produkcyjnej w Dusowcach, która przeprowadziła jego restaurację. Obecnie mieści się tu ośrodek katolickiego ruchu oazowego. Dwór otoczony jest parkiem w typie krajobrazowym, częściowo przetrzebionym, ale wciąż pełnym uroku. Warto też wspomnieć, że w pobliski lesie zwanym "Kopań" jest źródło, cieszące się wśród miejscowej ludności właściwościami uzdrawiającymi. Na terenie Maćkowic znajduje się Dom Ludowy oraz funkcjonuje Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej.</p>
Orzechowce	<p>Orzechowce leżą na północ od Żurawicy. Wieś leży nad rzeczką Rada, dopływem Sanu. W XVI w. były własnością Orzechowskich herbu Oksza, którzy przenieśli się tu z Małopolski na Ruś. Potem była własnością Korniaktów, Rogalińskich, Jaworskich, Starzeńskich. W 1880 r. wieś zamieszkiwało blisko 500 mieszkańców, z czego 152 było wyznania rzymsko - katolickiego, natomiast pozostała większość grecko - katolickiego. Istniał tu wówczas majątek ziemski, należący do Sapiehów. Około 1880 r. w Orzechowcach powstał pancerny fort twierdzy przemyskiej, oznaczony nr X. Zbudowany został jako dwuwałowy. W kilka lat po wybudowaniu podjęto decyzję o modernizacji fortu Orzechowce oraz wielu innych budowanych współcześnie z nim. Modernizacja fortu X zakończyła się ok. 1900 roku, nieodporne na pociski moździerzy półtorametrowe sklepienia zastąpiono stalobetonowym stropo-dachem. Równocześnie zastosowano, nie tylko zresztą w forcie X, stalowe pancerze i obrotowe wieże z działami, także pancerne. Potężny fort wydał się interesujący nawet dla cara Mikołaja II, który po poddaniu twierdzy przez Austriaków w marcu 1915 r., był łaskaw zwiedzić fort X. W Orzechowcach wart uwagi jest też kościół pod wezwaniem Matki Bożej Różańcowej, będący siedzibą erygowanej w 1969 r. parafii. Istniejący wówczas kościół tymczasowy był niewystarczający, stąd potrzeba budowy nowej świątyni. Kościół, konsekrowany 16 października 1988 r., ma dwa poziomy, powierzchnia nawy głównej wynosi 528m.</p> <p>Znajdujące się na terenie sołectwa fortyfikacje „Twierdzy Przemyśl” oraz drogi forteczne z XIX wieku są ujęte w rejestrze zabytków. W Orzechowcach funkcjonuje Dom Ludowy.</p>
Wyszatyce	<p>Wyszatyce graniczą z północna-wschodnią częścią Żurawicy. To jedna z najstarszych wsi całej ziemi przemyskiej. Pierwsza informacja źródłowa na jej temat pochodzi ponoć z 1293</p>

	<p>r. Nazwa miejscowości pochodzi od bojara ruskiego Dawida Wyszatycza, być może założyciela osady. Już przed 1390 r. istniała w Wyszatycach parafia grecka, jedna z najstarszych w diecezji przemyskiej. Do grona najstarszych zaliczano też parafię rzymsko - katolicką, która powstała tu w 1419 r., a ufundowana została przez Władysława Jagiełłę. Do roku 1772 stanowiły dobra wyszatyckie własność królewską. Po I rozbiore przejęte zostały przez skarb cesarski - tzw. kamerę i jak inne dobra kameralne zostały sprzedane w ręce prywatne. Nabywcami byli Kraińscy - pierwszym właścicielem Wyszatyc z tej rodziny był Mateusz Kraiński. Za czasów Kraińskich, a konkretnie Maurycego powstał tu istniejący do dziś dwór. Przełom wieków przyniósł wsi wiele zniszczeń. W 1895 miał miejsce wielki pożar - spaliła się prawie cała wieś Wyszatycy. W czasie I wojny światowej mieszkańcom dała się we znaki bezpośrednia bliskość twierdzy Przemyśl. Ludność została bowiem wysiedlona, a w toku bojów o Przemyśl zabudowania uległy zniszczeniu. Mieszkańcy powrócili po zakończeniu działań po blisko 3 letnim pobycie poza rodzinną wsią przystąpili do odbudowy zniszczonych domów. II wojna światowa nie przyniosła wsi wielu zniszczeń materialnych, ale wydatnie przyczyniła się do zniszczenia współżycia obu grup wyznaniowych i narodowych. Po społeczności grecko - katolickiej, wysiedlonej w ramach akcji "Wisła" pozostała nieczynna dziś, zrujnowana cerkiew. Park zespołu dworskiego, zespół dworski i cerkwi gr.-kat oraz kościół rzym.-kat. z XIX wieku podlegają ochronie konserwatorskiej. W Wyszatycach znajduje się Dom Ludowy oraz funkcjonuje Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej.</p>
<p>Żurawica</p>	<p>Nie jest na dzień dzisiejszy jasne, kto był właścicielem Żurawicy po Korniaktach - kwestia ta wymaga dopiero stosownych badań. Wiadomo dopiero, że na początku XIX wieku majątność kupił Wojciech Rudolf Horodyski h. Korczak, potem zaś właścicielem dóbr żurawickich był jego syn - Józef Horodyski. W 1834 klucz żurawicki kupuje od niego ks. Leon Sapieha, właściciel dóbr krasiczyńskich. Od tego momentu Żurawica przestaje być rezydencją szlachecką, ks. Sapieha mieszkał bowiem w Krasiczynie. Sapiehowie byli właścicielami dóbr żurawickich do II wojny światowej. W latach 80-tych XIX w. Żurawica stała się częścią twierdzy przemyskiej, a to za sprawą wybudowanego tu fortu nr 12. Dzieje natomiast Żurawicy w okresie II Rzeczypospolitej, podczas II wojny światowej i bezpośrednio po niej czekają dopiero na swego historyka. Park zespołu dworskiego Sapiehów oraz fortyfikacje Twierdzy Przemyśl są wpisane do rejestru zabytków. Przez teren sołectwa przebiega droga krajowa nr 77. Żurawica jest siedzibą Gminy.</p>

3.2 Wskaźniki zjawisk negatywnych

3.2.1 Wskaźniki społeczne

Kluczowa z punktu widzenia rewitalizacji SFERA SPOŁECZNA została poddana analizie, dzięki której wyprowadzono wskaźniki pokazujące kondycję poszczególnych jednostek statystycznych. Wartość wskaźników wyprowadzono z liczby bezwzględnej osób w poszczególnych kategoriach, którą przeliczono na 100 faktycznej liczby mieszkańców poszczególnych jednostek statystycznych oraz całej Gminy. Umożliwia to porównanie wartości wskaźnika pomiędzy jednostkami statystycznymi oraz w stosunku do wartości średniej dla całej Gminy Żurawica. Analizując niżej wymienione wskaźniki ze sfery społecznej można stwierdzić jakie miejscowości w Gminie potrzebują pomocy.

Kryterium: Rynek pracy

Liczba długotrwale bezrobotnych w % bezrobotnych ogółem

- **UP Przemysł - Dane z 2014 r. dotyczące wskaźnika**
- **Zakres czasowy danych: stan na 31.12.2014r.**

Dla zobrazowania negatywnego zjawiska związanego z bezrobociem analizie poddano podstawowe kryterium wpływające na poziom bezrobocia w gminie:

Tabela nr 39. Bezrobocie – wskaźnik: liczba długotrwale bezrobotnych w % bezrobotnych ogółem stan na 31.12.2014 r.

L.p.	Miejscowość /sołectwo	Liczba mieszkańców	Liczba bezrobotnych zarejestrowanych ogółem	Liczba długotrwale bezrobotnych pow. 12 mcy	Liczba długotrwale bezrobotnych w % bezrobotnych ogółem
1.	Batycze	325	22	15	68,18
2.	Bolestraszyce	1 670	120	77	64,17
3.	Buszkowice	867	50	37	74,00
4.	Buszkowiczki	709	41	27	65,85
5.	Kosienice	923	70	49	70,00
6.	Maćkowice	1 039	91	58	63,74
7.	Orzechowce	1 003	56	37	66,07
8.	Wyszatyce	1 408	81	55	67,90
9.	Żurawica	4 986	358	257	71,79
Gmina Żurawica		12 930	889	612	68,84
Woj. Podkarpackie					61,5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy

Wartość otrzymanego miernika we wszystkich sołectwach jest znacznie wyższa niż wartość referencyjna dla województwa, a w trzech sołectwach przekracza średnią dla gminy.

Tabela nr 40. Wskaźniki dla kryterium: bezrobocie: liczba osób bezrobotnych w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym w %

L.p.	Miejscowość /sołectwo	Liczba mieszkańców	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg miejsca zamieszkania
1.	Batycze	325	10,48
2.	Bolestraszyce	1 670	10,60
3.	Buszkowice	867	8,90
4.	Buszkowiczki	709	8,06
5.	Kosienice	923	11,71
6.	Maćkowice	1 039	13,52
7.	Orzechowce	1 003	9,33

8.	Wyszatyce	1 408	10,63
9.	Żurawica	4 986	10,73
Gmina Żurawica		12 930	10,61
Woj. Podkarpackie			10,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy

Wartość otrzymanego miernika w 6 sołectwach jest wyższa niż wartość referencyjna dla województwa, a w 5 sołectwach przekracza średnią dla gminy.

Kryterium: Demografia:

Mediana wieku

- Źródło danych: GOPS w Żurawicy- Dane z 2014 r. dotyczące wskaźnika
- Zakres czasowy danych: stan na 31.12.2014r.

Tabela nr 41. Wskaźniki dla kryterium: Demografia

L.p.	Miejscowość/ sołectwo	Liczba mieszkańców	Mediana wieku
1.	Batycze	325	39
2.	Bolestraszyce	1 670	40
3.	Buszkowice	867	36
4.	Buszkowiczki	709	36
5.	Kosienice	923	42
6.	Maćkowice	1 039	41
7.	Orzechowce	1 003	40
8.	Wyszatyce	1 408	42
9.	Żurawica	4 986	39
Gmina Żurawica		12 930	39
Woj. Podkarpackie			38

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy

Analizując dostępne dane można zauważyć, iż w większości sołectw wskaźnik syntetyczny w zakresie mediana wieku jest gorszy niż średnia dla Gminy Żurawica.

Kryterium: Pomoc społeczna

Dla zobrazowania negatywnego zjawiska związanego z ubóstwem analizie poddano kryterium: Liczba osób, które zgodnie z ustawą z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej są uprawnione do ubiegania się o przyznanie świadczenia pieniężnego.

Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania

- **Źródło danych:** GOPS w Żurawicy- Dane z 2014 r. dotyczące wskaźnika
- **Zakres czasowy danych:** stan na 31.12.2014r.

Tabela nr 42. Wskaźniki dla kryterium: wysoki poziom ubóstwa

L.p.	Miejscowość/ sołectwo	Liczba mieszkańców	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania
1.	Batycze	325	8,31
2.	Bolestraszyce	1 670	9,68
3.	Buszkowice	867	5,65
4.	Buszkowiczki	709	6,45
5.	Kosienice	923	11,28
6.	Maćkowice	1 039	12,80
7.	Orzechowce	1 003	4,99
8.	Wyszatyce	1 408	9,82
9.	Żurawica	4 986	8,86
Gmina Żurawica		12 930	8,70
Woj. Podkarpackie			6,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy

Kryterium: bezpieczeństwo publiczne

Dla zobrazowania negatywnego zjawiska związanego z przestępczością analizie poddano kryterium: Liczba przestępstw na 100 osób (przestępstwa i wykroczenia stwierdzone, poza zdarzeniami drogowymi i przestępstwami gospodarczymi, w tym: czyny karalne nieletnich):

Liczba stwierdzonych przestępstw ogółem w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania

- **Źródło danych:** Dane statystyczne Posterunek Policji w Żurawicy - Dane z 2014 r. dotyczące wskaźnika
- **Zakres czasowy danych:** stan na 31.12.2014r.

Tabela nr 43. Wskaźniki dla kryterium: Liczba stwierdzonych przestępstw ogółem w przeliczeniu na 100osób wg faktycznego miejsca zamieszkania

L.p.	Miejscowość	Liczba stwierdzonych przestępstw ogółem w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania
1.	Batycze	5,85
2.	Bolestraszyce	6,08
3.	Buszkowice	5,42
4.	Buszkowiczki	6,59
5.	Kosienice	5,81
6.	Maćkowice	5,24
7.	Orzechowce	3,79
8.	Wyszatyce	4,06
9.	Żurawica	7,10
Gmina Żurawica		5,84
Woj. Podkarpackie		1,32

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy

Wartość otrzymanego miernika we wszystkich sołectwach jest wyższa niż wartość referencyjna dla województwa.

Kryterium: Integracja społeczna

Kapitał społeczny – sieć społecznych relacji zaufania, lojalności i solidarności – ma dwie zupełnie różne postacie:

- Opisując relacje **wewnątrz** danej społeczności mówimy o **spajającym kapitale społecznym**.
- Charakteryzując relacje tej społeczności ze światem **zewnętrznym** mówimy o tak zwanym **pomostowym kapitale społecznym**.

Charakterystyczną cechą obszarów zdegradowanych jest najczęściej **niski kapitał pomostowy** -najwygodniejszą miarą deficytów kapitału pomostowego jest niższa niż na pozostałym obszarze gminy frekwencja w wyborach

Tabela nr 44. Liczba organizacji pozarządowych na 100 osób wg miejsca zamieszkania

L.p.	Miejscowość/ sołectwo	Liczba mieszkańców	liczba stowarzyszeń w danym sołectwie	Liczba organizacji pozarządowych na 100 osób wg miejsca zamieszkania
1.	Batycze	325	1	0,31
2.	Bolestraszyce	1 670	3	0,18
3.	Buszkowice	867	2	0,23
4.	Buszkowiczki	709	2	0,28
5.	Kosienice	923	1	0,11
6.	Maćkowice	1 039	0	0,00

7.	Orzechowce	1 003	2	0,20
8.	Wyszatyce	1 408	3	0,21
9.	Żurawica	4 986	5	0,10
Gmina Żurawica		12 930	19	0,15
Woj. Podkarpackie				0,33

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy

Niekorzystne zjawiska w sferze społecznej w największym nasileniu obserwuje się w miejscowości Żurawica oraz Kosienice i Maćkowice.

3.2.2 Wskaźniki gospodarcze

Kryterium: podmioty gospodarcze

Analiza obszarów kryzysowych pod względem gospodarczym jest przeprowadzana w oparciu o wskaźnik liczby nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 osób oraz liczby wyrejestrowanych zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania. Bazowano tu na danych Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej i Krajowego Rejestru Sądowego rejestru przedsiębiorców. Ujęto, zatem w analizie wszystkie podmioty gospodarcze aktywnie działające w gminie.

- **Źródło danych:** UG Żurawica- Dane z 2014 r. dotyczące wskaźnika
- **Zakres czasowy danych:** stan na 31.12.2014 r.

Tabela nr 45. Wskaźniki dla kryterium: Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania

L.p.	Miejscowość/	Liczba mieszkańców	liczba podmiotów gospodarczych	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania
	sołectwo			
1.	Batycze	325	4	1,23
2.	Bolestraszyce	1 670	39	2,34
3.	Buszkowice	867	21	2,42
4.	Buszkowiczki	709	38	5,36
5.	Kosienice	923	7	0,76
6.	Maćkowice	1 039	38	3,66
7.	Orzechowce	1 003	33	3,29
8.	Wyszatyce	1 408	25	1,78
9.	Żurawica	4 986	183	3,67
Gmina Żurawica		12 930	388	3,00
Woj. Podkarpackie				7,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z PUP.

Wartość otrzymanego miernika we wszystkich sołectwach jest niższa niż wartość referencyjna dla województwa. Najmniej korzystna sytuacja występuje w sołectwie Kosienice.

3.2.3 Wskaźniki środowiskowe

Jednym z wskaźników obrazujących stan techniczny zabudowy mający wpływ na stan środowiska jest

- Odsetek ludności korzystającej z sieci gazowej
- Odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej

odsetek osób korzystających z sieci wodociągowej

Kryterium: Ochrona Środowiska

- **Źródło danych:** UG Żurawica- Dane z 2014 r. dotyczące wskaźnika
- **Zakres czasowy danych:** stan na 31.12.2014r.

Tabela nr 46. Wskaźniki dla kryterium przestrzenno-funkcjonalnego . Wskaźniki dla kryterium przestrzenno-funkcjonalnego ochrona środowiska- wskaźnik : odsetek ludności korzystających z sieci wodociągowej , stan na 31.12.2014 r.

L.p.	Miejscowość	liczba gospodarstw domowych	liczba gospodarstw korzystających z sieci wodociągowej	Udział % odsetek ludności korzystających z sieci wodociągowej
1.	Batycze	73	69	82,4
2.	Bolestraszyce	437	416	79,9
3.	Buszkowice	239	208	83,1
4.	Buszkowiczki	201	193	85,4
5.	Kosienice	223	213	78,3
6.	Maćkowice	245	203	77,1
7.	Orzechowce	269	257	86,1
8.	Wyszatyce	348	330	78,8
9.	Żurawica	1476	1125	80,01
Gmina Żurawica		3511	3014	79,8
Woj. Podkarpackie				80,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy

Wartość otrzymanego miernika w 5 sołectwach jest niższa niż wartość referencyjna dla województwa. Najmniej korzystna sytuacja występuje w sołectwie Maćkowice.

3.2.4 Wskaźniki przestrzenno – funkcjonalne, techniczne

Analiza stanu technicznego zabudowy znajdującej się na terenie Gminy Żurawica pokazuje degradację stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym. Udział budynków mieszkalnych wybudowanych przed rokiem 1989 do ogólnej liczby budynków mieszkalnych jest widoczny w każdej miejscowości Gminy.

Kryterium: Uwarunkowania przestrzenne

- **Źródło danych:** UG Żurawica - Dane z 2014 r. dotyczące wskaźnika
- **Zakres czasowy danych:** stan na 2011 r.

Tabela nr 47. Liczba budynków mieszkalnych zamieszkałych, wybudowanych przed rokiem 1989 w relacji do ogólnej liczby budynków mieszkalnych zamieszkałych

L.p.	Miejscowość	Liczba budynków mieszkalnych zamieszkałych, wybudowanych przed rokiem 1989 w relacji do ogólnej liczby budynków mieszkalnych zamieszkałych
1.	Batycze	90,1
2.	Bolestraszyce	93,4
3.	Buszkowice	78,3
4.	Buszkowiczki	67,8
5.	Kosienice	93,1
6.	Maćkowice	90,2
7.	Orzechowce	87,7
8.	Wyszatyce	89,5
9.	Żurawica	82,1
Gmina Żurawica		79,6
Woj. Podkarpackie		76,36

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy

Diagnostując zjawisko niekorzystne, porównując do wartości referencyjnej przypisanej obszarom rewitalizacji, w 7 miejscowościach ilość budynków wybudowanych przed 1989 rokiem jest powyżej wartości referencyjnej.

3.2.5 Ranking i podsumowanie terenów zdegradowanych

Analizując zjawiska kryzysowe SFERY SPOŁECZNEJ w gminie na podstawie wskazanych w Ustawie z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji czynników decydujących o występowaniu negatywnych zjawisk społecznych oraz biorąc pod uwagę, iż obszar zdegradowany to obszar, w którym występuje ponadto co najmniej jeden z negatywnych wskaźników gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych czy technicznych, wyznaczono dla gminy Żurawica obszary zdegradowane, wymagające rewitalizacji.

Ustawa o rewitalizacji Art.10.1 określa obszar rewitalizacji jako „Obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, o których mowa w art.9 ust.1, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację, wyznacza się jako obszar rewitalizacji.

Zgodnie z powyższym, wyznaczenie granic obszaru rewitalizacji nastąpiło w oparciu o dwie przesłanki.

- Pierwszą z nich było stwierdzenie, że na wybranym obszarze uznanym wcześniej jako zdegradowany istnieje szczególna koncentracja negatywnych zjawisk (szczególnie zjawisk społecznych)
- Drugą z przesłanek było uznanie, że wybrany obszar ma istotne znaczenie dla rozwoju gminy.

Takie uzasadnienie obejmuje przedstawienie możliwych do wykorzystania w procesie rewitalizacji lokalnych potencjałów, a także nawiązanie do gminnych dokumentów planistycznych i strategicznych w których wybrany obszar będzie ujęty jako ośrodek wymagający zmian, koncentracji aktywności społeczno-gospodarczej w gminie.

Rewitalizacja nie jest jedynie remontem, modernizacją czy odbudową, ale kompleksowym, wielowymiarowym procesem, którego głównym celem jest trwałe podniesienie jakości życia na obszarze zdegradowanym. Musi więc zawierać dopasowane do danego miejsca działania aktywizacyjne, edukacyjne, kulturalne, integrujące lokalną społeczność.

Zjawiska kryzysowe występujące w Gminie Żurawica zostały przedstawione w tabeli w poszczególnych grupach. Wskaźniki wskazujące na sytuację gorszą niż średnia dla gminy zaznaczono kolorem, po zsumowaniu dla poszczególnych sołectw przyjęto określone nasilenie problemów: wysokie natężenie problemów (8–5 wskazań), średnie natężenie problemów (4–2), niskie natężenie problemów (0–1),

Tabela nr 48. Zbiorcza tabela wskaźników

L.p.	Miejscowość	Liczba długotrwale bezrobotnych w % bezrobotnych ogółem	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg miejsca zamieszkania	Mediana wieku	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania	Liczba stwierdzonych przestępstw ogółem w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania	Liczba organizacji pozarządowych na 100 osób wg miejsca zamieszkania	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania	Udział % odsetek ludności korzystających z sieci wodociągowej	Liczba budynków mieszkalnych zamieszkałych, wybudowanych przed rokiem 1989 w relacji do ogólnej liczby budynków mieszkalnych zamieszkałych	razem
1.	Batycze	68,18	10,48	39	8,31	5,85	0,31	1,23	82,4	90,1	4
2.	Bolestraszyce	64,17	10,60	40	9,68	6,08	0,18	2,34	79,9	93,4	5
3.	Buszkowice	74,00	8,90	36	5,65	5,42	0,23	2,42	80,1	78,3	2
4.	Buszkowiczki	65,85	8,06	36	6,45	6,59	0,28	5,36	80,1	67,8	1
5.	Kosienice	70,00	11,71	42	11,28	5,81	0,11	0,76	78,3	93,1	8
6.	Maćkowice	63,74	13,52	41	12,80	5,24	0,00	3,66	77,1	90,2	6
7.	Orzechowce	66,07	9,33	40	4,99	3,79	0,20	3,29	76,8	87,7	2

8.	Wyszatyce	67,90	10,63	42	9,82	4,06	0,21	1,78	78,8	89,5	6
9.	Żurawica	71,79	10,73	39	8,86	7,10	0,10	3,67	80,1	82,1	7
	Gmina Żurawica	68,8	10,61	39	8,70	5,84	0,15	3,00	79,8	79,6	
	Woj. Podkarpackie	61,5	10,2	38	6,1	1,32	0,33	7,6	80,2	76,36	

Źródło: Opracowanie własne

W wyniku przeprowadzonej delimitacji za obszary zdegradowane uznano następujące sołectwa:

- Obszar nr 1 Żurawica,
- Obszar nr 2 Maćkowice,
- Obszar nr 3 Wyszatyce,
- Obszar nr 4 Kosienice,
- Obszar nr 5 Bolestraszyce.

przy czym największa liczba badanych negatywnych zjawisk w sferze społecznej występuje w miejscowości Żurawica.

Obszar zdegradowany zajmuje łącznie 143,12 ha co stanowi 2 % powierzchni gminy i jest zamieszkiwany przez 6,11% mieszkańców gminy (790 osób).

790 osób = 6,11% < 30% ludności gminy

143,12 ha = 2% < 20% powierzchni gminy

Zgodnie z Ustawą z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy. Wyznaczone obszary zdegradowane przekraczają wyznaczone wartości.

3.2.6 Wskazanie kluczowych potrzeb rewitalizacji wynikających z przeprowadzonej diagnozy

W trakcie procesu tworzenia Programu Rewitalizacji - w toku licznych spotkań, warsztatów, ankiet i badań – definiowano szereg problemów oraz poszukiwano optymalnych dróg ich rozwiązywania. W sposób oczywisty ciągle jeszcze niezaspokojone są podstawowe potrzeby mieszkańców – takie jak braki infrastruktury wodno-ściekowej, słaba dostępność komunikacyjna podobszarów rewitalizacji, braki w wyposażeniu w infrastrukturę społeczną czy nierozwiązany problem jakości powietrza, szczególnie w okresach jesienno-zimowych. Może się wydawać, iż są to typowe problemy dotyczące tkanki technicznej czy przestrzenno-funkcjonalnej oraz środowiskowej. Przy bliższym jednak poznaniu odczuć i opinii mieszkańców obszaru zdegradowanego należy stwierdzić, iż są to bardzo konkretne problemy dotyczące podstawowych elementów jakości życia, a co za tym idzie wręcz wkraczające w obszar społeczny. I zaspokojenie tych – podstawowych – potrzeb jest dla mieszkańców gminy Żurawica fundamentalnie ważne. Wśród problemów, które znacząco wpływają na jakość życia w gminie, mieszkańcy wymieniali migrację, szczególnie ludzi młodych, upadające rolnictwo (nieprzystosowane do obecnej sytuacji) bezrobocie, brak miejsc z atrakcyjną ofertą kulturalną (na obszarach peryferyjnych), niewystarczającą dostępność infrastruktury sportowej i rekreacyjnej. Na uwagę

zasługuje także poczucie słabnących więzi rodzinnych i lokalnych. Bardzo wiele potrzeb dotyka też kwestii związanych z poprawą zagospodarowania przestrzeni publicznych, także w taki sposób, by przestrzeń ta lepiej służyła wewnętrznej integracji społecznej, obniżała koszty dostarczania usług komunalnych oraz stanowiła zachętę do odwiedzania tych terenów przez mieszkańców okolicznych miast, w tym w szczególności Przemysła czy Rzeszowa.

Zdefiniowane i zdiagnozowane w trakcie procesu tworzenia Programu Rewitalizacji problemy w sposób bezpośredni lub pośredni wkraczają w obszar społeczny. Realizacja planowanych projektów w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji jest odpowiedzią na konkretne problemy wynikające z przeprowadzonej diagnozy i wskazywane przez mieszkańców. Działania obejmujące swoim zakresem rewitalizację przestrzeni publicznej, poprawę infrastruktury (parki, obiekty) oraz mające na celu poprawę bezpieczeństwa i jakości środowiska wpłyną bezpośrednio na poprawę jakości życia mieszkańców. Dzięki realizacji projektów w tym zakresie, zostanie ułatwiony dostęp do placówek i instytucji, zostanie podniesiony poziom funkcjonalności przestrzeni publicznych, co w bezpośredni sposób wpłynie na atrakcyjność obszarów i ożywienie społeczno-gospodarcze. Osiągnięte dzięki realizacji projektów poszerzenie możliwości spędzenia czasu wolnego pozwoli na wzrost aktywności społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji. Działania mające na celu eliminację negatywnych zjawisk społecznych to również realizacja tzw. projektów miękkich. Mają one na celu zwiększenie aktywności społecznej, aktywizację zawodową osób pozostających bez zatrudnienia oraz wzrost kwalifikacji zawodowych mieszkańców gminy. Dzięki udziałowi w ww. projektach osoby wykluczone bądź zagrożone wykluczeniem oraz pozostające bez zatrudnienia będą miały także możliwość integracji z pozostałymi członkami społeczności lokalnej.

Ostateczne potrzeby rewitalizacyjne zdefiniowano w postaci celów strategicznych. Za priorytetową kwestię mieszkańcy gminy Żurawica uznali te działania, które w dłuższej perspektywie czasu doprowadzą do zatrzymania postępującego od lat zjawiska depopulacji zarówno obszarów objętych kryzysem, jak i całej gminy Żurawica. Stąd wiodące kierunki rozwoju, określone w ramach tego celu, skupiają się na kwestiach tworzenia warunków do rozwoju społeczno-gospodarczego obszaru rewitalizacji poprzez z jednej strony wspieranie tradycyjnych i innowacyjnych sektorów gospodarki na obszarze rewitalizacji, z drugiej szukanie nowych obszarów specjalizacji, które będą odpowiadały na wyzwania demograficzne naszych czasów, jednocześnie wykorzystując walory przyrodniczo-krajobrazowe obszaru wraz z jego słabo jeszcze przetworzonym i ciągle relatywnie czystym środowiskiem – mowa tu o konsekwentnym rozwijaniu usług związanych z tzw. srebrną gospodarką.

Bardzo ważne dla mieszkańców obszarów objętych kryzysem jest także budowanie poczucia współodpowiedzialności i solidarności wewnątrz lokalnej wspólnoty, szczególnie poprzez wspieranie osób dotkniętych biernością i wykluczeniem społecznym, poprzez wsparcie instytucjonalne, oraz budowanie społecznej odpowiedzialności wszystkich członków lokalnej wspólnoty za los poszczególnych jej mieszkańców. Tu niezwykle ważne będzie wspieranie rozwoju trzeciego sektora.

Nie da się jednak mówić o zmianach społeczno-gospodarczych obszaru bez nadrobienia ciągle jeszcze obecnych - i to w dużej skali – zapóźnieni cywilizacyjnych. Stąd ważne dla podnoszenia jakości życia na obszarze rewitalizacji jest doprowadzenie do powstania podstawowej infrastruktury warunkującej godne warunki życia, ale także sprzyjającej rozwojowi gospodarczemu, w tym lokowaniu się tutaj nowych firm oraz przyciąganiu nowych mieszkańców z terenów mocniej zurbanizowanych. Mowa tu zatem o przekształcaniach tkanki przestrzennej obszarów objętych kryzysem, dostarczeniu jeszcze lepszej jakości usług warunkujących dobrą jakość życia i konkurencyjność obszaru, również w wymiarze zwiększania możliwości podejmowania działalności zawodowej (opieka nad dziećmi, edukacja, w tym edukacja przez całe życie), także poprzez zapewnienie dostępu do infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, drogowej, czy dobrej jakości środowiska naturalnego.

Z kolei projektem, który w odczuciu mieszkańców i władz samorządowych gminy Żurawica w największym stopniu rozwiązuje problemy obszaru rewitalizacji, ale ma też spore oddziaływanie na pozostałe obszary (także w znaczeniu swego rodzaju wzorca postępowania aktywizującego ludność obszaru) są projekty

kompleksowego odtworzenia walorów architektonicznych i funkcjonalno-użytkowych zdegradowanych terenów tj. w Żurawicy, Maćkowicach, Wyszatycach, Kosienicach czy Bolestraszcach. Co warto podkreślić – projekty zostały wypracowane przez samych mieszkańców i są efektem z jednej strony ich aspiracji, z drugiej próbą zwrócenia uwagi na problemy tych miejscowości wynikające m.in. z ich peryferyjnego położenia – zarówno w sensie społecznym, jak i technicznym. Inne działania dotyczą rozwoju infrastruktury sportowo-rekreacyjnej na obszarze rewitalizacji, czy działań związanych z rozwijaniem srebrnej gospodarki, a także wykorzystaniem walorów przyrodniczo-krajobrazowych obszaru.

4. Opis wybranych obszarów rewitalizacji

Zasięg każdego z obszarów rewitalizacji wyznaczony jest przy założeniu, że stanowi on teren o istotnym znaczeniu dla rozwoju gminy, obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, na którym ze względu na szczególną koncentrację negatywnych zjawisk projektowana lub prowadzona jest rewitalizacja.

Obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic.

Opis planowanych działań rewitalizacyjnych, które będą realizowane w ramach danego programu rewitalizacji powinien zawierać przede wszystkim: identyfikację głównych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, tj. takich, bez których obszar rewitalizacji nie będzie w stanie wyjść z kryzysowej sytuacji oraz innych uzupełniających rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych tj. takich, które ze względu na mniejszą skalę oddziaływania trudno zidentyfikować indywidualnie, a są oczekiwane ze względu na realizację celów programu rewitalizacji. W opisie przedsięwzięć uzupełniających należy wskazać obszary tematyczne, zagadnienia istotne z punktu widzenia potrzeb rewitalizowanego obszaru.

Zarówno przedsięwzięcia główne jak i uzupełniające są przedsięwzięciami zaplanowanymi, wynikającymi z programu rewitalizacji.

Na terenach objętych analizą związaną z Gminnym Programem Rewitalizacji występują liczne zjawiska kryzysowe w sferach funkcjonalno – przestrzennych, środowiskowych, społecznych i ekonomicznych.

Przy braku szybkiej reakcji na te zjawiska przez władze gminy można doprowadzić do nieodwracalnych degradacji substancji historycznej gminy i wyraźnego pogorszenia się bytu jego mieszkańców.

Zidentyfikowano problemy do rozwiązania na obszarze kryzysowym objętym rewitalizacją Gminy Żurawica.

Obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, można wyznaczyć jako obszar zdegradowany w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

- 1) **gospodarczych** – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw lub
- 2) **środowiskowych** – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska, lub

- 3) **przestrzenno-funkcjonalnych** – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych, lub
- 4) **technicznych** – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz нефunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

Obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, pod warunkiem stwierdzenia na każdym z podobszarów występowania koncentracji negatywnych zjawisk społecznych oraz gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych¹.

4.1 Obszar rewitalizacji nr 1 Żurawica

Obszar rewitalizacji w sołectwie Żurawica zajmuje obszar **16,51 ha** i jest zamieszkałe przez **350** mieszkańców.

Sfery społeczna

Na terenie sołectwa Żurawica zdiagnozowano jedną z największych liczb zjawisk kryzysowych. Istotnym problemem występującym na terenie sołectwa jest poziom długotrwałego bezrobocia, udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg miejsca zamieszkania, liczba osób korzystająca z zasiłków pomocy społecznej z powodu bezrobocia w gminie, liczba osób korzystająca z zasiłków pomocy społecznej z powodu alkoholizmu w gminie. Głównym powodem jest ubóstwo, co potwierdza przeprowadzona analiza mierników wskaźnikowych na 100 osób.

Sfery przestrzenno-funkcjonalna

Obszar sołectwa cechuje się niedostatecznym wyposażeniem w infrastrukturę rekreacyjną. Mieszkańcy mają ograniczony dostęp do obiektów kulturalnych oraz sportowych. Działalność aktywizująco-integrująca mieszkańców sołectwa jest również utrudniona ze względu na brak odpowiednio wyposażonych parków i placów zabaw, siłowni zewnętrznych czy boisk.

Sfery techniczna

Sfery techniczna, zwłaszcza w zakresie podłączenia do sieci kanalizacyjnej i wodociągowej jest na zadowalającym poziomie. W sferze technicznej odnotowano dostateczną liczbę budynków podłączonych do sieci gazowej. W przeliczeniu na 100 mieszkańców wartość dla sołectwa równa jest 76,22 podczas gdy średnia dla gminy wynosi 85,84.

Sfery środowiskowa

Na zły stan środowiska na terenie sołectwa wpływa znaczny udział budynków posiadających piece węglowe. Szkodliwe produkty powstające w wyniku spalania, zanieczyszczają środowisko i negatywnie wpływają na zdrowie.

Potencjały

Rozbudowa infrastruktury pozwoli znacząco rozszerzyć ofertę czasu wolnego dla mieszkańców obszaru rewitalizowanego, czym przyczyni się do ich większej integracji oraz aktywizacji społecznej i ruchowej. Te

¹ Ustawa o rewitalizacji z dnia 9 października 2015r.

pożądane zmiany zachowań społecznych będą miały wpływ na ograniczenie zjawisk kryzysowych i osiągnięcie celów rewitalizacji. Dodatkowo poprawi się estetyka przestrzeni publicznej.

Źródła stanu kryzysowego

Wysoki udział osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej jest jedną z przyczyn niskiego kapitału społecznego i gospodarczego. Bezradność życiowa prowadzi w konsekwencji do wykluczania niektórych grup z życia społecznego oraz osłabienia potencjału gospodarczego regionu. Ponadto, znaczny udział osób w wieku poprodukcyjnym w populacji mieszkańców niekorzystnie wpływa na atrakcyjność inwestycyjną sołectwa. Ponadto problemy związane z ubóstwem, niepełnosprawnością i przemocą w rodzinie przyczyniają się do dezintegracji społeczności lokalnej i pogłębieniem występującego stanu kryzysowego.

PODSUMOWANIE

Miejscowość	Liczba długotrwale bezrobotnych w % bezrobotnych ogółem	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg miejsca zamieszkania	Mediana wieku	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania	Liczba stwierdzonych przestępstw ogółem w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania	Liczba organizacji pozarządowych na 100 osób wg miejsca zamieszkania	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania	Udział % odsetek ludności korzystających z sieci wodociągowej	Liczba budynków mieszkalnych zamieszkałych, wybudowanych przed rokiem 1989 w relacji do ogólnej liczby budynków mieszkalnych zamieszkałych
Żurawica	71,79	10,73	39	8,86	7,10	0,10	3,67	80,1	82,1
Gmina Żurawica	68,8	10,61	39	8,70	5,84	0,15	3,00	79,8	79,6
Woj. Podkarpackie	61,5	10,2	38	6,1	1,32	0,33	7,6	80,2	76,36

Źródło: opracowanie własne.

 Obszar rewitalizacji

Żurawica (Górna)

skala 1:5000

Obszar rewitalizacji

Żurawica (Dolna)

skala 1:5000

4.2 Obszar rewitalizacji nr 2 Maćkowice

Obszar rewitalizacji w sołectwie Maćkowice zajmuje obszar **21,96 ha** i jest zamieszkaną przez **100** mieszkańców.

Sfera społeczna

Na terenie sołectwa Maćkowice zdiagnozowano jedną z największych liczb zjawisk kryzysowych. Istotnym problemem występującym na terenie sołectwa jest poziom długotrwałego bezrobocia, udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg miejsca zamieszkania, liczba osób korzystająca z zasiłków pomocy społecznej z powodu bezrobocia w gminie, liczba osób korzystająca z zasiłków pomocy społecznej z powodu alkoholizmu w gminie. Głównym powodem jest ubóstwo, co potwierdza przeprowadzona analiza mierników wskaźnikowych na 100 osób.

Sfera gospodarcza

Sferę gospodarczą kształtuje płeć, wiek i wykształcenie osób bezrobotnych. W Maćkowicach osoby bezrobotne to przede wszystkim długotrwanie bezrobotni, kobiety, poniżej 25 i powyżej 50 roku życia oraz bez wykształcenia średniego. Niska atrakcyjność gospodarcza regionu spotęgowana jest również nieznaczną liczbą osób w wieku produkcyjnym oraz wysokim udziałem osób nieaktywnych zawodowo (wiek poprodukcyjny). Negatywną tendencję obserwuje się także poprzez liczbę wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych.

Sfera techniczna

Jednym z istotniejszych problemów jest brak w pełni wyposażenia sołectwa w sieć kanalizacyjną.

Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Mieszkańcy Maćkowic mają utrudniony dostęp do wielu obiektów infrastruktury sportowo rekreacyjnej. Poprzez zrewitalizowanie obszarów, dostęp ten znacznie się polepszy i zwiększy atrakcyjność terenów obszarów objętych rewitalizacją.

Sfera środowiskowa

W sferze środowiskowej nie odnotowuje się negatywnego zjawiska.

Potencjały

W Maćkowicach znajdują się pałac, który dzięki odnowieniu stanie się wizytówką sołectwa. Rewitalizacja obejmuje również odrestaurowanie zespołu parkowego.

Źródła stanu kryzysowego

Przyczyną stanu kryzysowego jest znaczny odsetek osób korzystających z pomocy społecznej oraz pobierających zasiłki. Wycofanie się niektórych grup społecznych wpływa na pogłębienie zjawiska izolacji społecznej, która w konsekwencji doprowadza do braku komunikacji z innymi ludźmi. Kapitał społeczny obniża się poprzez niedostateczną dostępność do wydarzeń kulturalno-sportowych. Brak możliwości aktywnego spędzania czasu wolnego na boisku, placu zabaw czy siłowni stacjonarnych, które negatywnie przekłada się na edukację w wymiarze uczestnictwa w życiu publicznym. Na obniżenie jakości życia mieszkańców wpływ ma również niedostateczne wyposażenie w infrastrukturę techniczną.

PODSUMOWANIE

Miejscowość	Liczba długotrwale bezrobotnych w % bezrobotnych ogółem	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg miejsca zamieszkania	Mediana wieku	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania	Liczba stwierdzonych przestępstw ogółem w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania	Liczba organizacji pozarządowych na 100 osób wg miejsca zamieszkania	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania	Udział % odsetek ludności korzystających z sieci wodociągowej	Liczba budynków mieszkalnych zamieszkałych, wybudowanych przed rokiem 1989 w relacji do ogólnej liczby budynków mieszkalnych zamieszkałych
Maćkowice	63,74	13,52	41	12,80	5,24	0,00	3,66	77,1	90,2
Gmina Żurawica	68,84	10,61	39	8,70	5,84	0,15	3,00	79,8	79,6
Woj. Podkarpackie	61,5	10,2	38	6,1	1,32	0,33	7,6	80,2	76,36

Źródło: opracowanie własne.

Maćkowice **Obszar rewitalizacji**
skala 1:5000

4.3 Obszar rewitalizacji nr 3 Wyszatyce

Obszar rewitalizacji w sołectwie Wyszatyce zajmuje obszar **30,56 ha** i jest zamieszkane przez **120** mieszkańców.

Sfera społeczna

Na terenie sołectwa Wyszatyce zdiagnozowano jedną z największych liczb zjawisk kryzysowych. Istotnym problemem występującym na terenie sołectwa jest poziom długotrwałego bezrobocia, udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg miejsca zamieszkania, liczba osób korzystająca z zasiłków pomocy społecznej z powodu bezrobocia w gminie, liczba osób korzystająca z zasiłków pomocy społecznej z powodu alkoholizmu w gminie. Głównym powodem jest ubóstwo, co potwierdza przeprowadzona analiza mierników wskaźnikowych na 100 osób.

Sfera gospodarcza

Sferę gospodarczą kształtuje płeć, wiek i wykształcenie osób bezrobotnych. W Wyszatycach osoby bezrobotne to przede wszystkim długotrwanie bezrobotni, kobiety, poniżej 25 i powyżej 50 roku życia oraz bez wykształcenia średniego. Niska atrakcyjność gospodarcza regionu spotęgowana jest również nieznaczną liczbą osób w wieku produkcyjnym oraz wysokim udziałem osób nieaktywnych zawodowo (wiek poprodukcyjny). Negatywną tendencję obserwuje się także poprzez liczbę wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych.

Sfera techniczna

Dzięki zmodernizowanej Stacji Uzdatniania Wody, zniknął problem jakości wody. Sołectwo jest wyposażone w sieć wodociągową i kanalizacyjną.

Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Mieszkańcy Wyszatyc mają utrudniony dostęp do wielu obiektów infrastruktury rekreacyjnej. Poprzez zrewitalizowanie obszarów, dostęp ten znacznie się polepszy i zwiększy atrakcyjność terenów obszarów objętych rewitalizacją.

Potencjały

W Wyszatycach znajdują się Dom Ludowy, który spełnia funkcje miejsca kulturalnego dla mieszkańców sołectwa.

Źródła stanu kryzysowego

Przyczyną stanu kryzysowego jest znaczny odsetek osób korzystających z pomocy społecznej oraz pobierających zasiłki. Wycofanie się niektórych grup społecznych wpływa na pogłębienie zjawiska izolacji społecznej, która w konsekwencji doprowadza do braku komunikacji z innymi ludźmi. Kapitał społeczny obniża się poprzez niedostateczną dostępność do wydarzeń kulturalno-sportowych. Brak możliwości aktywnego spędzania czasu wolnego na boisku, placu zabaw czy siłowni stacjonarnych, które negatywnie przekłada się na edukację w wymiarze uczestnictwa w życiu publicznym. Na obniżenie jakości życia mieszkańców wpływ ma również niedostateczne wyposażenie w infrastrukturę techniczną.

PODSUMOWANIE

Miejscowość	Liczba długotrwale bezrobotnych w % bezrobotnych ogółem	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg miejsca zamieszkania	Mediana wieku	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania	Liczba stwierdzonych przestępstw ogółem w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania	Liczba organizacji pozarządowych na 100 osób wg miejsca zamieszkania	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania	Udział % odsetek ludności korzystających z sieci wodociągowej	Liczba budynków mieszkalnych zamieszkałych, wybudowanych przed rokiem 1989 w relacji do ogólnej liczby budynków mieszkalnych zamieszkałych
Wyszatyce	67,90	10,63	42	9,82	4,06	0,21	1,78	78,8	89,5
Gmina Żurawica	68,84	10,61	39	8,70	5,84	0,15	3,00	79,8	79,6
Woj. Podkarpackie	61,5	10,2	38	6,1	1,32	0,33	7,6	80,2	76,36

Źródło: opracowanie własne.

 Obszar rewitalizacji

Wyszatyce

skala 1:5000

4.4 Obszar rewitalizacji nr 4 Kosienice

Obszar rewitalizacji w sołectwie Kosienice zajmuje obszar **50,99 ha** i jest zamieszkane przez **80** mieszkańców.

Sfera społeczna

Analiza sfery społecznej wykazała, że mieszkańcy sołectwa Kosienice w znacznym stopniu korzystają z pomocy społecznej z powodu ubóstwa, bezrobocia, bezradności i innego powodu. Wysoki odsetek stanowią osoby pobierające zasiłki. Blisko co dziesiąty mieszkaniec sołectwa otrzymuje świadczenie pieniężne lub materialne.

Sfera gospodarcza

Na terenie sołectwa mieszka znaczny odsetek osób bezrobotnych. W strukturze osób pozostających bez pracy dominują bezrobotni poniżej 25 roku życia oraz bez wykształcenia średniego. Analiza wskaźnikowa wykazała również niski poziom przedsiębiorczości. Niewielu mieszkańców decyduje się na zakładanie własnej działalności

gospodarczej. Ponadto, niekorzystne zjawiska obserwuje się w przypadku analizy handlu i usług, przemysłu oraz innych branż. Firmy w tych sektorach nie prowadzą działalności na terenie sołectwa.

Sfera przestrzenno-funkcjonalna

W sferze przestrzenno- funkcjonalnej obserwuje się niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę społeczną oraz sportowo – rekreacyjną.

Sfera techniczna

Sołectwo niedostatecznie jest podłączone do sieci kanalizacyjnej.

Sfera środowiskowa

W sferze środowiskowej nie odnotowuje się negatywnego zjawiska.

Źródła stanu kryzysowego

Przyczyną stanu kryzysowego jest znaczny odsetek osób korzystających z pomocy społecznej oraz pobierających zasiłki. Wycofanie się niektórych grup społecznych wpływa na pogłębienie zjawiska izolacji społecznej, która w konsekwencji doprowadza do braku komunikacji z innymi ludźmi. Kapitał społeczny obniża się poprzez niedostateczną dostępność do wydarzeń kulturalno-sportowych. Brak możliwości aktywnego spędzania czasu wolnego na boisku, placu zabaw czy siłowni zewnętrznych, które negatywnie przekłada się na edukację w wymiarze uczestnictwa w życiu publicznym. Na obniżenie jakości życia mieszkańców wpływ ma również niedostateczne wyposażenie w infrastrukturę techniczną.

PODSUMOWANIE

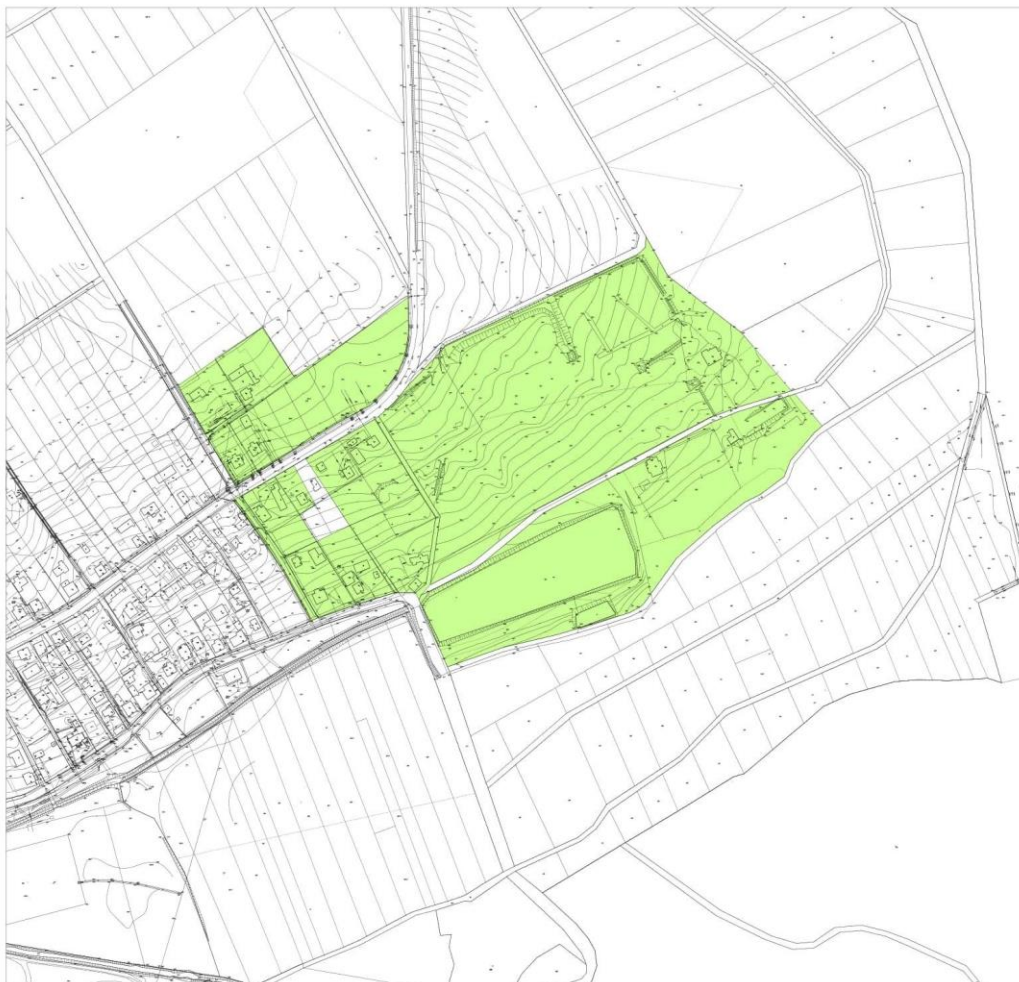
Miejscowość	Liczba długotrwale bezrobotnych w % bezrobotnych ogółem	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg miejsca zamieszkania	Mediana wieku	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania	Liczba stwierdzonych przestępstw ogółem w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania	Liczba organizacji pozarządowych na 100 osób wg miejsca zamieszkania	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania	Udział % odsetek ludności korzystających z sieci wodociągowej	Liczba budynków mieszkalnych zamieszkałych, wybudowanych przed rokiem 1989 w relacji do ogólnej liczby budynków mieszkalnych zamieszkałych
Kosienice	70,00	11,71	42	11,28	5,81	0,11	0,76	78,3	93,1
Gmina Żurawica	68,84	10,61	39	8,70	5,84	0,15	3,00	79,8	79,6
Woj. Podkarpackie	61,5	10,2	38	6,1	1,32	0,33	7,6	80,2	76,36

Źródło: opracowanie własne.

Obszar rewitalizacji

Kosienice

skala 1:5000

4.5 Obszar rewitalizacji nr 5 Bolestraszyce

Obszar rewitalizacji w sołectwie Bolestraszyce zajmuje obszar **23,10 ha** i jest zamieszkane przez **140** mieszkańców.

Sfera społeczna

Na terenie sołectwa Bolestraszyce zdiagnozowano jedną z największych liczb zjawisk kryzysowych. Istotnym problemem występującym na terenie sołectwa jest poziom długotrwałego bezrobocia, udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg miejsca zamieszkania, liczba osób korzystająca z zasiłków pomocy społecznej z powodu bezrobocia w gminie, liczba osób korzystająca z zasiłków pomocy społecznej z powodu alkoholizmu w gminie. Głównym powodem jest ubóstwo, co potwierdza przeprowadzona analiza mierników wskaźnikowych na 100 osób.

Sfera gospodarcza

Sferę gospodarczą kształtuje płeć, wiek i wykształcenie osób bezrobotnych. W Bolestraszytach osoby bezrobotne to przede wszystkim długotrwale bezrobotni, kobiety, poniżej 25 i powyżej 50 roku życia oraz bez wykształcenia średniego. Niska atrakcyjność gospodarcza regionu spotęgowana jest również nieznaczną liczbą osób w wieku produkcyjnym oraz wysokim udziałem osób nieaktywnych zawodowo (wiek poprodukcyjny). Negatywną tendencję obserwuje się także poprzez liczbę wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych.

Sfera przestrzenno-funkcjonalna

W sferze przestrzenno- funkcjonalnej obserwuje się niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę społeczną oraz sportową – rekreacyjną.

Sfera techniczna

Sołectwo dostatecznie jest wyposażone w sieć kanalizacyjną i wodociągową.

Sfera środowiskowa

W sferze środowiskowej nie odnotowuje się negatywnego zjawiska.

Potencjały

Na obszarze sołectwa Bolestraszyce znajdują się bardzo znane Arboretum, które odwiedzane jest przez ludzi z różnych zakątków Polski i innych krajów, dzięki czemu sołectwo oraz inne miejscowości gminny są promowane wśród turystów.

Źródła stanu kryzysowego

Przyczyną stanu kryzysowego jest znaczny odsetek osób korzystających z pomocy społecznej oraz pobierających zasiłki. Wycofanie się niektórych grup społecznych wpływa na pogłębienie zjawiska izolacji społecznej, która w konsekwencji doprowadza do braku komunikacji z innymi ludźmi. Kapitał społeczny obniża się poprzez niedostateczną dostępność do wydarzeń kulturalno-sportowych. Brak możliwości aktywnego spędzania czasu wolnego, które negatywnie przekłada się na edukację w wymiarze uczestnictwa w życiu publicznym. Na obniżenie jakości życia mieszkańców wpływ ma również niedostateczne wyposażenie w infrastrukturę techniczną.

PODSUMOWANIE

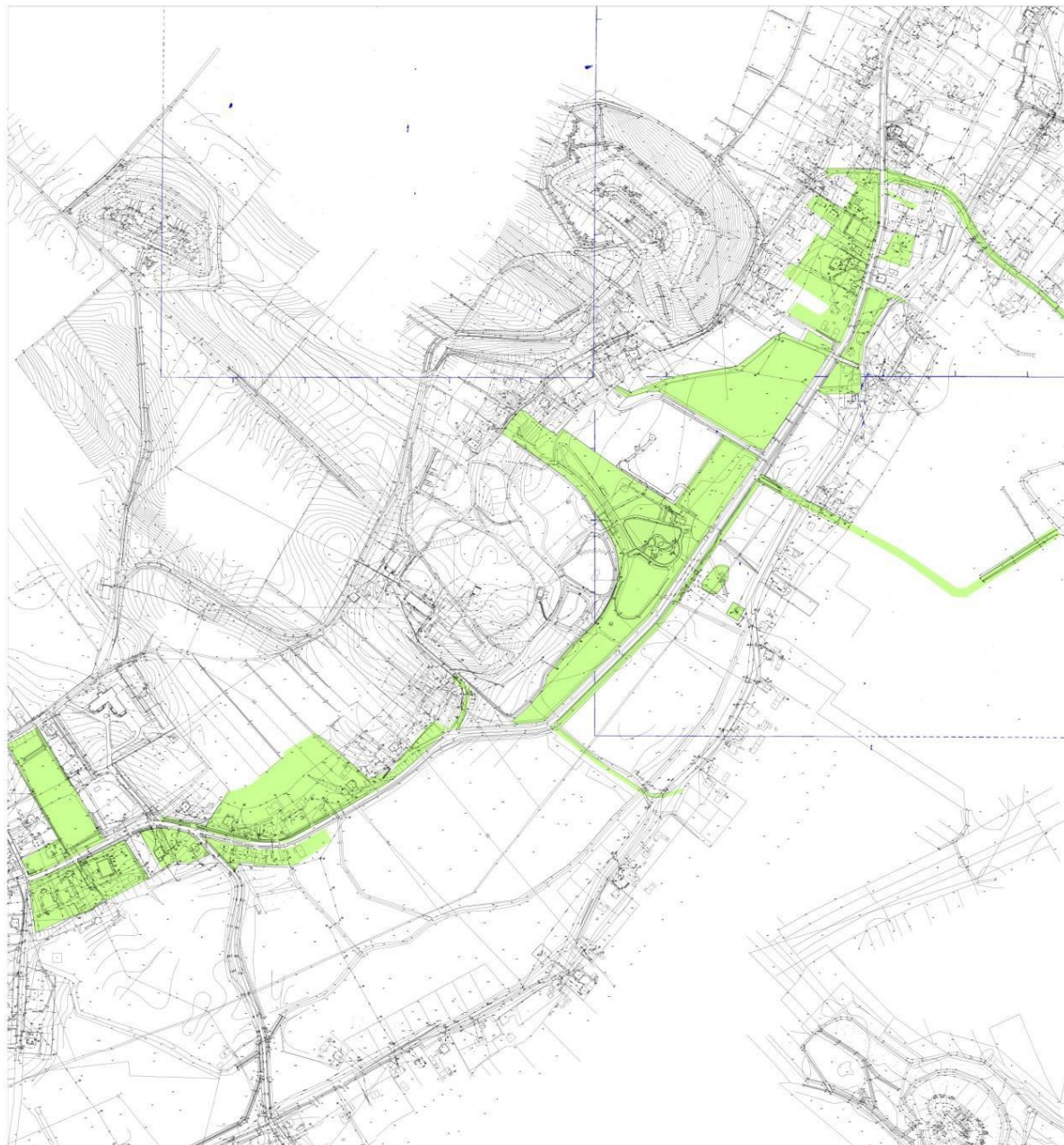
Miejscowość	Liczba długotrwale bezrobotnych w % bezrobotnych ogółem	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg miejsca zamieszkania	Mediana wieku	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania	Liczba stwierdzonych przestępstw ogółem w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania	Liczba organizacji pozarządowych na 100 osób wg miejsca zamieszkania	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania	Udział % odsetek ludności korzystających z sieci wodociągowej	Liczba budynków mieszkalnych zamieszkałych, wybudowanych przed rokiem 1989 w relacji do ogólnej liczby budynków mieszkalnych zamieszkałych
Bolestraszyce	64,17	10,60	40	9,68	6,08	0,18	2,34	79,9	93,4
Gmina Żurawica	68,84	10,61	39	8,70	5,84	0,15	3,00	79,8	79,6
Woj. Podkarpackie	61,5	10,2	38	6,1%	1,32	0,33	7,6	80,2	76,36

Źródło: opracowanie własne.

 Obszar rewitalizacji

Bolestraszyce

skala 1:5000

4.6 Podsumowanie diagnozy obszaru przewidzianego do rewitalizacji – analiza SWOT

Analiza opisanych wcześniej zagadnień, w tym zjawisk kryzysowych i potencjałów poszczególnych podobszarów a także informacje zgromadzone w trakcie konsultacji społecznych i obserwacji w terenie wskazała na główne problemy występujące na obszarze rewitalizacji. Warto zwrócić uwagę na fakt, że większość ze zjawisk kryzysowych powtarza się każdym z wytypowanych terenów (podobszarów rewitalizacji). Dlatego też podjęto decyzję o opracowaniu analizy SWOT wspólnej dla podobszarów rewitalizacji. Jednocześnie niniejszy rozdział to podsumowanie diagnozy dla obszaru rewitalizacji obejmujące wszystkie z omawianych sfer: społeczną, gospodarczą, techniczną, środowiskową i przestrzenno- funkcjonalną.

Tabela nr 49. Analiza SWOT

Mocne strony	Słabe strony
usytuowanie blisko dużej aglomeracji miejskiej (miasto Przemysł)	wolniejszy niż w pozostałych częściach gminy przyrost liczby mieszkańców, połączony z dużym nasileniem negatywnych zjawisk demograficznych
stosunkowo dobra jakość środowiska naturalnego	ograniczona przedsiębiorczość mieszkańców, skutkująca wysokimi wskaźnikami bezrobocia oraz ubóstwa
dostępność obiektów i terenów pod inwestycje sprzyjające procesowi rewitalizacji	słaby i nierównomierny dostęp do obiektów o charakterze rekreacyjnym, miejsc do spędzania czasu wolnego oraz przestrzeni publicznych
dobra dostępność transportowa podobszarów rewitalizacji	niski poziom aktywności społecznej mieszkańców, niewielka liczba organizacji pozarządowych
występowanie zróżnicowanych walorów naturalnych pozwalających na wielofunkcyjny rozwój obszaru	niski poziom bezpieczeństwa publicznego oraz nagromadzenie negatywnych zjawisk o charakterze patologicznym
	duże obciążenie ruchem kołowym głównych szlaków komunikacyjnych
	niedostosowanie oferty usług społecznych, kulturalnych, sportowych i rozrywkowych do potrzeb zgłaszanych przez mieszkańców
Szanse	Zagrożenia
realizacja działań nakierowanych na aktywizację społeczną i zawodową mieszkańców, skutkująca zmniejszeniem zjawiska wykluczenia społecznego	starzenie się społeczności oraz wzrost migracji młodzieży do większych ośrodków miejskich
realizacja działań wspierających rozwój lokalnych przedsiębiorców, działań o charakterze wykorzystujących mechanizmy ekonomii społecznej	zmiany w środowisku naturalnym powodujące utrudniony dostęp do ujęć wodnych
rozwój oferty spędzania czasu wolnego, wpływająca na rozwój atrakcyjności osiedleńczej obszaru oraz poprawę jakości życia mieszkańców	

wzrost aktywności organizacji pozarządowych oraz aktywności społecznej mieszkańców	
ograniczenie zdiagnozowanych negatywnych zjawisk społecznych oraz poprawa integracji i spójności obszarów,	
skuteczna absorpcja funduszy unijnych przewidzianych na rewitalizację w ramach RPO WP 2014-2020	

Źródło: opracowanie własne.

5. Charakterystyka obszarów objętych rewitalizacją

Analizując zjawiska kryzysowe w gminie na podstawie wskazanych w Ustawie z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji oraz biorąc pod uwagę, iż obszar zdegradowany to obszar, w którym występuje ponadto co najmniej jeden z negatywnych wskaźników gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych czy technicznych oraz projekt Wytycznych Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 w zakresie rewitalizacji w ramach RPO WP 2014-2020 wskazujący, iż w ramach RPO WP 2014-2020 mogą zostać wsparte obszary rewitalizacji, dla których skalę negatywnych zjawisk w sferze społecznej i pozostałych opisują mierniki (minimum 4 z wymienionych wskaźników w wytycznych) dla których wartości są mniej korzystne niż wartości referencyjne dla województwa podkarpackiego, dla gminy Żurawica obszary zdegradowane, wymagające rewitalizacji, znajdują się w miejscowościach: Żurawica, Maćkowice, Wyszatyce, Kosienice i Bolestraszyce.

Na terenie powyższych jednostek urbanistycznych, na podstawie analizy danych statystycznych, oceny wartości wskaźników osiągniętych oraz zdiagnozowanych dodatkowych czynników gospodarczych i walorów funkcjonalno-przestrzennych obszarów zaniedbanych technicznie a także z uwagi na ich istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gminy Żurawica, jako obszary do rewitalizacji wymagające wsparcia uznaje się następujące tereny znajdujące się na poszczególnych obszarach zdegradowanych:

Tabela nr 50. Obszary objęte rewitalizacją

L.p.	Miejscowość	Lokalizacja	Powierzchnia	Udział powierzchni rewitalizowanej w powierzchni do całej gminy
1	Żurawica	<p>Żurawica Górna Zespół Dworski i Folwarczny: Dom Rządcy wraz z najbliższym otoczeniem – działki nr: 1199/1, 1199/2, 257/2, 257/3, 258/12, 257/4, 1199/1, 261/5, 257/2, 258/12, 1199/2, 257/3, 257/5, 257/4, 1858/2, 1203/2, 1203/3, 1202 obręb nr 0009</p> <hr/> <p>Żurawica Dolna Zespół Dworski i Folwarczny park wraz z najbliższym otoczeniem – działki nr: 3/79, 3/39, 3/61, 3/62, 3/63, 3/60, 3/65, 3/66, 3/28, 3/12, 3/11, 3/25, 3/39, 3/58, 3/56, 3/57, 3/55, 3/52, 3/71, 3/70, 3/75, 3/75, 3/74, 3/53, 3/19, 3/20, 3/10, 3/34, 3/49, 3/48 obręb nr 0009</p> <hr/> <p>Żurawica Dolna Osiedle Sikorskiego – działki nr: 3/23, 3/74, 3/75, 3/70, 3/71, 3/52, 3/55, 3/56, 3/57, 3,58 obręb nr 0009</p>	16,51 ha (0,17 km ²)	0,17 km ² /95,74 km ² = 0,18%
2	Maćkowice	<p>Teren Parku oraz Pałac w Maćkowicach wraz z najbliższym otoczeniem – działki nr 1196/1, 1202, 1263/4, 1186/2, 1188, 1181, 1178, 1178,1177,1176, 1174, 1172/6, 1172/8, 1263/3, 1189, 1263/4, 1197/2, 1179/1, 1199, 1202, 1200, 1203/3, 1203/2, 312, 1196/1, 1195/1, 1195/2, 1193, 1194, 1192, 1191/4, 1191/3, 1191/5, 1191/1, 1189 obręb nr 0006</p>	21,96 ha (0,22 km ²)	0,22 km ² /95,74 km ² = 0,23%

3	Wyszatyce	Zespół parkowy Spółdzielni Rolniczej w Wyszatycach – działki nr 828/15 obręb nr 0008 Kościół w Wyszatycach wraz z najbliższym otoczeniem – działki nr 769, 767, 768/2, 768/1, 778/1, 1653, 1654/1, 1654/3, 1652, 1654/4, 1655, 778/2, 793, 794, 790, 795/1, 796/1, 796/2, 797, 799/1, 798, 799/2, 799/1, 801, 802, 803, 804, 809, 828/11, 828/15, 828/13, 828/12, 828/16, 829, 830, 834/1, 834/2, 835, 836, 837, 838/2, 838/1, 839, 833, 832/1 obręb nr 0008	30,56 ha (0,31 km ²)	0,31 km ² /95,74 km ² = 0,32%
4	Kosienice	Zespół Pałacowo – Dworski w Kosienicach wraz z najbliższym otoczeniem i „Kościół w lesie” - działki nr 1015, 1017, 1018, 1494, 1495, 795, 797, 798, 799, 800, 801, 802, 803, 804, 805, 806/1, 806/2, 807, 810, 706, 705/7, 705/6, 705/5, 705/3, 705/2, 705/4, 704, 703, 701/6, 809/1, 809/2, 808 obręb nr 0005	50,99 ha (0,51 km ²)	0,51 km ² /95,74 km ² = 0,53%
5	Bolestraszyce	Teren wokół Arboretum w Bolestraszcach – działki nr 950, 947, 945/2, 755/2, 755/1, 760/14, 760/2, 760/11, 760/12, 760/10, 1443, 766/4, 766/32, 1/2, 766/42, 766/26, 766/25, 766/24, 766/13, 766/14, 768, 766/45, 766/29, 1450, 1393, 854, 856, 858/1, 858/2, 869, 868, 860, 862, 761/4, 761/42, 761/39, 761/38, 761/29, 761/24, 761/25, 1405, 908/5, 908/6, 927, 929, 932, 935, 937, 940, 944, 951/1, 951/2, 951/3, 945/1, 1439, 766/47, 766/50, 760/18, 760/37, 767/2, 770/2, 770/1, 766/41, 766/11, 1400/5, 1400/4, 1393, 761/45 obręb nr 0002 Teren wokół Fortu XIIIb – działki nr: 1186/2, 1186/6, 1186/3, 1188/2, 1191/2, 1186/7, 1188/3 obręb nr 0002 Przebudowa drogi gminnej od drogi powiatowej nr 1820R (w kierunku Huczka) - działki nr 761/37; 1400/5; 1400/4 obręb nr 0002 Budowa grzybka turystycznego z mapą turystyczną gm. Żurawica i sołectwa Bolestraszyce - działka nr 942/18 obręb nr 0002 Budowa oświetlenia parkowego przy wjeździe do hotelu i restauracji Villa Bolestraszyce - działka nr 942/18 oraz 942/19 obręb nr 0002	23,10 ha (0,23 km ²)	0,23 km ² /95,74 km ² = 0,24 %

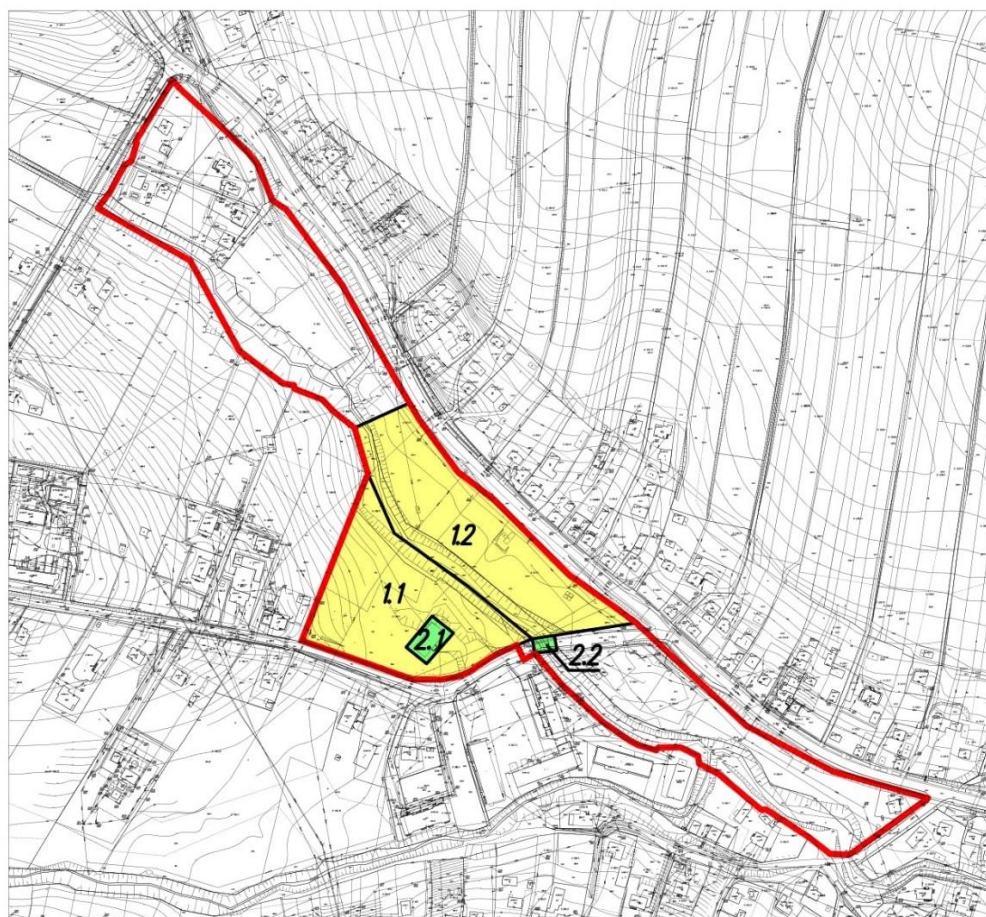
Źródło: opracowanie własne.

Wyznaczony obszar rewitalizacji zajmuje powierzchnię **1,44 km²** (2% powierzchni ogółem gminy).

Załącznik graficzny przedstawiający podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji

Mapa nr 4. Teren zdegradowany dla obszaru nr 1 - Żurawica Górna Zespól Dworski i Folwarczny: Dom Rządcy wraz z najbliższym otoczeniem

Żurawica (Górna)
mapa zasadnicza – skala 1:5000

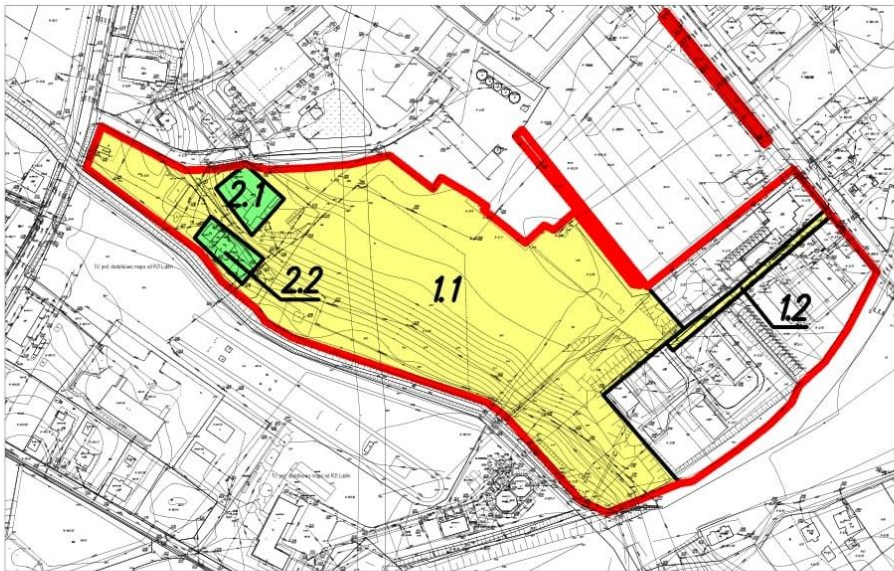
- granica obszaru rewitalizacji
- podstawowe kierunki zmian funkcjonalno - przestrzennych
- uzupełniające kierunki zmian funkcjonalno - przestrzennych

Numer	Opis
Podstawowe kierunku zmian funkcjonalno-przestrzennych	
1.1	Zagospodarowanie terenu parku przy Zespole Dworskim i Folwarcznym wraz z najbliższym otoczeniem: Dom Rządcy w ramach Programu Rewitalizacji Obszaru Zdegradowanego
1.2	Zagospodarowanie terenu placu po SKR wraz z najbliższym otoczeniem
Uzupełniające kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych	
2.1	Remont Zespołu Dworskiego: Dom Rządcy w ramach Programu Rewitalizacji Obszaru Zdegradowanego

Mapa nr 5. Teren zdegradowany dla obszaru nr 1 - Żurawica Dolna Zespół Dworski i Folwarczny: park wraz z najbliższym otoczeniem

Żurawica (Dolna)

mapa zasadnicza – skala 1:5000

- granica obszaru rewitalizacji*
- podstawowe kierunki zmian funkcjonalno - przestrzennych*
- uzupełniające kierunki zmian funkcjonalno - przestrzennych*

Numer	Opis
Podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych	
1.1	Zagospodarowanie terenu parku przy Zespole Dworskim i Folwarcznym wraz z najbliższym otoczeniem w ramach Programu Rewitalizacji Obszaru Zdegradowanego
1.2	Modernizacja ciągów komunikacyjnych na osiedlu Sikorskiego
Uzupełniające kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych	
2.1	Remont Zespołu Dworskiego w ramach Programu Rewitalizacji Obszaru Zdegradowanego

Mapa nr 6. Teren zdegradowany dla obszaru nr 2 - Teren Parku oraz Pałac w Maćkowicach wraz z najbliższym otoczeniem

Maćkowice
mapa zasadnicza – skala 1:5000

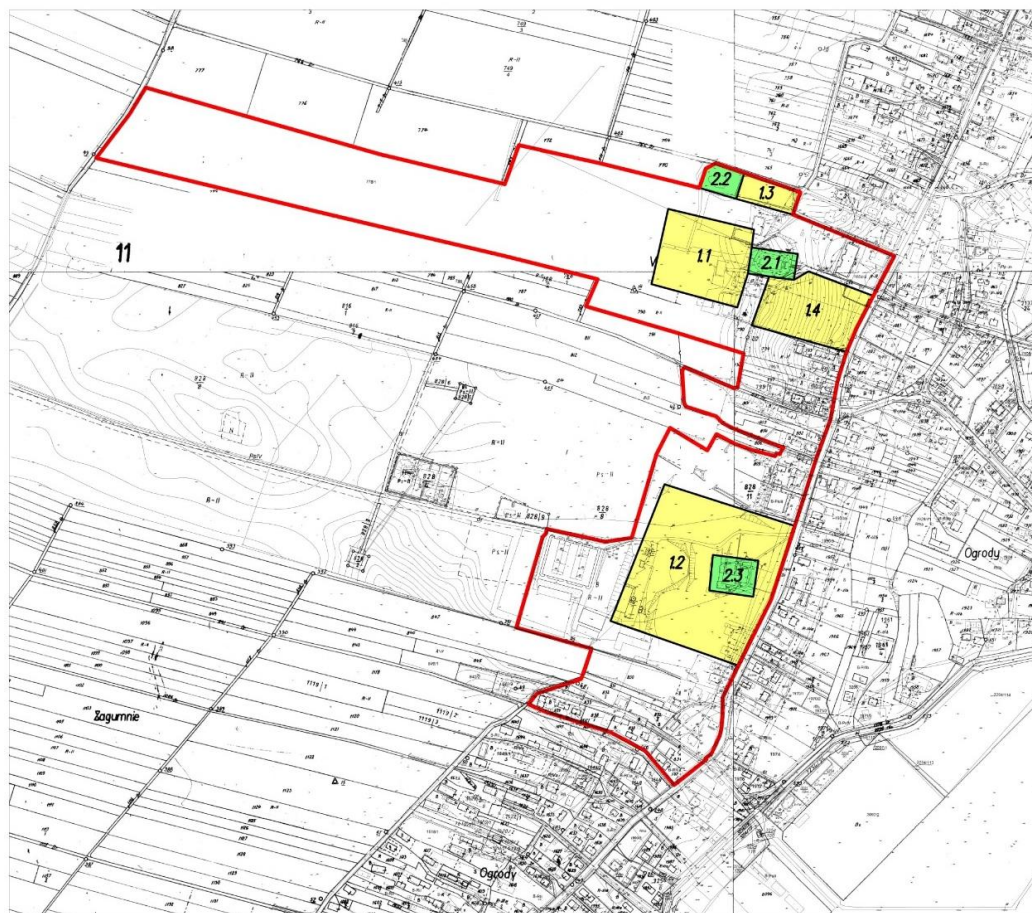

- granica obszaru rewitalizacji
- podstawowe kierunki zmian funkcjonalno - przestrzennych
- uzupełniające kierunki zmian funkcjonalno - przestrzennych

Numer	Opis
Podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych	
1.1	Zagospodarowanie terenu parku przy Pałacu w Maćkowicach wraz z najbliższym otoczeniem w ramach Programu Rewitalizacji Obszaru Zdegradowanego
Uzupełniające kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych	
2.1	Remont Pałacu w Maćkowicach w ramach Programu Rewitalizacji Obszaru Zdegradowanego

Mapa nr 7. Teren zdegradowany dla obszaru nr 3 - Zespół parkowy Spółdzielni Rolniczej w Wyszatycach oraz teren kościoła i cerkwi w Wyszatycach

Wyszatyce
mapa zasadnicza – skala 1:5000

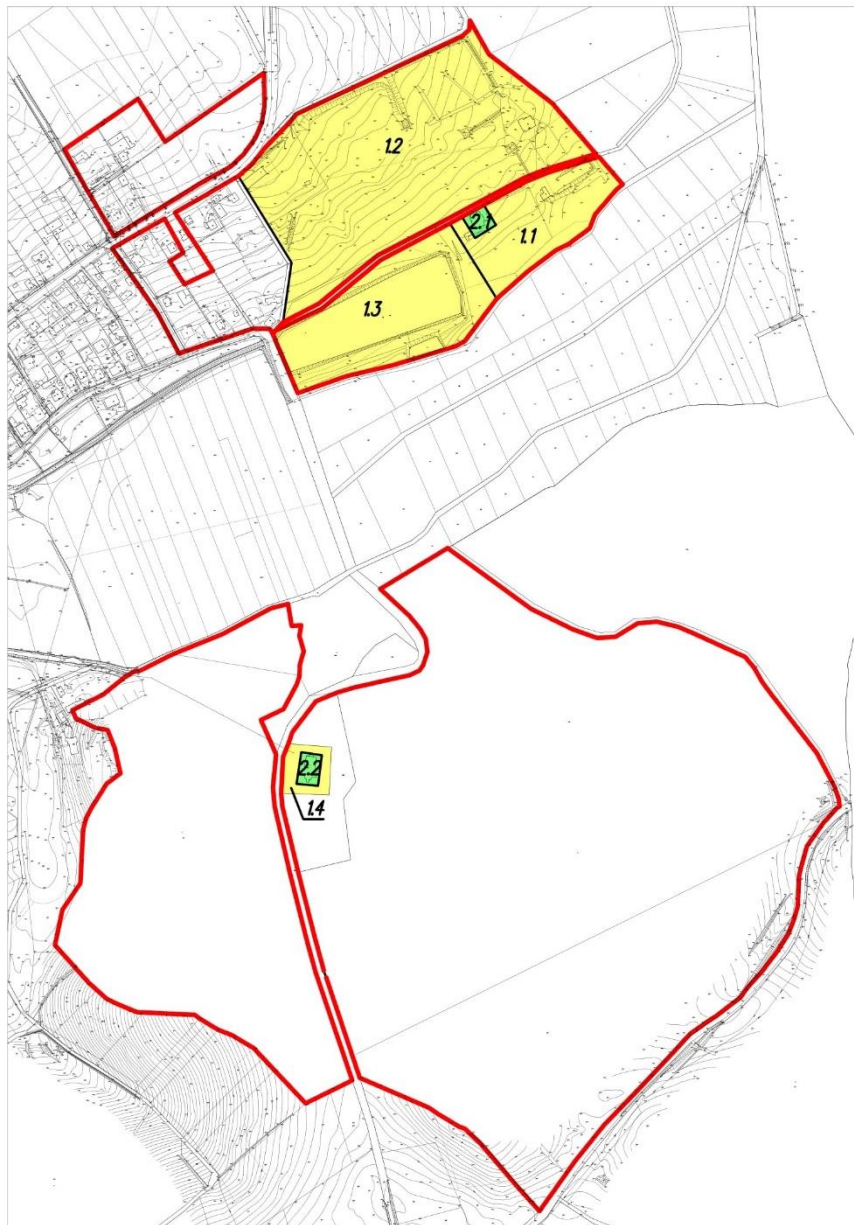

- granica obszaru rewitalizacji
- podstawowe kierunki zmian funkcjonalno - przestrzennych
- uzupełniające kierunki zmian funkcjonalno - przestrzennych

Numer	Opis
Podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych	
1.1	Zagospodarowanie terenu przy kościele parafialnym w Wyszatycach wraz z najbliższym otoczeniem
1.2	Zagospodarowanie terenu Zespołu parkowego Spółdzielni Rolniczej w Wyszatycach
1.3	Zagospodarowanie terenu przy cerkwi w Wyszatycach
1.4	Zagospodarowanie terenu na potrzeby rekreacji i aktywnego wypoczynku w Wyszatycach
Uzupełniające kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych	
2.1	Remont kościoła w Wyszatycach
2.2	Remont cerkwi w Wyszatycach

Mapa nr 8. Teren zdegradowany dla obszaru nr 4 - Zespół Pałacowo – Dworski w Kosienicach wraz z najbliższym otoczeniem oraz tzw. „Kościół w lesie”

Kosienice
mapa zasadnicza – skala 1:5000

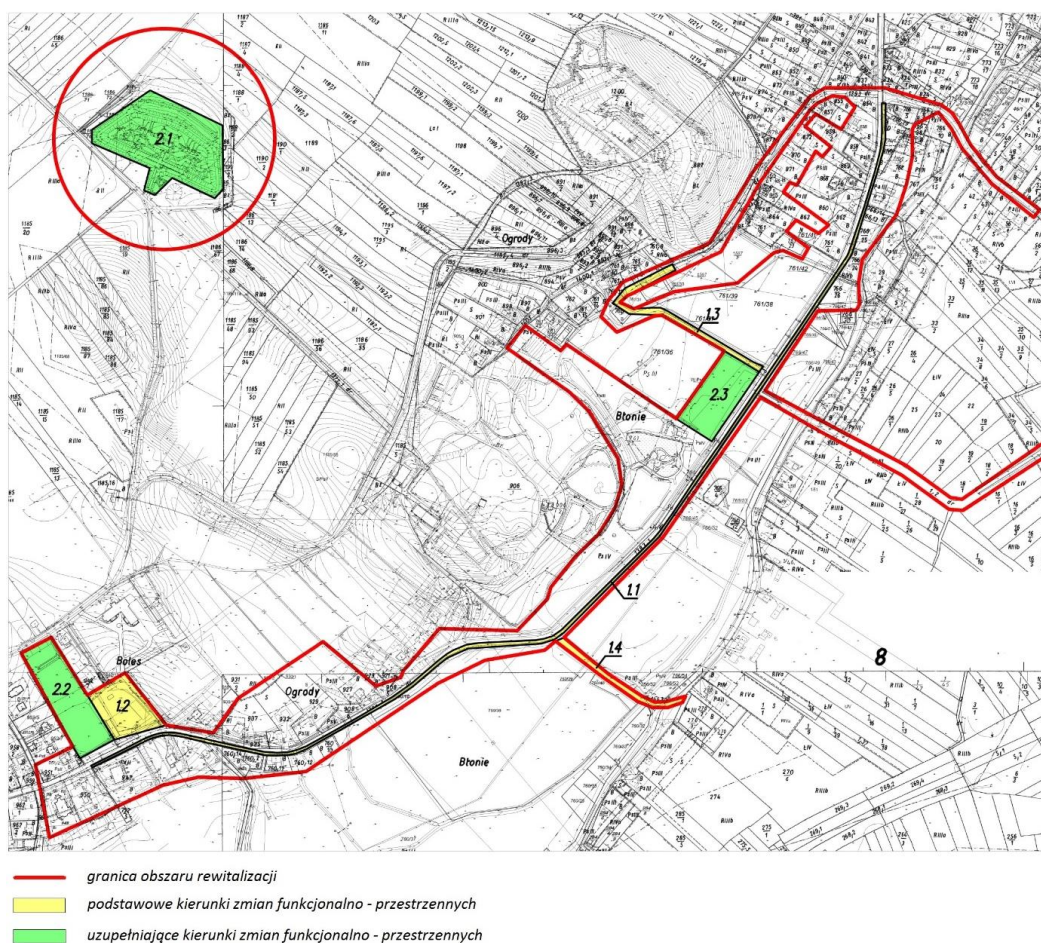

- granica obszaru rewitalizacji
- podstawowe kierunki zmian funkcjonalno - przestrzennych
- uzupełniające kierunki zmian funkcjonalno - przestrzennych

Numer	Opis
Podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych	
1.1	Zagospodarowanie terenu parku przy Zespole Pałacowo - Dworskim w Kosienicach wraz z najbliższym otoczeniem w ramach Programu Rewitalizacji Obszaru Zdegradowanego
1.2	Zagospodarowanie terenu parku w Kosienicach wraz z najbliższym otoczeniem w ramach Programu Rewitalizacji Obszaru Zdegradowanego
1.3	Zagospodarowanie terenu stawu wraz z najbliższym otoczeniem na potrzeby rekreacji w ramach Programu Rewitalizacji Obszaru Zdegradowanego
1.4	Zagospodarowanie terenu wokół tzw. „Kościoła w lesie” wraz z najbliższym otoczeniem w ramach Programu Rewitalizacji Obszaru Zdegradowanego
Uzupełniające kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych	
2.1	Remont Zespołu Pałacowo - Dworskiego w ramach Programu Rewitalizacji Obszaru Zdegradowanego
2.2	Remont zabytkowego „Kościoła w lesie” w ramach Programu Rewitalizacji Obszaru Zdegradowanego

Mapa nr 9. Teren zdegradowany dla obszaru nr 5 – Teren wokół Arboretum i Fortu nr XIIIb wraz z najbliższym otoczeniem

Bolestraszyce
mapa zasadnicza – skala 1:5000

Numer	Opis
Podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych	
1.1	Budowa ciągu komunikacyjnego przy drodze powiatowej w ramach Programu Rewitalizacji Obszaru Zdegradowanego
1.2	Zagospodarowanie terenu (ławki, oświetlenie, wiata, mapy informacyjne, mała architektura) przy wjeździe do „Villi Bolestraszyce” w ramach Programu Rewitalizacji Obszaru Zdegradowanego
1.3	Przebudowa drogi gminnej w kierunku „Huczka”
1.4	Przebudowa drogi gminnej przy stadionie OSP w Bolestraszcach
Uzupełniające kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych	
2.1	Zagospodarowanie terenu wokół Fortu XIIIb w ramach Programu Rewitalizacji Obszaru Zdegradowanego
2.2	Zagospodarowanie terenu boiska Czarni Bolestraszyce wraz z otoczeniem w ramach Programu Rewitalizacji Obszaru Zdegradowanego
2.3	Zagospodarowanie terenu przy Arboretum w Bolestraszcach w ramach Programu Rewitalizacji Obszaru Zdegradowanego

6. Założenia Gminnego Programu Rewitalizacji

6.1 Misja rewitalizacji Gminy Żurawica

Misja rewitalizacji gminy Żurawica, sołectw: Żurawica, Maćkowice, Wyszatycy, Kosienice i Bolestraszyce – opisuje jej mandat do realizacji wizji rozwoju i rewitalizacji oraz nadrzędne wartości (zasady), jakimi gmina będzie się kierowała podejmując działania na rzecz realizacji wizji.

Misja to syntetyczny opis sposobu postępowania w celu realizacji wizji gminy.

Deklaracja Misji: Partnerstwo, współpraca i szeroka konsolidacja wszystkich partnerów publicznych i komercyjnych oraz interesariuszy w budowaniu, kreowaniu i osiąganiu założonych celów strategicznych zmierzających do budowania obrazu Gminy Żurawica jako: Gminy nowoczesnej, otwartej, atrakcyjnej turystycznie oraz transparentnej w stosunku do potrzeb i oczekiwań jej mieszkańców.

MISJA

Koncentracja działań naprawczych na obszarze rewitalizacji przy udziale partycypacji społecznej mieszkańców gminy Żurawica i zachowaniem partnerstwa oraz transparentności działań w sferze przestrzennej, gospodarczej i społecznej

6.2 Cele rewitalizacji, kierunki działań i przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Cele rewitalizacji – logika interwencji i kierunki działań

Rewitalizację należy rozumieć, jako kompleksowy program odnowy obejmujący działania społeczne wspierane działaniami inwestycyjnymi, remontami, modernizacjami zabudowy i przestrzeni publicznych, rewaloryzacje zabytków na wybranym obszarze wsparcia w powiązaniu z rozwojem gospodarczym i społecznym. Rewitalizacja to połączenie działań technicznych - takich jak remonty – z programami ożywienia gospodarczego i przedsięwzięciami na rzecz rozwiązania problemów społecznych, występujących na tych obszarach: bezrobocia, przestępczości, braku równowagi demograficznej. Ich zakładanym skutkiem jest odbudowa więzi społecznych na obszarach problemowych i przywrócenia ładu przestrzennego. Tym samym celem nadrzędnym rewitalizacji jest dobrostan mieszkańców oraz rozwiązywanie istniejących problemów społecznych na obszarze cechującym się kryzysem. Zgodnie z wytycznymi zdefiniowane obszary problemowe powinny być rewitalizowane z uwzględnieniem kryteriów społecznych ekonomicznych, przestrzennych, środowiskowych i technicznych. Szczególny nacisk należy kierunkować na stopień nasilenia problemów społecznych na danym obszarze – głównie w zakresie marginalizacji materialnej i społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji. Proces rewitalizacji tworzy, zatem szansę zwiększenia bezpieczeństwa społecznego, przełamania impasu gospodarczego oraz stworzenia warunków ekonomicznych dla potencjalnych inwestorów, a dzięki atrakcyjności gminy sprzyjać będzie przyciągnięciu ludzi operatywnych i otwartych na nowe wyzwania, jakie po wejściu do Unii Europejskiej i w nowej rzeczywistości ekonomicznej, stawia nam codzienność. Całość działań z zakresu rewitalizacji koordynowana będzie na poziomie Gminnego Programu Rewitalizacji. Stanowi on wielopłaszczyznowy dokument operacyjny będący jednym z głównych instrumentów zintegrowanego systemu zarządzania rozwojem gminy Nadrzędnym celem podejmowanych działań – w perspektywie kilku najbliższych lat – jest poprawa, jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji gminy Żurawica, powstrzymanie degradacji

obszarów znajdujących się w gorszym położeniu oraz przywrócenie miejscom wskazanym przez lokalną społeczność jako obszary wymagające rewitalizacji ich pierwotnych – ważnych z punktu widzenia lokalnego rozwoju – funkcji. Będzie się to odbywać poprzez szereg mniejszych i większych projektów, zarówno infrastrukturalnych, jak i „miękkich”, realizowanych w równej mierze przez samorząd i instytucje publiczne, jak i przez organizacje pozarządowe oraz przedsiębiorców i innych ważnych „aktorów” rozwoju lokalnego. Nadrzędną ideą przyświecającą tym działaniom i organizującym aktywność lokalnej społeczności jest wyprowadzenie wskazanych obszarów ze stanu kryzysowego poprzez usunięcie zjawisk, które spowodowały ich degradację. Cele, kierunki interwencji oraz konkretne zadania rewitalizacyjne mają doprowadzić do przemiany zdegradowanych terenów. W tym świetle dla osiągnięcia nadrzędnego celu procesu rewitalizacji w gminie Żurawica jest poprawa jakości życia mieszkańców zdegradowanych obszarów gminy Żurawica poprzez ograniczenie koncentracji problemów społecznych, gospodarczych i przestrzenno- funkcjonalnych.

W oparciu o przeprowadzone analizy sytuacji społeczno - gospodarczej i przestrzenno-funkcjonalnej gminy Żurawica, które przedstawiono w poprzednich rozdziałach, a także przy uwzględnieniu zapisów dokumentów strategicznych sporządzonych na wyższych szczeblach (krajowym i wojewódzkim) sformułowane zostały cele rewitalizacji gminy Żurawica. Zgodnie z logiką główne cele rewitalizacji odnoszą się do zidentyfikowanych obszarów problemowych, wyznaczonych na podstawie analizy wskaźnikowej oraz konsultacji społecznych. Zatem interwencja skierowana jest na pięć podobszarów rewitalizacji, wyodrębnione części sołectw: Żurawica, Maćkowice, Wyszatyce, Kosienice oraz Bolestraszyce.

Mając na uwadze powyższe, cele główne Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Żurawica na lata 2016-2022 zostały sformułowane w następujący sposób:

Cel strategiczny rewitalizacji 1.

Podniesienie aktywności społecznej mieszkańców

Cel strategiczny rewitalizacji 2.

Rozwój gospodarczy obszaru rewitalizacji oraz pobudzenie przedsiębiorczości wśród mieszkańców

Cel strategiczny rewitalizacji 3.

Poprawa infrastruktury, zagospodarowania i estetyki przestrzeni oraz jakości życia mieszkańców

Realizacja założonych celów strategicznych doprowadzi do wyprowadzenia obszarów zdegradowanych ze stanu kryzysowego oraz aktywizacji społeczności lokalnej. Należy podkreślić, że zaplanowane przedsięwzięcia przyczynią się do zwiększenia możliwości rozwojowych nie tylko terenów wyznaczonych do rewitalizacji, ale również obszaru całej Gminy.

1. Obszar strategiczny: **SFERA SPOŁECZNA**

Cel strategiczny dla obszaru rewitalizacji: Podniesienie aktywności społecznej mieszkańców.

2. Obszar strategiczny: **SFERA TECHNICZNA**

Cel strategiczny dla obszaru rewitalizacji: Rozwój gospodarczy obszaru rewitalizacji oraz pobudzenie przedsiębiorczości wśród mieszkańców

3. Obszar strategiczny: **SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA**

Cel strategiczny dla obszaru rewitalizacji: Poprawa infrastruktury, zagospodarowania i estetyki przestrzeni oraz jakości życia mieszkańców

Dla każdego z obszarów strategicznych opracowano cele operacyjne, do których przyporządkowano poszczególne przedsięwzięcia rewitalizacyjne.

Koncepcja strategiczna obejmuje trzy zasadnicze cele strategiczne rewitalizacji, które są względem siebie komplementarne i stanowią odpowiedź na zdiagnozowane deficyty i problemy zidentyfikowane na obszarze rewitalizacji. Każdy z celów strategicznych jest dopełniany przez dedykowane kierunki działań. Założenia interwencji rewitalizacyjnej zaprezentowano na poniższym schemacie.

Cel strategiczny rewitalizacji 1 – strefa społeczna - Podniesienie aktywności społecznej mieszkańców
Cel szczegółowy 1.1 Integracja międzypokoleniowa, w szczególności poprzez stworzenie warunków do aktywizacji różnych pokoleń.
1.1.1 Organizacja wydarzeń (kulturalnych, sportowych, rozrywkowych itp.) integrujących międzypokoleniowe mieszkańców obszaru rewitalizacji – cel operacyjny
1.1.2 Rozwijanie kompetencji uczniów gminy Żurawica – cel operacyjny
Cel szczegółowy 1.2 Rozwój infrastruktury społecznej, która przyczyni się do promowania włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych
1.2.1 Rozbudowa, budowa i modernizacja infrastruktury sportowej, kulturalnej, rekreacyjnej i zdrowotnej – cel operacyjny

Cel strategiczny rewitalizacji 2 – strefa techniczna - Rozwój gospodarczy obszaru rewitalizacji oraz pobudzenie przedsiębiorczości wśród mieszkańców
Cel szczegółowy 2.1 Aktywizacja gospodarcza obszaru rewitalizacji, poprzez stworzenie warunków przyciągających inwestorów, wsparcie istniejących przedsiębiorstw oraz wykorzystanie ich potencjałów
2.1.1 Aktywna promocja gospodarcza gminy, w szczególności obszaru rewitalizowanego – cel operacyjny
2.1.2 Modernizacja i rozwój infrastruktury mającej istotne znaczenie dla podnoszenia konkurencyjności przedsiębiorców z obszaru rewitalizowanego – cel operacyjny
2.1.3 Organizowanie spotkań informacyjnych dla lokalnych przedsiębiorców, osób bezrobotnych w zakresie możliwości pozyskania zewnętrznych środków finansowych na rozwój – cel operacyjny
2.1.4 Zmniejszenie liczby osób bezrobotnych oraz biernie zawodowych – cel operacyjny
Cel szczegółowy 2.2 Pobudzenie przedsiębiorczości poprzez ułatwianie gospodarczego wykorzystywania nowych pomysłów oraz sprzyjanie tworzeniu nowych firm, w tym przez inkubatory przedsiębiorczości
2.2.1 Identyfikacja i kreacja produktów lokalnych – cel operacyjny
2.2.2 Opracowanie i wdrożenie gminnego programu ulg i wsparcia dla osób chcących założyć własną działalność gospodarczą – cel operacyjny
Cel szczegółowy 2.3 Tworzenie warunków wspierających zatrudnienia dla osób poszukujących pracy i osób biernych zawodowo oraz kształcenie dostosowane do potrzeb lokalnego rynku pracy

2.3.1 Nauka przedsiębiorczości od przedszkola w tym kreowanie nowoczesnych programów kształcenia – cel operacyjny
2.3.2 Współpraca instytucjonalna (władze gminy, urząd pracy, przedsiębiorcy, osoby bezrobotne szkoły) na rzecz rozwoju przedsiębiorczości. – cel operacyjny

Cel strategiczny rewitalizacji 3 - Sfera przestrzenno funkcjonalna - Poprawa infrastruktury, zagospodarowania i estetyki przestrzeni oraz jakości życia mieszkańców
Cel szczegółowy 3.1 Poprawa estetyki przestrzeni gminnej
3.1.1 Tworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych, w tym terenów zieleni, parków, placów zabaw, siłowni zewnętrznych – we współpracy ze społecznością lokalną – cel operacyjny
3.1.2 Poprawa estetyki, stanu technicznego obiektów i terenów zdegradowanych – cel operacyjny
Cel szczegółowy 3.2 Poprawa jakości życia mieszkańców, przede wszystkim w sferze bezpieczeństwa, jakość środowiska naturalnego oraz infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowe
3.2.1 Poprawa bezpieczeństwa publicznego – cel operacyjny
3.2.2 Ograniczenie niskiej emisji – cel operacyjny
3.2.3 Wprowadzenie systemu wsparcia dla mieszkańców w postaci dopłaty do zmiany systemu ogrzewania mieszkań – cel operacyjny
3.2.4 Równy dostęp do obiektów gminnych i infrastruktury poprzez likwidację barier architektonicznych, komunikacyjnych i sanitarnych – cel operacyjny

Pierwszy z celów strategicznych rewitalizacji – Podniesienie aktywności społecznej mieszkańców – odnosi się do sfery społecznej, która z punktu widzenia definiowania rewitalizacji w perspektywie finansowej UE na lata 2014-2020 ma nadrzędny charakter. Brak przestrzeni integracji społecznej generuje niską aktywność społeczną i wyłączenie niektórych grup społeczności lokalnej z życia społecznego. Dodatkowo potrzeba integracji społecznej została wprost wyartykułowana przez mieszkańców w przeprowadzonych badaniach ankietowych. Zaproponowane kierunki działań takie jak wsparcie integracji międzypokoleniowej czy stworzenie zintegrowanej oferty spędzania czasu wolnego dla seniorów jest odpowiedzią na zdiagnozowane problemy.

Drugi cel strategiczny rewitalizacji odnosi się do konieczności podjęcia interwencji w sferze szeroko rozumianej ekonomiki w następującym brzmieniu: Rozwój gospodarczy obszaru rewitalizacji oraz pobudzenie przedsiębiorczości wśród mieszkańców. Konieczność interwencji w tą sferę życia obszaru rewitalizacji wynika m.in. z relatywnie małej liczby podmiotów gospodarczych na obszarze wsparcia w porównaniu do analogicznych danych dla gmin wiejskich w kraju i województwie podkarpackim oraz generalnie niskiego poziomu przedsiębiorczości. W rezultacie przeprowadzonych prac diagnostycznych i analitycznych wyznaczone ożywienie gospodarcze będzie realizowane poprzez aktywizację zawodową osób wykluczonych z rynku pracy, wspieranie zakładania i prowadzenia własnej działalności gospodarczej czy też wspieranie przedsiębiorczości społecznej.

Finalny element koncepcji rewitalizacji koncentruje się na interwencji infrastrukturalnej. Cel strategiczny rewitalizacji 3. Poprawa infrastruktury, zagospodarowania i estetyki przestrzeni oraz jakości życia mieszkańców zakłada realizację sekwencji projektów i działań, które umożliwią skuteczne osiągnięcie zakładanych celów społecznych. Ostatni z celów ma wymiar przede wszystkim przestrzenno-funkcjonalny oraz techniczny, niemniej wpisuje się w zagadnienia społeczne oraz gospodarcze artykułowane w obrębie poprzednich celów rewitalizacji. Podstawową przesłanką wymagającą podjęcia działań jest aktywizacja i ożywienie społeczno-gospodarcze obszaru rewitalizacji. Wybrane cele rewitalizacji oraz dedykowane im działania stanowią swoistą

matrycę, na bazie której dokonano naboru i selekcji projektów/przedsięwzięć/zadań rewitalizacyjnych (uwzględniających wytyczne i uwarunkowania prawne w tym zakresie).

SFERA SPOŁECZNA

Cel strategiczny dla obszaru rewitalizacji: Rozwój gospodarczy obszaru rewitalizacji oraz pobudzenie przedsiębiorczości wśród mieszkańców

Analiza problemów społecznych mieszkańców obszaru zdegradowanego wskazała na występowanie skumulowanych negatywnych czynników powodujących występowanie zjawiska wykluczenia społecznego. Zaliczyć do nich należy wysoki poziom przestępczości, alkoholizm, przemoc w rodzinie i ubóstwo oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.

Rekomenduje się podjęcie działań mających na celu eliminację zjawisk społecznych, będących przyczyną wykluczenia społecznego (takich jak wspomniane bezrobocie, ubóstwo, bezradność czy alkoholizm). Zaleca się również aktywizację osób wykluczonych bądź wykluczeniem zagrożonych, a także ich integrację z pozostałymi członkami społeczności lokalnej. Działania te należy skierować również w stronę, stale powiększającej się, grupy osób w wieku poprodukcyjnym – szczególnie zagrożonej wykluczeniem społecznym.

Ułatwienie dostępu do infrastruktury społecznej oraz poszerzenie możliwości spędzania czasu wolnego pozwolą na wzrost aktywności społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz ograniczenie występowania zjawisk kryzysowych. Pomóc w tym mogą działania mające na celu rozbudowę lub przebudowę obiektów czy też zagospodarowanie terenów, które pełnić mogą funkcje społeczne. Istotne jest również poszerzenie bazy sportowej i rekreacyjnej, z której korzystać będą mogli wszyscy mieszkańcy, w tym dzieci i seniorzy.

SFERA TECHNICZNA

Cel strategiczny dla obszaru rewitalizacji: Rozwój gospodarczy obszaru rewitalizacji oraz pobudzenie przedsiębiorczości wśród mieszkańców

Analiza problemów występujących w sferze technicznej wykazała nagromadzenie problemów związanych z brakiem dostępu oraz niską jakością infrastruktury technicznej. Poprawa stanu infrastruktury drogowej oraz mieszkaniowej wpłynie na wzrost poziomu jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz pozwoli na rozwój w pozostałych analizowanych sferach.

SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA

Cel strategiczny dla obszaru rewitalizacji: Poprawa infrastruktury, zagospodarowania i estetyki przestrzeni oraz jakości życia mieszkańców

Analiza problemów występujących w sferze przestrzenno-funkcjonalnej wykazała nagromadzenie problemów związanych z brakiem funkcjonalności obszaru rewitalizacji. Podjęte działania pozwolą na likwidację barier architektonicznych i urbanistycznych utrudniających mobilność oraz zapewnienie dobrej jakości połączenia obszaru rewitalizacji z terenem gminnym, co szczególnie istotne jest biorąc pod uwagę, że obszar rewitalizacji tworzą wyłącznie obszary wiejskie. Wpłynie to na ograniczenie negatywnych zjawisk występujących w innych sferach – dzięki zapewnieniu lepszego niż dotychczas połączenia obszaru rewitalizacji z terenami gminnymi, ułatwiony będzie dostęp do różnego rodzaju placówek i instytucji. Poziom funkcjonalności obszaru rewitalizacji zostanie podniesiony również dzięki grupie działań mających na celu zagospodarowanie przestrzeni publicznych. Gminny Program Rewitalizacji Gminy Żurawica na lata 2016-2022 zakłada realizację 3 celów strategicznych oraz 18 celów operacyjnych

7. Opis wizji stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji

Nadrzędnym celem podejmowanych działań – w perspektywie kilku najbliższych lat – jest poprawa jakości życia mieszkańców gminy Żurawica, powstrzymanie degradacji obszarów znajdujących się w gorszym położeniu oraz przywrócenie miejscom wskazanym przez lokalną społeczność jako obszar wymagający rewitalizacji jego pierwotnych – ważnych z punktu widzenia lokalnego rozwoju – funkcji. Będzie się to odbywać poprzez szereg mniejszych i większych projektów, zarówno infrastrukturalnych, jak i „miękkich”, realizowanych w równej mierze przez samorząd i instytucje publiczne, jak i przez organizacje pozarządowe oraz przedsiębiorców i innych ważnych „aktorów” rozwoju lokalnego. Nadrzędną ideą przyświecającą tym działaniom i pobudzającym aktywność lokalnej społeczności jest wyprowadzenie wskazanych obszarów ze stanu kryzysowego poprzez usunięcie zjawisk, które spowodowały ich degradację. Cele, kierunki interwencji oraz konkretne zadania rewitalizacyjne mają doprowadzić do przemiany zdegradowanych terenów we wszystkich pięciu aspektach:

- Społecznym – poprzez zapobieganie patologiom społecznym – przestępczości, marginalizacji, wykluczeniu, ale też przeciwdziałaniu niekorzystnym zmianom demograficznym, poprzez odbudowywanie więzi społecznych i rodzinnych, wyrównywanie szans rozwojowych dzieci i dorosłych z mniejszych i peryferyjnych ośrodków z mieszkańcami z obszarów lepiej zurbanizowanych, wyposażonych w bogatszą infrastrukturę o charakterze społecznym. Niezwykłą wagę przykładana się także w tych procesach do rozwijania i wzmacniania trzeciego sektora, a poprzez to budowania społeczeństwa obywatelskiego;
- Gospodarczym – poprzez organizację warunków do tworzenia nowych miejsc pracy, rozpowszechnianie aktywności gospodarczej, lokowanie na obszar ze zdegradowanym nowymi przedsiębiorstw;
- Przestrzenno-funkcjonalnym – w tym zachowania dziedzictwa kulturowego przez remonty, modernizację i konserwację zabytkowych obiektów i przestrzeni publicznej oraz
- Technicznym – poprzez dbałość o podstawową infrastrukturę techniczną (wodociągi, kanalizacja, drogi) – jako element zwiększający atrakcyjność zamieszkania i w pewnym stopniu ograniczający odpływ ludności, a także jeden z najważniejszych czynników wpływających na lokalizację przedsiębiorstw oraz poprawę stanu technicznego zarówno budynków prywatnych, jak i komunalnych;
- Środowiskowym – przede wszystkim poprzez poprawę stanu środowiska naturalnego, dbałość o tereny zielone na zurbanizowanych obszarach i wdrażanie koncepcji zrównoważonego rozwoju, która ma zapewnić zaspokojenie potrzeb społeczności, z uwzględnieniem przyszłych pokoleń i priorytetowym znaczeniem zachowania, odtworzenia i rozwijania środowiska przyrodniczego.

Poniżej zaprezentowano wizję rewitalizacji – tj. opis stanu obszaru rewitalizowanego i obszaru zdegradowanego gminy Żurawica w perspektywie roku 2023 i kolejnych lat po zrealizowaniu zadań rewitalizacyjnych. Wypracowano ją z jednej strony w oparciu o prace warsztatowe i deklarowane aspiracje lokalnej wspólnoty, nie zapominając jednakże o wizji rozwoju definiowanej na poziomie obowiązującej strategii gminy. Podejście takie gwarantuje spójność obu dokumentów strategicznych już na poziomie wizji i gwarantuje, iż deklarowane cele są zbieżne w zamyśle rozwoju obszaru i w sposób zintegrowany i kompleksowy przyczyniać się będą do poprawy jakości życia mieszkańców gminy Żurawica. Wizję tę sformułowano w sposób następujący:

Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji

W 2023 roku obszary objęte Gminnym Programem Rewitalizacji Gminy Żurawica na lata 2016-2022, po realizacji zaplanowanych inwestycji i działań społecznych zostaną efektywnie przekształcone zarówno społecznie, przestrzennie, jak i gospodarczo. Obszar rewitalizacji gminy Żurawica będzie atrakcyjnym miejscem zamieszkania i spędzania czasu wolnego dla obecnych i przyszłych mieszkańców - miejscem sprzyjającym rozwojowi na każdym etapie życia i pracy.

8. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne

8.1 Projekty

Zgodnie z art. 15, ust. 1, pkt 5) litera a) ustawy o rewitalizacji z 9 października 2015 r. gminny program rewitalizacji powinien zawierać opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych, w szczególności o charakterze społecznym oraz gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcjonalnym lub technicznym, w tym:

- listę planowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, oraz
- charakterystykę pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Zaplanowane do realizacji projekty powinny być ukierunkowane na rozwiązywanie indywidualnych problemów społecznych, gospodarczych i przestrzennych, które zostały zdiagnozowane na obszarach zdegradowanych. Wiodącą rolę w planowaniu kompleksowej rewitalizacji mają projekty społeczne, które stanowią fundament rewitalizacji. Mają one również decydujące znaczenie z perspektywy dokonywanych zmian infrastrukturalnych warunkując ich trwałość i akceptację przez mieszkańców obszarów zdegradowanych. Poniżej znajduje się zestawienie projektów podstawowych oraz opis i charakterystyka pozostałych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

8.2 Przedsięwzięcia rewitalizacyjne

W dalszej części dokumentu zaprezentowano przedsięwzięcia zaplanowane w ramach rewitalizacji w gminie Żurawica z uwzględnieniem ich krótkiej charakterystyki. W kolejnych rozdziałach każde z proponowanych przedsięwzięć zostało przypisane do celów strategicznych oraz kierunków działań. Dla zapewnienia odpowiedniej przejrzystości projekty zostały dodatkowo podzielone na podobszary rewitalizacji. Umożliwia to zapoznanie się również z przestrzennym aspektem planowanej interwencji. Dla pełnej prezentacji zaplanowanych przedsięwzięć wskazano okres realizacji projektu, jego opis, podmiot odpowiedzialny za realizację jak również ramy finansowe związane z jego realizacją. Prezentowane w zestawieniu projekty rewitalizacyjne stanowią efekt prac diagnostycznych i konsultacyjnych prowadzonych w trakcie prac nad dokumentem. Znaczna część koncepcji projektowych to efekt pomysłów zgłaszanych w trakcie spotkań i wizyty studyjnej przez mieszkańców, przedstawicieli lokalnych organizacji, przedsiębiorców oraz władz i instytucji samorządowych. Pomysły te zostały w trakcie kolejnych działań zebrane oraz opracowane w spójną i logiczną całość. Odpowiadają one zatem rzeczywistym potrzebom zgłaszanym przez realnych użytkowników danych podobszarów. Ich założenia zaprezentowane zostały poniżej:

1	Nazwa projektu nr 1	Rewitalizacja Zespołu Dworskiego i Folwarcznego: Dom Rządcy przebudowa/ rozbudowa Zespołu Dworskiego i Folwarcznego: Dom Rządcy
2	Nazwa wnioskodawcy	Gmina Żurawica
3	Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Projekt znacząco rozszerzy ofertę czasu wolnego dla mieszkańców obszaru rewitalizowanego, czym przyczyni się do ich większej integracji oraz aktywizacji społecznej i ruchowej. Te pożądane zmiany zachowań społecznych będą miały wpływ na ograniczenie zjawisk kryzysowych i osiągnięcie celów rewitalizacji. Dodatkowo poprawi się estetyka przestrzeni publicznej.
4	Cel ogólny (cele) projektu	Stworzenie miejsca dla spędzania czasu wolnego, poprawa estetyki przestrzeni publicznej
5	Zakres realizowanego zadania	<ul style="list-style-type: none">• usunięcie i wycinka starych drzew i zakrzaczeń;• niwelowanie terenu;• utwardzenie alejek i budowa nowych ciągów komunikacyjnych;• wykonanie nawierzchni na ulicach prowadzących do parków;• kompleksowe zagospodarowanie terenu (np. siłownia napowietrzna, elementy rekreacyjno-sportowe).

6	Miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizacji	Obszar rewitalizacji Zespołu Dworskiego i Folwarcznego: Dom Rządcy przebudowa/rozbudowa Zespołu Dworskiego i Folwarcznego: Dom Rządcy				
7	Źródła finansowania	x krajowe środki publiczne	x EFRR RPO WP	EFS	środki prywatne	środki z innych źródeł
8	Oddziaływania zadania /projektu	X Sfera społeczna	X Sfera gospodarcza	X Sfera przestrzenno- funkcjonalna	X Sfera środowiskowa	X Sfera techniczna
9	Szacowana (orientacyjna) wartość projektu	3 500 000,00				
10	Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p>Wskaźniki produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją: 16,51 ha; -Liczba wspartych obiektów infrastruktury kultury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach: 1; -Liczba wybudowanych obiektów infrastruktury rekreacyjno - sportowej: 1; -Liczba zmodernizowanych parków: 1; <p>Wskaźniki rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Liczba wydarzeń kulturalnych organizowanych w roku na obiekcie: 5; -Liczba osób biorących udział w organizowanych wydarzeniach kulturalnych na obiekcie w ciągu roku: 400; -Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych: 1 				
11	Powiązanie z celami rewitalizacji	<p>Cel strategiczny rewitalizacji 1. Podniesienie aktywności społecznej mieszkańców</p> <p>Cel strategiczny rewitalizacji 2 – strefa techniczna - Rozwój gospodarczy obszaru rewitalizacji oraz pobudzanie przedsiębiorczości wśród mieszkańców</p> <p>Cel strategiczny 3. Poprawa infrastruktury, zagospodarowania i estetyki przestrzeni oraz jakości życia mieszkańców</p>				
12	Efekty społeczne projektu	<p>W wyniku realizacji projektu nastąpi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Integracja społeczna osób zagrożonych zjawiskiem wykluczenia społecznego, w tym długotrwale bezrobotnych, bezdomnych, - Rozwój kompetencji w zakresie usług turystycznych i sektora kreatywnego oraz przemysłu rozrywki - Poprawa estetyki obiektów użyteczności publicznej, 				
13	Obszar tematyczny	Społeczny, gospodarczy, przestrzenno-funkcjonalny, techniczny, środowiskowy				
14	Efekt zadania / uzasadnienie	Przedsięwzięcie znacząco wpłynie na poprawę bezpieczeństwa i komfortu życia mieszkańców. Inwestycja wpłynie na integrację społeczności lokalnej, pozwoli organizować imprezy i wydarzenia artystyczne istotne dla mieszkańców w bardziej komfortowych warunkach. Realizacja zadań przyczyni się do poprawy wizerunku miejscowości oraz przyniesie pożądane efekty w wielu sferach funkcjonowania społeczności lokalnej. Zadowolenie mieszkańców, poprawa estetyki, zwiększenie integracji mieszkańców, rozwój kultury fizycznej.				

Źródło: opracowanie własne.

1	Nazwa projektu nr 2	Rewitalizacja Zespołu Dworskiego i Folwarcznego: park
2	Nazwa wnioskodawcy	Gmina Żurawica
3	Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Projekt znacząco rozszerzy ofertę czasu wolnego dla mieszkańców obszaru rewitalizowanego, czym przyczyni się do ich większej integracji oraz aktywizacji społecznej i kulturalnej. Powstanie atrakcyjne miejsce spotkań, które w połączeniu z

		projektem nr 1 znacząco przyczyni się do ożywienia relacji sąsiedzkich, spędzania większej ilości czasu w gronie znajomych w miejscach które są nowoczesne i przyjazne dla użytkowników. Dodatkowo poprawi się estetyka przestrzeni publicznej. Działania te wyraźnie wpłyną na osiągnięcie celów rewitalizacji				
4	Cel ogólny (cele) projektu	Stworzenie miejsca dla spędzania czasu wolnego, poprawa estetyki przestrzeni publicznej				
5	Zakres realizowanego zadania	<ul style="list-style-type: none"> • usunięcie i wycinka starych drzew i zakrzaczeń; • niwelowanie terenu; • utwardzenie alejek i budowa nowych ciągów komunikacyjnych; • wykonanie nawierzchni na ulicach prowadzących do parków; • wykonanie parkingu dla samochodów; • wykonanie oświetlenia i monitoringu na terenie parków i drogach dojazdowych; • kompleksowe zagospodarowanie terenu (siłownia napowietrzna, elementy rekreacyjno-sportowe). 				
6	Miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizacji	Obszar Zespołu Dworskiego i Folwarcznego: park				
7	Źródła finansowania	X krajowe środki publiczne	EFRR RPO WP	EFS	środki prywatne	X środki z innych źródeł
8	Oddziaływania zadania /projektu	X Sfera społeczna	X Sfera gospodarcza	X Sfera przestrzenno- funkcjonalna	X Sfera środowiskowa	X Sfera techniczna
9	Szacowana (orientacyjna) wartość projektu	4 500 000,00				
10	Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p>Wskaźniki produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją: 16,51 ha; -Liczba wspartych obiektów infrastruktury kultury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach: 1; -Liczba wybudowanych obiektów infrastruktury rekreacyjno - sportowej /centrum rekreacji i sportu/: 1; -Liczba zmodernizowanych parków: 1; <p>Wskaźniki rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Liczba wydarzeń kulturalnych organizowanych w roku na obiekcie: 2; -Liczba osób biorących udział w organizowanych wydarzeniach kulturalnych na obiekcie w ciągu roku: 600; -Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych: 1 				
11	Powiązanie z celami rewitalizacji	Cel strategiczny rewitalizacji 1. Podniesienie aktywności społecznej mieszkańców Cel strategiczny rewitalizacji 2 – strefa techniczna - Rozwój gospodarczy obszaru rewitalizacji oraz pobudzanie przedsiębiorczości wśród mieszkańców Cel strategiczny 3. Poprawa infrastruktury, zagospodarowania i estetyki przestrzeni oraz jakości życia mieszkańców				
12	Efekty społeczne projektu	W wyniku realizacji projektu nastąpi: - Integracja społeczna osób zagrożonych zjawiskiem wykluczenia społecznego, w tym długotrwale bezrobotnych, bezdomnych, - Rozwój kompetencji w zakresie usług turystycznych i sektora kreatywnego oraz przemysłu rozrywki - Poprawa estetyki obiektów użyteczności publicznej,				
13	Obszar tematyczny	Społeczny, gospodarczy, przestrzenno-funkcjonalny, techniczny, środowiskowy				
14	Efekt zadania /	Przedsięwzięcie znacząco wpłynie na poprawę bezpieczeństwa i komfortu życia				

uzasadnienie	<p>mieszkańców. Inwestycja wpłynie na integrację społeczności lokalnej, pozwoli organizować imprezy i wydarzenia artystyczne istotne dla mieszkańców w bardziej komfortowych warunkach. Realizacja zadań przyczyni się do poprawy wizerunku miejscowości oraz przyniesie pożądane efekty w wielu sferach funkcjonowania społeczności lokalnej. Zadowolenie mieszkańców, poprawa estetyki, zwiększenie integracji mieszkańców, rozwój kultury fizycznej.</p>
---------------------	---

Źródło: opracowanie własne.

1	Nazwa projektu nr 3	Rewitalizacja terenu przy osiedlu Sikorskiego w Żurawicy				
2	Nazwa wnioskodawcy	Gmina Żurawica				
3	Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	<p>Projekt jest ważnym przedsięwzięciem przyczyniającym się do poprawy jakości życia mieszkańców osiedla mieszkaniowego nie tylko jeśli chodzi o tzw. komfort cieplny i ograniczenie tzw. niskiej emisji ale przede wszystkim rozszerzenie przestrzeni sprzyjającej integracji i aktywizacji społecznej (świetlica osiedlowa, z której mogą korzystać wszystkie grupy wiekowe mieszkańców, m.in. seniorzy), jak też wzrost poczucia bezpieczeństwa w przestrzeni publicznej, co ma szczególnie istotne znaczenie dla seniorów, często poruszających się głównie po terenie osiedla, na którym mieszkają. Projekt w istotny sposób przyczynia się zatem do osiągnięcia celów rewitalizacji</p>				
4	Cel ogólny (cele) projektu	Poprawa warunków życia mieszkańców osiedla Sikorskiego w Żurawicy				
5	Zakres realizowanego zadania	<ul style="list-style-type: none"> modernizacja oświetlenia oraz ciągów komunikacyjnych; ławki, kosze, mała architektura 				
6	Miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizacji	Obszar rewitalizacji przy osiedlu Sikorskiego w Żurawicy				
7	Źródła finansowania	x krajowe środki publiczne	EFRR RPO WP	EFS	środki prywatne	X środki z innych źródeł
8	Oddziaływania zadania /projektu	X Sfera społeczna	X Sfera gospodarcza	X Sfera przestrzenno- funkcjonalna	X Sfera środowiskowa	X Sfera techniczna
9	Szacowana (orientacyjna) wartość projektu	500 000,00				
10	Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p style="text-align: center;">Wskaźniki produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> Liczba zmodernizowanych budynków, Poprawa estetyki osiedla, <p style="text-align: center;">Wskaźniki rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> poprawa dostępu do infrastruktury społecznej oraz do oferty społecznej opartej na zmodernizowanej infrastrukturze rozwój oferty czasu wolnego integracja społeczna aktywizacja społeczna poprawa estetyki przestrzeni publicznej wzrost poczucia bezpieczeństwa rowerzystów i pieszych poprawa dostępności komunikacyjnej obszaru poprawa jakości życia mieszkańców 				

11	Powiązanie z celami rewitalizacji	Cel strategiczny rewitalizacji 1. Podniesienie aktywności społecznej mieszkańców Cel strategiczny 3. Poprawa infrastruktury, zagospodarowania i estetyki przestrzeni oraz jakości życia mieszkańców
12	Efekty społeczne projektu	W wyniku realizacji projektu nastąpi: - Integracja społeczna osób zagrożonych zjawiskiem wykluczenia społecznego, w tym długotrwale bezrobotnych, bezdomnych, - Rozwój kompetencji w zakresie usług turystycznych i sektora kreatywnego oraz przemysłu rozrywki - Poprawa estetyki obiektów użyteczności publicznej,
13	Obszar tematyczny	Społeczny, gospodarczy, przestrzenno-funkcjonalny, techniczny, środowiskowy
14	Efekt zadania / uzasadnienie	Przedsięwzięcie znacząco wpłynie na poprawę bezpieczeństwa i komfortu życia mieszkańców. Inwestycja wpłynie na integrację społeczności lokalnej, pozwoli organizować imprezy i wydarzenia artystyczne istotne dla mieszkańców w bardziej komfortowych warunkach. Realizacja zadań przyczyni się do poprawy wizerunku miejscowości oraz przyniesie pożądane efekty w wielu sferach funkcjonowania społeczności lokalnej. Zadowolenie mieszkańców, poprawa estetyki, zwiększenie integracji mieszkańców, rozwój kultury fizycznej.

Źródło: opracowanie własne.

1	Nazwa projektu nr 4	Rewitalizacja terenu Parków oraz Pałacu w Maćkowicach przebudowa/ rozbudowa Pałacu w Maćkowicach				
2	Nazwa wnioskodawcy	Gmina Żurawica				
3	Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Park jest zaniedbany, brak małej architektury, ścieżek, oświetlenia. W parku znajduje się Pałac, który jest w bardzo złym stanie technicznym i nie nadaje się do użytkowania. Park nie spełnia swoich funkcji krajobrazowych ani rekreacyjnych				
4	Cel ogólny (cele) projektu	Stworzenie miejsca dla spędzania czasu wolnego, poprawa estetyki przestrzeni publicznej				
5	Zakres realizowanego zadania	<ul style="list-style-type: none"> • usunięcie i wycinka starych drzew i zakrzaczeń; • niwelowanie terenu; • utwardzenie alejek i budowa nowych ciągów komunikacyjnych; • wykonanie nawierzchni na ulicach prowadzących do parków; • wykonanie parkingu dla samochodów; • wykonanie oświetlenia i monitoringu na terenie parków i drogach dojazdowych; • kompleksowe zagospodarowanie terenu 				
6	Miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizacji	Obszar terenu Parków oraz Pałacu w Maćkowicach przebudowa/ rozbudowa Pałacu w Maćkowicach				
7	Źródła finansowania	x krajowe środki publiczne	x EFRR RPO WP	EFS	środki prywatne	środki z innych źródeł
8	Oddziaływania zadania /projektu	X Sfera społeczna	X Sfera gospodarcza	X Sfera przestrzenno- funkcjonalna	X Sfera środowiskowa	X Sfera techniczna
9	Szacowana (orientacyjna) wartość projektu	3 000 000,00				

10	Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p>Wskaźniki produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją: 21,96 ha; -Liczba nowopowstałych elementów przestrzeni publicznej: 1; -Liczba utworzonych miejsc o charakterze turystycznym i rekreacyjnym: 1; -Liczba zmodernizowanych parków: 1; <p>Wskaźniki rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Liczba wydarzeń kulturalno - sportowe organizowanych w roku na obiekcie: 6; -Liczba osób biorących udział w organizowanych wydarzeniach kulturalnych na obiekcie w ciągu roku: 500; -Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych: 1
11	Powiązanie z celami rewitalizacji	<p>Cel strategiczny rewitalizacji 1. Podniesienie aktywności społecznej mieszkańców</p> <p>Cel strategiczny rewitalizacji 2 – strefa techniczna - Rozwój gospodarczy obszaru rewitalizacji oraz pobudzanie przedsiębiorczości wśród mieszkańców</p> <p>Cel strategiczny 3. Poprawa infrastruktury, zagospodarowania i estetyki przestrzeni oraz jakości życia mieszkańców</p>
12	Efekty społeczne projektu	<p>W wyniku realizacji projektu nastąpi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Integracja społeczna osób zagrożonych zjawiskiem wykluczenia społecznego, w tym długotrwale bezrobotnych, bezdomnych, - Rozwój kompetencji w zakresie usług turystycznych i sektora kreatywnego oraz przemysłu rozrywki - Poprawa estetyki obiektów użyteczności publicznej,
13	Obszar tematyczny	Społeczny, gospodarczy, przestrzenno-funkcjonalny, techniczny, środowiskowy
14	Efekt zadania / uzasadnienie	Przedsięwzięcie znacząco wpłynie na poprawę bezpieczeństwa i komfortu życia mieszkańców. Inwestycja wpłynie na integrację społeczności lokalnej, pozwoli organizować imprezy i wydarzenia artystyczne istotne dla mieszkańców w bardziej komfortowych warunkach. Realizacja zadań przyczyni się do poprawy wizerunku miejscowości oraz przyniesie pożądane efekty w wielu sferach funkcjonowania społeczności lokalnej. Zadowolenie mieszkańców, poprawa estetyki, zwiększenie integracji mieszkańców, rozwój kultury fizycznej.

Źródło: opracowanie własne.

1	Nazwa projektu nr 5	Rewitalizacja zespołu parkowego Spółdzielni Rolniczej w Wyszatycach przebudowa/ rozbudowa zespołu parkowego
2	Nazwa wnioskodawcy	Gmina Żurawica
3	Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Projekt znacząco rozszerzy ofertę czasu wolnego dla mieszkańców obszaru rewitalizowanego, czym przyczyni się do ich większej integracji oraz aktywizacji społecznej i ruchowej. Te pożądane zmiany zachowań społecznych będą miały wpływ na ograniczenie zjawisk kryzysowych i osiągnięcie celów rewitalizacji. Dodatkowo poprawi się estetyka przestrzeni publicznej.
4	Cel ogólny (cele) projektu	Stworzenie miejsca dla spędzania czasu wolnego, poprawa estetyki przestrzeni publicznej
5	Zakres realizowanego zadania	<ul style="list-style-type: none"> • usunięcie i wycinka starych drzew i zakrzaczeń; • niwelowanie terenu; • utwardzenie alejek i budowa nowych ciągów komunikacyjnych; • wykonanie nawierzchni na ulicach prowadzących do parków; • wykonanie oświetlenia i monitoringu na terenie parków i drogach dojazdowych; • kompleksowe zagospodarowanie terenu (siłownia napowietrzna, elementy rekreacyjno-sportowe, mała architektura; ławki).
6	Miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizacji	Obszar zespołu parkowego Spółdzielni Rolniczej w Wyszatycach przebudowa/ rozbudowa zespołu parkowego

7	Źródła finansowania	x krajowe środki publiczne	X EFRR RPO WP	EFS	środki prywatne	środki z innych źródeł
8	Oddziaływania zadania /projektu	X Sfera społeczna	X Sfera gospodarcza	X Sfera przestrzenno- funkcjonalna	X Sfera środowiskowa	X Sfera techniczna
9	Szacowana (orientacyjna) wartość projektu	1 000 000,00				
10	Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p>Wskaźniki produktu:</p> <p>-Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją: 30,56 ha; Liczba nowopowstałych elementów przestrzeni publicznej: 1; Liczba utworzonych miejsc o charakterze turystycznym i rekreacyjnym: 1;</p> <p>Wskaźniki rezultatu:</p> <p>-Liczba wydarzeń kulturalnych organizowanych w roku na obiekcie: 2; -Liczba osób biorących udział w organizowanych wydarzeniach kulturalnych na obiekcie w ciągu roku: 100; -Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych: 1</p>				
11	Powiązanie z celami rewitalizacji	<p>Cel strategiczny rewitalizacji 1. Podniesienie aktywności społecznej mieszkańców</p> <p>Cel strategiczny rewitalizacji 2 – strefa techniczna - Rozwój gospodarczy obszaru rewitalizacji oraz pobudzanie przedsiębiorczości wśród mieszkańców</p> <p>Cel strategiczny 3. Poprawa infrastruktury, zagospodarowania i estetyki przestrzeni oraz jakości życia mieszkańców</p>				
12	Efekty społeczne projektu	<p>W wyniku realizacji projektu nastąpi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Integracja społeczna osób zagrożonych zjawiskiem wykluczenia społecznego, w tym długotrwale bezrobotnych, bezdomnych, - Rozwój kompetencji w zakresie usług turystycznych i sektora kreatywnego oraz przemysłu rozrywki - Poprawa estetyki obiektów użyteczności publicznej, 				
13	Obszar tematyczny	Społeczny, gospodarczy, przestrzenno-funkcjonalny, techniczny, środowiskowy				
14	Efekt zadania / uzasadnienie	Przedsięwzięcie znacząco wpłynie na poprawę bezpieczeństwa i komfortu życia mieszkańców. Inwestycja wpłynie na integrację społeczności lokalnej, pozwoli organizować imprezy i wydarzenia artystyczne istotne dla mieszkańców w bardziej komfortowych warunkach. Realizacja zadań przyczyni się do poprawy wizerunku miejscowości oraz przyniesie pożądane efekty w wielu sferach funkcjonowania społeczności lokalnej. Zadowolenie mieszkańców, poprawa estetyki, zwiększenie integracji mieszkańców, rozwój kultury fizycznej.				

Źródło: opracowanie własne.

1	Nazwa projektu nr 6	Rewitalizacja i zagospodarowanie terenu wokół kościoła w Wyszatycach
2	Nazwa wnioskodawcy	Gmina Żurawica
3	Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Projekt znacząco rozszerzy ofertę czasu wolnego dla mieszkańców obszaru rewitalizowanego, czym przyczyni się do ich większej integracji oraz aktywizacji społecznej i ruchowej. Te pożądane zmiany zachowań społecznych będą miały wpływ na ograniczenie zjawisk kryzysowych i osiągnięcie celów rewitalizacji. Dodatkowo poprawi się estetyka przestrzeni publicznej.
4	Cel ogólny (cele) projektu	Stworzenie miejsca dla spędzania czasu wolnego, poprawa estetyki przestrzeni publicznej
5	Zakres realizowanego zadania	<ul style="list-style-type: none"> • niwelowanie terenu; • utwardzenie alejek i budowa nowych ciągów komunikacyjnych; • wykonanie nawierzchni na uliczkach prowadzących do parków i

		<p>wewnętrznych alejkach;</p> <ul style="list-style-type: none"> wykonanie oświetlenia i monitoringu na terenie parków i drogach dojazdowych; kompleksowe zagospodarowanie terenu (siłownia napowietrzna, elementy rekreacyjno-sportowe, mała architektura; ławki). 				
6	Miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizacji	Obszar wokół kościoła w Wyszatycach				
7	Źródła finansowania	X krajowe środki publiczne	EFRR RPO WP	EFS	środki prywatne	X środki z innych źródeł
8	Oddziaływania zadania /projektu	X Sfera społeczna	X Sfera gospodarcza	X Sfera przestrzenno- funkcjonalna	X Sfera środowiskowa	X Sfera techniczna
9	Szacowana (orientacyjna) wartość projektu	1 000 000,00				
10	Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p>Wskaźniki produktu:</p> <p>-Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją: 30,56 ha; Liczba utworzonych miejsc o charakterze turystycznym i rekreacyjnym: 1;</p> <p>Wskaźniki rezultatu:</p> <p>-Liczba wydarzeń kulturalnych organizowanych w roku na obiekcie: 4; -Liczba osób biorących udział w organizowanych wydarzeniach kulturalnych na obiekcie w ciągu roku: 400; -Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych: 1</p>				
11	Powiązanie z celami rewitalizacji	<p>Cel strategiczny rewitalizacji 1. Podniesienie aktywności społecznej mieszkańców</p> <p>Cel strategiczny rewitalizacji 2 – strefa techniczna - Rozwój gospodarczy obszaru rewitalizacji oraz pobudzanie przedsiębiorczości wśród mieszkańców</p> <p>Cel strategiczny 3. Poprawa infrastruktury, zagospodarowania i estetyki przestrzeni oraz jakości życia mieszkańców</p>				
12	Efekty społeczne projektu	<p>W wyniku realizacji projektu nastąpi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Integracja społeczna osób zagrożonych zjawiskiem wykluczenia społecznego, w tym długotrwale bezrobotnych, bezdomnych, - Rozwój kompetencji w zakresie usług turystycznych i sektora kreatywnego oraz przemysłu rozrywki - Poprawa estetyki obiektów użyteczności publicznej, 				
13	Obszar tematyczny	Społeczny, gospodarczy, przestrzenno-funkcjonalny, techniczny, środowiskowy				
14	Efekt zadania / uzasadnienie	Przedsięwzięcie znacząco wpłynie na poprawę bezpieczeństwa i komfortu życia mieszkańców. Inwestycja wpłynie na integrację społeczności lokalnej, pozwoli organizować imprezy i wydarzenia artystyczne istotne dla mieszkańców w bardziej komfortowych warunkach. Realizacja zadań przyczyni się do poprawy wizerunku miejscowości oraz przyniesie pożądane efekty w wielu sferach funkcjonowania społeczności lokalnej. Zadowolenie mieszkańców, poprawa estetyki, zwiększenie integracji mieszkańców, rozwój kultury fizycznej.				

Źródło: opracowanie własne.

1	Nazwa projektu nr 7	Rewitalizacja i zagospodarowanie terenu Zespołu Pałacowo – Dworski w Kosienicach przebudowa/ rozbudowa Pałacu Dworskiego
2	Nazwa wnioskodawcy	Gmina Żurawica
3	Krótki opis problemu jaki	Projekt znacząco rozszerzy ofertę czasu wolnego dla mieszkańców obszaru

	ma rozwiązać realizacja projektu	rewitalizowanego, czym przyczyni się do ich większej integracji oraz aktywizacji społecznej i ruchowej. Te pożądane zmiany zachowań społecznych będą miały wpływ na ograniczenie zjawisk kryzysowych i osiągnięcie celów rewitalizacji. Dodatkowo poprawi się estetyka przestrzeni publicznej.				
4	Cel ogólny (cele) projektu	Stworzenie miejsca dla spędzania czasu wolnego, poprawa estetyki przestrzeni publicznej				
5	Zakres realizowanego zadania	<ul style="list-style-type: none"> • usunięcie i wycinka starych drzew i zakrzaczeń; • niwelowanie terenu; • utwardzenie alejek i budowa nowych ciągów komunikacyjnych; • wykonanie nawierzchni na ulicach prowadzących do parków; • wykonanie parkingu dla samochodów; • wykonanie oświetlenia i monitoringu na terenie parków i drogach dojazdowych; • kompleksowe zagospodarowanie terenu (siłownia napowietrzna, elementy rekreacyjno-sportowe). 				
6	Miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizacji	Obszar terenu Zespołu Pałacowo – Dworski w Kosienicach przebudowa/ rozbudowa Pałacu Dworskiego				
7	Źródła finansowania	x krajowe środki publiczne	EFRR RPO WP	EFS	środki prywatne	X środki z innych źródeł
8	Oddziaływania zadania /projektu	X Sfera społeczna	X Sfera gospodarcza	X Sfera przestrzenno-funkcjonalna	X Sfera środowiskowa	X Sfera techniczna
9	Szacowana (orientacyjna) wartość projektu	2 500 000,00				
10	Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p>Wskaźniki produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją: 50,99 ha; -Liczba nowopowstałych elementów przestrzeni publicznej: 1; -Liczba utworzonych miejsc o charakterze turystycznym i rekreacyjnym: 1; <p>Wskaźniki rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Liczba wydarzeń kulturalnych organizowanych w roku na obiekcie: 6; -Liczba osób biorących udział w organizowanych wydarzeniach kulturalnych na obiekcie w ciągu roku: 500; -Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych: 1 				
11	Powiązanie z celami rewitalizacji	Cel strategiczny rewitalizacji 1. Podniesienie aktywności społecznej mieszkańców Cel strategiczny rewitalizacji 2 – strefa techniczna - Rozwój gospodarczy obszaru rewitalizacji oraz pobudzanie przedsiębiorczości wśród mieszkańców Cel strategiczny 3. Poprawa infrastruktury, zagospodarowania i estetyki przestrzeni oraz jakości życia mieszkańców				
12	Efekty społeczne projektu	W wyniku realizacji projektu nastąpi: - Integracja społeczna osób zagrożonych zjawiskiem wykluczenia społecznego, w tym długotrwale bezrobotnych, bezdomnych, - Rozwój kompetencji w zakresie usług turystycznych i sektora kreatywnego oraz przemysłu rozrywki - Poprawa estetyki obiektów użyteczności publicznej,				
13	Obszar tematyczny	Społeczny, gospodarczy, przestrzenno-funkcjonalny, techniczny, środowiskowy				
14	Efekt zadania / uzasadnienie	Przedsięwzięcie znacząco wpłynie na poprawę bezpieczeństwa i komfortu życia mieszkańców. Inwestycja wpłynie na integrację społeczności lokalnej, pozwoli organizować imprezy i wydarzenia artystyczne istotne dla mieszkańców w bardziej				

	komfortowych warunkach. Realizacja zadań przyczyni się do poprawy wizerunku miejscowości oraz przyniesie pożądane efekty w wielu sferach funkcjonowania społeczności lokalnej. Zadowolenie mieszkańców, poprawa estetyki, zwiększenie integracji mieszkańców, rozwój kultury fizycznej.
--	---

Źródło: opracowanie własne.

1	Nazwa projektu nr 8	Zagospodarowanie terenu Arboretum w Bolestraszcach				
2	Nazwa wnioskodawcy	Gmina Żurawica				
3	Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Projekt znacząco rozszerzy ofertę czasu wolnego dla mieszkańców obszaru rewitalizowanego, czym przyczyni się do ich większej integracji oraz aktywizacji społecznej i ruchowej. Te pożądane zmiany zachowań społecznych będą miały wpływ na ograniczenie zjawisk kryzysowych i osiągnięcie celów rewitalizacji. Dodatkowo poprawi się estetyka przestrzeni publicznej.				
4	Cel ogólny (cele) projektu	Stworzenie miejsca dla spędzania czasu wolnego, poprawa estetyki przestrzeni publicznej				
5	Zakres realizowanego zadania	<ul style="list-style-type: none"> Wykonanie ciągów pieszo – rowerowych wraz z niezbędną infrastrukturą; utwardzenie terenu wokół Arboretum i kompleksowe jego zagospodarowanie 				
6	Miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizacji	Obszar terenu Arboretum w Bolestraszcach				
7	Źródła finansowania	x krajowe środki publiczne	EFRR RPO WP	EFS	środki prywatne	X środki z innych źródeł
8	Oddziaływania zadania /projektu	X Sfera społeczna	X Sfera gospodarcza	X Sfera przestrzenno- funkcjonalna	X Sfera środowiskowa	X Sfera techniczna
9	Szacowana (orientacyjna) wartość projektu	1 500 000,00				
10	Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p>Wskaźniki produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją: 23,10 ha; -Liczba nowopowstałych elementów przestrzeni publicznej: 1; -Liczba utworzonych miejsc o charakterze turystycznym i rekreacyjnym: 1; <p>Wskaźniki rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Liczba wydarzeń kulturalnych organizowanych w roku na obiekcie: 10; -Liczba osób biorących udział w organizowanych wydarzeniach kulturalnych na obiekcie w ciągu roku: 1 000; -Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych: 1 				
11	Powiązanie z celami rewitalizacji	Cel strategiczny rewitalizacji 1. Podniesienie aktywności społecznej mieszkańców Cel strategiczny rewitalizacji 2 – strefa techniczna - Rozwój gospodarczy obszaru rewitalizacji oraz pobudzanie przedsiębiorczości wśród mieszkańców Cel strategiczny 3. Poprawa infrastruktury, zagospodarowania i estetyki przestrzeni oraz jakości życia mieszkańców				
12	Efekty społeczne projektu	W wyniku realizacji projektu nastąpi: - Integracja społeczna osób zagrożonych zjawiskiem wykluczenia społecznego, w tym długotrwanie bezrobotnych, bezdomnych, - Rozwój kompetencji w zakresie usług turystycznych i sektora kreatywnego oraz przemysłu rozrywki - Poprawa estetyki obiektów użyteczności publicznej,				

13	Obszar tematyczny	Społeczny, gospodarczy, przestrzenno-funkcjonalny, techniczny, środowiskowy
14	Efekt zadania / uzasadnienie	Przedsięwzięcie znacząco wpłynie na poprawę bezpieczeństwa i komfortu życia mieszkańców. Inwestycja wpłynie na integrację społeczności lokalnej, pozwoli organizować imprezy i wydarzenia artystyczne istotne dla mieszkańców w bardziej komfortowych warunkach. Realizacja zadań przyczyni się do poprawy wizerunku miejscowości oraz przyniesie pożądane efekty w wielu sferach funkcjonowania społeczności lokalnej. Zadowolenie mieszkańców, poprawa estetyki, zwiększenie integracji mieszkańców, rozwój kultury fizycznej.

Źródło: opracowanie własne.

1	Nazwa projektu nr 9	Zagospodarowanie terenu wokół Fortu XIIIb Przebudowa drogi gminnej od drogi powiatowej nr 1820 (w kierunku Huczka) Budowa grzybka turystycznego z mapą turystyczną gm. Żurawica i sołectwa Bolestraszyce Budowa oświetlenia parkowego przy wjeździe do hotelu i restauracji Villa Bolestraszyce				
2	Nazwa wnioskodawcy	Gmina Żurawica				
3	Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Projekt znacząco rozszerzy ofertę czasu wolnego dla mieszkańców obszaru rewitalizowanego, czym przyczyni się do ich większej integracji oraz aktywizacji społecznej i ruchowej. Te pożądane zmiany zachowań społecznych będą miały wpływ na ograniczenie zjawisk kryzysowych i osiągnięcie celów rewitalizacji. Dodatkowo poprawi się estetyka przestrzeni publicznej.				
4	Cel ogólny (cele) projektu	Stworzenie miejsca dla spędzania czasu wolnego, poprawa estetyki przestrzeni publicznej				
5	Zakres realizowanego zadania	<ul style="list-style-type: none"> • utwardzenie terenu wokół fortu i zagospodarowanie jego otoczenia; • ciągi pieszo – rowerowe prowadzące do fortu; • mała architektura (wiata, ławki, monitoring, oświetlenie, itp.); • poprawa nawierzchni drogi; • wybudowanie grzybka turystycznego; • rozbudowa oświetlenia oraz budowa nowego oświetlenia 				
6	Miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizacji	Obszar rewitalizacji				
7	Źródła finansowania	x krajowe środki publiczne	EFRR RPO WP	EFS	środki prywatne	X środki z innych źródeł
8	Oddziaływania zadania /projektu	X Sfera społeczna	X Sfera gospodarcza	X Sfera przestrzenno- funkcjonalna	X Sfera środowiskowa	X Sfera techniczna
9	Szacowana (orientacyjna) wartość projektu	1 500 000,00				
10	Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów	Wskaźniki produktu: -Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją: 23,10 ha; -Liczba nowopowstałych elementów przestrzeni publicznej: 3; -Liczba utworzonych miejsc o charakterze turystycznym i rekreacyjnym: 2; Wskaźniki rezultatu:				

	rewitalizacji	-Liczba wydarzeń kulturalnych organizowanych w roku na obiekcie: 15; -Liczba osób biorących udział w organizowanych wydarzeniach kulturalnych na obiekcie w ciągu roku: 500; -Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych: 1
11	Powiązanie z celami rewitalizacji	Cel strategiczny rewitalizacji 1. Podniesienie aktywności społecznej mieszkańców Cel strategiczny rewitalizacji 2 – strefa techniczna - Rozwój gospodarczy obszaru rewitalizacji oraz pobudzanie przedsiębiorczości wśród mieszkańców Cel strategiczny 3. Poprawa infrastruktury, zagospodarowania i estetyki przestrzeni oraz jakości życia mieszkańców
12	Efekty społeczne projektu	W wyniku realizacji projektu nastąpi: - Integracja społeczna osób zagrożonych zjawiskiem wykluczenia społecznego, w tym długotrwale bezrobotnych, bezdomnych, - Rozwój kompetencji w zakresie usług turystycznych i sektora kreatywnego oraz przemysłu rozrywki - Poprawa estetyki obiektów użyteczności publicznej,
13	Obszar tematyczny	Społeczny, gospodarczy, przestrzenno-funkcjonalny, techniczny, środowiskowy
14	Efekt zadania / uzasadnienie	Przedsięwzięcie znacząco wpłynie na poprawę bezpieczeństwa i komfortu życia mieszkańców. Inwestycja wpłynie na integrację społeczności lokalnej, pozwoli organizować imprezy i wydarzenia artystyczne istotne dla mieszkańców w bardziej komfortowych warunkach. Realizacja zadań przyczyni się do poprawy wizerunku miejscowości oraz przyniesie pożądane efekty w wielu sferach funkcjonowania społeczności lokalnej. Zadowolenie mieszkańców, poprawa estetyki, zwiększenie integracji mieszkańców, rozwój kultury fizycznej.

Źródło: opracowanie własne.

1	Nazwa projektu nr 10	Pokochaj Szczerze trening w plenerze –organizacja zajęć sportowych na powietrzu
2	Nazwa wnioskodawcy	Gmina Żurawica
3	Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Jedną z głównych cech charakteryzujących obszary zdegradowane jest niska aktywność społeczna. Częstym problemem jest również brak miejsca służącego ogólnej integracji mieszkańców. Realizacja projektu pozwoli na stworzenie nowej oferty spędzania wolnego czasu dla mieszkańców obszarów zdegradowanych. Pozwoli to na zwiększenie ich aktywności w życiu społecznym. -Barak oferty spędzania wolnego czasu dla mieszkańców. -Brak miejsc integracji międzypokoleniowej oraz aktywizacji osób starszych i zagrożonych wykluczeniem społecznym.
4	Cel ogólny (cele) projektu	Celem realizacji projektu jest poprawa integracji społecznej ludności oraz szeroko rozumiana promocja zdrowego trybu życia. Realizacja projektu przyczyni się do osiągnięcia dwóch głównych celów GPR tj.: -Podniesienie aktywności społecznej mieszkańców -Poprawa infrastruktury, zagospodarowania i estetyki przestrzeni oraz jakości życia mieszkańców oraz celów szczegółowych: -Integracja międzypokoleniowa, w szczególności poprzez stworzenie warunków do aktywizacji różnych pokoleń. -Rozwój infrastruktury społecznej, która przyczyni się do promowania włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych.
5	Zakres realizowanego zadania	Aktywizacja społeczeństwa lokalnej zamieszkującej obszary zdegradowane oraz promocja zdrowego trybu życia. Projekt polegał będzie na organizacji dla mieszkańców Gminy Żurawica cyklu zajęć do wykonywania ćwiczeń ruchowo - siłowych na wolnym powietrzu z użyciem do tego specjalnie przystosowanych urządzeń sportowo-rehabilitacyjnych oraz dostępnej przestrzeni publicznej. Zajęcia odbywać się będą w sezonie wiosenno-letnim. Do zajęć organizowanych na wolnym powietrzu zaliczać się będą: nordic walking,

		treningi biegowe, gra w piłkę, aerobik, ćwiczenia siłowe itp. W ramach projektu zakłada się też utworzenie minimum jednej siłowni plenerowej na terenie gminy. Uczestnicy zajęć zostaną podzieleni na grupy wiekowe co ułatwi dostawanie poziomu ćwiczeń. W ramach projektu zakłada się organizację co rocznego cyklu zajęć. Projekt adresowany jest do wszystkich mieszkańców gminy.				
6	Miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizacji	Obszar rewitalizacji/Obszar całej Gminy				
7	Źródła finansowania	x krajowe środki publiczne	X EFRR	x EFS	środki prywatne	x środki z innych źródeł
8	Oddziaływania zadania /projektu	X Sfera społeczna	Sfera gospodarcza	Sfera przestrzenno- funkcjonalna	Sfera środowiskowa	Sfera techniczna
9	Szacowana (orientacyjna) wartość projektu	60 000,00 zł				
10	Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p>Wskaźniki produktu: Utworzenie nowej oferty spędzania czasu wolnego dla mieszkańców gminy (zajęcia sportowe) –3 zajęcia/tydzień</p> <p>Wskaźniki rezultatu: Liczba mieszkańców korzystających z nowej formy zajęć –150 os./rok</p>				
11	Powiązanie z celami rewitalizacji	Cel strategiczny rewitalizacji 1. Podniesienie aktywności społecznej mieszkańców				
12	Efekty społeczne projektu	<p>W wyniku realizacji projektu nastąpi:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Podniesienie aktywności społecznej mieszkańców -Poprawa infrastruktury, zagospodarowania i estetyki przestrzeni oraz jakości życia mieszkańców oraz celów szczegółowych: -Integracja międzypokoleniowa, w szczególności poprzez stworzenie warunków do aktywizacji różnych pokoleń. -Rozwój infrastruktury społecznej, która przyczyni się do promowania włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych. 				
13	Obszar tematyczny	Społeczny, gospodarczy, przestrzenno-funkcjonalny, techniczny, środowiskowy				

Źródło: opracowanie własne.

1	Nazwa projektu nr 11	Aktywny w każdym wieku w Gminie Żurawica
2	Nazwa wnioskodawcy	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żurawicy
3	Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Aktywizacja zawodowa osób pozostających bez zatrudnienia
4	Cel ogólny (cele) projektu	Wzrost aktywności zawodowej osób pozostających bez zatrudnienia
5	Zakres realizowanego zadania	<p>W ramach projektu uczestnik otrzyma wsparcie w zakresie określenia ścieżki zawodowej (identyfikacja potrzeb, diagnoza możliwości doskonalenia zawodowego) oraz pośrednictwo pracy przy wyborze zawodu lub poradnictwo zawodowe w zakresie planowania rozwoju kariery.</p> <p>Przewidziano także szkolenia służące uzupełnieniu lub zdobyciu nowych umiejętności i kompetencji niezbędnych na rynku pracy w kontekście zdiagnozowanych potrzeb, warsztaty aktywnego poszukiwania pracy, staże.</p>
6	Miejsce realizacji danego projektu na	Obszar rewitalizacji

obszarze rewitalizacji						
7	Źródła finansowania	x krajowe środki publiczne	X EFRR	x EFS	środki prywatne	x środki z innych źródeł
8	Oddziaływania zadania /projektu	X Sfera społeczna	X Sfera gospodarcza	Sfera przestrzenno- funkcjonalna	Sfera środowiskowa	Sfera techniczna
9	Szacowana (orientacyjna) wartość projektu	800 000,00 zł				
10	Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p>Wskaźniki produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Liczba osób bezrobotnych (łącznie z długotrwale bezrobotnymi) objętych wsparciem w programie - 50 osób; -Liczba osób biernych zawodowo objętych wsparciem w programie - 20 osób; <p>Wskaźniki rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu - 50 osób 				
11	Powiązanie z celami rewitalizacji	Cel strategiczny rewitalizacji 2 – strefa techniczna - Rozwój gospodarczy obszaru rewitalizacji oraz pobudzanie przedsiębiorczości wśród mieszkańców				
12	Efekty społeczne projektu	<p>W wyniku realizacji projektu nastąpi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Aktywizacja zawodowa i społeczna uczestników projektu poprzez udział w szkoleniach, warsztatach, treningach motywacyjnych i terapii zajęciowej. - Integracja społeczna osób zagrożonych zjawiskiem wykluczenia społecznego, w tym długotrwale bezrobotnych, bezdomnych, - Nabycie nowych umiejętności wzmacniających pozycję na rynku pracy, jak np. autoprezentacja, umiejętność kompletowania dokumentacji niezbędnej do podjęcia zatrudnienia, asertywność. - Wzrost dostępności do profesjonalnego poradnictwa zawodowego. 				
13	Obszar tematyczny	Społeczny				

Źródło: opracowanie własne.

1	Nazwa projektu nr 12	Rozwijanie ekonomii społecznej
2	Nazwa wnioskodawcy	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żurawicy
3	Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Zahamowanie negatywnych tendencji w gminie –bezrobocia oraz patologii społecznych poprzez rozwój ekonomii społecznej
4	Cel ogólny (cele) projektu	Wzrost kwalifikacji zawodowych mieszkańców Gminy Żurawica
5	Zakres realizowanego zadania	Utworzenie spółdzielni socjalnej, która prowadziła będzie działania z zakresu rewitalizacji, mające na celu ożywienie zdegradowanych obszarów poprzez aktywizację, zatrudnienie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Ponadto zadaniem spółdzielni będzie aktywne uczestniczenie w pracach remontowych i modernizacyjnych na terenie gminy.
6	Miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizacji	Obszar rewitalizacji/Obszar całej Gminy

7	Źródła finansowania	x krajowe środki publiczne	X EFRR	x EFS	środki prywatne	x środki z innych źródeł
8	Oddziaływania zadania /projektu	X Sfera społeczna	X Sfera gospodarcza	Sfera przestrzenno- funkcjonalna	Sfera środowiskowa	Sfera techniczna
9	Szacowana (orientacyjna) wartość projektu	500 000,00 zł				
10	Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p>Wartość produktu:</p> <p>-Utworzenie spółdzielni socjalnej –1 szt.;</p> <p>-Wzrost nowo powstałych przedsiębiorstw – 10 szt.;</p> <p>Wskaźniki rezultatu:</p> <p>-Zwiększenie zatrudnienia osób długotrwale bezrobotnych – 5 os./rok;</p> <p>-Podniesienie kompetencji osób zatrudnionych w spółdzielni – 5 os./rok</p>				
11	Powiązanie z celami rewitalizacji	Cel strategiczny rewitalizacji 2 – strefa techniczna - Rozwój gospodarczy obszaru rewitalizacji oraz pobudzanie przedsiębiorczości wśród mieszkańców				
12	Efekty społeczne projektu	<p>W wyniku realizacji projektu nastąpi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Aktywizacja zawodowa i społeczna uczestników projektu poprzez udział w szkoleniach, warsztatach, treningach motywacyjnych i terapii zajęciowej. - Integracja społeczna osób zagrożonych zjawiskiem wykluczenia społecznego, w tym długotrwale bezrobotnych, bezdomnych, - Nabycie nowych umiejętności wzmacniających pozycję na rynku pracy, jak np. autoprezentacja, umiejętność kompletowania dokumentacji niezbędnej do podjęcia zatrudnienia, asertywność. - Wzrost dostępności do profesjonalnego poradnictwa zawodowego. - Rozwój przedsiębiorczości i wzrost samo zatrudnienia dzięki dotacjom udzielonym na cele rozpoczęcia działalności gospodarczej. - Rozwój kompetencji w zakresie usług turystycznych i sektora kreatywnego oraz przemysłu rozrywki 				
13	Obszar tematyczny	Społeczny				

Źródło: opracowanie własne.

1	Nazwa projektu nr 13	Młodzi aktywni
2	Nazwa wnioskodawcy	Gmina Żurawica
3	Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Projekt ma na celu rozwijanie kompetencji kluczowych niezbędnych na rynku pracy, rozwój pasji i zainteresowań
4	Cel ogólny (cele) projektu	Wzmocnienie kapitału społecznego i integracji mieszkańców.
5	Zakres realizowanego zadania	<p>Zakres rzeczowy projektu obejmować będzie działania mające na celu rozwijanie kompetencji kluczowych niezbędnych na rynku pracy, rozwijanie pasji i zainteresowań, aktywności obywatelskiej i integracji uczniów na terenie Gminy Żurawica, do którego zalicza się w szczególności:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rozwój kompetencji naukowo - technicznych, informatycznych i matematycznych, • Umiejętności uczenia się, w tym uczenia się przez całe życie, • Porozumiewanie się w językach obcych, • Inicjatywność i przedsiębiorczość oraz kompetencje społeczne, • Wzrostu świadomości o wadze ochrony środowiska w życiu codziennym, • Organizacji wycieczek edukacyjnych, • Rozwoju aktywności sportowej – zajęcia sportowe

		Ponadto projekt uwzględni rozwój kompetencji i umiejętności kadr kształcących uczniów oraz zakup niezbędnego wyposażenia w sprzęt i materiały dydaktyczne.				
6	Miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizacji	Obszar rewitalizacji/Obszar całej Gminy				
7	Źródła finansowania	x krajowe środki publiczne	X EFRR	x EFS	środki prywatne	x środki z innych źródeł
8	Oddziaływania zadania /projektu	X Sfera społeczna	X Sfera gospodarcza	Sfera przestrzenno- funkcjonalna	Sfera środowiskowa	Sfera techniczna
9	Szacowana (orientacyjna) wartość projektu	250 000,00 zł				
10	Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p>Wartość produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> -rozszerzenie oferty i zwiększenie dostępności do usług społecznych -rozwój przemysłu czasu wolnego -wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców; -rozwój kompetencji kluczowych; -wzrost aktywności społecznej i gospodarczej mieszkańców; -wzmocnienie kapitału społecznego; -wzrost integracji społecznej. <p>Wskaźniki rezultatu:</p> <p>Liczba osób objętych wsparciem: 200</p>				
11	Powiązanie z celami rewitalizacji	Cel strategiczny rewitalizacji 2 – strefa techniczna - Rozwój gospodarczy obszaru rewitalizacji oraz pobudzanie przedsiębiorczości wśród mieszkańców				
12	Efekty społeczne projektu	<p>W wyniku realizacji projektu nastąpi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Aktywizacja zawodowa i społeczna uczestników projektu poprzez udział w szkoleniach, warsztatach, treningach motywacyjnych i terapii zajęciowej. - Integracja społeczna osób zagrożonych zjawiskiem wykluczenia społecznego, w tym długotrwale bezrobotnych, bezdomnych, - Nabycie nowych umiejętności wzmacniających pozycję na rynku pracy, jak np. autoprezentacja, umiejętność kompletowania dokumentacji niezbędnej do podjęcia zatrudnienia, asertywność. - Wzrost dostępności do profesjonalnego poradnictwa zawodowego. - Rozwój przedsiębiorczości i wzrost samo zatrudnienia dzięki dotacjom udzielonym na cele rozpoczęcia działalności gospodarczej. - Rozwój kompetencji w zakresie usług turystycznych i sektora kreatywnego oraz przemysłu rozrywki 				
13	Obszar tematyczny	Społeczny				

Źródło: opracowanie własne.

1	Nazwa projektu nr 14	Własna firma – program wsparcia lokalnej przedsiębiorczości
2	Nazwa wnioskodawcy	Gmina Żurawica
3	Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Projekt ma na celu zwiększenie samozatrudnienia przez 28 osób bezrobotnych oraz biernych zawodowo, powyżej 29 roku
4	Cel ogólny (cele) projektu	Podjęcie samozatrudnienia przez 28 osób bezrobotnych oraz biernych zawodowo, powyżej 29 roku życia, zamieszkałych na terenach rewitalizowanych MOF Przemysł i utworzenie minimum 4 miejsc pracy w firmach powstałych dzięki projektowi.
5	Zakres realizowanego	Zakres rzeczowy projektu obejmować będzie działania mające na celu podjęcie samozatrudnienia przez osoby bezrobotne oraz biernie zawodowe poprzez:

	zadania	<ul style="list-style-type: none"> - organizacja szkoleń z zakresu rozpoczynania i prowadzenie działalności gospodarczej, - organizacja indywidualnego doradztwa w zakresie rozpoczynania działalności gospodarczej i przygotowania biznes planu, - udzielenie dotacji inwestycyjnych na rozpoczęcie działalności gospodarczej (w wysokości 25 000zł), - udzielenie finansowego wsparcia pomostowego, - organizacja wsparcia doradczego dotyczącego bieżącego prowadzenia działalności gospodarczej. 				
6	Miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizacji	Obszar rewitalizacji/Obszar całej Gminy				
7	Źródła finansowania	x krajowe środki publiczne	X EFRR	x EFS	środki prywatne	x środki z innych źródeł
8	Oddziaływania zadania /projektu	X Sfera społeczna	X Sfera gospodarcza	Sfera przestrzenno- funkcjonalna	Sfera środowiskowa	Sfera techniczna
9	Szacowana (orientacyjna) wartość projektu	1 500 000,00 zł				
10	Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p>Wartość produktu:</p> <p>-Liczba osób pozostających bez pracy, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej w programie – 28 osób</p> <p>Wskaźniki rezultatu:</p> <p>Liczba utworzonych miejsc pracy w ramach udzielonych z EFS środków na podjęcie działalności gospodarczej – 32 szt.</p> <p>Liczba osób, które nabyły wiedzę z zakresu zakładania i prowadzenia własnej działalności gospodarczej – 28 osób</p>				
11	Powiązanie z celami rewitalizacji	Cel strategiczny rewitalizacji 2 – strefa techniczna - Rozwój gospodarczy obszaru rewitalizacji oraz pobudzanie przedsiębiorczości wśród mieszkańców				
12	Efekty społeczne projektu	<p>W wyniku realizacji projektu nastąpi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Aktywizacja zawodowa i społeczna uczestników projektu poprzez udział w szkoleniach, warsztatach, - Integracja społeczna osób zagrożonych zjawiskiem wykluczenia społecznego, w tym długotrwale bezrobotnych, biernie zawodowych - Nabycie nowych umiejętności wzmacniających pozycję na rynku pracy, jak np. autoprezentacja, umiejętność kompletowania dokumentacji niezbędnej do podjęcia zatrudnienia, asertywność. - Wzrost dostępności do profesjonalnego poradnictwa zawodowego. - Rozwój przedsiębiorczości i wzrost samo zatrudnienia dzięki dotacjom udzielonym na cele rozpoczęcia działalności gospodarczej. - Rozwój kompetencji w zakresie usług turystycznych i sektora kreatywnego oraz przemysłu rozrywki 				
13	Obszar tematyczny	Społeczny				

Źródło: opracowanie własne.

1	Nazwa projektu nr 15	Staż i szkolenie – twoja szansą na zatrudnienie
2	Nazwa wnioskodawcy	Gmina Żurawica
3	Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Projekt ma na celu zwiększenie samozatrudnienia przez 25 osób bezrobotnych oraz biernych zawodowo, powyżej 29 roku

4	Cel ogólny (cele) projektu	Podjęcie samozatrudnienia przez 28 osób bezrobotnych oraz biernych zawodowo, powyżej 29 roku życia, zamieszkałych na terenach rewitalizowanych MOF Przemysł.				
5	Zakres realizowanego zadania	Zakres rzeczowy projektu obejmować będzie działania mające na celu podjęcie samozatrudnienia przez osoby bezrobotne oraz bierne zawodowo poprzez: - Identyfikacja potrzeb uczestników projektu oraz opracowanie Indywidualnego Planu Działania dla każdego uczestnika projektu. - Grupowe poradnictwo zawodowe w zakresie praktycznych umiejętności poszukiwania pracy, planowania rozwoju własnej kariery zawodowej, wzmocnienie kondycji psychicznej, - Szkolenie zawodowe i kompetencje dostosowane do potrzeb rynku pracy, Płatne 8 – miesięczne staże zawodowe				
6	Miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizacji	Obszar rewitalizacji/Obszar całej Gminy				
7	Źródła finansowania	x krajowe środki publiczne	X EFRR	x EFS	środki prywatne	x środki z innych źródeł
8	Oddziaływania zadania /projektu	X Sfera społeczna	X Sfera gospodarcza	Sfera przestrzenno- funkcjonalna	Sfera środowiskowa	Sfera techniczna
9	Szacowana (orientacyjna) wartość projektu	1 000 000,00 zł				
10	Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p>Wartość produktu:</p> <p>-Liczba osób bezrobotnych i biernych zawodowo objętych wsparciem w programie – 50 osób</p> <p>Wskaźniki rezultatu:</p> <p>Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek po opuszczeniu programu – 25 szt.</p> <p>Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu – 25 osób</p>				
11	Powiązanie z celami rewitalizacji	Cel strategiczny rewitalizacji 2 – strefa techniczna - Rozwój gospodarczy obszaru rewitalizacji oraz pobudzanie przedsiębiorczości wśród mieszkańców				
12	Efekty społeczne projektu	<p>W wyniku realizacji projektu nastąpi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Aktywizacja zawodowa i społeczna uczestników projektu poprzez udział w szkoleniach, warsztatach, - Integracja społeczna osób zagrożonych zjawiskiem wykluczenia społecznego, w tym długotrwale bezrobotnych, biernie zawodowych - Nabycie nowych umiejętności wzmacniających pozycję na rynku pracy, jak np. autoprezentacja, umiejętność kompletowania dokumentacji niezbędnej do podjęcia zatrudnienia, asertywność. - Wzrost dostępności do profesjonalnego poradnictwa zawodowego. - Rozwój przedsiębiorczości i wzrost samo zatrudnienia dzięki dotacjom udzielonym na cele rozpoczęcia działalności gospodarczej. - Rozwój kompetencji w zakresie usług turystycznych i sektora kreatywnego oraz przemysłu rozrywki 				
13	Obszar tematyczny	Społeczny				

Źródło: opracowanie własne.

1	Nazwa projektu nr 16	Staż + szkolenie = zatrudnienie				
2	Nazwa wnioskodawcy	Gmina Żurawica				
3	Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Projekt ma na celu zwiększenie samozatrudnienia przez 25 osób bezrobotnych oraz biernych zawodowo, powyżej 29 roku				
4	Cel ogólny (cele) projektu	Podjęcie samozatrudnienia przez 28 osób bezrobotnych oraz biernych zawodowo, powyżej 29 roku życia, zamieszkałych na terenach rewitalizowanych MOF Przemysł.				
5	Zakres realizowanego zadania	Zakres rzeczowy projektu obejmować będzie działania mające na celu podjęcie samozatrudnienia przez osoby bezrobotne oraz bierne zawodowo poprzez: - Identyfikacja potrzeb uczestników projektu oraz opracowanie Indywidualnego Planu Działania dla każdego uczestnika projektu. - Grupowe poradnictwo zawodowe w zakresie praktycznych umiejętności poszukiwania pracy, planowania rozwoju własnej kariery zawodowej, wzmocnienie kondycji psychicznej, - Szkolenie zawodowe i kompetencje dostosowane do potrzeb rynku pracy, Płatne 8 – miesięczne staże zawodowe				
6	Miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizacji	Obszar rewitalizacji/Obszar całej Gminy				
7	Źródła finansowania	x krajowe środki publiczne	X EFRR	x EFS	środki prywatne	x środki z innych źródeł
8	Oddziaływania zadania /projektu	X Sfera społeczna	X Sfera gospodarcza	Sfera przestrzenno- funkcjonalna	Sfera środowiskowa	Sfera techniczna
9	Szacowana (orientacyjna) wartość projektu	1 000 000,00 zł				
10	Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p>Wartość produktu:</p> <p>-Liczba osób bezrobotnych i biernych zawodowo objętych wsparciem w programie – 50 osób</p> <p>Wskaźniki rezultatu:</p> <p>Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek po opuszczeniu programu – 25 szt.</p> <p>Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu – 25 osób</p>				
11	Powiązanie z celami rewitalizacji	Cel strategiczny rewitalizacji 2 – strefa techniczna - Rozwój gospodarczy obszaru rewitalizacji oraz pobudzanie przedsiębiorczości wśród mieszkańców				
12	Efekty społeczne projektu	<p>W wyniku realizacji projektu nastąpi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Aktywizacja zawodowa i społeczna uczestników projektu poprzez udział w szkoleniach, warsztatach, - Integracja społeczna osób zagrożonych zjawiskiem wykluczenia społecznego, w tym długotrwale bezrobotnych, biernie zawodowych - Nabycie nowych umiejętności wzmacniających pozycję na rynku pracy, jak np. autoprezentacja, umiejętność kompletowania dokumentacji niezbędnej do podjęcia zatrudnienia, asertywność. - Wzrost dostępności do profesjonalnego poradnictwa zawodowego. - Rozwój przedsiębiorczości i wzrost samo zatrudnienia dzięki dotacjom udzielonym na cele rozpoczęcia działalności gospodarczej. - Rozwój kompetencji w zakresie usług turystycznych i sektora kreatywnego oraz przemysłu rozrywki 				
13	Obszar tematyczny	Społeczny				

Źródło: opracowanie własne.

8.3. Kompleksowość projektów

Projekty główne uzupełnione zostaną poprzez realizację projektów komplementarnych. Dla przedsięwzięć uzupełniających na tym etapie w wielu przypadkach nie można określić wszystkich szczegółów dotyczących kosztu realizacji, harmonogramu działań czy sposobu oceny i miary dla prognozowanych rezultatów. Działania te będą miały na celu dopełnienie przedsięwzięć wyszczególnionych na liście głównej oraz będą wpisywać się w definicję tzw. projektów „miękkich”, tj. nie inwestycyjnych działań, które swym zakresem obejmują szkolenia, aktywizację i animację członków społeczności lokalnych, organizację wydarzeń kulturalnych etc. Będą one miały na celu ograniczenie lub też eliminację występowania negatywnych zjawisk wpływających na sytuację kryzysową na wskazanych obszarach.

Działania uzupełniające będą prowadzone w zakresie między innymi:

- poszerzenia oferty spędzania czasu wolnego;
- integracji członków społeczności lokalnej;
- wzmacniania kapitału społecznego i tożsamości lokalnej;
- animacji i aktywizacji członków społeczności lokalnej;
- wsparcia lokalnych przedsiębiorców;
- wsparcia osób, które chcą rozpocząć indywidualną działalność gospodarczą;
- wsparcia działalności lokalnych organizacji pozarządowych;
- wsparcia opieki nad osobami starszymi, chorymi i niepełnosprawnymi;
- wsparcia osób wykluczonych społecznie, w tym ze względu na ubóstwo, bezradność życiową, bezrobocie czy też wiek.

Wśród planowanych działań należy wyróżnić:

„Dni Seniora” - Organizacja cyklicznych dni Seniora. Polegać to będzie na spotkaniach dla osób starszych. W trakcie spotkań planowane są występy lokalnych zespołów muzycznych a także występy dzieci i młodzieży, nawiązujące do lokalnych tradycji i historii poszczególnych miejscowości.

Celem jest integracja osób starszych z młodzieżą oraz dziećmi a także przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu seniorów. W gminie Żurawica mieszka duża liczba osób starszych, które potrzebują bodźca do podejmowania własnych inicjatyw. Należy podejmować działania, które będą zapobiegać wykluczeniu osób starszych. Koszt jednej imprezy: 8 –10 tyś. zł.

Dni seniora organizowane będą między innymi w miejscach, w których wcześniej zrealizowane zostały główne przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Ponadto proces rewitalizacji uzupełniony zostanie poprzez organizację cyklicznych projektów - Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Żurawicy, takich jak:

- Szkoła dla rodziców - dofinansowanie pochodzi ze środków Wojewody Podkarpackiego, forma warsztatów prowadzonych przez psychologa. Cel: świadome budowanie relacji z dzieckiem, nabycie umiejętności unikania błędów wychowawczych, radzenia sobie w trudnych sytuacjach, porozumiewania się z dzieckiem, słuchania dziecka, wspomaganie rozwoju emocjonalnego dziecka, wspieranie procesu usamodzielniania się dziecka;
- Pomoc Żywnościowa – w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020, który ma na celu dotarcie z pomocą żywnościową do najuboższych, zaspokojenie podstawowych potrzeb najbardziej potrzebujących mieszkańców;
- Rodzina wspierająca - jest formą pomocy rodzinom, które przeżywają trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Problemy opiekuńczo-wychowawcze często są wynikiem braku prawidłowych wzorców. To właśnie rodzina wspierająca może pokazać jak funkcjonować w inny, pozytywny sposób.

Pełnienie funkcji rodziny wspierającej może być powierzone osobom z bezpośredniego otoczenia dziecka. Rodzina wspierająca we współpracy z asystentem rodziny bądź pracownikiem socjalnym pomaga konkretnej rodzinie w:

- opiece i wychowaniu dziecka;
- powadzeniu gospodarstwa domowego;
- kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych.

Rodziną wspierającą może zostać rodzina lub osoba, która:

- nie boryka się z problemami z uzależnieniami (alkohol, narkotyki, hazard itd.);
- ma stałe źródło utrzymania;
- nie ma problemów wychowawczych z własnymi dziećmi;
- nie jest i nie była pozbawiona władzy rodzicielskiej bądź też władzy tej nie miała ograniczonej;
- wywiązuje się i wywiązywała z obowiązku alimentacyjnego;
- członkowie rodziny nie byli skazani prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo;
- członkowie rodziny nie mają zaburzeń psychicznych bądź choroby psychicznej.

Celem jest aktywna pomoc w przezwyciężeniu trudnych sytuacji w rodzinie biologicznej.

Zadanie: Aktywizacja mieszkańców gminy Żurawica zagrożonych wykluczeniem społecznym:

Projekt kierowany do:

- osób lub rodzin zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które w wymagają aktywizacji społecznej;
- środowiska zagrożonego ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w szczególności społeczności lokalne na obszarach zdegradowanych objętych rewitalizacją;
- otoczenia osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym.

Zakres zadania:

- usługi aktywnej integracji, w tym - inicjatywy przygotowujące do podjęcia zatrudnienia, np. staże, praktyki zawodowe, wolontariat;
- zajęcia reintegracji zawodowej u pracodawcy;
- możliwość skorzystania z poradnictwa zawodowego i pośrednictwa pracy;
- kursy i szkolenia umożliwiające nabycie, podniesienie lub zmianę kwalifikacji.

Cel:

Cel strategiczny rewitalizacji 2 – strefa techniczna - Rozwój gospodarczy obszaru rewitalizacji oraz pobudzenie przedsiębiorczości wśród mieszkańców

Pomoc skierowana będzie do najstańszych, biernych społecznie, długotrwale bezrobotnych, narażonych na ryzyko społecznej marginalizacji.

Koszt: 800 000,00 –1 000 000,00 zł. (udział kosztów prywatnych ok 5% wartości projektu)

Warsztaty „Zakładanie własnej firmy” – kierowane do mieszkańców obszaru rewitalizacji:

Zakres:

Bezpłatne warsztaty dot. prowadzenia działalności gospodarczej, obejmujące przekazanie informacji nt. procesu tworzenia nowego przedsięwzięcia (analiza potrzeb rynku, koncepcja pomysłu na biznes), pozyskiwania środków finansowych, zarządzania małym przedsiębiorstwem oraz omówienie potencjalnych problemów pojawiających się w pierwszych latach działalności firmy;

Cele:

Dzięki szkoleniu uczestnicy nabydą wiele praktycznych umiejętności, które niezbędną są przy zakładaniu i prowadzeniu działalności gospodarczej. Promowanie zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy i zagrożonych zwolnieniem z pracy.

Warsztaty „Jak założyć i prowadzić stowarzyszenie” - kierowane do mieszkańców obszaru zdegradowanego:

Zakres szkolenia:

- aspekty formalno-prawne prowadzenia organizacji pozarządowych;
- zarządzanie marketingiem w działaniach społecznych;
- jak rozwijać umiejętności społeczne – komunikacja;
- budowanie strategii stowarzyszenia;
- analiza potrzeb odbiorców;
- promocja stowarzyszenia;
- finansowanie organizacji pozarządowych;
- współpraca stowarzyszeń z samorządem lokalnym – projekty partnerskie.

Cele:

- promowanie postaw obywatelskich;
- integracja środowiska lokalnego;
- pobudzanie środowiska lokalnego do działania na rzecz współpracy z samorządem lokalnym, oświatą oraz centrum kultury;
- kształtowanie postaw pro kulturalnych i prospołecznych wśród dzieci, młodzieży i osób dorosłych;
- inicjowanie działań sprzyjających pozytywnym zmianom w środowisku lokalnym, w zakresie pokonywania barier mentalnych szczególnie w odniesieniu do osób niepełnosprawnych;
- stwarzanie możliwości wszechstronnego rozwoju dzieci, młodzieży i osób dorosłych, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb osób z niepełnosprawnością;
- umożliwienie twórcom nieprofesjonalnym, działającym w różnych środowiskach osób niepełnosprawnych, konfrontacji własnych dokonań, poszukiwań artystycznych i literackich, wyszukiwanie twórców szczególnie uzdolnionych.

Rezultatem będzie zdobycie wiedzy na temat działania na rzecz społeczności lokalnych, nabycie postaw proaktywnych. Rozwój społeczeństwa obywatelskiego. Powstanie instytucji niosących pomoc/wsparcie osobom bezrobotnym, zagrożonym wykluczeniem społecznym.

Cykl spotkań przy placu zabaw w na obszarach objętych rewitalizacją podnoszący świadomość najmłodszych mieszkańców o tym jak zachować się w sytuacji zagrożenia:

1. spotkanie ze strażakiem:

- zapoznanie dzieci z zawodem i pracą strażaka oraz jego mundurem i wyposażeniem;
- udzielenie informacji o telefonach alarmowych;
- omówienie zachowania w trakcie pożaru, burzy, powodzi, wypadku;

2. spotkanie z policjantem:

- zapoznanie dzieci z zasadami bezpiecznego poruszania się po drodze;
- poznanie symboli kolorów świateł sygnalizatora;
- uświadomienie dzieciom konieczności jeżdżenia w fotelikach z zapiętymi pasami;
- uczulenie dzieci na zachowanie bezpieczeństwa w stosunku do osoby obcej dorosłej;

3. spotkanie z pielęgniarką:

- zapoznanie z pracą pielęgniarki;
- zapoznanie dzieci ze sposobami ochrony zdrowia (apteczka pierwszej pomocy, zachowanie w czasie wypadku, telefony alarmowe);
- wyrabianie nawyków prozdrowotnych.

Koszt: 20 000,00 (udział kosztów prywatnych ok 80% wartości projektu)

Projekt z EFRR planowany do finansowania w ramach działania 6.3	Projekt planowany do finansowania z EFS
Rewitalizacja terenu Parków oraz Pałacu w Maćkowicach przebudowa/ rozbudowa Pałacu w Maćkowicach	Młodzi aktywni Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2014 – 2020, działanie 9.2 oraz 9.5
Obszar terenu Parków oraz Pałacu w Maćkowicach przebudowa/ rozbudowa Pałacu w Maćkowicach	
Realizacja projektu wpłynie na wzrost aktywności społecznej mieszkańców terenów zdegradowanych, aktywizację zawodową osób zostających bez zatrudnienia w szczególności młodych mieszkańców obszaru.	
Realizowane projekty są niezbędne do realizacji założonego celu programu rewitalizacji tj. Cel strategiczny nr 1 Podniesienie aktywności społecznej mieszkańców – Aspekt Społeczny oraz Cel strategiczny rewitalizacji 3. Poprawa infrastruktury, zagospodarowania i estetyki przestrzeni oraz jakości życia mieszkańców - Aspekt przestrzenno - funkcjonalny i techniczny	
Planowane do realizacji przedsięwzięcia spełniają warunek komplementarności w ramach EFRR i EFS	

Projekt z EFRR planowany do finansowania w ramach działania 6.3	Projekt planowany do finansowania z EFS
Rewitalizacja zespołu parkowego Spółdzielni Rolniczej w Wyszatycach przebudowa/ rozbudowa zespołu parkowego	Rozwijanie ekonomii społecznej, Staż + szkolenie – Zatrudnienie, staż i szkolenie – Twoją szansą na zatrudnienie, Własna firma – program wsparcia lokalnej przedsiębiorczości - Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2014 – 2020, działanie 7.1, 7.3 oraz 8.1
Obszar zespołu parkowego Spółdzielni Rolniczej w Wyszatycach przebudowa/ rozbudowa zespołu parkowego	
Realizacja projektu wpłynie na wzrost aktywności gospodarczej mieszkańców na terenie obszarów zdegradowanych, aktywizację zawodową osób zostających bez zatrudnienia oraz wzrost kwalifikacji zawodowych mieszkańców gminy.	
Realizowane projekty są niezbędne do realizacji założonego celu programu rewitalizacji tj. Cel strategiczny nr 1 Podniesienie aktywności społecznej mieszkańców – Aspekt Społeczny oraz Cel strategiczny rewitalizacji 3. Poprawa infrastruktury, zagospodarowania i estetyki przestrzeni oraz jakości życia mieszkańców - Aspekt przestrzenno - funkcjonalny i techniczny	
Planowane do realizacji przedsięwzięcia spełniają warunek komplementarności w ramach EFRR i EFS	

Projekt z EFRR planowany do finansowania w ramach działania 6.3	Projekt planowany do finansowania z EFS
Rewitalizacja Zespołu Dworskiego i Folwarcznego: Dom Rządcy przebudowa/ rozbudowa Zespołu Dworskiego i Folwarcznego: Dom Rządcy	Aktywny w każdym wieku w Gminie Żurawica , Staż + szkolenie – Zatrudnienie, staż i szkolenie – Twoją szansą na zatrudnienie, Własna firma – program wsparcia lokalnej przedsiębiorczości Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2014 – 2020, działanie 7.1, 7.3
Obszar rewitalizacji Zespołu Dworskiego i Folwarcznego: Dom Rządcy przebudowa/ rozbudowa Zespołu Dworskiego i	

Folwarcznego: Dom Rządcy	
Realizacja projektu wpłynie na wzrost aktywności społecznej mieszkańców na terenie obszarów zdegradowanych, aktywizację zawodową osób zostających bez zatrudnienia w każdym wieku.	
Realizowane projekty są niezbędne do realizacji założonego celu programu rewitalizacji tj. Cel strategiczny nr 1 Podniesienie aktywności społecznej mieszkańców – Aspekt Społeczny oraz Cel strategiczny rewitalizacji 3. Poprawa infrastruktury, zagospodarowania i estetyki przestrzeni oraz jakości życia mieszkańców - Aspekt przestrzenno - funkcjonalny i techniczny	
Planowane do realizacji przedsięwzięcia spełniają warunek komplementarności w ramach EFRR i EFS	

9. System wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji

Wdrażanie Gminnego Programu Rewitalizacji ma na celu wyprowadzenie obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz realizację zakładanych celów strategicznych. Na zarządzanie Gminnym Programem Rewitalizacji składają się:

- Promocja i wdrażanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych,
- Aktywne włączenie grup interesariuszy w proces rewitalizacji,
- Pozyskiwanie środków finansowych,
- Monitorowanie postępów w realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych,
- Określenie stopnia osiągnięcia wyznaczonych uprzednio celów.

Głównym odpowiedzialnym za realizację Gminnego Programu Rewitalizacji będzie Wójt Gminy Żurawica (organ decyzyjny). Podmiotem odpowiedzialnym za koordynację realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych będzie Zespół ds. pozyskiwania zewnętrznych źródeł finansowania Urzędu Gminy w Żurawicy. Zespół ten będzie odpowiedzialna za ocenę wdrażania projektów oraz postępów prac. Koordynowanie będzie powiązane z analizą wpływu zachodzących zmian na sytuację na obszarze rewitalizacji w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej. W tym celu zostanie wykorzystana analiza wskaźnikowa oraz ilościowe i jakościowe dane zebrane w toku badań opinii beneficjentów rewitalizacji. Istotnym narzędziem jednostki koordynującej proces wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji będzie harmonogram. Zgodnie z poniższym schematem odbywać będzie się realizacja oraz monitoring postępów projektów rewitalizacyjnych, a także ewaluacja ich rezultatów.

Tabela nr 51. Ramowy harmonogram procesu opracowania, wdrażania, monitoringu i ewaluacji Gminnego Programu Rewitalizacji

L.p.	Nazwa działania	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
1	Opracowanie i uchwalenie Programu Rewitalizacji, w tym nabór propozycji przedsięwzięć rewitalizacyjnych	X	X					
2	Realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych wskazanych w Programie Rewitalizacji			X	X	X	X	X
3	Monitoring wdrażania Programu Rewitalizacji				X	X	X	X
4	Aktualizacja Programu Rewitalizacji							
5	Promocja Programu Rewitalizacji		X	X	X	X	X	X
6	Ewaluacja śródkresowa				X	X	X	
7	Ewaluacja końcowa Programu Rewitalizacji						X	X

Źródło: Opracowanie własne.

Zgodnie z art. 7 ust. 1 Ustawy o rewitalizacji Komitet Rewitalizacji stanowi forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji oraz pełni funkcję opiniodawczo-doradczą wójta, burmistrza albo prezydenta miasta.

Dnia 30.11.2016 r. Zarządzeniem Wójta Gminy Żurawica nr 120/16 został powołany komitet ds. rewitalizacji.

Zasady wyznaczania składu Komitetu Rewitalizacji określają, że:

- Członków Komitetu powołuje Wójt Gminy Żurawica w drodze zarządzenia;
- Komitet liczy od 5 do 15 osób;
- W skład Komitetu wchodzi osoby fizyczne (mieszkańcy) zamieszkujące wyłącznie Gminę Żurawica, przedstawiciele podmiotów prowadzących działalność gospodarczą, przedstawiciele organizacji pozarządowych oraz przedstawiciele instytucji publicznych i innych podmiotów działających na obszarze Gminy Żurawica, będący przedstawicielami interesariuszy rewitalizacji, w tym:
 - od 1 do 4 przedstawicieli Urzędu Gminy Żurawica;
 - od 1 do 3 przedstawicieli jednostek organizacyjnych Urzędu Gminy Żurawica i/lub przedstawicieli Rady Gminy w Żurawicy wskazanych przez Radę Gminy;
 - od 1 do 6 przedstawicieli obszaru zdegradowanego (osoby fizyczne - mieszkańcy) wskazanego w Programie;
 - od 1 do 2 przedstawicieli sektora społecznego, tj. organizacji pozarządowych i grup nieformalnych, działających na terenie Gminy Żurawica.

Zgodnie z zarządzeniem, do zadań Komitetu Rewitalizacji należy:

- Opracowywanie i przedkładanie do Wójta Gminy Żurawica raportów okresowych oraz raportu końcowego z realizacji Programu;
- Monitorowanie przebiegu oraz ocena efektywności i skuteczności realizacji Programu;
- Rozpatrywanie wniosków zmian do Programu;
- Hierarchizacja gminnych projektów rewitalizacyjnych ujętych w Gminnym Programie Rewitalizacji;
- Przedkładanie Wójtowi opinii w sprawie opracowanych projektów Programu.

System wdrażania uwzględnia również udział interesariuszy rewitalizacji.

10. Struktura zarządzania, prowadzenie monitoringu i ewaluacji GPR, system wprowadzania zmian w programie

10.1 Struktura zarządzania Gminnym Programem Rewitalizacji

Realizację Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Żurawica na lata 2016-2022 powierza się Wójtowi Gminy Żurawica poprzez Urząd Gminy, jako operatora procesu rewitalizacji. Zarządzanie GPR będzie odbywać się zatem w ramach istniejących struktur Urzędu Gminy, przez co nie przewiduje się dodatkowych kosztów na zarządzanie programem. Ponadto kluczowymi z punktu widzenia wdrażania projektów wskazanych w GPR będą jednostki organizacyjne gminy takie jak: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminne Biblioteki Publiczne, jednostki edukacyjne. Wszystkie projekty gminne będą realizowane zgodnie z uchwaloną przez Radę Gminy Żurawica Wieloletnią Prognozą Finansową oraz poszczególnymi budżetami rocznymi. Spójność niniejszego programu z WPF zapewnić ma efektywną realizację zaplanowanych, zhierarchizowanych i ujętych w ww. planie projektów. W przypadku projektów planowanych do współfinansowania z funduszy Unii Europejskiej działania będą podejmowane zgodnie z obowiązującą w Urzędzie Gminy Procedurą Pozyskiwania Środków Pomocowych. Pracownik Zespołu ds. pozyskiwania zewnętrznych źródeł finansowania jest zobowiązany do ciągłego zbierania informacji o dostępnych środkach pomocowych, które mogą być wykorzystane przez Urząd Gminy i informuje o tym inne wydziały lub jednostki organizacyjne. Następnie na podstawie dokumentów planistycznych oraz informacji od kierowników referatów oraz dyrektorów jednostek organizacyjnych Wójt Żurawica podejmuje decyzję o rozpoczęciu procedury aplikacyjnej. Opracowanie wniosku i niezbędnych załączników, jak również terminowe złożenie dokumentacji aplikacyjnej realizowane jest w zakresie wniosków Urzędu Gminy przez operatora procesu rewitalizacji. W przypadku gminnych jednostek organizacyjnych ww. czynności są w gestii dyrektora/kierownika jednostki organizacyjnej. Realizacja inwestycji prowadzona jest przez właściwy wydział merytoryczny lub gminną jednostkę organizacyjną. Wykonanie musi uwzględniać niezbędne elementy, które określone są w procedurach, regulujących prowadzenie inwestycji. Informacje dot. budżetu, rachunkowości i finansów są opracowywane przez komórkę Finansową Urzędu Gminy. Za koordynację realizacji projektu pod kątem wymogów program w ramach którego zadanie uzyskało dofinansowanie oraz za rozliczenie środków pomocowych odpowiedzialni będą Kierownicy referatów realizujących zadania lub dyrektorzy/kierownicy gminnych jednostek organizacyjnych w zakresie projektów. Celem sprawnego zarządzania większymi zadaniami inwestycyjnymi, Wójt Żurawica może powoływać zespoły zadaniowe, w skład których będą wchodzić przedstawiciele poszczególnych referatów odpowiedzialnych za częściowe funkcje zarządzania projektem. Ideą powołania ww. zespołów jest właściwe przygotowanie projektu od strony technicznej i sprawne zarządzanie jego realizacją począwszy od przygotowania specyfikacji istotnych warunków zamówienia poprzez przeprowadzenie postępowania przetargowego, realizację, kontrolę i nadzór nad robotami, zarządzanie przepływem dofinansowania, sprawozdawczość i monitoring oraz ostateczne rozliczenie otrzymanej pomocy. Realizacja zadań ujętych w GPR, przedstawionych przez jednostki zewnętrzne tj. przedsiębiorców lub organizacje pozarządowe należy w całości do wnioskodawców projektów.

10.2 Monitoring

Jednym z kluczowych etapów procesu zarządzania Gminnym Programem Rewitalizacji jest system monitorowania. Monitoring w trakcie realizacji GPR będzie odbywać się na dwóch poziomach:

- monitorowanie realizacji kolejnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych,
- analiza zmian zachodzących na podobszarach rewitalizacji.

Bazą systemu monitoringu i oceny będą pozyskiwane dane dotyczące rewitalizowanych sfer (społeczeństwa, gospodarki, przestrzeni i środowiska). Na podstawie zebranych informacji oceniany jest merytoryczny oraz finansowy stopień wykonania założonych działań rewitalizacyjnych.

W gromadzenie danych zaangażowane będą komórki organizacyjne Urzędu Gminy w Żurawicy. Ważne jest, aby dane były gromadzone w sposób systematyczny oraz na poziomie adresowym, z możliwością agregacji dla obszarów rewitalizacji. Za monitorowanie wdrażania Programu Rewitalizacji odpowiedzialny będzie Zespół ds. pozyskiwania zewnętrznych źródeł finansowania. Komitet minimum raz w roku będzie koordynował pozyskiwanie danych od instytucji publicznych (np. Policji, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, itp.). Na podstawie zgromadzonych informacji będą tworzone coroczne raporty przedstawiające postępy w realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Żurawica.

Monitoring będzie bazował na:

- Zbieraniu danych ilościowych od poszczególnych jednostek organizacyjnych Gminy,
- Analizie danych mającej na celu określenie powiązania pomiędzy podejmowanymi działaniami rewitalizacyjnymi a zmianami zachodzącymi na terenie Gminy,
- Sprawozdaniach z realizacji założonych celów, które będą zawierały informacje dotyczące realizowanych działań rewitalizacyjnych

Należy zaznaczyć, że monitorowanie procesów rewitalizacji skupia się na trzech obszarach:

- monitoring rzeczowy –dostarcza danych, które obrazują postęp we wdrażaniu programu oraz umożliwiają ocenę jego wykonania w stosunku do celów ustalonych w programie. Opiera się o skwantyfikowane dane: wskaźniki produktu, rezultatu oraz oddziaływania. Na podstawie Gminnego Programu Rewitalizacji wyróżniono następujące wskaźniki:

Tabela nr 52. Wykaz wskaźników GPR

L.p.	Nazwa projektu	Wskaźniki produktu	Wskaźniki rezultatu	Częstotliwość pomiaru	Źródło
Projekty główne					
1	Rewitalizacja Zespołu Dworskiego i Folwarcznego: Dom Rządcy przebudowa/rozbudowa Zespołu Dworskiego i Folwarcznego: Dom Rządcy	Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją:16,51 ha; -Liczba wspartych obiektów infrastruktury kultury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach: 1; -Liczba wybudowanych obiektów infrastruktury rekreacyjno – sportowej: 1; -Liczba zmodernizowanych parków: 1;	-Liczba wydarzeń kulturalnych organizowanych w roku na obiekcie: 5; -Liczba osób biorących udział w organizowanych wydarzeniach kulturalnych na obiekcie w ciągu roku: 400; -Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych: 1	Raz na rok	Urząd Gminy Żurawica
2	Rewitalizacja Zespołu Dworskiego i Folwarcznego: park	-Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją:16,51 ha; -Liczba wspartych obiektów infrastruktury kultury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach: 1; -Liczba wybudowanych obiektów infrastruktury rekreacyjno - sportowej /centrum rekreacji i sportu/: 1; -Liczba zmodernizowanych parków: 1;	-Liczba wydarzeń kulturalnych organizowanych w roku na obiekcie: 2; -Liczba osób biorących udział w organizowanych wydarzeniach kulturalnych na obiekcie w ciągu roku: 600; -Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych: 1	Raz na rok	Urząd Gminy Żurawica

3	Rewitalizacja terenu przy osiedlu Sikorskiego w Żurawicy	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba zmodernizowanych budynków, - Poprawa estetyki osiedla, 	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa dostępu do infrastruktury społecznej oraz do oferty społecznej opartej na zmodernizowanej infrastrukturze - rozwój oferty czasu wolnego - integracja społeczna - aktywizacja społeczna - poprawa estetyki przestrzeni publicznej - wzrost poczucia bezpieczeństwa rowerzystów i pieszych - poprawa dostępności komunikacyjnej obszaru - poprawa jakości życia mieszkańców 	Raz na rok	Urząd Gminy Żurawica
4	Rewitalizacja terenu Parków oraz Pałacu w Maćkowicach przebudowa/ rozbudowa Pałacu w Maćkowicach	<ul style="list-style-type: none"> -Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją: 21,96 ha; -Liczba nowopowstałych elementów przestrzeni publicznej: 1; -Liczba utworzonych miejsc o charakterze turystycznym i rekreacyjnym: 1; -Liczba zmodernizowanych parków: 1; 	<ul style="list-style-type: none"> -Liczba wydarzeń kulturalnych organizowanych w roku na obiekcie: 6; -Liczba osób biorących udział w organizowanych wydarzeniach kulturalnych na obiekcie w ciągu roku: 500; -Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych: 1 	Raz na rok	Urząd Gminy Żurawica
5	Rewitalizacja zespołu parkowego Spółdzielni Rolniczej w Wyszatycach przebudowa/ rozbudowa zespołu parkowego	<ul style="list-style-type: none"> -Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją: 30,56 ha; -Liczba nowopowstałych elementów przestrzeni publicznej: 1; -Liczba utworzonych miejsc o charakterze turystycznym i rekreacyjnym: 1; 	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba wydarzeń kulturalnych organizowanych w roku na obiekcie: 2; -Liczba osób biorących udział w organizowanych wydarzeniach kulturalnych na obiekcie w ciągu roku: 100; -Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych: 1 	Raz na rok	Urząd Gminy Żurawica
6	Rewitalizacja i zagospodarowanie terenu wokół kościoła w Wyszatycach	<ul style="list-style-type: none"> -Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją: 30,56 ha; - Liczba utworzonych miejsc o charakterze turystycznym i rekreacyjnym: 1 	<ul style="list-style-type: none"> -Liczba wydarzeń kulturalnych organizowanych w roku na obiekcie: 4; -Liczba osób biorących udział w organizowanych wydarzeniach kulturalnych na obiekcie w ciągu roku: 400; -Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych: 1 	Raz na rok	Urząd Gminy Żurawica

7	Rewitalizacja i zagospodarowanie terenu Zespołu Pałacowo – Dworski w Kosienicach przebudowa/rozbudowa Pałacu Dworskiego	-Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją: 50,99 ha; -Liczba nowopowstałych elementów przestrzeni publicznej: 1; -Liczba utworzonych miejsc o charakterze turystycznym i rekreacyjnym: 1	-Liczba wydarzeń kulturalnych organizowanych w roku na obiekcie: 6; -Liczba osób biorących udział w organizowanych wydarzeniach kulturalnych na obiekcie w ciągu roku: 500; -Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych: 1	Raz na rok	Urząd Gminy Żurawica
8	Zagospodarowanie terenu Arboretum w Bolestraszcach	-Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją: 23,10 ha; -Liczba nowopowstałych elementów przestrzeni publicznej: 1; -Liczba utworzonych miejsc o charakterze turystycznym i rekreacyjnym: 1	-Liczba wydarzeń kulturalnych organizowanych w roku na obiekcie: 10; -Liczba osób biorących udział w organizowanych wydarzeniach kulturalnych na obiekcie w ciągu roku: 1 000; -Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych: 1	Raz na rok	Urząd Gminy Żurawica
9	Zagospodarowanie terenu wokół Fortu XIIIb Przebudowa drogi gminnej od drogi powiatowej nr 1820 (w kierunku Huczka) Budowa grzybka turystycznego z mapą turystyczną gm. Żurawica i sołectwa Bolestraszyce Budowa oświetlenia parkowego przy wjeździe do hotelu i restauracji Villa Bolestraszyce	-Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją: 23,10 ha; -Liczba nowopowstałych elementów przestrzeni publicznej: 3; -Liczba utworzonych miejsc o charakterze turystycznym i rekreacyjnym: 2	-Liczba wydarzeń kulturalnych organizowanych w roku na obiekcie: 15; -Liczba osób biorących udział w organizowanych wydarzeniach kulturalnych na obiekcie w ciągu roku: 500; -Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych: 1	Raz na rok	Urząd Gminy Żurawica
10	Pokochaj Szczerze trening w plenerze – organizacja zajęć sportowych na powietrzu	Utworzenie nowej oferty spędzania czasu wolnego dla mieszkańców gminy (zajęcia sportowe) –3 zajęcia/tydzień	Liczba mieszkańców korzystających z nowej formy zajęć –150 os./rok	Raz na rok	Urząd Gminy Żurawica
11	Aktywny w każdym wieku w Gminie Żurawica	Liczba osób bezrobotnych (łącznie z długotrwale bezrobotnymi) objętych wsparciem w programie - 50 osób; Liczba osób biernych zawodowo objętych wsparciem w programie - 20 osób	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu - 50 osób	Raz na rok	Urząd Gminy Żurawica

12	Rozwijanie ekonomii społecznej	Utworzenie spółdzielni socjalnej –1 szt.; Wzrost nowo powstałych przedsiębiorstw – 10 szt.	Zwiększenie zatrudnienia osób długotrwale bezrobotnych – 5 os./rok; Podniesienie kompetencji osób zatrudnionych w spółdzielni – 5 os./rok	Raz na rok	Urząd Gminy Żurawica
13	Młodzi aktywni	-Rozszerzenie oferty i zwiększenie dostępności do usług społecznych; -Rozwój przemysłu czasu wolnego; -Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców; -Rozwój kompetencji kluczowych; -Wzrost aktywności społecznej i gospodarczej mieszkańców; -Wzmocnienie kapitału społecznego; -Wzrost integracji społecznej.	Liczba osób objętych wsparciem: 200	Raz na rok	Urząd Gminy Żurawica
14	Własna firma – program wsparcia lokalnej przedsiębiorczości	-Liczba osób pozostających bez pracy, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej w programie – 28 osób	Liczba utworzonych miejsc pracy w ramach udzielonych z EFS środków na podjęcie działalności gospodarczej – 32 szt. Liczba osób, które nabyły wiedzę z zakresu zakładania i prowadzenia własnej działalności gospodarczej – 28 osób	Raz na rok	Urząd Gminy Żurawica
15	Staż i szkolenie – twoja szansą na zatrudnienie	-Liczba osób bezrobotnych i biernych zawodowo objętych wsparciem w programie – 50 osób	Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek po opuszczeniu programu – 25 szt. Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu – 25 osób	Raz na rok	Urząd Gminy Żurawica
16	Staż + szkolenie = zatrudnienie	-Liczba osób bezrobotnych i biernych zawodowo objętych wsparciem w programie – 50 osób	Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek po opuszczeniu programu – 25 szt. Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu – 25 osób	Raz na rok	Urząd Gminy Żurawica

Źródło: opracowanie własne.

Wszystkie przedsięwzięcia realizowane na obszarach objętych ochroną konserwatorską, dotyczące obiektów wpisanych do rejestru zabytków lub do ewidencji zabytków, wymagają uzgodnienia z Podkarpackim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

- monitoring finansowy – dostarcza danych będących podstawą do oceny sprawności wydatkowania środków przeznaczonych na Gminny Program Rewitalizacji. Monitoring

finansowy polega na systematycznym porównywaniu poniesionych wydatków do przewidzianego budżetu;

- monitoring ryzyk – polega na obserwacji zmienności uwarunkowań zewnętrznych, identyfikacji potencjalnych trudności w realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji, a także racjonalnym reagowaniu na zaistniałe zmiany.

System wdrażania uwzględnia również udział interesariuszy rewitalizacji.

Przewiduje się, iż mierząc stopień zmian zachodzących na terenie objętym działaniami rewitalizacyjnymi, przy opracowywaniu raportu ewaluacyjnego Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Żurawica na lata 2016-2022 wykorzystany zostanie zestaw wskaźników rezultatu przypisanych do projektów, a także wskaźników programowych (mających charakter wskaźników oddziaływania). Użycie wskaźników programowych (w części pokrywających się ze wskaźnikami użytymi na potrzeby delimitacji) w odniesieniu do ich pierwotnych wartości pozwoli ocenić wpływ działań rewitalizacyjnych na stan społeczno-gospodarczy obszaru wskazanego do rewitalizacji, a także ocenić dynamikę tych zmian w relacji do innych obszarów miasta.

Do wskaźników programowych zaliczyć należy zatem:

Nazwa wskaźników												
L.p.		Miejscowość	Liczba długotrwale bezrobotnych w % bezrobotnych ogółem	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg miejsca zamieszkania	Mediana wieku	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania	Liczba stwierdzonych przestępstw ogółem w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania	Liczba organizacji pozarządowych na 100 osób wg miejsca zamieszkania	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania	Udział % odsetek ludności korzystających z sieci wodociągowej	Liczba budynków mieszkalnych zamieszkałych, wybudowanych przed rokiem 1989 w relacji do ogólnej liczby budynków mieszkalnych zamieszkałych	Oczekiwana zmiana
1.	Wartość bazowa	Batycze	68,18	10,48	39	8,31	5,85	0,31	1,23	82,4	90,1	Spadek
2.	Wartość bazowa	Bolestraszyce	64,17	10,60	40	9,68	6,08	0,18	2,34	79,9	93,4	Spadek
3.	Wartość bazowa	Buszkowice	74,00	8,90	36	5,65	5,42	0,23	2,42	80,1	78,3	Spadek
4.	Wartość bazowa	Buszkowiczki	65,85	8,06	36	6,45	6,59	0,28	5,36	80,1	67,8	Spadek
5.	Wartość bazowa	Kosienice	70,00	11,71	42	11,28	5,81	0,11	0,76	78,3	93,1	Spadek
6.	Wartość	Maćkowice	63,74	13,52	41	12,80	5,24	0,00	3,66	77,1	90,2	Spadek

	bazowa											
7.	Wartość bazowa	Orzechowce	66,07	9,33	40	4,99	3,79	0,20	3,29	76,8	87,7	Spadek
8.	Wartość bazowa	Wyszatyce	67,90	10,63	42	9,82	4,06	0,21	1,78	78,8	89,5	Spadek
9.	Wartość bazowa	Żurawica	71,79	10,73	39	8,86	7,10	0,10	3,67	80,1	82,1	Spadek
		Gmina Żurawica	68,84%	10,61	39	8,70%	5,84%	0,15%	3,00	79,8	79,6	
		Woj. Podkarpackie	61,5%	10,2	38	6,1%	1,32	0,33	7,6	80,2	76,36	

10.3 Ewaluacja Gminnego Programu Rewitalizacji

Ewaluacja Programu Rewitalizacji Gminy Żurawica na lata 2016-2022 polegać będzie na badaniu wpływu projektów rewitalizacyjnych na poszczególne aspekty funkcjonowania gminy oraz dekoncentracji negatywnych zjawisk na obszarze wyznaczonym do rewitalizacji. W procesie ewaluacji Komitet Rewitalizacji współpracować będzie z jednostkami organizacyjnymi Gminy Żurawica oraz z innymi beneficjentami GPR.

Ewaluacja będzie prowadzona na wszystkich etapach wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji:

- diagnoza społeczno gospodarcza,
- tworzenie Programu Rewitalizacji ewaluacja ex-ante,
- wdrażanie Programu Rewitalizacji ewaluacja on-going,
- zakończenie realizacji Programu Rewitalizacji ewaluacja ex-post.

Ewaluacja ex-ante jest istotna na etapie tworzenia Gminnego Programu Rewitalizacji, ponieważ pomaga dokonać oceny zasadności poszczególnych działań i przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz ich wpływu na społeczność lokalną i obszary strategiczne. Podczas wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji należy realizować ewaluację on-going, która skupia się na doraźnych problemach i barierach. Jej funkcją jest przede wszystkim stymulowanie usprawnień oraz poprawa jakości zarządzania Gminnym Programem Rewitalizacji. Ten typ ewaluacji polega również na ocenianiu sprawności przepływu informacji, dokumentów oraz obserwowaniu warunków zewnętrznych. Ewaluację ex-post realizuje się na zakończenie wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji i jest oceną przeprowadzonej interwencji w zakresie zaspokajania potrzeb, na które miała odpowiadać oraz badaniem wpływu i trwałości zrealizowanych przedsięwzięć na społeczność lokalną i poszczególne grupy interesariuszy.

10.4 Określenie niezbędnych zmian w uchwałach

10.4.1 Określenie niezbędnych w uchwale, o której mowa w art. 7, ust. 3

Komitet Rewitalizacji, to ciało doradczo-opiniotwórcze, przewidziane w Ustawie o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 roku, jako podmiot wspierający Wójta Gminy Żurawica w podejmowaniu decyzji i wydawaniu opinii o działaniach rewitalizacyjnych. Komitet Rewitalizacji został uwzględniony w strukturze zarządzania

i monitoringu Gminnego Programu Rewitalizacji, a zostanie powołany zarządzeniem Wójta do 3 miesięcy od daty przyjęcia Programu.

10.4.2 Specjalna Strefa Rewitalizacji

W Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Żurawicy nie przewiduje się ustanowienia Specjalnej Strefy Rewitalizacji, o której mowa w art. 25 Ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 roku.

10.4.3 Zmiany w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Żurawicy nie przewiduje wprowadzenia zmian w obecnym dokumencie Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Żurawicy uchwalonym Uchwałą Nr XXXIII/358/02 Rady Gminy Żurawicy z dnia 27 czerwca 2002 roku z późniejszymi zmianami.

10.4.4 Niezbędne zmiany w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Żurawica nie przewiduje wprowadzenia zmian w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

10.4.5 Niezbędne zmiany w wieloletniej prognozie finansowej

Po uchwaleniu Gminnego Programu Rewitalizacji Rada Gminy Żurawica wprowadzi przedsięwzięcia rewitalizacyjne zawarte w tym programie, służące realizacji zadań własnych gminy, do załącznika do uchwały w sprawie wieloletniej prognozy finansowej gminy (zgodnie z art. 21 Ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 roku).

10.4.6 Określenie ewentualnych koniecznych zmian w uchwałach, o których mowa w art. 21 ust 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz. U. z 2014 r. poz. 150 oraz z 2015 r. poz. 1322)

Gminny Program Rewitalizacji nie przewiduje zmian w uchwałach o których mowa w art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz. U. z 2014 r. poz. 150 oraz z 2015 r. poz. 1322).

10.5 Zasady aktualizacji GPR

Tworząc Gminny Program Rewitalizacji należy uwzględnić procedurę jego aktualizacji. Istotne jest, aby GPR był narzędziem elastycznym, umożliwiającym szybką reakcję na zmieniające się warunki bieżącej sytuacji społeczno-gospodarczej Gminy Żurawica. Gminny Program Rewitalizacji oprócz nadzwyczajnych sytuacji powinien być również aktualizowany okresowo, w połowie zaplanowanego harmonogramu. Systematycznie prowadzony monitoring oraz ewaluacja umożliwią zweryfikowanie bieżących potrzeb gospodarczo-społecznych

i porównania ich z zamierzonymi celami i działaniami. Należy zaznaczyć, że jednostką uzupełniającą proces rewitalizacji, będącą jednocześnie głosem społeczności lokalnej jest Rada Gminy w Żurawicy. Kompetencje jednostki regulowane są za pomocą powszechnie obowiązujących aktów prawnych, aktów wykonawczych oraz Statutu Rady Gminy w Żurawicy. Gminny Program Rewitalizacji Gminy Żurawica na lata 2016-2022 oraz każda jego aktualizacja, wymaga przyjęcia stosownej uchwały Rady Gminy w Żurawicy oraz musi być podana do publicznej wiadomości.

Poniżej schemat kroków, które należy podjąć w celu wprowadzenia zmian do Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Żurawica na lata 2016-2022:

- Podmioty zainteresowane realizacją projektu (zlokalizowanych na obszarze do rewitalizacji) zgłaszają propozycje do Komitetu Rewitalizacji
- Komitet Rewitalizacji przeprowadza konsultacje z odpowiednimi wydziałami Urzędu Gminy
- Następuje weryfikacja zgłaszanych propozycji i wydanie opinii odnośnie do włączenia lub odmowy włączenia zgłoszonego przedsięwzięcia do GPR
- Komitet Rewitalizacji zwołuje posiedzenie i przekłada zgłoszoną propozycję przedsięwzięcia pod obrady Rady Gminy
- Po rozpatrzeniu złożonej propozycji wniosku, Rada Gminy wydaje opinię w zakresie jej włączenia lub odrzucenia
- Wójt Gminy Żurawica podejmuje decyzję o wprowadzeniu zmian do GPR
- Po sporządzeniu projektu aneksu do GPR Wójt przekłada dokument Radzie Gminy w celu podjęcia stosownej uchwały
- Zgłoszenie do Urzędu Marszałkowskiego wniosku o usunięcie GPR wraz z wnioskiem o zaakceptowanie nowego Gminnego Programu Rewitalizacji
- Akceptacja Urzędu Marszałkowskiego i pojawienie się zaktualizowanego GPR na stronie Urzędu Gminy oraz w Biuletynie Informacji Publicznej

10.6 Harmonogram realizacji GPR

W poniższej tabeli zaprezentowano ramowy harmonogram realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Żurawica na lata 2016–2022.

Tabela nr 53. Ramowy Harmonogram GPR

Wyszczególnienie	Okres realizacji
Uchwalenie Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Żurawica na lata 2016–2022	2016 r.
Powołanie i rozpoczęcie prac przez Komitet Rewitalizacyjny	2016 r.
Wprowadzenie zaplanowanych inwestycji do Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Żurawica na lata 2016-2022	Niezwłocznie po uchwaleniu GPR Gminy Żurawica na lata 2016-2022
Posiedzenia Komitetu Rewitalizacyjnego	Od 2016r. do 2022r. (przynajmniej jedno posiedzenie w ciągu roku)
Realizacja przedsięwzięć zaplanowanych w ramach GPR	Od 2016r. do 2022r.
Monitoring	Od 2016r. do 2022r. (realizowany w okresach trzyletnich)
Ewaluacja okresowa	Od 2016r. do 2022r. (realizowany w okresach trzyletnich)
Komunikacja społeczna GPR	Od 2016r. do 2022r.

10.7 Ocena oddziaływania na środowisko Gminnego Programu Rewitalizacji

Projekty inwestycyjne obejmują jedynie prace modernizacyjne i adaptacyjne budynków pod funkcje społeczne, modernizację infrastruktury komunalnej, organizację i odnowienie terenów zielonych, obiektów sportowych i rekreacyjnych, ochronę dziedzictwa kulturowego, przystosowanie obiektów do wykorzystania rekreacyjno – turystycznego itp. Planowane przedsięwzięcia nie kolidują z obszarami podlegającymi ochronie w rozumieniu ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2013 r. poz. 627).

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Żurawica na lata 2016-2022 pozwala na osiągnięcie w pełnym zakresie celów środowiskowych, szczególnie w wyniku realizowanych projektów infrastrukturalnych, których istotnym elementem są zadania związane z ochroną środowiska. Program w zasadniczy sposób może przyczynić się do poprawy stanu środowiska naturalnego na terenie miasta w wyniku wielokierunkowych działań inwestycyjnych, mających na celu zrównoważony rozwój Gminy.

Realizacja zadań wynikających z Programu nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko, a czas trwania ich oddziaływań na środowisko zostanie ograniczony do czasu wykonywania prac budowlanych oraz organizacyjnych. Ocenia się, iż planowane działania nie wpłyną na zwiększenie prawdopodobieństwa wystąpienia ryzyka dla zdrowia ludzi oraz zagrożenia dla środowiska, ani nie spowodują wystąpienia oddziaływań skumulowanych i transgranicznych. Realizacja zadań wynikających z przedmiotowego dokumentu zostanie zaprojektowana w taki sposób, by zminimalizować negatywne oddziaływanie na środowisko, szczególnie w odniesieniu do terenów posiadających znaczenie dla dziedzictwa kulturowego (zabytkowa zabudowa) oraz przyrodniczego. Działania wynikające z Programu nie stanowią zagrożenia, jakie określono dla obszarów Natura 2000.

Zgodnie z art. 57 ust. 1 pkt 2 i art. 58 ust. 1 pkt 2, w związku z art. 48 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U z2013 r. poz. 1235 z późn. zm.), Wójt Gminy Żurawica wystąpił do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie oraz do Podkarpackiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego o opinie w sprawie odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu „Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Żurawica na lata 2016-2022”.

W tej sprawie wydane zostały następujące dokumenty:

- Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Rzeszowie uzgodnił odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko w przedmiotowej sprawie pismem z **dnia 27 marca 2017 r. znak WOOŚ.410.1.66.2017.PW.4**
- Podkarpacki Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny uzgodnił odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko w przedmiotowej sprawie opinią sanitarną z **dnia 31.03.2017r. znak SNZ.9020.1.86.2017.BW.**

Biorąc pod uwagę ww. opinie oraz uwarunkowania określone w art. 49 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, Wójt Gminy Żurawica odstąpił od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu „Gminny Program Rewitalizacji Gminy Żurawica na lata 2016-2022”.

11. Powiązania programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi

Gminy Program Rewitalizacji dla Gminy Żurawica na lata 2016-2022 wykazuje silne powiązania z innymi dokumentami strategicznymi i planistycznymi. Istotą rewitalizacji jest prowadzenie kompleksowych działań na obszarach cechujących się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk społecznych, współwystępujących z negatywnymi zjawiskami, w co najmniej jednej ze sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej, bądź technicznej. Podejmowana interwencja wiązać się będzie z realizacją szeregu projektów rewitalizacyjnych mających na celu przywrócenie do życia określonych fragmentów miasta, gwarantując w ten sposób poprawę, jakości życia jego mieszkańców. Działania rewitalizacyjne w Gminie Żurawica nawiązują również do krajowych polityk rozwoju. Osiąganie celu strategicznego, jakim niewątpliwie jest poprawa życia obywateli, będzie możliwe dzięki podjęciu starań w trzech obszarach: konkurencyjności i innowacyjności gospodarki, efektywności i sprawności państwa oraz równoważeniu potencjału rozwojowego regionów (dyfuzji). Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju, 2030 jako jedno z głównych wyzwań wskazuje poprawę dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach kształcenia. Równie istotny jest rozwój kapitału ludzkiego, następujący poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie tzw. workfare state, tj. państwa zachęcającego do pracy. Przyjęte kierunki interwencji w tym obszarze obejmują m.in.: tworzenie odpowiednich warunków dla wzrostu liczby niepełnosprawnych zatrudnionych na otwartym rynku pracy, promocję dzietności poprzez zmniejszenie kosztów związanych z opieką oraz wychowaniem dzieci (zwiększenie dostępności i poprawa jakości opieki w przedszkolach i żłobkach, funkcjonowanie systemu świadczeń rodzinnych, promowanie elastycznych form pracy), tworzenie kompleksowego systemu wspierania usamodzielniania się młodej generacji (zwiększenie liczby zajęć praktycznych w ramach kształcenia ogólnego), zapewnienie lepszej adresowalności świadczeń i zasiłków oraz rozwój ekonomii społecznej, a także zapewnienie realnego wsparcia rodzin wielodzietnych zabezpieczających je przed ryzykiem wykluczenia społecznego.

Z kolei zamierzeniem Średniookresowej Strategii Rozwoju Kraju 2020 jest wzmocnienie i wykorzystanie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów dla zapewnienia szybszego oraz zrównoważonego rozwoju kraju. Jednocześnie Strategia Rozwoju Kraju stanowi bazę dla 9 strategii zintegrowanych, które uszczegóławiają ją łącząc kwestie społeczne, gospodarcze i przestrzenne. W tym kontekście warto wyróżnić Strategię Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020, Strategię Rozwoju Kapitału Społecznego 2020 oraz Krajową Strategię Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie. W systemie zarządzania rozwojem kraju funkcjonuje ponadto Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Polski Wschodniej do roku 2020. Dokument ten stał się podstawą dla utworzenia instrumentu finansowego - Programu Operacyjnego Polska Wschodnia 2014-2020. Strategia rozwoju makroregionu zwraca szczególną uwagę na podnoszenie innowacyjności gospodarki oraz rozwój umiejętności osób pracujących, tak, aby odpowiadały one potrzebom nowoczesnej gospodarki oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu. Za najważniejszy dokument strategiczny, dotyczący zagospodarowania przestrzennego, uznaje się Koncepcję Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, w której wyraźnie zaakcentowano potrzebę poprawy spójności wewnętrznej oraz terytorialne równoważenie rozwoju kraju m.in. poprzez wspieranie miast subregionalnych i budowanie potencjału specjalizacji terytorialnej. Podjęcie działań rewitalizacyjnych przyczyni się z kolei do odzyskania atrakcyjności danego obszaru, przywrócenia korzystnych warunków życia oraz podejmowania działalności gospodarczej i inwestycyjnej z wykorzystaniem istniejącego potencjału kulturowego. Odpowiednikiem KPZK na poziomie regionalnym jest Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego.

Tabela nr 54. Powiązania GPR z dokumentami strategicznymi

L.p.	Nazwa dokumentu	Założenia dokumentu
I. Poziom Europejski		
1.	Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu	<p>Priorytet I - Inteligentny rozwój Priorytet II - Zrównoważony rozwój Priorytet III - Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu</p> <p>-----</p> <p>Cel 1 - Zatrudnienie Cel 2 - Badania i rozwój Cel 3 - Zmiany klimatu i zrównoważone wykorzystanie energii Cel 4 - Edukacja Cel 5 - Walka z ubóstwem i wykluczeniem społecznym</p>
II. Poziom krajowy		
2.	Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju - Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności	<p>Cel główny: Poprawa jakości życia Polaków (wzrost PKB na mieszkańca w relacji do najbogatszego państwa UE i zwiększenie spójności społecznej) dzięki stabilnemu, wysokiemu wzrostowi gospodarczemu, co pozwala na modernizację kraju</p> <p>-----</p> <p>Obszary strategiczne: I - Konkurencyjności i innowacyjności (modernizacji) II - Równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski (dyfuzji) III - Efektywności i sprawności państwa</p> <p>-----</p> <p>Cel 1 - Wspieranie prorozwojowej alokacji zasobów w gospodarce, stworzenie warunków dla wzrostu oszczędności oraz podaży pracy i innowacji Cel 2 - Zmniejszenie długu publicznego i kontrola deficytu w cyklu koniunkturalnym Cel 3 - Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki Cel 4 - Wzrost wydajności i konkurencyjności gospodarki Cel 5 - Stworzenie Polski Cyfrowej Cel 6 - Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state” Cel 7 - Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska Cel 8 - Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych Cel 9 - Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego Cel 10 - Stworzenie sprawnego państwa, jako modelu działania administracji publicznej Cel 11 - Wzrost społecznego kapitału rozwoju</p>
3.	Strategia Rozwoju Kraju 2020	<p>Cel główny: Wzmocnienie i wykorzystanie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawę, jakości życia ludności</p>

		<p>-----</p> <p>Obszary strategiczne: I - Sprawne i efektywne państwo II - Konkurencyjna gospodarka III - Spójność społeczna i terytorialna</p> <p>-----</p> <p>Cel 1 - Przejście od administrowania do zarządzania rozwojem Cel 2 - Zapewnienie środków na działania rozwojowe Cel 3 - Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela Cel 4 - Wzmocnienie stabilności makroekonomicznej Cel 5 - Wzrost wydajności gospodarki Cel 6 - Zwiększenie innowacyjności gospodarki Cel 7 - Rozwój kapitału ludzkiego Cel 8 - Zwiększenie wykorzystania technologii cyfrowych Cel 9 - Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko Cel 10 - Zwiększenie efektywności transportu Cel 11 - Integracja społeczna Cel 12 - Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych Cel 13 - Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych</p>
4	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie	<p>Cel strategiczny: Efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych i innych terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym.</p> <p>Cel 1 - Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów („konkurencyjność”) Cel 2 - Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych („spójność”) Cel 3 - Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie („sprawność”)</p>
5	Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Polski Wschodniej do roku 2020	<p>Cel strategiczny: Wzrost poziomu spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej całej Polski Wschodniej i każdego z jej województw w rozszerzonej Unii Europejskiej z uwzględnieniem zasady trwałego i zrównoważonego rozwoju</p> <p>-----</p> <p>Priorytet I - Oddziaływanie na poprawę jakości kapitału ludzkiego Priorytet II - Budowanie społeczeństwa informacyjnego opartego na wiedzy Priorytet III - Wspieranie gospodarki, wspieranie funkcjonowania MSP Priorytet IV - Zwiększenie dostępności komunikacyjnej Polski Wschodniej poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej Priorytet V - Wykorzystanie położenia przy zewnętrznej granicy UE, rozwój współpracy transgranicznej Priorytet VI - Wsparcie funkcji metropolitalnych miast Polski Wschodniej Priorytet VII - Konserwacja i wykorzystanie zasobów środowiska przyrodniczego oraz ochrona różnorodności biologicznej</p>

6	Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020	<p>Cel główny: Rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób w taki sposób, by mogły w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia</p> <p>-----</p> <p>Cel 1 - Wzrost zatrudnienia Cel 2 - Wydłużenie okresu aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych Cel 3 - Poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluceniem społecznym Cel 4 - Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej Cel 5 - Podniesienie poziomu kompetencji i kwalifikacji obywateli</p>
7	Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020	<p>Cel główny: Wzmocnienie udziału kapitału społecznego w rozwoju społeczno-gospodarczym Polski</p> <p>-----</p> <p>Cel 1 - Kształtowanie postaw sprzyjających kooperacji, kreatywności oraz komunikacji Cel 2 - Poprawa mechanizmów partycypacji społecznej i wpływu obywateli na życie publiczne Cel 3 - Usprawnienie procesów komunikacji społecznej oraz wymiany wiedzy Cel 4 - Rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego i kreatywnego</p>
8	Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030	<p>Cel główny: Efektywne wykorzystanie przestrzeni kraju i jej terytorialnie zróżnicowanych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia ogólnych celów rozwojowych – konkurencyjności, zwiększenia zatrudnienia, sprawności funkcjonowania państwa oraz spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym i terytorialnym w długim okresie</p> <p>-----</p> <p>Cel 1 - Podwyższenie konkurencyjności głównych ośrodków miejskich Polski w przestrzeni europejskiej poprzez ich integrację funkcjonalną przy zachowaniu policentrycznej struktury systemu osadniczego sprzyjającej spójności Cel 2 - Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów Cel 3 - Poprawa dostępności terytorialnej kraju w różnych skalach przestrzennych poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej Cel 4 - Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski Cel 5 - Zwiększenie odporności struktury przestrzennej na zagrożenia naturalne i utratę bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa Cel 6 - Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego</p>

9	Umowa Partnerstwa	<p>Dokument określa cele, dążenia, jak również zasady interwencji funduszy europejskich w Polsce w okresie programowania 2014 – 2020 w zakresie realizacji trzech polityk unijnych, tj. polityki spójności, wspólnej polityki rolnej i wspólnej polityki rybołówstwa.</p> <p>-----</p> <p>Priorytet I - Otoczenie sprzyjające przedsiębiorczości i innowacjom Priorytet II - Spójność społeczna i aktywność zawodowa Priorytet III - Infrastruktura sieciowa na rzecz wzrostu zatrudnienia Priorytet IV - Środowisko i efektywne zarządzanie zasobami</p>
10	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014 – 2020	<p>Program stanowi ramy interwencji dla prowadzenia działań wpisujących się w cel rozwoju zrównoważonego określony w głównym dokumencie kierunkowym dla Polityki Spójności – Strategia Europa 2020. Zgodnie z tym dokumentem działania wynikające z POIS 2014-2020 będą zmierzać do budowy podstaw gospodarki niskoemisyjnej, promowania dostosowania do zmiany klimatu, ochrony środowiska naturalnego i wspierania efektywności wykorzystywania zasobów oraz promowania zrównoważonego transportu i usuwania niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszych infrastruktur sieciowych.</p> <p>-----</p> <p>Cel główny: Wsparcie gospodarki efektywnie korzystającej z zasobów i przyjaznej środowisku oraz sprzyjającej spójności terytorialnej i społecznej</p>
III. Poziom regionalny		
11	Strategia Rozwoju Województwa - Podkarpackie 2020	<p>Cel strategiczny: Efektywne wykorzystanie zasobów wewnętrznych i zewnętrznych dla zrównoważonego i inteligentnego rozwoju społeczno-gospodarczego drogą do poprawy jakości życia mieszkańców</p> <p>-----</p> <p>Obszary strategiczne: I - Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka II - Kapitał ludzki i społeczny III - Sieć osadnicza IV - Środowisko i energetyka</p> <p>-----</p> <p>Cel 1 - Rozwijanie przewag regionu w oparciu o kreatywne specjalizacje jako przejaw budowania konkurencyjności krajowej i międzynarodowej Cel 2 - Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego jako czynników: innowacyjności regionu oraz poprawy poziomu życia Cel 3 - Podniesienie dostępności oraz poprawa spójności funkcjonalno-przestrzennej jako element budowania potencjału rozwojowego regionu Cel 4 - Racjonalne i efektywne wykorzystanie zasobów z poszanowaniem środowiska naturalnego sposobem na zapewnienie bezpieczeństwa i dobrych warunków życia</p>
12	Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego - Perspektywa 2030	<p>Dokument uwzględnia cele i priorytety określone w strategii rozwoju województwa, co z kolei przekłada się na kierunki zagospodarowania przestrzennego oraz politykę przestrzenną. Ustala m.in.: podstawowe elementy sieci osadniczej, obszary funkcjonalne, systemy obszarów chronionych,</p>

		rozmieszczenie infrastruktury społecznej i technicznej, a także wymagania w zakresie ochrony środowiska przyrodniczego oraz dóbr kultury.
13	Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2014 – 2020	Program formułuje ramy interwencji dla prowadzenia działań wpisujących się w trzy priorytety określone w głównym dokumencie kierunkowym dla polityki spójności - Strategii Europa 2020 ----- Cel główny: Wzmocnienie i efektywne wykorzystanie gospodarczych i społecznych potencjałów regionu dla zrównoważonego i inteligentnego rozwoju województwa
14	Strategia ZIT Przemyskiego Obszaru Funkcjonalnego	Dokument ustala szczegółowy plan strategiczny i operacyjny mający przyczynić się do rozwoju gospodarczego MOF, jego ściślejsze integracji i poprawy jakości życia lokalnej społeczności. ----- Obszary interwencji: I Podniesienie jakości życia mieszkańców MOF Przemysł II Rozwój przedsiębiorczości wśród mieszkańców MOF Przemysł III Wspieranie działań związanych ze wzrostem innowacyjności gospodarki IV Ochrona środowiska oraz racjonalne korzystanie z zasobów przyrodniczych
IV. Poziom lokalny		
15	Strategia Rozwoju Gminy Żurawica	Wizja Gminy Gmina Żurawica w 2020 roku wykorzystując potencjał związany z położeniem geograficznym i walorami przyrodniczo –kulturowymi będzie Gminą nowoczesną oferująca znakomite warunki zamieszkiwania, pracy i rozwoju; miejscem przyciągającym turystów i gości. Misja Gminy Osiągnięcie zrównoważonego rozwoju całej gminy, zapewniającego jakościową poprawę warunków życia mieszkańców i użytkowników przestrzeni gminy, przy zachowaniu równowagi pomiędzy aktywnością gospodarczą, a ochroną środowiska przyrodniczego oraz kulturowego w warunkach ścisłych powiązanych z miastem Przemysł. ----- Obszar 1 Gospodarka Obszar 2 Ochrona Środowiska Obszar 3 Turystyka Obszar 5 Rozwój Kapitału Ludzkiego

12. Potencjalne źródła finansowania projektów rewitalizacyjnych

Najważniejszym źródłem finansowania projektów rewitalizacyjnych w okresie programowania 2014–2020 (2023) są środki europejskie wydatkowane przede wszystkim w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych. Równocześnie komplementarnymi względem nich źródłami finansowania Przedsięwzięć rewitalizacyjnych są fundusze europejskie w ramach krajowych programów operacyjnych (np. Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko), jak również środki budżetu państwa i jednostek samorządu terytorialnego oraz inne źródła finansowania (np. środki prywatne). Poniżej zamieszczono szczegółowy opis potencjalnych źródeł finansowania projektów przewidzianych do realizacji w Gminnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Żurawica na lata 2016-2022. Poniższe informacje odnoszą się do polityki Unii Europejskiej w okresie programowania 2014–2020 (2023) oraz aktualnie realizowanych polityki programów krajowych.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2014 – 2020

Podstawowym źródłem finansowania projektów (zarówno infrastrukturalnych, jak i społecznych) przewidzianych do realizacji w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Żurawica będzie Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2014 – 2020. Za pośrednictwem tego programu kompleksowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne wspierane będą przede wszystkim w ramach działania **6.3 Rewitalizacja przestrzeni regionalnej** (Źródło: SZOOP Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014 –2020). Głównym celem tego działania jest ograniczenie problemów społecznych na terenach zdegradowanych. W ramach powyższego działania wspierane będą projekty ukierunkowane na ograniczenie istotnych problemów społecznych zidentyfikowanych w Gminnych Programach Rewitalizacji. W szczególności o dofinansowanie mogą ubiegać się przedsięwzięcia, których zakres rzeczowy obejmuje:

- przebudowę, rozbudowę, nadbudowę lub remont w celu przywrócenia bądź nadania nowych funkcji (społecznych, gospodarczych, edukacyjnych, kulturalnych, rekreacyjnych):
 - budynków użyteczności publicznej oraz zdegradowanych budynków (tj. poprzemysłowych, powojennych, popegeerowskich, pokolejowych) wraz z zagospodarowaniem przyległego otoczenia, funkcjonalnie związanego z tymi budynkami,
 - obszarów przestrzeni publicznej.
 - roboty restauratorskie i konserwatorskie budynków znajdujących się w rejestrze zabytków oraz budynków położonych w strefie ochrony konserwatorskiej wraz z zagospodarowaniem terenu funkcjonalnie związanego z tymi budynkami.

Ponadto w ramach powyższych typów przedsięwzięć możliwe będzie dofinansowanie (wyłącznie jako elementu uzupełniającego realizację kompleksowych projektów rewitalizacyjnych) następujących działań:

- budowa, przebudowa lub rozbudowa infrastruktury drogowej poprawiającej dostępność do rewitalizowanych terenów i obiektów (nie więcej niż 30% kosztów kwalifikowanych projektu),
- budowa, przebudowa lub rozbudowa podstawowej infrastruktury komunalnej (przewodów lub urządzeń wodociągowych, kanalizacyjnych, ciepłowniczych, elektrycznych, teletechnicznych oraz gazowych) na obszarze objętym projektem, w celu zapewnienia dostępu dla wszystkich rewitalizowanych terenów i obiektów do podstawowych usług komunalnych,
- przebudowa wspólnych części wielorodzinnych budynków mieszkalnych,
- przebudowa i zakup systemów poprawy bezpieczeństwa publicznego,
- zakup sprzętu i wyposażenia bezpośrednio związanego z funkcją, jaką pełnić będą budynki lub przestrzenie publiczne poddane rewitalizacji.

Wnioskodawcami projektów realizowanych za pośrednictwem działania 6.3. mogą być m.in.: jednostki samorządu terytorialnego oraz ich związki i stowarzyszenia, samorządowe jednostki organizacyjne posiadające

osobowość prawną, partnerzy społeczni i gospodarczy, instytucje kultury, kościoły i związki wyznaniowe oraz ich osoby prawne, spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe, towarzystwa budownictwa społecznego, a także przedsiębiorstwa komunalne. Zgodnie z zasadami przyjętymi w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Podkarpackiego na lata 2014 – 2020, inwestycje finansowane w ramach omawianego działania powinny uwzględniać dostosowanie infrastruktury i wyposażenia do potrzeb osób niepełnosprawnych. Ponadto uzyskanie wsparcia ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach działania 6.3. będzie uwarunkowane zobowiązaniem się wnioskodawcy do złożenia (jako lider lub partner w projekcie) komplementarnego wniosku o dofinansowanie środkami Europejskiego Funduszu Społecznego. Na etapie oceny przedsięwzięć składanych w ramach działania 6.3. będzie badana komplementarność z projektami planowanymi do realizacji w ramach osi VIII (**Integracja społeczna**) i IX (**Jakość edukacji i kompetencji w regionie**) Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego.

W związku z powyższym projekty rewitalizacji o charakterze społecznym, przewidziane w niniejszym dokumencie mogą zostać wsparte środkami Europejskiego Funduszu Społecznego w szczególności w ramach następujących działań Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego:

- **Działanie 7.1. Poprawa sytuacji osób bezrobotnych na rynku pracy**_(projekty ukierunkowane na aktywizację zawodową obejmujące m.in.: szkolenia mające na celu nabycie, podniesienie, uzupełnienie bądź też zmianę kwalifikacji oraz kompetencji zawodowych osób bezrobotnych, biernych zawodowo i poszukujących pracy).
- **Działanie 7.3. Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości** (projekty dotyczące m.in. bezzwrotnego wsparcia na rzecz osób planujących rozpoczęcie prowadzenia działalności gospodarczej – np. wsparcie o charakterze doradczo-szkoleniowym).
- **Działanie 7.4. Rozwój opieki żłobkowej w regionie** (projekty ukierunkowane na rozwój opieki żłobkowej m.in. poprzez: tworzenie nowych podmiotów opieki nad dziećmi do lat 3 bądź też tworzenie nowych miejsc w istniejących instytucjach opieki nad dziećmi do lat 3).
- **Działanie 8.1. Aktywna integracja osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym** (zintegrowane i zindywidualizowane programy realizowane w oparciu o ścieżkę reintegracji, obejmujące usługi aktywnej integracji o charakterze: społecznym, edukacyjnym, zdrowotnym i zawodowym, włączanie osób niepełnosprawnych w zajęcia na rzecz aktywizacji zawodowej, realizowane w warsztatach terapii zajęciowej, wsparcie działalności w zakresie reintegracji zawodowej i społecznej, prowadzonej w szczególności przez Zakłady Aktywności Zawodowej, Kluby Integracji Społecznej i Centra Integracji Społecznej).
- **Działanie 8.3. Zwiększenie dostępu do usług społecznych i zdrowotnych** (przedsięwzięcia obejmujące m.in.: rozwój środowiskowych form pomocy i samopomocy, działania wspierające opiekunów nieformalnych w opiece domowej, wsparcie dla usług mieszkalnictwa o charakterze wspomaganym, tworzenie miejsc opieki dla osób niesamodzielnych w nowo tworzonych lub istniejących ośrodkach zapewniających opiekę dzienną lub całodobową, szkolenia z zakresu opieki i rehabilitacji osób sprawujących opiekę nad osobami niesamodzielnymi, tworzenie lub funkcjonowanie wypożyczalni sprzętu pielęgnacyjnego i rehabilitacyjnego).
- **Działanie 8.4. Poprawa dostępu do usług wsparcia rodziny i pieczy zastępczej** (projekty dotyczące m.in. wspierania rodziny w postaci działań realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego szczebla gminnego i powiatowego).
- **Działanie 8.5. Wspieranie rozwoju sektora ekonomii społecznej w regionie** (świadczenie usług animacyjnych, inkubacyjnych i biznesowych ukierunkowanych na wsparcie rozwoju ekonomii społecznej – m.in. usługi polegające na dostarczaniu i rozwijaniu kompetencji i kwalifikacji zawodowych potrzebnych do pracy w przedsiębiorstwach społecznych czy usługach polegających na podnoszeniu kwalifikacji pracowników ekonomii społecznej).

- **Działanie 9.2. Poprawa jakości kształcenia ogólnego** (np. kształcenie kompetencji kluczowych na rynku pracy oraz właściwych postaw i umiejętności, kompleksowe programy wspomagające szkoły bądź też placówki oświaty w procesie indywidualizacji pracy z uczniem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi).
- **Działanie 9.3. Podnoszenie kompetencji osób dorosłych w obszarze TIK i języków obcych** (przedsięwzięcia ukierunkowane m.in. na kształcenie w formach pozaszkolnych osób dorosłych zainteresowanych zdobyciem, podniesieniem lub też uzupełnieniem kompetencji kluczowych w zakresie technologii informacyjno-komunikacyjnych i języków obcych).
- **Działanie 9.5. Podnoszenie kompetencji osób dorosłych w formach pozaszkolnych** (działania dotyczące podnoszenia umiejętności i uzyskiwanie kwalifikacji zawodowych przez uczestników pozaszkolnych form kształcenia zawodowego i wzmacnianie ich zdolności do zatrudnienia poprzez: kwalifikacyjne kursy zawodowe, kursy umiejętności zawodowych a także inne kursy umożliwiające uzyskiwanie i uzupełnianie wiedzy, umiejętności i kwalifikacji zawodowych).

Poza działaniem 6.3. (*Rewitalizacja przestrzeni regionalnej*), w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Podkarpackiego na lata 2014–2020 przewidziano również preferencje dla projektów rewitalizacyjnych (zwiększenie alokacji Unii Europejskiej o środki budżetu państwa) także w ramach innych działań. Działaniami tymi są:

- **Działanie 1.3. Promowanie przedsiębiorczości** (przedsięwzięcia dotyczące m.in. przygotowania terenów inwestycyjnych oraz inkubatorów przedsiębiorczości).
- **Działanie 3.2. Modernizacja energetyczna budynków** (przedsięwzięcia obejmujące głęboką modernizację energetyczną budynków użyteczności publicznej oraz wielorodzinnych budynków mieszkalnych wraz z wymianą oświetlenia tych obiektów na energooszczędne).
- **Działanie 4.3. Gospodarka wodno-ściekowa** (m.in. budowa, rozbudowa, przebudowa lub zakup wyposażenia w zakresie infrastruktury kanalizacji ściekowej i oczyszczania ścieków – projekty realizowane w aglomeracjach z przedziału 2 – 10 tys. RLM, budowa, rozbudowa, przebudowa lub zakup wyposażenia w zakresie sieci wodociągowej oraz ujęć i stacji uzdatniania wody).
- **Działanie 5.4. Niskoemisyjny transport miejski** (projekty mające na celu ograniczenie emisji zanieczyszczeń oraz budowę spójnego i efektywnego systemu przewozów pasażerskich, m.in. poprzez: zakup lub modernizację niskoemisyjnego taboru transportu publicznego, budowę lub przebudowę niezbędnej infrastruktury na potrzeby komunikacji miejskiej).
- **Działanie 6.2. Infrastruktura ochrony zdrowia i pomocy społecznej** (projekty dotyczące m.in.: przebudowy i rozbudowy istniejącej infrastruktury podmiotów ochrony zdrowia, zakup sprzętu medycznego oraz wyposażenia niezbędnego do świadczenia usług medycznych, budowa, przebudowa, rozbudowa, remont lub wyposażenie istniejącej infrastruktury dla podmiotów świadczących usługi pomocy społecznej oraz bazy lokalowej dla jednostek systemu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, budowa, przebudowa bądź też remont zdegradowanych budynków w celu ich adaptacji na mieszkania wspomagane, chronione i socjalne, budowa, przebudowa, rozbudowa lub remont istniejących budynków wraz z zakupem niezbędnego wyposażenia do świadczenia usług w zakresie opieki nad dziećmi do lat 3).

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko na lata 2014–2020

Projekty rewitalizacyjne przewidziane do realizacji w Gminnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Żurawica mogą także zostać dofinansowane w ramach **Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2014–2020** (Źródło: SZOOP Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2014–2020). Pomimo, iż w Programie Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko nie przewidziano bezpośredniego wsparcia na rzecz rewitalizacji (tj. nie wydzielono odrębnych działań dedykowanych projektom rewitalizacyjnym), to zaplanowano przyjęcie rozwiązań promujących projekty powiązane z Lokalnymi

Programami Rewitalizacji. Preferencje dla projektów rewitalizacyjnych (tj. dedykowane kryteria wyboru projektów) przewidziane zostały w ramach następujących działań:

- **Działanie 1.3. Wspieranie efektywności energetycznej w budynkach** (projekty obejmujące głęboką kompleksową modernizację energetyczną budynków użyteczności publicznej, a także publicznych szkół artystycznych oraz wielorodzinnych budynków mieszkalnych).
- **Działanie 2.5. Poprawa jakości środowiska miejskiego** (rekultywacja terenów zdegradowanych bądź zdewastowanych oraz remediacja terenów zanieczyszczonych, rozwój terenów zieleni w miastach i ich obszarach funkcjonalnych, inwentaryzacja terenów zdegradowanych i terenów zanieczyszczonych).
- **Działanie 8.1. Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury** (m.in. prace konserwatorskie, restauratorskie oraz roboty budowlane przy obiektach i na obszarach zabytkowych i zespołach tych obiektów i w ich otoczeniu, rozbudowa, przebudowa i remont niezabytkowej infrastruktury na cele działalności kulturalnej, edukacji artystycznej i archiwów, zakup trwałego wyposażenia do prowadzenia działalności kulturalnej, ochrona i zachowanie zabytkowych ogrodów i parków, zabezpieczenie obiektów przed kradzieżą i zniszczeniem).

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020

Przedsięwzięcia dotyczące rozbudowy i modernizacji targowisk, przewidziane do realizacji w niniejszym programie mogą uzyskać wsparcie ze środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach **Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020** (Źródło: Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020). Tego typu projekty mogą zostać dofinansowane w szczególności w ramach działania **M07. Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich**. W ramach powyższego działania wspierane będą m.in. projekty obejmujące budowę lub modernizację targowisk bądź obiektów budowlanych przeznaczonych na cele promocji lokalnych produktów. Beneficjentami (wnioskodawcami) tego rodzaju inwestycji mogą być gminy i powiaty, a także ich związki. O dofinansowanie mogą się ubiegać projekty realizowane na terenie miejscowości liczących nie więcej niż 200 tys. mieszkańców.

Fundusz Termomodernizacji i Remontów

Przedsięwzięcia dotyczące działań termomodernizacyjnych i remontowych, przewidziane do realizacji w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Żurawica, mogą się ubiegać o wsparcie w ramach **Funduszu Termomodernizacji i Remontów** (Źródło: portal informacyjny Banku Gospodarstwa Krajowego (www.bgk.pl)) Program ten wdrażany jest w oparciu o przepisy *Ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o wspieraniu termomodernizacji i remontów*, a jego celem jest pomoc finansowa dla inwestorów realizujących przedsięwzięcia termomodernizacyjne i remontowe, jak również wypłata rekompensat dla właścicieli budynków mieszkalnych, w których były lokale kwaterunkowe. Fundusz obsługiwany jest przez Bank Gospodarstwa Krajowego. Wsparcie w ramach programu udzielane jest w formie tzw. premii (termomodernizacyjnej, remontowej i kompensacyjnej).

- **Premia termomodernizacyjna** przysługuje inwestorowi z tytułu realizacji przedsięwzięcia termomodernizacyjnego i stanowi spłatę części kredytu zaciągniętego przez tego inwestora. O dofinansowanie przedsięwzięć w ramach premii termomodernizacyjnej, mogą się ubiegać właściciele bądź też zarządcy: budynków mieszkalnych, budynków zbiorowego zamieszkania, budynków użyteczności publicznej stanowiących własność jednostek samorządu terytorialnego służących do wykonywania przez nie zadań publicznych, lokalnych sieci ciepłowniczych, a także lokalnych źródeł ciepła.
- **Premia remontowa** przysługuje inwestorowi z tytułu realizacji przedsięwzięcia remontowego i stanowi spłatę części kredytu zaciągniętego przez tego inwestora. O dofinansowanie projektu w ramach premii remontowej mogą się ubiegać wyłącznie właściciele lub zarządcy budynków wielorodzinnych (tj. osoby fizyczne, wspólnoty mieszkaniowe z większościovym udziałem osób fizycznych, spółdzielnie

mieszkańców oraz towarzystwa budownictwa społecznego), których użytkowanie rozpoczęto przed dniem 14 sierpnia 1961 roku.

- **Premia kompensacyjna** przysługuje osobom fizycznym, realizującym projekty remontowe lub remont budynku mieszkalnego. O dofinansowanie projektu w ramach premii kompensacyjnej mogą się ubiegać wyłącznie osoby fizyczne, będące właścicielami budynków mieszkalnych oraz właścicielami części budynków mieszkalnych, w których w okresie pomiędzy 12 listopada 1994 roku a 25 kwietnia 2005 roku znajdowały się lokale kwaterunkowe (co najmniej jeden lokal).

Programy Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Projekty przewidziane do realizacji w Gminnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Żurawica dotyczące ochrony i zachowania dziedzictwa kulturowego (zarówno materialnego, jak i niematerialnego), rozwoju infrastruktury kulturalnej, a także wspierania aktywności kulturalnej mieszkańców mogą zostać wsparte w ramach różnego rodzaju **Programów Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego** (Źródło: portal informacyjny Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego (www.mkidn.gov.pl)).

Program Dziedzictwo kulturowe (zasadniczym celem programu jest ochrona polskiego dziedzictwa kulturowego w kraju i za granicą, wspieranie działalności muzeów, jak również popularyzacja kultury ludowej). Projekty zaproponowane w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Żurawica w szczególności mogą się ubiegać o dofinansowanie w ramach następujących priorytetów tego programu:

- **Priorytet 1.** Ochrona zabytków (głównym dążeniem priorytetu jest zachowanie materialnego dziedzictwa kulturowego, poprzez konserwację oraz rewaloryzację zabytków nieruchomych i ruchomych, a także ich udostępnianie na cele publiczne). W ramach tego priorytetu możliwe jest dofinansowanie prac konserwatorskich i restauratorskich bądź robót budowlanych przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków. O wsparcie finansowe w ramach tego priorytetu mogą się ubiegać: osoby fizyczne, jednostki samorządu terytorialnego, a także inne jednostki organizacyjne, które są właścicielami lub też posiadaczami zabytków wpisanych do rejestru zabytków (bądź posiadają taki zabytek w trwałym zarządzie).
- **Priorytet 2.** Wspieranie działań muzealnych (zasadniczym celem priorytetu jest wspieranie działalności w zakresie opieki konserwatorskiej nad muzealiami, archiwaliami i księgozbiorami, jak również prezentacja zbiorów w postaci atrakcyjnych poznawczo projektów wydawniczych i wystawienniczych). W ramach tego priorytetu możliwe jest wsparcie projektów dotyczących m.in.: organizacji czasowych wystaw muzealnych, tworzenia stałych wystaw muzealnych, modernizacji stałych wystaw muzealnych, a także konserwacji muzealiów, archiwaliów, starych druków, itp. O dofinansowanie w ramach priorytetu mogą się ubiegać: samorządowe instytucje kultury (z wyjątkiem instytucji współprowadzonych przez ministra oraz jednostki samorządu terytorialnego), organizacje pozarządowe, kościoły i związki wyznaniowe i ich osoby prawne.
- **Priorytet 3.** Kultura ludowa i tradycyjna (podstawowym dążeniem priorytetu jest wspieranie najbardziej wartościowych zjawisk z zakresu szeroko rozumianej kultury ludowej). W ramach tego priorytetu możliwe jest dofinansowanie m.in. projektów obejmujących:
 - animację społeczną oraz kulturową (prowadzonej w oparciu o materialne i niematerialne dziedzictwo kulturowe) wspomagającą lokalne społeczności w działaniach nawiązujących do miejscowych tradycji,
 - działania edukacyjne (m.in. szkolenia, warsztaty oraz kursy) dotyczące zagadnień szeroko pojmowanej kultury tradycyjnej (w jej materialnym i niematerialnym wymiarze).

O wsparcie finansowane w ramach tego priorytetu mogą się ubiegać: samorządowe instytucje kultury, organizacje pozarządowe, podmioty prowadzące działalność gospodarczą, a także kościoły i związki wyznaniowe oraz ich osoby prawne.

Program Rozwój infrastruktury kultury (zasadniczym celem programu jest wsparcie infrastruktury oraz poprawa funkcjonowania podmiotów prowadzących działalność kulturalną, domów kultury, jak również szkół i uczelni artystycznych). Projekty przewidziane do realizacji w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Żurawica w szczególności mogą ubiegać się o dofinansowanie w ramach poniższych priorytetów:

Priorytet 1. Infrastruktura kultury (głównym celem priorytetu jest stworzenie optymalnych warunków dla prowadzenia działalności kulturalnej, poprzez rozbudowę oraz modernizację infrastruktury instytucji kultury, a także innych podmiotów prowadzących działalność w tym obszarze). W przypadku tego priorytetu możliwe jest dofinansowanie projektów dotyczących m.in. budowy, przebudowy i remontu infrastruktury służącej realizacji działalności kulturalnej, jak również zakup wyposażenia na potrzeby działalności kulturalnej. O wsparcie finansowe w ramach tego priorytetu mogą się ubiegać m.in. samorządowe instytucje kultury (z wyjątkiem domów i ośrodków kultury oraz centrów kultury i sztuki, a także bibliotek w skład których wchodzi powyższe instytucje), jednostki samorządu terytorialnego, organizacje pozarządowe, jak również kościoły i związki wyznaniowe oraz ich osoby prawne.

Priorytet 3. Infrastruktura domów kultury (podstawowym celem priorytetu jest stworzenie optymalnych warunków dla działalności ośrodków i domów kultury, a także centrów kultury i sztuki w zakresie animacji kultury i edukacji kulturalnej poprzez rozbudowę i modernizację ich infrastruktury). W ramach priorytetu możliwe jest dofinansowanie projektów obejmujących m.in. roboty budowlane (rozbudowa, przebudowa i remont istniejących obiektów) oraz zakup wyposażenia na potrzeby prowadzenia edukacji kulturalnej. O wsparcie finansowe w ramach priorytetu mogą się ubiegać: domy i ośrodki kultury oraz centra kultury i sztuki posiadające status samorządowej instytucji kultury, biblioteki posiadające status samorządowej instytucji kultury w skład których wchodzi domy i ośrodki kultury bądź centra kultury i sztuki, jak również jednostki samorządu terytorialnego (wyłącznie jako organy prowadzące dla wyżej wskazanych podmiotów).

Program Edukacja (zasadniczym celem tego programu jest rozwijanie kreatywności oraz ekspresji twórczej, a także podnoszenie kompetencji artystycznych i medialnych społeczeństwa). Przedsięwzięcia zaproponowane w Gminnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Żurawica mogą się ubiegać o wsparcie w szczególności w ramach priorytetu:

- **Priorytet 1. Edukacja kulturalna** (głównym dążeniem priorytetu jest rozwijanie kreatywności i ekspresji twórczej obywateli oraz wspieranie wydarzeń artystycznych adresowanych do dzieci i młodzieży). W ramach powyższego priorytetu możliwe jest dofinansowanie zadań edukacyjno-animacyjnych dla wszystkich grup wiekowych, jak również wydarzeń artystycznych dla dzieci i młodzieży do 18 roku życia.

Programy Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Działania o charakterze proekologicznym przewidziane Gminnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Żurawica mogą się ubiegać o dofinansowanie w ramach różnych programów **Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie** (Źródło: portal informacyjny WFOŚiGW w Rzeszowie (www.bip.wfosigw.rzeszow.pl)). :

- **Program Ochrona atmosfery.** O dofinansowanie w formie dotacji w ramach tego programu mogą się ubiegać jednostki sektora finansów publicznych oraz inne podmioty z wyłączeniem przedsiębiorców, podejmujące się realizacji kompleksowych działań termomodernizacyjnych budynków użyteczności publicznej, w szczególności związanych z likwidacją dotychczasowych źródeł ciepła bazujących na paliwach stałych na obszarach wskazanych w programach ochrony powietrza jako obszary z przekroczeniami wartości dopuszczalnych lub też związane z realizacją nowych źródeł ciepła z zastosowaniem odnawialnych źródeł energii.

- **Program Edukacja ekologiczna.** W ramach programu formie dotacji wspierane są projekty upowszechniające wiedzę ekologiczną, realizowane przez podmioty prowadzące działalność w obszarze edukacji ekologicznej. O dofinansowanie mogą się ubiegać zwłaszcza projekty obejmujące: rozwój bazy edukacji ekologicznej (doposażenie pracowni edukacyjnych), budowę i modernizację terenowych ścieżek edukacyjnych, organizację konkursów i olimpiad (zakup nagród rzeczowych dla finalistów), jak również organizację konferencji, warsztatów oraz akcji upowszechniających wiedzę ekologiczną.

Program Fundusz Inicjatyw Obywatelskich na lata 2014–2020

Różnorodne działania społeczne o charakterze społecznym ukierunkowane na rozwój społeczeństwa obywatelskiego, jak również budowę kapitału społecznego oraz stymulowanie aktywności społecznej mieszkańców, przewidziane do realizacji w Gminnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Żurawica mogą zostać wsparte w ramach **Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich na lata 2014–2020** (Źródło: portal informacyjny Departamentu Pożytku Publicznego MPIPS (www.pozytek.gov.pl)). Program jest instrumentem finansowanym ze środków budżetu państwa, adresowanym do podmiotów sektora społecznego (pozarządowego). Głównym celem programu jest zwiększenie poziomu zaangażowania obywateli i organizacji pozarządowych w życie publiczne. Osiągnięciu tego celu służyć ma realizacja 4 priorytetów, którymi są:

- **Priorytet 1. Małe inicjatywy** (głównym celem priorytetu jest zwiększenie ilości realizowanych inicjatyw oddolnych). W ramach priorytetu wspierane są działania ukierunkowane m.in. na: animowanie działań samopomocowych i wspieranie młodych organizacji pozarządowych.
- **Priorytet 2. Aktywne społeczeństwo** (zasadniczym celem priorytetu jest zwiększenie liczby obywateli angażujących się w inicjatywy lokalne oraz działania realizowane przez organizacje pozarządowe). W ramach tego priorytetu wspierane są przedsięwzięcia zogniskowane m.in. na: aktywizację obywateli w sprawach wspólnotowych, rozwijanie wolontariatu, aktywizację współpracy wspólnot lokalnych i organizacji publicznych, wspieranie aktywnych form integracji społecznej, a także rozwój przedsiębiorczości społecznej.
- **Priorytet 3. Aktywni obywatele** (głównym celem priorytetu jest wzrost poziomu partycypacji obywateli w sprawach publicznych). W ramach tego priorytetu wspierane są przedsięwzięcia dotyczące m.in. zwiększania wpływu obywateli na polityki publiczne, rozwijania edukacji obywatelskiej i kompetencji społecznych oraz wspierania tworzenia partnerstw i innych form współpracy służących aktywizacji obywateli i przekazywaniu im realizacji zadań publicznych.
- **Priorytet 4. Silne organizacje pozarządowe** (głównym dążeniem priorytetu jest wzmocnienie potencjału sektora pozarządowego). W przypadku tego priorytetu wspomagane są projekty dotyczące zwiększania kompetencji organizacji społecznych, jak również wspierania działań o charakterze systemowym.

Rządowy Program na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych

Różnego rodzaju działania społeczne ukierunkowane na zaspokajanie szeroko rozumianych potrzeb osób w podeszłym wieku, jakie przewidziano do realizacji w Gminnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Żurawica, mogą zostać dofinansowane za pośrednictwem **Rządowego Programu na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014–2020** (Źródło: portal informacyjny Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej (www.mpips.gov.pl)). Podstawowym celem tego programu jest poprawa poziomu i jakości życia osób starszych (osób w wieku powyżej 60 lat) dla godnego starzenia się poprzez aktywność społeczną. Program ten adresowany jest przede wszystkim do organizacji oraz instytucji prowadzących działalność na rzecz osób w podeszłym wieku (w tym osób niepełnosprawnych lub osób o ograniczonej sprawności ruchowej) przy wykorzystaniu istniejącej infrastruktury społecznej, a także ścisłej współpracy z jednostkami samorządowymi (placówkami kulturalno-oświatowymi). W programie wyznaczone zostały 4 priorytety, a mianowicie:

- **Priorytet 1. Edukacja osób starszych** (głównym celem priorytetu jest zwiększenie dostępności oraz poprawa jakości oferty edukacyjnej adresowanej do osób starszych). W ramach priorytetu wspierane są działania obejmujące m.in.: zajęcia z różnych dziedzin dedykowanych osobom starszym oraz programy edukacyjne i warsztaty o aktywnym starzeniu, kształcenie opiekunów, zajęcia przygotowujące do usług wolontariackich.
- **Priorytet 2. Aktywność społeczna promująca integrację wewnątrz- i międzypokoleniową** (podstawowym dążeniem priorytetu jest tworzenie odpowiednich warunków dla integracji wewnątrzpokoleniowej, a także międzypokoleniowej osób starszych w oparciu o istniejącą infrastrukturę społeczną). W ramach tego priorytetu wspierane są projekty dotyczące m.in.: aktywności fizycznej i turystyczno-rekreacyjnej osób starszych, zajęć w obszarze kultury oraz sztuki (w tym działania angażujące różne pokolenia), przeciwdziałania wykluczeniu cyfrowemu.
- **Priorytet 3. Partycypacja społeczna osób starszych** (zasadniczym celem priorytetu jest rozwój zróżnicowanych form aktywności społecznej osób starszych, w tym zwłaszcza ich partycypacji w życiu społecznym, procesach decyzyjnych i kształtowaniu polityk publicznych). W ramach tego priorytetu wspierane są projekty dotyczące m.in.: różnych form aktywności osób starszych wobec lokalnych społeczności, aktywności wspierających uczestnictwo i integrację w życiu społecznym i publicznym.
- **Priorytet 4. Usługi społeczne dla osób starszych (usługi zewnętrzne)** (podstawowym celem priorytetu jest zwiększenie stopnia dostępności oraz podniesienie jakości usług społecznych dla osób starszych, a także wspieranie różnych działań na rzecz samoorganizacji i samopomocy). W przypadku tego priorytetu wspierane są projekty obejmujące m.in.: wspieranie różnych form samopomocy, szkolenia dla wolontariuszy i opiekunów (z zakresu pomocy osobom starszym), jak również poprawę dostępności osób starszych do różnorodnych usług (m.in. opiekuńczych, kulturalnych, edukacyjnych, doradczych, sportowych i turystycznych).

13. Mechanizmy zapewniania komplementarności programu

Program rewitalizacji ujmuje działania w sposób kompleksowy (z uwzględnieniem projektów rewitalizacyjnych, które mogą być współfinansowane ze środków EFRR, EFS oraz innych publicznych lub prywatnych) tak, aby nie pomijać aspektu społecznego oraz gospodarczego lub przestrzenno- funkcjonalnego, lub technicznego, lub środowiskowego związanego zarówno z danym obszarem, jak i jego otoczeniem. Program rewitalizacji złożony z wielu różnorodnych projektów jest konstrukcją warunkującą osiągnięcie kompleksowości interwencji. Oczekuje się wzajemnego powiązania oraz synergii projektów rewitalizacyjnych. Nie oznacza to w każdym przypadku obowiązku jednoczesnej realizacji projektów, lecz synchronizację efektów ich oddziaływania na sytuację kryzysową. Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 wskazują następujące rodzaje komplementarności pomiędzy poszczególnymi projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym programem rewitalizacji:

- komplementarność przestrzenna,
- komplementarność problemowa,
- komplementarność proceduralno-instytucjonalna,
- komplementarność międzyokresowa,
- komplementarność źródeł finansowania

13.1 Komplementarność przestrzenna

Komplementarność przestrzenna wymaga uwzględniania powiązań pomiędzy projektami realizowanymi na terenie objętym rewitalizacją, a działaniami wprowadzanymi na obszarze niezdegradowanym, ale oddziałującymi na przestrzeń rewitalizowaną. Przestrzeganie tej zasady sprawi, że program rewitalizacji jest efektywniejszy, natomiast podejmowane przedsięwzięcia lepiej się dopełniają. Zapewnianie komplementarności przestrzennej zapobiega również przesuwaniu problemów społecznych na inne tereny lub pojawianiu się negatywnych efektów społecznych, jak segregacja i wykluczenie społeczne. Zarówno przedsięwzięcia główne, jak i przedsięwzięcia komplementarne zlokalizowane są na wszystkich podobszarach rewitalizacji. Dodatkowo, zaplanowano realizację trzech projektów poza obszarem rewitalizacji zlokalizowane są one w Żurawicy, na terenach wiejskich będących centrum i siedzibą Gminy. Taka lokalizacja umożliwi partycypację w projektach mieszkańcom wszystkich podobszarów (a nie np. tylko jednego z sołectw). Należy podkreślić, że pomiędzy wszystkimi przedsięwzięciami zachodzi efekt synergii – tj. projekty się uzupełniają i dopełniają. Zaplanowane projekty są także odpowiedzią na zdiagnozowane problemy, dzięki czemu osiągnięty zostanie główny cel rewitalizacji.

W poniższej tabeli przedstawiono miejsca realizacji projektów:

Tabela nr 55. Miejsca realizacji projektów w ramach GPR

L.p.	Nazwa projektu	Miejsce realizacji projektu
PROJEKTY GŁÓWNE		
1	Rewitalizacja Zespołu Dworskiego i Folwarcznego: Dom Rządcy przebudowa/ rozbudowa Zespołu Dworskiego i Folwarcznego: Dom Rządcy	Żurawica działki nr: 1199/1, 1199/2, 257/2, 257/3, 258/12, 257/4, 1199/1, 261/5, 257/2, 258/12, 1199/2, 257/3, 257/5, 257/4, 1858/2, 1203/2, 1203/3, 1202 obręb nr 0009
2	Rewitalizacja Zespołu Dworskiego i Folwarcznego: park	Żurawica działki nr: 3/79, 3/39, 3/61, 3/62, 3/63, 3/60, 3/65, 3/66, 3/28, 3/12, 3/11, 3/25, 3/39, 3/58, 3/56, 3/57, 3/55, 3/52, 3/71, 3/70, 3/75, 3/75, 3/74, 3/53, 3/19, 3/20, 3/10, 3/34, 3/49, 3/48 obręb nr 0009

3	Rewitalizacja terenu przy osiedlu Sikorskiego w Żurawicy	Żurawica działki nr: 3/23, 3/74, 3/75, 3/70, 3/71, 3/52, 3/55, 3/56, 3/57, 3,58 obręb nr 0009
4	Rewitalizacja terenu Parków oraz Pałacu w Maćkowicach przebudowa/ rozbudowa Pałacu w Maćkowicach	Maćkowice działki nr 1196/1, 1202, 1263/4, 1186/2, 1188, 1181, 1178, 1178,1177,1176, 1174, 1172/6, 1172/8, 1263/3, 1189, 1263/4, 1197/2, 1179/1, 1199, 1202, 1200, 1203/3, 1203/2, 312, 1196/1, 1195/1, 1195/2, 1193, 1194, 1192, 1191/4, 1191/3, 1191/5, 1191/1, 1189 obręb nr 0006
5	Rewitalizacja zespołu parkowego Spółdzielni Rolniczej w Wyszatycach przebudowa/ rozbudowa zespołu parkowego	Wyszatycy działki nr 828/15 obręb nr 0008
6	Rewitalizacja i zagospodarowanie terenu wokół kościoła w Wyszatycach	Wyszatycy działki nr 769, 767, 768/2, 768/1, 778/1, 1653, 1654/1, 1654/3, 1652, 1654/4, 1655, 778/2, 793, 794, 790, 795/1, 796/1, 796/2, 797, 799/1, 798, 799/2, 799/1, 801, 802, 803, 804, 809, 828/11, 828/15, 828/13, 828/12, 828/16, 829, 830, 834/1, 834/2, 835, 836, 837, 838/2, 838/1, 839, 833, 832/1 obręb nr 0008
7	Rewitalizacja i zagospodarowanie terenu Zespołu Pałacowo – Dworski w Kosienicach przebudowa/ rozbudowa Pałacu Dworskiego	Kosienice działki nr 1015, 1017, 1018, 1494, 1495, 795, 797, 798, 799, 800, 801, 802, 803, 804, 805, 806/1, 806/2, 807, 810, 706, 705/7, 705/6, 705/5, 705/3, 705/2, 705/4, 704, 703, 701/6, 809/1, 809/2, 808 obręb nr 0005
8	Zagospodarowanie terenu Arboretum w Bolestraszcach	Bolestraszyce działki nr 950, 947, 945/2, 755/2, 755/1, 760/14, 760/2, 760/11, 760/12, 760/10, 1443, 766/4, 766/32, 1/2, 766/42, 766/26, 766/25, 766/24, 766/13, 766/14, 768, 766/45, 766/29, 1450, 1393, 854, 856, 858/1, 858/2, 869, 868, 860, 862, 761/4, 761/42, 761/39, 761/38, 761/29, 761/24, 761/25, 1405, 908/5, 908/6, 927, 929, 932, 935, 937, 940, 944, 951/1, 951/2, 951/3, 945/1, 1439, 766/47, 766/50, 760/18, 760/37, 767/2, 770/2, 770/1, 766/41, 766/11, 1400/5, 1400/4, 1393, 761/45 obręb nr 0002
9	Zagospodarowanie terenu wokół Fortu XIIIb Przebudowa drogi gminnej od drogi powiatowej nr 1820 (w kierunku Huczka) Budowa grzybka turystycznego z mapą turystyczną gm. Żurawica i sołectwa Bolestraszyce Budowa oświetlenia parkowego przy wjeździe do hotelu i restauracji Villa Bolestraszyce	Teren wokół Fortu XIIIb – działki nr: 1186/2, 1186/6, 1186/3, 1188/2, 1191/2, 1186/7, 1188/3 obręb nr 0002 Przebudowa drogi gminnej od drogi powiatowej nr 1820R (w kierunku Huczka), działki nr 761/37; 1400/5; 1400/4 obręb nr 0002 Budowa grzybka turystycznego z mapą turystyczną gm. Żurawica i sołectwa Bolestraszyce działka nr 942/18 obręb nr 0002 Budowa oświetlenia parkowego przy wjeździe do hotelu i restauracji Villa Bolestraszyce działka nr 942/18 oraz 942/19 obręb nr 0002
10	Pokochaj Szczerze trening w plenerze – organizacja zajęć sportowych na powietrzu	Obszar rewitalizacji/Obszar całej Gminy
11	Aktywny w każdym wieku w Gminie Żurawica	Obszar rewitalizacji
12	Rozwijanie ekonomii społecznej	Obszar rewitalizacji/Obszar całej Gminy
13	Młodzi aktywni	Obszar rewitalizacji/Obszar całej Gminy
14	Własna firma – program wsparcia lokalnej przedsiębiorczości	Obszar rewitalizacji/Obszar całej Gminy

15	Staż i szkolenie – twoja szansą na zatrudnienie	Obszar rewitalizacji/Obszar całej Gminy
16	Staż + szkolenie = zatrudnienie	Obszar rewitalizacji/Obszar całej Gminy

Źródło: opracowanie własne.

13.2 Komplementarność problemowa

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Żurawica na lata 2016-2022 charakteryzuje stakże komplementarność problemowa. Przedsięwzięcia wskazane w ramach GPR wynikają wprost ze zdiagnozowanych problemów i jednocześnie są ze sobą wzajemnie powiązane, a także wzajemnie się dopełniają. Zadania o charakterze inwestycyjnym uzupełniają działania o charakterze społecznym (kulturalnym, integracyjnym, aktywizującym mieszkańców). Poszczególne zadania zostały tak zaplanowane, by wpływać na różne funkcje poszczególnych podobszarów rewitalizacji. W szczególności działania inwestycyjne skupiają się w zdecydowanej mierze na umożliwieniu realizacji przedsięwzięć miękkich nakierowanych na promocję aktywności społecznej, poprawę jakości zdrowia mieszkańców, promocję lokalnej kultury i tradycji, jednocześnie porządkując przestrzeń publiczną, zwiększając ład przestrzenny i co najważniejsze, poprawiają jakość życia mieszkańców.

L.p.	Nazwa projektu	Cel strategiczny	Kierunek działania	Sposób zapewnienia komplementarności z projektami społecznymi projektów inwestycyjnych
1	Rewitalizacja Zespołu Dworskiego i Folwarcznego: Dom Rządcy przebudowa/rozbudowa Zespołu Dworskiego i Folwarcznego: Dom Rządcy	Cel strategiczny rewitalizacji 1 Podniesienie aktywności społecznej mieszkańców	1.1.1 Organizacja wydarzeń (kulturalnych, sportowych, rozrywkowych itp.) integrujących międzypokoleniowe mieszkańców obszaru rewitalizacji 1.2.1 Rozbudowa, budowa i modernizacja infrastruktury sportowej, kulturalnej, rekreacyjnej i zdrowotnej – cel operacyjny	Realizacja projektu ma istotnie wpłynąć na rozwój gospodarczy obszaru rewitalizacji poprzez aktywizację działalności sektora usług sportu i rekreacyjnego. Przewiduje się także bezpośrednie powiązanie Rewitalizowanych terenów z projektami społecznymi. Poprzez aktywizację sportową czy rekreacyjną dzieci, młodzieży, oraz pozostali mieszkańcy obszaru rewitalizacji mają być motywowani do uczestnictwa w zajęciach, czy imprezach plenerowych odbywających się w na terenie obszaru zrewitalizowanego rozwijających ich kompetencje kluczowe. Oferta takich zajęć będzie przygotowana we współpracy GOPS w Żurawicy.
		Cel strategiczny rewitalizacji 3 - Sfera przestrzenno funkcjonalna - Poprawa infrastruktury, zagospodarowania i estetyki przestrzeni oraz jakości życia mieszkańców	3.1.2 Tworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych, w tym terenów zieleni, parków, placów zabaw, siłowni zewnętrznych – we współpracy ze społecznością lokalną – cel operacyjny 3.1.1 Poprawa estetyki, stanu technicznego	

			obiektów i terenów zdegradowanych – cel operacyjny	
		Cel strategiczny rewitalizacji 2 – strefa techniczna - Rozwój gospodarczy obszaru rewitalizacji oraz pobudzenie przedsiębiorczości wśród mieszkańców	2.1.1 Aktywna promocja gospodarcza gminy, w szczególności obszaru rewitalizowanego	
2	Rewitalizacja Zespołu Dworskiego i Folwarcznego: park	Cel strategiczny rewitalizacji 1 Podniesienie aktywności społecznej mieszkańców	1.1.1 Organizacja wydarzeń (kulturalnych, sportowych, rozrywkowych itp.) integrujących międzypokoleniowe mieszkańców obszaru rewitalizacji 1.2.1 Rozbudowa, budowa i modernizacja infrastruktury sportowej, kulturalnej, rekreacyjnej i zdrowotnej – cel operacyjny	Realizacja projektu ma istotnie wpłynąć na rozwój gospodarczy obszaru rewitalizacji poprzez aktywizację działalności sektora usług sportu i rekreacyjnego. Przewiduje się także bezpośrednie powiązanie Rewitalizowanych terenów z projektami społecznymi. Poprzez aktywizację sportową czy rekreacyjną dzieci, młodzieży, oraz pozostali mieszkańcy obszaru rewitalizacji mają być motywowani do uczestnictwa w zajęciach, czy imprezach plenerowych odbywających się w na terenie obszaru zrewitalizowanego rozwijających ich kompetencje kluczowe. Oferta takich zajęć będzie przygotowana we współpracy GOPS w Żurawicy.
		Cel strategiczny rewitalizacji 3 - Sfera przestrzenno funkcjonalna - Poprawa infrastruktury, zagospodarowania i estetyki przestrzeni oraz jakości życia mieszkańców	3.1.2 Tworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych, w tym terenów zieleni, parków, placów zabaw, siłowni zewnętrznych – we współpracy ze społecznością lokalną – cel operacyjny 3.1.1 Poprawa estetyki, stanu technicznego obiektów i terenów zdegradowanych – cel operacyjny	
		Cel strategiczny rewitalizacji 2 – strefa techniczna - Rozwój gospodarczy obszaru rewitalizacji oraz pobudzenie przedsiębiorczości wśród mieszkańców	2.1.1 Aktywna promocja gospodarcza gminy, w szczególności obszaru rewitalizowanego	
3	Rewitalizacja terenu przy	Cel strategiczny rewitalizacji 1	1.1.1 Organizacja wydarzeń	Realizacja projektu ma istotnie wpłynąć na

	osiedlu Sikorskiego w Żurawicy	Podniesienie aktywności społecznej mieszkańców	(kulturalnych, sportowych, rozrywkowych itp.) integrujących międzypokoleniowe mieszkańców obszaru rewitalizacji 1.2.1 Rozbudowa, budowa i modernizacja infrastruktury sportowej, kulturalnej, rekreacyjnej i zdrowotnej – cel operacyjny	rozwój gospodarczy obszaru rewitalizacji poprzez aktywizację działalności sektora usług sportu i rekreacyjnego. Przewiduje się także bezpośrednie powiązanie Rewitalizowanych terenów z projektami społecznymi. Poprzez aktywizację sportową czy rekreacyjną dzieci, młodzieży, oraz pozostali mieszkańcy obszaru rewitalizacji mają być motywowani do uczestnictwa w zajęciach, czy imprezach plenerowych odbywających się w na terenie obszaru zrewitalizowanego rozwijających ich kompetencje kluczowe. Oferta takich zajęć będzie przygotowana we współpracy GOPS w Żurawicy.
		Cel strategiczny rewitalizacji 3 - Sfera przestrzenno funkcjonalna - Poprawa infrastruktury, zagospodarowania i estetyki przestrzeni oraz jakości życia mieszkańców	3.1.2 Tworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych, w tym terenów zieleni, parków, placów zabaw, siłowni zewnętrznych – we współpracy ze społecznością lokalną – cel operacyjny 3.1.1 Poprawa estetyki, stanu technicznego obiektów i terenów zdegradowanych – cel operacyjny	
		Cel strategiczny rewitalizacji 2 – strefa techniczna - Rozwój gospodarczy obszaru rewitalizacji oraz pobudzenie przedsiębiorczości wśród mieszkańców	2.1.1 Aktywna promocja gospodarcza gminy, w szczególności obszaru rewitalizowanego	
4	Rewitalizacja terenu Parków oraz Pałacu w Maćkowicach przebudowa/ rozbudowa Pałacu w Maćkowicach	Cel strategiczny rewitalizacji 1 Podniesienie aktywności społecznej mieszkańców	1.1.1 Organizacja wydarzeń (kulturalnych, sportowych, rozrywkowych itp.) integrujących międzypokoleniowe mieszkańców obszaru rewitalizacji 1.2.1 Rozbudowa, budowa i modernizacja infrastruktury sportowej, kulturalnej, rekreacyjnej i zdrowotnej – cel operacyjny	Realizacja projektu ma istotnie wpłynąć na rozwój gospodarczy obszaru rewitalizacji poprzez aktywizację działalności sektora usług sportu i rekreacyjnego. Przewiduje się także bezpośrednie powiązanie Rewitalizowanych terenów z projektami społecznymi. Poprzez aktywizację sportową czy rekreacyjną dzieci, młodzieży, oraz pozostali mieszkańcy obszaru rewitalizacji mają być motywowani do uczestnictwa w zajęciach, czy imprezach plenerowych odbywających się w na terenie obszaru

		<p>Cel strategiczny rewitalizacji 3 - Sfera przestrzenno funkcjonalna - Poprawa infrastruktury, zagospodarowania i estetyki przestrzeni oraz jakości życia mieszkańców</p>	<p>3.1.2 Tworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych, w tym terenów zieleni, parków, placów zabaw, siłowni zewnętrznych – we współpracy ze społecznością lokalną – cel operacyjny</p> <p>3.1.1 Poprawa estetyki, stanu technicznego obiektów i terenów zdegradowanych – cel operacyjny</p>	<p>zrewitalizowanego rozwijających ich kompetencje kluczowe. Oferta takich zajęć będzie przygotowana we współpracy GOPS w Żurawicy.</p>
		<p>Cel strategiczny rewitalizacji 2 – strefa techniczna - Rozwój gospodarczy obszaru rewitalizacji oraz pobudzenie przedsiębiorczości wśród mieszkańców</p>	<p>2.1.1 Aktywna promocja gospodarcza gminy, w szczególności obszaru rewitalizowanego</p>	
5	<p>Rewitalizacja zespołu parkowego Spółdzielni Rolniczej w Wyszatycach przebudowa/ rozbudowa zespołu parkowego</p>	<p>Cel strategiczny rewitalizacji 1 Podniesienie aktywności społecznej mieszkańców</p>	<p>1.1.1 Organizacja wydarzeń (kulturalnych, sportowych, rozrywkowych itp.) integrujących międzypokoleniowe mieszkańców obszaru rewitalizacji</p> <p>1.2.1 Rozbudowa, budowa i modernizacja infrastruktury sportowej, kulturalnej, rekreacyjnej i zdrowotnej – cel operacyjny</p>	<p>Realizacja projektu ma istotnie wpłynąć na rozwój gospodarczy obszaru rewitalizacji poprzez aktywizację działalności sektora usług sportu i rekreacyjnego. Przewiduje się także bezpośrednie powiązanie Rewitalizowanych terenów z projektami społecznymi. Poprzez aktywizację sportową czy rekreacyjną dzieci, młodzieży, oraz pozostali mieszkańcy obszaru rewitalizacji mają być motywowani do uczestnictwa w zajęciach, czy imprezach plenerowych odbywających się w na terenie obszaru zrewitalizowanego rozwijających ich kompetencje kluczowe. Oferta takich zajęć będzie przygotowana we współpracy GOPS w Żurawicy.</p>
		<p>Cel strategiczny rewitalizacji 3 - Sfera przestrzenno funkcjonalna - Poprawa infrastruktury, zagospodarowania i estetyki przestrzeni oraz jakości życia mieszkańców</p>	<p>3.1.2 Tworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych, w tym terenów zieleni, parków, placów zabaw, siłowni zewnętrznych – we współpracy ze społecznością lokalną – cel operacyjny</p> <p>3.1.1 Poprawa estetyki, stanu technicznego obiektów i terenów zdegradowanych – cel</p>	

			operacyjny	
		Cel strategiczny rewitalizacji 2 – strefa techniczna - Rozwój gospodarczy obszaru rewitalizacji oraz pobudzenie przedsiębiorczości wśród mieszkańców	2.1.1 Aktywna promocja gospodarcza gminy, w szczególności obszaru rewitalizowanego	
6	Rewitalizacja i zagospodarowanie terenu wokół kościoła w Wyszatycach	Cel strategiczny rewitalizacji 1 Podniesienie aktywności społecznej mieszkańców	1.1.1 Organizacja wydarzeń (kulturalnych, sportowych, rozrywkowych itp.) integrujących międzypokoleniowe mieszkańców obszaru rewitalizacji 1.2.1 Rozbudowa, budowa i modernizacja infrastruktury sportowej, kulturalnej, rekreacyjnej i zdrowotnej – cel operacyjny	Realizacja projektu ma istotnie wpłynąć na rozwój gospodarczy obszaru rewitalizacji poprzez aktywizację działalności sektora usług sportu i rekreacyjnego. Przewiduje się także bezpośrednie powiązanie Rewitalizowanych terenów z projektami społecznymi. Poprzez aktywizację sportową czy rekreacyjną dzieci, młodzieży, oraz pozostali mieszkańcy obszaru rewitalizacji mają być motywowani do uczestnictwa w zajęciach, czy imprezach plenerowych odbywających się w na terenie obszaru zrewitalizowanego rozwijających ich kompetencje kluczowe. Oferta takich zajęć będzie przygotowana we współpracy GOPS w Żurawicy.
		Cel strategiczny rewitalizacji 3 - Sfera przestrzenno funkcjonalna - Poprawa infrastruktury, zagospodarowania i estetyki przestrzeni oraz jakości życia mieszkańców	3.1.2 Tworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych, w tym terenów zieleni, parków, placów zabaw, siłowni zewnętrznych – we współpracy ze społecznością lokalną – cel operacyjny 3.1.1 Poprawa estetyki, stanu technicznego obiektów i terenów zdegradowanych – cel operacyjny	
		Cel strategiczny rewitalizacji 2 – strefa techniczna - Rozwój gospodarczy obszaru rewitalizacji oraz pobudzenie przedsiębiorczości wśród mieszkańców	2.1.1 Aktywna promocja gospodarcza gminy, w szczególności obszaru rewitalizowanego	
7	Rewitalizacja i zagospodarowanie terenu Zespołu	Cel strategiczny rewitalizacji 1 Podniesienie	1.1.1 Organizacja wydarzeń (kulturalnych,	

	Pałacowo – Dworski w Kosienicach przebudowa/ rozbudowa Pałacu Dworskiego	aktywności społecznej mieszkańców	sportowych, rozrywkowych itp.) integrujących międzypokoleniowe mieszkańców obszaru rewitalizacji 1.2.1 Rozbudowa, budowa i modernizacja infrastruktury sportowej, kulturalnej, rekreacyjnej i zdrowotnej – cel operacyjny	Realizacja projektu ma istotnie wpłynąć na rozwój gospodarczy obszaru rewitalizacji poprzez aktywizację działalności sektora usług sportu i rekreacyjnego. Przewiduje się także bezpośrednie powiązanie Rewitalizowanych terenów z projektami społecznymi. Poprzez aktywizację sportową czy rekreacyjną dzieci, młodzieży, oraz pozostali mieszkańcy obszaru rewitalizacji mają być motywowani do uczestnictwa w zajęciach, czy imprezach plenerowych odbywających się w na terenie obszaru zrewitalizowanego rozwijających ich kompetencje kluczowe. Oferta takich zajęć będzie przygotowana we współpracy GOPS w Żurawicy.
		Cel strategiczny rewitalizacji 3 - Sfera przestrzenno funkcjonalna - Poprawa infrastruktury, zagospodarowania i estetyki przestrzeni oraz jakości życia mieszkańców	3.1.2 Tworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych, w tym terenów zieleni, parków, placów zabaw, siłowni zewnętrznych – we współpracy ze społecznością lokalną – cel operacyjny 3.1.1 Poprawa estetyki, stanu technicznego obiektów i terenów zdegradowanych – cel operacyjny	
		Cel strategiczny rewitalizacji 2 – strefa techniczna - Rozwój gospodarczy obszaru rewitalizacji oraz pobudzenie przedsiębiorczości wśród mieszkańców	2.1.1 Aktywna promocja gospodarcza gminy, w szczególności obszaru rewitalizowanego	
	8	Zagospodarowanie terenu Arboretum w Boleszszycach	Cel strategiczny rewitalizacji 1 Podniesienie aktywności społecznej mieszkańców	1.1.1 Organizacja wydarzeń (kulturalnych, sportowych, rozrywkowych itp.) integrujących międzypokoleniowe mieszkańców obszaru rewitalizacji 1.2.1 Rozbudowa, budowa i modernizacja infrastruktury sportowej, kulturalnej, rekreacyjnej i zdrowotnej – cel operacyjny
		Cel strategiczny	3.1.2 Tworzenie	Realizacja projektu ma istotnie

		rewitalizacji 3 - Sfera przestrzenno funkcjonalna - Poprawa infrastruktury, zagospodarowania i estetyki przestrzeni oraz jakości życia mieszkańców	atrakcyjnych przestrzeni publicznych, w tym terenów zieleni, parków, placów zabaw, siłowni zewnętrznych – we współpracy ze społecznością lokalną – cel operacyjny 3.1.1 Poprawa estetyki, stanu technicznego obiektów i terenów zdegradowanych – cel operacyjny 3.2.1 Poprawa bezpieczeństwa publicznego – cel operacyjny	wpłynąć na rozwój gospodarczy obszaru rewitalizacji poprzez aktywizację działalności sektora usług sportu i rekreacyjnego. Przewiduje się także bezpośrednie powiązanie Rewitalizowanych terenów z projektami społecznymi. Poprzez aktywizację sportową czy rekreacyjną dzieci, młodzieży, oraz pozostali mieszkańcy obszaru rewitalizacji mają być motywowani do uczestnictwa w zajęciach, czy imprezach plenerowych odbywających się w na terenie obszaru zrewitalizowanego rozwijających ich kompetencje kluczowe. Oferta takich zajęć będzie przygotowana we współpracy GOPS w Żurawicy.
		Cel strategiczny rewitalizacji 2 – strefa techniczna - Rozwój gospodarczy obszaru rewitalizacji oraz pobudzenie przedsiębiorczości wśród mieszkańców	2.1.1 Aktywna promocja gospodarcza gminy, w szczególności obszaru rewitalizowanego	
9	Zagospodarowanie terenu wokół Fortu XIIIb Przebudowa drogi gminnej od drogi powiatowej nr 1820 (w kierunku Huczka) Budowa grzybka turystycznego z mapą turystyczną i sołectwa Bolestraszyce Budowa oświetlenia parkowego przy wjeździe do hotelu i restauracji Villa Bolestraszyce	Cel strategiczny rewitalizacji 1 Podniesienie aktywności społecznej mieszkańców	1.1.1 Organizacja wydarzeń (kulturalnych, sportowych, rozrywkowych itp.) integrujących między pokoleniowe mieszkańców obszaru rewitalizacji 1.2.1 Rozbudowa, budowa i modernizacja infrastruktury sportowej, kulturalnej, rekreacyjnej i zdrowotnej – cel operacyjny	
		Cel strategiczny rewitalizacji 3 - Sfera przestrzenno funkcjonalna - Poprawa infrastruktury, zagospodarowania i estetyki przestrzeni oraz jakości życia mieszkańców	3.1.1 Poprawa estetyki, stanu technicznego obiektów i terenów zdegradowanych – cel operacyjny 3.2.1 Poprawa bezpieczeństwa publicznego – cel operacyjny	

		<p>Cel strategiczny rewitalizacji 2 – strefa techniczna - Rozwój gospodarczy obszaru rewitalizacji oraz pobudzenie przedsiębiorczości wśród mieszkańców</p>	<p>2.1.1 Aktywna promocja gospodarcza gminy, w szczególności obszaru rewitalizowanego</p>	
10	<p>Pokochaj Szczerze trening w plenerze organizacja zajęć sportowych na powietrzu</p>	<p>Cel strategiczny rewitalizacji 1 Podniesienie aktywności społecznej mieszkańców</p>	<p>1.1.1 Organizacja wydarzeń (kulturalnych, sportowych, rozrywkowych itp.) integrujących międzypokoleniowe mieszkańców obszaru rewitalizacji</p>	<p>Realizacja projektu ma istotnie wpłynąć na rozwój fizyczny mieszkańców obszaru zdegradowanego, planowany projekt do realizacji jest komplementarny z projektami od 1 do 10 które mają na celu możliwość udostępnienia danych terenów (miejsc) do przeprowadzania zajęć sportowo reakcyjnych</p>
11	<p>Aktywny w każdym wieku w Gminie Żurawica</p>	<p>Cel strategiczny rewitalizacji 2 – strefa techniczna - Rozwój gospodarczy obszaru rewitalizacji oraz pobudzenie przedsiębiorczości wśród mieszkańców</p>	<p>2.3.1 Wspieranie procesu tworzenia partnerstwa międzyszkolnych w celu wymiany doświadczeń, uczniów i nauczycieli</p>	
12	<p>Rozwijanie ekonomii społecznej</p>	<p>Cel strategiczny rewitalizacji 2 – strefa techniczna - Rozwój gospodarczy obszaru rewitalizacji oraz pobudzenie przedsiębiorczości wśród mieszkańców</p>	<p>2.1.4 Organizowanie spotkań informacyjnych dla lokalnych przedsiębiorców, osób bezrobotnych w zakresie możliwości pozyskania zewnętrznych środków finansowych na rozwój – cel operacyjny</p> <p>2.2.2 Opracowanie i wdrożenie gminnego programu ulg i wsparcia dla osób chcących założyć własną działalność gospodarczą – cel operacyjny</p> <p>2.1.1 Aktywna promocja gospodarcza gminy, w szczególności obszaru rewitalizowanego</p>	<p>W projekcie założono wsparcie dla osób chcących rozpocząć działalność gospodarczą, w tym dla mieszkańców obszaru rewitalizacji. Przewidziano również, że priorytetowo będą wspierane osoby zamieszkujące obszar i planujące prowadzenie działalności gospodarczej</p>

			2.1.4 Zmniejszenie liczby osób bezrobotnych oraz biernie zawodowych	
13	Młodzi aktywni	Cel strategiczny rewitalizacji 2 – strefa techniczna - Rozwój gospodarczy obszaru rewitalizacji oraz pobudzenie przedsiębiorczości wśród mieszkańców	2.3.1 Wspieranie proces u tworzenia partnerstwa międzyszkolnych w celu wymiany doświadczeń, uczniów i nauczycieli 2.1.4 Organizowanie spotkań informacyjnych dla lokalnych przedsiębiorców, osób bezrobotnych w zakresie możliwości pozyskania zewnętrznych środków finansowych na rozwój – cel operacyjny 2.1.4 Zmniejszenie liczby osób bezrobotnych oraz biernie zawodowych	W projekcie założono wsparcie dla osób chcących rozpocząć działalność gospodarczą, w tym dla mieszkańców obszaru rewitalizacji. Przewidziano również, że priorytetowo będą wspierane osoby zamieszkujące obszar i planujące prowadzenie działalności gospodarczej
14	Własna firma – program wsparcia lokalnej przedsiębiorczości	Cel strategiczny rewitalizacji 2 – strefa techniczna - Rozwój gospodarczy obszaru rewitalizacji oraz pobudzenie przedsiębiorczości wśród mieszkańców	2.3.1 Wspieranie proces u tworzenia partnerstwa międzyszkolnych w celu wymiany doświadczeń, uczniów i nauczycieli 2.1.4 Organizowanie spotkań informacyjnych dla lokalnych przedsiębiorców, osób bezrobotnych w zakresie możliwości pozyskania zewnętrznych środków finansowych na rozwój – cel operacyjny 2.1.4 Zmniejszenie liczby osób bezrobotnych oraz biernie zawodowych	W projekcie założono wsparcie dla osób chcących rozpocząć działalność gospodarczą, w tym dla mieszkańców obszaru rewitalizacji. Przewidziano również, że priorytetowo będą wspierane osoby zamieszkujące obszar i planujące prowadzenie działalności gospodarczej
15	Staż i szkolenie – twoja szansą na zatrudnienie	Cel strategiczny rewitalizacji 2 – strefa techniczna - Rozwój gospodarczy	2.3.1 Wspieranie proces u tworzenia partnerstwa międzyszkolnych w celu wymiany	W projekcie założono wsparcie dla osób chcących rozpocząć działalność gospodarczą, w tym dla mieszkańców obszaru rewitalizacji.

		obszaru rewitalizacji oraz pobudzenie przedsiębiorczości wśród mieszkańców	doświadczeń, uczniów i nauczycieli 2.1.4 Organizowanie spotkań informacyjnych dla lokalnych przedsiębiorców, osób bezrobotnych w zakresie możliwości pozyskania zewnętrznych środków finansowych na rozwój – cel operacyjny 2.1.4 Zmniejszenie liczby osób bezrobotnych oraz biernie zawodowych	Przewidziano również, że priorytetowo będą wspierane osoby zamieszkujące obszar i planujące prowadzenie działalności gospodarczej
16	Staż + szkolenie = zatrudnienie	Cel strategiczny rewitalizacji 2 – strefa techniczna - Rozwój gospodarczy obszaru rewitalizacji oraz pobudzenie przedsiębiorczości wśród mieszkańców	2.3.1 Wspieranie proces u tworzenia partnerstwa międzyszkolnych w celu wymiany doświadczeń, uczniów i nauczycieli 2.1.4 Organizowanie spotkań informacyjnych dla lokalnych przedsiębiorców, osób bezrobotnych w zakresie możliwości pozyskania zewnętrznych środków finansowych na rozwój – cel operacyjny 2.1.4 Zmniejszenie liczby osób bezrobotnych oraz biernie zawodowych	W projekcie założono wsparcie dla osób chcących rozpocząć działalność gospodarczą, w tym dla mieszkańców obszaru rewitalizacji. Przewidziano również, że priorytetowo będą wspierane osoby zamieszkujące obszar i planujące prowadzenie działalności gospodarczej

13.3 Komplementarność proceduralno – instytucjonalna

Przyjęty system zarządzania powinien określać sposób podejmowania decyzji oraz stopień włączania społeczności lokalnej w proces rewitalizacji. Dlatego też, niezbędne jest osadzenie systemu zarządzania Gminnym Programem Rewitalizacji w ogólnym, gminnym systemie zarządzania. Podmiotem odpowiedzialnym za koordynację realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych będą pracownicy UG. Pracownicy będzie odpowiedzialni za ocenę wdrażania projektów oraz postępów prac. Koordynowanie będzie powiązane z analizą wpływu zachodzących zmian na sytuację na obszarze rewitalizacji w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej. Szczegółowe informacje na ten temat zawarte

zostały w podrozdziale: Struktura zarządzania, prowadzenie monitoringu i ewaluacji GPR, system wprowadzania zmian w programie.

13.4 Komplementarność międzyokresowa

Zaplanowane projekty rewitalizacyjne stanowią kontynuację i dopełnienie projektów zrealizowanych w ramach polityki spójności 2007-2013, wśród których wymienić należy:

- Czas na aktywność w Gminie Żurawica – 2009 rok,
- Czas na aktywność w Gminie Żurawica – 2010 rok,
- Czas na aktywność w Gminie Żurawica – 2011 rok,
- Czas na aktywność w Gminie Żurawica – 2012 rok,
- Indywidualizacja nauczania w klasach I-III w Gminie Żurawica – 2012 rok,
- Czas na aktywność w Gminie Żurawica – 2013-2015 rok.

Wszystkie projekty, które już zostały zrealizowane, jak i te zaplanowane mają na celu poprawę sytuacji społeczno-gospodarczej i infrastrukturalnej Gminy Żurawica oraz podniesienie jakości życia członków społeczności lokalnej.

W poniższej tabeli zaprezentowano ramowy harmonogram realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych:

Tabela nr 56. Harmonogram realizacji przedsięwzięć

L.p.	Nazwa projektu	Przybliżony czas realizacji
PROJEKTY GŁÓWNE		
1	Rewitalizacja Zespołu Dworskiego i Folwarcznego: Dom Rządcy przebudowa/ rozbudowa Zespołu Dworskiego i Folwarcznego: Dom Rządcy	2018-2022
2	Rewitalizacja Zespołu Dworskiego i Folwarcznego: park	2018-2022
3	Rewitalizacja terenu przy osiedlu Sikorskiego w Żurawicy	2018-2022
4	Rewitalizacja terenu Parków oraz Pałacu w Maćkowicach przebudowa/ rozbudowa Pałacu w Maćkowicach	2018-2022
5	Rewitalizacja zespołu parkowego Spółdzielni Rolniczej w Wyszatycach przebudowa/ rozbudowa zespołu parkowego	2018-2022
6	Rewitalizacja i zagospodarowanie terenu wokół kościoła w Wyszatycach	2018-2022
7	Rewitalizacja i zagospodarowanie terenu Zespołu Pałacowo – Dworski w Kosienicach przebudowa/ rozbudowa Pałacu Dworskiego	2018-2022
8	Zagospodarowanie terenu Arboretum w Bolestraszcach	2018-2022
9	Zagospodarowanie terenu wokół Fortu XIIIb Przebudowa drogi gminnej od drogi powiatowej nr 1820 (w kierunku Huczka) Budowa grzybka turystycznego z mapą turystyczną gm. Żurawica	2018-2022

	i sołectwa Bolestraszyce Budowa oświetlenia parkowego przy wjeździe do hotelu i restauracji Villa Bolestraszyce	
10	Pokochaj Szczerze trening w plenerze – organizacja zajęć sportowych na powietrzu	2018-2022
11	Aktywny w każdym wieku w Gminie Żurawica	2018-2022
12	Rozwijanie ekonomii społecznej	2018-2022
13	Młodzi aktywni	2018-2022
14	Własna firma – program wsparcia lokalnej przedsiębiorczości	2018-2022
15	Staż i szkolenie – twoja szansa na zatrudnienie	2018-2022
16	Staż + szkolenie = zatrudnienie	2018-2022

Źródło: opracowanie własne.

13.5 Komplementarność źródeł finansowania

Zaplanowane projekty rewitalizacyjne są oparte na konieczności umiejętnego łączenia i uzupełniania pozyskanych środków finansowych. Zasada ta ma również na celu zapobieganie sytuacjom podwójnego finansowania, tj. niedozwolonego zrefundowania (całościowego lub częściowego) danego wydatku dwa razy ze środków publicznych – krajowych lub europejskich. Zaplanowane przedsięwzięcia będą realizowane ze środków budżetu gminy oraz innych środków zewnętrznych, co pozwoli na zapewnienie komplementarności źródeł finansowania.

13.6 Podsumowanie komplementarności

Podsumowanie komplementarności w obrębie GPR zaprezentowano na poziomie kierunków działań i projektów. Związane jest to z patrzeniem na proces rewitalizacji jako narzędzia osiągnięcia konkretnych i mierzalnych celów. Wszystkie zadania, zawarte w GPR zostały opracowane po wcześniejszym zapoznaniu się z wynikami diagnozy i potrzeb i potencjałów rozwojowych Gminy oraz jego mieszkańców. Każde zaplanowane w ramach niniejszego dokumentu zadanie, pozwala na przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom, które zostały wcześniej przeanalizowane oraz powiązanie ich z zaplanowanymi celami i kierunkami działań. Ponadto zaplanowane działania rewitalizacyjne mają charakter uzupełniający się. Działania zaplanowane w podobszarze rewitalizacji docelowo mają za zadanie doprowadzić do jego rzeczywistej rewitalizacji w sensie społecznym i gospodarczym. Służyć temu ma zarówno nowa forma zagospodarowania przestrzennego i funkcjonalnego obszarów objętych rewitalizacją. Wszystkie działania inwestycyjne wsparte zostaną działaniami o charakterze społecznym i kulturalnym oraz działań nakierowanych na wsparcie lokalnych przedsiębiorców i rozwój mikroprzedsiębiorczości. Ważnym z punktu widzenia Gminy będzie także przedsięwzięcie związane z uruchomieniem pierwszej w gminie spółdzielni socjalnej.

Aby przedstawić powiązanie celów z planowanymi przedsięwzięciami, posłużono się tabelami zamieszczonymi poniżej:

Tabela nr 57. Projekty rewitalizacyjne wraz z przypisanymi im kierunkami działań, celami szczegółowymi oraz celami strategicznym

L.p.	Nazwa projektu	Cel strategiczny 1 Podniesienie aktywności społecznej mieszkańców – Aspekt Społeczny	Cel strategiczny 2 Rozwój gospodarczy obszaru rewitalizacji i oraz pobudzenie przedsiębiorczości wśród mieszkańców - Aspekt gospodarczy	Cel strategiczny rewitalizacji 3. Poprawa infrastruktury, zagospodarowania i estetyki przestrzeni oraz jakości życia mieszkańców - Aspekt przestrzennie - funkcjonalny i techniczny
1	Rewitalizacja Zespołu Dworskiego i Folwarcznego: Dom Rządcy przebudowa/ rozbudowa Zespołu Dworskiego i Folwarcznego: Dom Rządcy	X		X
2	Rewitalizacja Zespołu Dworskiego i Folwarcznego: park	X		X
3	Rewitalizacja terenu przy osiedlu Sikorskiego w Żurawicy	X	X	X
4	Rewitalizacja terenu Parków oraz Pałacu w Maćkowicach przebudowa/ rozbudowa Pałacu w Maćkowicach	X		X
5	Rewitalizacja zespołu parkowego Spółdzielni Rolniczej w Wyszatycach przebudowa/ rozbudowa zespołu parkowego	X		X
6	Rewitalizacja i zagospodarowanie terenu wokół kościoła w Wyszatycach	X	X	X
7	Rewitalizacja i zagospodarowanie terenu Zespołu Pałacowo – Dworski w Kosienicach przebudowa/ rozbudowa Pałacu Dworskiego	X		X
8	Zagospodarowanie terenu Arboretum w Bolestraszczykach	X	X	X
9	Zagospodarowanie terenu wokół Fortu XIIIb Przebudowa drogi gminnej od drogi powiatowej nr 1820 (w kierunku Huczka) Budowa grzybka turystycznego z mapą turystyczną gm. Żurawica	X	X	X

	i sołectwa Bolestraszyce			
	Budowa oświetlenia parkowego przy wjeździe do hotelu i restauracji Villa Bolestraszyce			
10	Pokochaj Szczerze trening w plenerze –organizacja zajęć sportowych na powietrzu	X		
11	Aktywny w każdym wieku w Gminie Żurawica	X		
12	Rozwijanie ekonomii społecznej	X		
13	Młodzi aktywni	X		
14	Własna firma – program wsparcia lokalnej przedsiębiorczości	X		
15	Staż i szkolenie – twoja szansą na zatrudnienie	X		
16	Staż + szkolenie = zatrudnienie	X		

Źródło: opracowanie własne.

Tabela nr 58. Kierunkami działań, cele strategiczne powiązane z projektami GPR

L.p.	Nazwa projektu	Cel strategiczny	Kierunek działania
1	Rewitalizacja Zespołu Dworskiego i Folwarcznego: Dom Rządcy przebudowa/ rozbudowa Zespołu Dworskiego i Folwarcznego: Dom Rządcy	Cel strategiczny rewitalizacji 1 Podniesienie aktywności społecznej mieszkańców	1.1.2 Organizacja wydarzeń (kulturalnych, sportowych, rozrywkowych itp.) integrujących międzypokoleniowe mieszkańców obszaru rewitalizacji 1.2.1 Rozbudowa, budowa i modernizacja infrastruktury sportowej, kulturalnej, rekreacyjnej i zdrowotnej – cel operacyjny
		Cel strategiczny rewitalizacji 3 - Sfera przestrzenno funkcjonalna - Poprawa infrastruktury, zagospodarowania i estetyki przestrzeni oraz jakości życia mieszkańców	3.1.3 Tworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych, w tym terenów zieleni, parków, placów zabaw, siłowni zewnętrznych – we współpracy ze społecznością lokalną – cel operacyjny 3.1.1 Poprawa estetyki,

			stanu technicznego obiektów i terenów zdegradowanych – cel operacyjny
		Cel strategiczny rewitalizacji 2 – strefa techniczna - Rozwój gospodarczy obszaru rewitalizacji oraz pobudzanie przedsiębiorczości wśród mieszkańców	2.1.1 Aktywna promocja gospodarcza gminy, w szczególności obszaru rewitalizowanego
2	Rewitalizacja Zespołu Dworskiego i Folwarcznego: park	Cel strategiczny rewitalizacji 1 Podniesienie aktywności społecznej mieszkańców	1.1.2 Organizacja wydarzeń (kulturalnych, sportowych, rozrywkowych itp.) integrujących międzypokoleniowe mieszkańców obszaru rewitalizacji 1.2.1 Rozbudowa, budowa i modernizacja infrastruktury sportowej, kulturalnej, rekreacyjnej i zdrowotnej – cel operacyjny
		Cel strategiczny rewitalizacji 3 - Sfera przestrzenno funkcjonalna - Poprawa infrastruktury, zagospodarowania i estetyki przestrzeni oraz jakości życia mieszkańców	3.1.2 Tworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych, w tym terenów zieleni, parków, placów zabaw, siłowni zewnętrznych – we współpracy ze społecznością lokalną – cel operacyjny 3.1.1 Poprawa estetyki, stanu technicznego obiektów i terenów zdegradowanych – cel operacyjny
		Cel strategiczny rewitalizacji 2 – strefa techniczna - Rozwój gospodarczy obszaru rewitalizacji oraz pobudzanie przedsiębiorczości wśród mieszkańców	2.1.1 Aktywna promocja gospodarcza gminy, w szczególności obszaru rewitalizowanego
3	Rewitalizacja terenu przy osiedlu Sikorskiego w Żurawicy	Cel strategiczny rewitalizacji 1 Podniesienie aktywności społecznej mieszkańców	1.1.1 Organizacja wydarzeń (kulturalnych, sportowych, rozrywkowych itp.) integrujących międzypokoleniowe mieszkańców obszaru rewitalizacji 1.2.1 Rozbudowa, budowa i modernizacja infrastruktury sportowej, kulturalnej, rekreacyjnej i zdrowotnej –

			cel operacyjny
		Cel strategiczny rewitalizacji 3 - Sfera przestrzenno funkcjonalna - Poprawa infrastruktury, zagospodarowania i estetyki przestrzeni oraz jakości życia mieszkańców	3.1.2 Tworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych, w tym terenów zieleni, parków, placów zabaw, siłowni zewnętrznych – we współpracy ze społecznością lokalną – cel operacyjny 3.1.1 Poprawa estetyki, stanu technicznego obiektów i terenów zdegradowanych – cel operacyjny
		Cel strategiczny rewitalizacji 2 – strefa techniczna - Rozwój gospodarczy obszaru rewitalizacji oraz pobudzanie przedsiębiorczości wśród mieszkańców	2.1.1 Aktywna promocja gospodarcza gminy, w szczególności obszaru rewitalizowanego
4	Rewitalizacja terenu Parków oraz Pałacu w Maćkowicach przebudowa/ rozbudowa Pałacu w Maćkowicach	Cel strategiczny rewitalizacji 1 Podniesienie aktywności społecznej mieszkańców	1.1.1 Organizacja wydarzeń (kulturalnych, sportowych, rozrywkowych itp.) integrujących międzypokoleniowe mieszkańców obszaru rewitalizacji 1.2.1 Rozbudowa, budowa i modernizacja infrastruktury sportowej, kulturalnej, rekreacyjnej i zdrowotnej – cel operacyjny
		Cel strategiczny rewitalizacji 3 - Sfera przestrzenno funkcjonalna - Poprawa infrastruktury, zagospodarowania i estetyki przestrzeni oraz jakości życia mieszkańców	3.1.2 Tworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych, w tym terenów zieleni, parków, placów zabaw, siłowni zewnętrznych – we współpracy ze społecznością lokalną – cel operacyjny 3.1.1 Poprawa estetyki, stanu technicznego obiektów i terenów zdegradowanych – cel operacyjny
		Cel strategiczny rewitalizacji 2 – strefa techniczna - Rozwój gospodarczy obszaru rewitalizacji oraz pobudzanie przedsiębiorczości wśród mieszkańców	2.1.1 Aktywna promocja gospodarcza gminy, w szczególności obszaru rewitalizowanego
5	Rewitalizacja zespołu parkowego Spółdzielni	Cel strategiczny rewitalizacji 1	1.1.1 Organizacja wydarzeń (kulturalnych, sportowych,

	Rolniczej w Wyszatycach przebudowa/ rozbudowa zespołu parkowego	Podniesienie aktywności społecznej mieszkańców	rozrywkowych itp.) integrujących międzypokoleniowe mieszkańców obszaru rewitalizacji 1.2.1 Rozbudowa, budowa i modernizacja infrastruktury sportowej, kulturalnej, rekreacyjnej i zdrowotnej – cel operacyjny
		Cel strategiczny rewitalizacji 3 - Sfera przestrzenno funkcjonalna - Poprawa infrastruktury, zagospodarowania i estetyki przestrzeni oraz jakości życia mieszkańców	3.1.2 Tworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych, w tym terenów zieleni, parków, placów zabaw, siłowni zewnętrznych – we współpracy ze społecznością lokalną – cel operacyjny 3.1.1 Poprawa estetyki, stanu technicznego obiektów i terenów zdegradowanych – cel operacyjny
		Cel strategiczny rewitalizacji 2 – strefa techniczna - Rozwój gospodarczy obszaru rewitalizacji oraz pobudzanie przedsiębiorczości wśród mieszkańców	2.1.1 Aktywna promocja gospodarcza gminy, w szczególności obszaru rewitalizowanego
6	Rewitalizacja i zagospodarowanie terenu wokół kościoła w Wyszatycach	Cel strategiczny rewitalizacji 1 Podniesienie aktywności społecznej mieszkańców	1.1.1 Organizacja wydarzeń (kulturalnych, sportowych, rozrywkowych itp.) integrujących międzypokoleniowe mieszkańców obszaru rewitalizacji 1.2.1 Rozbudowa, budowa i modernizacja infrastruktury sportowej, kulturalnej, rekreacyjnej i zdrowotnej – cel operacyjny
		Cel strategiczny rewitalizacji 3 - Sfera przestrzenno funkcjonalna - Poprawa infrastruktury, zagospodarowania i estetyki przestrzeni oraz jakości życia mieszkańców	3.1.2 Tworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych, w tym terenów zieleni, parków, placów zabaw, siłowni zewnętrznych – we współpracy ze społecznością lokalną – cel operacyjny 3.1.1 Poprawa estetyki, stanu technicznego obiektów i terenów zdegradowanych – cel operacyjny
		Cel strategiczny	2.1.1 Aktywna promocja

		rewitalizacji 2 – strefa techniczna - Rozwój gospodarczy obszaru rewitalizacji oraz pobudzanie przedsiębiorczości wśród mieszkańców	gospodarcza gminy, w szczególności obszaru rewitalizowanego
7	Rewitalizacja i zagospodarowanie terenu Zespołu Pałacowo – Dworski w Kosienicach przebudowa/ rozbudowa Pałacu Dworskiego	Cel strategiczny rewitalizacji 1 Podniesienie aktywności społecznej mieszkańców	1.1.1 Organizacja wydarzeń (kulturalnych, sportowych, rozrywkowych itp.) integrujących międzypokoleniowe mieszkańców obszaru rewitalizacji 1.2.1 Rozbudowa, budowa i modernizacja infrastruktury sportowej, kulturalnej, rekreacyjnej i zdrowotnej – cel operacyjny
		Cel strategiczny rewitalizacji 3 - Sfera przestrzenno funkcjonalna - Poprawa infrastruktury, zagospodarowania i estetyki przestrzeni oraz jakości życia mieszkańców	3.1.2 Tworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych, w tym terenów zieleni, parków, placów zabaw, siłowni zewnętrznych – we współpracy ze społecznością lokalną – cel operacyjny 3.1.1 Poprawa estetyki, stanu technicznego obiektów i terenów zdegradowanych – cel operacyjny
		Cel strategiczny rewitalizacji 2 – strefa techniczna - Rozwój gospodarczy obszaru rewitalizacji oraz pobudzanie przedsiębiorczości wśród mieszkańców	2.1.1 Aktywna promocja gospodarcza gminy, w szczególności obszaru rewitalizowanego
8	Zagospodarowanie terenu Arboretum w Boleszycach	Cel strategiczny rewitalizacji 1 Podniesienie aktywności społecznej mieszkańców	1.1.1 Organizacja wydarzeń (kulturalnych, sportowych, rozrywkowych itp.) integrujących międzypokoleniowe mieszkańców obszaru rewitalizacji 1.2.1 Rozbudowa, budowa i modernizacja infrastruktury sportowej, kulturalnej, rekreacyjnej i zdrowotnej – cel operacyjny
		Cel strategiczny rewitalizacji 3 - Sfera przestrzenno funkcjonalna - Poprawa	3.1.2 Tworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych, w tym terenów zieleni, parków, placów zabaw,

		infrastruktury, zagospodarowania i estetyki przestrzeni oraz jakości życia mieszkańców	siłowni zewnętrznych – we współpracy ze społecznością lokalną – cel operacyjny 3.1.1 Poprawa estetyki, stanu technicznego obiektów i terenów zdegradowanych – cel operacyjny 3.2.1 Poprawa bezpieczeństwa publicznego – cel operacyjny
		Cel strategiczny rewitalizacji 2 – strefa techniczna - Rozwój gospodarczy obszaru rewitalizacji oraz pobudzanie przedsiębiorczości wśród mieszkańców	2.1.1 Aktywna promocja gospodarcza gminy, w szczególności obszaru rewitalizowanego
9	Zagospodarowanie terenu wokół Fortu XIIIb	Cel strategiczny rewitalizacji 1 Podniesienie aktywności społecznej mieszkańców	1.1.1 Organizacja wydarzeń (kulturalnych, sportowych, rozrywkowych itp.) integrujących międzypokoleniowe mieszkańców obszaru rewitalizacji
	Przebudowa drogi gminnej od drogi powiatowej nr 1820 (w kierunku Huczka)		1.2.1 Rozbudowa, budowa i modernizacja infrastruktury sportowej, kulturalnej, rekreacyjnej i zdrowotnej – cel operacyjny
	Budowa grzybka turystycznego z mapą turystyczną gm. Żurawica i sołectwa Bolestraszyce		3.1.1 Poprawa estetyki, stanu technicznego obiektów i terenów zdegradowanych – cel operacyjny 3.2.1 Poprawa bezpieczeństwa publicznego – cel operacyjny
	Budowa oświetlenia parkowego przy wjeździe do hotelu i restauracji Villa Bolestraszyce	Cel strategiczny rewitalizacji 2 – strefa techniczna - Rozwój gospodarczy obszaru rewitalizacji oraz pobudzanie przedsiębiorczości wśród mieszkańców	2.1.1 Aktywna promocja gospodarcza gminy, w szczególności obszaru rewitalizowanego
10	Pokochaj Szczerze trening w plenerze – organizacja zajęć sportowych na powietrzu	Cel strategiczny rewitalizacji 1 Podniesienie aktywności społecznej mieszkańców	1.1.1 Organizacja wydarzeń (kulturalnych, sportowych, rozrywkowych itp.) integrujących międzypokoleniowe mieszkańców obszaru rewitalizacji

11	Aktywny w każdym wieku w Gminie Żurawica	Cel strategiczny rewitalizacji 2 – strefa techniczna - Rozwój gospodarczy obszaru rewitalizacji oraz pobudzenie przedsiębiorczości wśród mieszkańców	2.3.1 Wspieranie proces u tworzenia partnerstwa międzyszkolnych w celu wymiany doświadczeń, uczniów i nauczycieli
12	Rozwijanie ekonomii społecznej	Cel strategiczny rewitalizacji 2 – strefa techniczna - Rozwój gospodarczy obszaru rewitalizacji oraz pobudzenie przedsiębiorczości wśród mieszkańców	2.3.1 Wspieranie proces u tworzenia partnerstwa międzyszkolnych w celu wymiany doświadczeń, uczniów i nauczycieli 2.1.4 Organizowanie spotkań informacyjnych dla lokalnych przedsiębiorców, osób bezrobotnych w zakresie możliwości pozyskania zewnętrznych środków finansowych na rozwój – cel operacyjny 2.2.2 Opracowanie i wdrożenie gminnego programu ulg i wsparcia dla osób chcących założyć własną działalność gospodarczą – cel operacyjny 2.1.1 Aktywna promocja gospodarcza gminy, w szczególności obszaru rewitalizowanego 2.1.4 Zmniejszenie liczby osób bezrobotnych oraz biernie zawodowych
13	Młodzi aktywni	Cel strategiczny rewitalizacji 2 – strefa techniczna - Rozwój gospodarczy obszaru rewitalizacji oraz pobudzenie przedsiębiorczości wśród mieszkańców	2.1.4 Organizowanie spotkań informacyjnych dla lokalnych przedsiębiorców, osób bezrobotnych w zakresie możliwości pozyskania zewnętrznych środków finansowych na rozwój 2.1.4 Zmniejszenie liczby osób bezrobotnych oraz biernie zawodowych
14	Własna firma – program wsparcia lokalnej przedsiębiorczości	Cel strategiczny rewitalizacji 2 – strefa techniczna - Rozwój	2.1.4 Organizowanie spotkań informacyjnych dla lokalnych przedsiębiorców, osób

		gospodarczy obszar rewitalizacji oraz pobudzenie przedsiębiorczości wśród mieszkańców	bezrobotnych w zakresie możliwości pozyskania zewnętrznych środków finansowych na rozwój 2.1.4 Zmniejszenie liczby osób bezrobotnych oraz biernie zawodowych
15	Staż i szkolenie – twoja szansą na zatrudnienie	Cel strategiczny rewitalizacji 2 – strefa techniczna - Rozwój gospodarczy obszar rewitalizacji oraz pobudzenie przedsiębiorczości wśród mieszkańców	2.1.4 Organizowanie spotkań informacyjnych dla lokalnych przedsiębiorców, osób bezrobotnych w zakresie możliwości pozyskania zewnętrznych środków finansowych na rozwój 2.1.4 Zmniejszenie liczby osób bezrobotnych oraz biernie zawodowych
16	Staż + szkolenie = zatrudnienie	Cel strategiczny rewitalizacji 2 – strefa techniczna - Rozwój gospodarczy obszar rewitalizacji oraz pobudzenie przedsiębiorczości wśród mieszkańców	2.1.4 Organizowanie spotkań informacyjnych dla lokalnych przedsiębiorców, osób bezrobotnych w zakresie możliwości pozyskania zewnętrznych środków finansowych na rozwój – cel operacyjny 2.1.4 Zmniejszenie liczby osób bezrobotnych oraz biernie zawodowych

Źródło: opracowanie własne.

Realizacja projektów głównych umożliwi realizację projektów komplementarnych, które wpłyną na proces aktywizacji i integracji społeczności lokalnej, a także będą odpowiedzią na zdiagnozowane w sferze społecznej problemy.

14. Ramy finansowe GPR

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne, uwzględnione w GPR Gminy Żurawica na lata 2016-2022, obejmują zadania o charakterze głównym, jak i uzupełniającym, których realizacja uzależniona została przede wszystkim od możliwości finansowych gminy oraz stopnia efektywności pozyskiwania środków na realizację poszczególnych projektów. W tym kontekście przedmiotowy plan finansowy ma charakter indykatywny i obejmuje wszystkie zidentyfikowane projekty. Źródłem finansowania projektów rewitalizacyjnych w województwie podkarpackim są środki w ramach funduszy europejskich wydatkowanych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020. Jednocześnie ważnymi źródłami zapewniającymi kompletność finansową przedsięwzięć są: krajowe fundusze europejskie (np. PO WER, POiŚ, POPC), środki celowe będące w dyspozycji Ministerstw (np. Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Ministerstwo Sportu i Turystyki), inne środki regionalne i lokalne a także środki pochodzące od prywatnych inwestorów. W przypadku Gminy Żurawica istotnym źródłem finansowania projektów rewitalizacyjnych będą także środki własne gminy a także środki prywatne, poniższa tabela ilustruje planowany montaż finansowy interwencji rewitalizacyjnej. Poszczególne jej fragmenty opisują potencjalne źródła finansowania ze wskazaniem planowanych podstawowych źródeł finansowania oraz alternatywnych możliwości w tym zakresie. Jednocześnie w tabeli wskazano orientacyjne wielkości środków w podziale na różne przewidywane źródła finansowania z uwzględnieniem podziału na środki zewnętrzne oraz własne/ Ramy finansowe i ich montaż mają charakter indykatywny a prezentowane kwoty są wartościami szacunkowymi.

Tabela nr 59. Potencjalne źródła finansowania GPR*

L.p.	Nazwa projektu	Szacunkowy koszt	Potencjalne źródło finansowania
PROJEKTY GŁÓWNE			
1	Rewitalizacja Zespołu Dworskiego i Folwarcznego: Dom Rządcy przebudowa/ rozbudowa Zespołu Dworskiego i Folwarcznego: Dom Rządcy	3 500 000,00	RPO WP działanie 6.3, Krajowe fundusze europejskie (np. PO WER, POiŚ, PO PC), środki celowe będące w dyspozycji Ministerstw (np. Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Ministerstwo Sportu i Turystyki), Pozostałe środki dotacyjne, Środki własne Gminy
2	Rewitalizacja Zespołu Dworskiego i Folwarcznego: park	4 500 000,00	Krajowe fundusze europejskie (np. PO WER, POiŚ, PO PC), środki celowe będące w dyspozycji Ministerstw (np. Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Ministerstwo Sportu i Turystyki), Pozostałe środki dotacyjne, Środki własne Gminy
3	Rewitalizacja terenu przy osiedlu Sikorskiego w Żurawicy	500 000,00	Krajowe fundusze europejskie (np. PO WER, POiŚ, PO PC), środki celowe będące w dyspozycji Ministerstw (np. Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Ministerstwo Sportu i Turystyki),

			Pozostałe środki dotacyjne, Środki własne Gminy
4	Rewitalizacja terenu Parków oraz Pałacu w Maćkowicach przebudowa/ rozbudowa Pałacu w Maćkowicach	3 000 000,00	RPO WP działanie 6.3, Krajowe fundusze europejskie (np. PO WER, POIŚ, PO PC), środki celowe będące w dyspozycji Ministerstw (np. Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Ministerstwo Sportu i Turystyki), Pozostałe środki dotacyjne, Środki własne Gminy
5	Rewitalizacja zespołu parkowego Spółdzielni Rolniczej w Wyszatycach przebudowa/ rozbudowa zespołu parkowego	1 000 000,00	RPO WP działanie 6.3, Krajowe fundusze europejskie (np. PO WER, POIŚ, PO PC), środki celowe będące w dyspozycji Ministerstw (np. Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Ministerstwo Sportu i Turystyki), Pozostałe środki dotacyjne, Środki własne Gminy
6	Rewitalizacja i zagospodarowanie terenu wokół kościoła w Wyszatycach	1 000 000,00	Krajowe fundusze europejskie (np. PO WER, POIŚ, PO PC), środki celowe będące w dyspozycji Ministerstw (np. Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Ministerstwo Sportu i Turystyki), Pozostałe środki dotacyjne, Środki własne Gminy
7	Rewitalizacja i zagospodarowanie terenu Zespołu Pałacowo – Dworski w Kosienicach przebudowa/ rozbudowa Pałacu Dworskiego	2 500 000,00	Krajowe fundusze europejskie (np. PO WER, POIŚ, PO PC), środki celowe będące w dyspozycji Ministerstw (np. Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Ministerstwo Sportu i Turystyki), Pozostałe środki dotacyjne, Środki własne Gminy
8	Zagospodarowanie terenu Arboretum w Bolestraszcach	1 500 000,00	Krajowe fundusze europejskie (np. PO WER, POIŚ, PO PC), środki celowe będące w dyspozycji Ministerstw (np. Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Ministerstwo Sportu i Turystyki), Pozostałe środki dotacyjne, Środki własne Gminy
9	Zagospodarowanie terenu wokół Fortu XIIIb Przebudowa drogi gminnej od drogi powiatowej nr 1820 (w kierunku Huczka) Budowa grzybka turystycznego z mapą turystyczną gm. Żurawica	1 500 000,00	Krajowe fundusze europejskie (np. PO WER, POIŚ, PO PC) -EFS, środki celowe będące w dyspozycji Ministerstw (np. Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Ministerstwo Sportu i Turystyki),

	i sołectwa Bolestraszyce Budowa oświetlenia parkowego przy wjeździe do hotelu i restauracji Villa Bolestraszyce		Pozostałe środki dotacyjne, Środki własne Gminy
10	Pokochaj Szczerze trening w plenerze – organizacja zajęć sportowych na powietrzu	60 000,00	Krajowe fundusze europejskie (np. PO WER, POIS, PO PC) -EFS, środki celowe będące w dyspozycji Ministerstw (np. Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Ministerstwo Sportu i Turystyki), Pozostałe środki dotacyjne, Środki własne Gminy
11	Aktywny w każdym wieku w Gminie Żurawica	800 000,00	Krajowe fundusze europejskie (np. PO WER, POIS, PO PC) -EFS, środki celowe będące w dyspozycji Ministerstw (np. Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Ministerstwo Sportu i Turystyki), Pozostałe środki dotacyjne, Środki własne Gminy
12	Rozwijanie ekonomii społecznej	500 000,00	Działanie 7.3 „Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości, Priorytet VII regionalny rynek pracy RPO WP na lata 2014-2020
13	Młodzi aktywni	250 000,00	Działanie 7.3 „Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości, Priorytet VII regionalny rynek pracy RPO WP na lata 2014-2020 Działanie 7.1 „Poprawa sytuacji osób bezrobotnych na rynku pracy, Priorytet VII regionalny rynek pracy, RPO WP na lata 2014-2020
14	Własna firma – program wsparcia lokalnej przedsiębiorczości	1 500 000,00	Działanie 7.3 „Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości, Priorytet VII regionalny rynek pracy, RPO WP na lata 2014-2020
15	Staż i szkolenie – twoja szansą na zatrudnienie	1 000 000,00	Działanie 7.1 „Poprawa sytuacji osób bezrobotnych na rynku pracy, Priorytet VII regionalny rynek pracy, RPO WP na lata 2014-2020
16	Staż + szkolenie = zatrudnienie	1 000 000,00	Działanie 7.1 „Poprawa sytuacji osób bezrobotnych na rynku pracy, Priorytet VII regionalny rynek pracy, RPO WP na lata 2014-2020
Razem:		Wartość ogółem: 24 110 000,00	

Źródło: opracowanie własne.

*W odniesieniu do wszystkich projektów, które będą mogły być współfinansowane z programów regionalnych i centralnych w zakresie inwestycji (infrastruktura), zakłada się udział środków zewnętrznych na poziomie 85% kosztów kwalifikowalnych, natomiast w przypadku projektów „miękkich” na poziomie 90%.

W razie braku możliwości skorzystania z współfinansowania ze środków RPO WP na lata 2014-2020 Gmina Żurawica będzie poszukiwała innych możliwych źródeł finansowania projektów planowanych do zrealizowania w ramach GPR (np. PO WER, POIS, PO PC), środki celowe będące w dyspozycji Ministerstw (np. Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Ministerstwo Sportu i Turystyki), oraz pozostałe środki dotacyjne.

15. Uspołecznienie dokumentu i proces partycypacji społecznej

Partycypacja społeczna została wpisana w proces rewitalizacji gminy Żurawica jako fundament działań na różnych jego etapach, tj. diagnozowanie, programowanie, wdrażanie (w tym finansowanie), monitorowanie i ewaluacja. Takie podejście ma na celu podniesienie skuteczności i trwałości projektów rewitalizacyjnych oraz gotowości i świadomości mieszkańców o partycypacyjnym współdecydowaniu o obszarze objętym Programem. Ponadto realizuje zasadę partnerstwa wynikającą z art. 5 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 1303/2013, polegającą na łączeniu szerokiego grona partnerów (w szczególności lokalnych społeczności i przedsiębiorców, a także ekspertów) w procesy programowania i realizacji projektów rewitalizacyjnych w ramach programów operacyjnych oraz konsekwentnego, otwartego i trwałego dialogu, także z tymi podmiotami i grupami, których rezultaty rewitalizacji mają dotyczyć. Opiera się ona na założeniu, że opinia środowiska lokalnego jest najważniejszym elementem tworzenia dokumentu, który ma stanowić narzędzie do projektowania konkretnych zadań, podejmowanych w celu rozwiązywania problemów i eliminacji niepożądanych zjawisk, a tym samym podnoszących jakość życia mieszkańców terenów zdegradowanych. Proces diagnozowania sytuacji społeczno-ekonomicznej gminy Żurawica oraz społecznego odbioru zagadnień objętych sytuacją kryzysową, odbywał się metodą partycypacyjną, której ideą jest włączanie mieszkańców i partnerów społecznych w przebieg wyznaczania obszaru zdegradowanego i rewitalizacji, a także przedsięwzięć i aktywności, które powinny przyczynić się do poprawy sytuacji na wyznaczonych podczas konsultacji obszarach. Twórcy dokumentu tzn. samorząd gminy, uczestnicy oraz moderatorzy procesu, od samego początku kładli nacisk na wagę rozwiązań organizacyjnych (poszukiwanie nowych dróg dojścia) oraz potrzebę zmiany społecznej świadomości w zakresie szukania innych rozwiązań problemów na obszarach kryzysowych, poza tworzeniem na nich kolejnych, nowych inwestycji. Warunkiem dobrej dyskusji jest świadomość społeczeństwa o rewitalizacji, o jej znaczeniu i efektach. Dlatego wiele uwagi poświęcono na dotarcie do społecznej świadomości mieszkańców gminy i dostarczenie im informacji o zaletach rewitalizacji i procesach towarzyszących wyprowadzaniu poszczególnych miejsc z sytuacji kryzysowej. Pomocne okazały się tutaj narzędzia informatyczne – głównie strona internetowa gminy, ale korzystano także z niestandardowych sposobów komunikacji ze społecznością lokalną, np. angażując księży, którzy przekazywali informacje w czasie ogłoszeń parafialnych i wskazywali miejsca, w których można poszerzyć wiedzę bądź wziąć udział w warsztatach.

Zgodnie z art. 5. 1. Ustawy o rewitalizacji: „Partycypacja społeczna obejmuje przygotowanie, prowadzenie i ocenę rewitalizacji w sposób zapewniający aktywny udział interesariuszy, w tym poprzez uczestnictwo w konsultacjach społecznych oraz w pracach Komitetu Rewitalizacji...”. Ustawodawca wyszczególnił działania, które należy podjąć, aby umożliwić interesariuszom aktywny udział w procesie tworzenia i realizacji GPR, są to:

- poznanie potrzeb i oczekiwań interesariuszy oraz dążenie do spójności planowanych działań z tymi potrzebami i oczekiwaniami,
- prowadzenie, skierowanych do interesariuszy, działań edukacyjnych o procesie rewitalizacji, w tym o istocie, cechach, zasadach prowadzenia rewitalizacji, wynikających z ustawy oraz o przebiegu tego procesu,
- inicjowanie, umożliwianie i wspieranie działań służących rozwijaniu dialogu między interesariuszami oraz ich integracji wokół rewitalizacji,
- zapewnienie udziału interesariuszy w przygotowaniu dokumentów dotyczących rewitalizacji, w szczególności gminnego programu rewitalizacji,
- wspieraniu inicjatyw zmierzających do zwiększenia udziału interesariuszy w przygotowaniu i realizacji gminnego programu rewitalizacji,

- zapewnienie w czasie przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji możliwości wypowiedzenia się przez interesariuszy.

Odpowiedzialność za prowadzenie konsultacji (uspocznienia procesu) ponosi Wójt Gminy. O rozpoczęciu konsultacji społecznych oraz formach, w jakich będą prowadzone, informuje się szeroko z zachowaniem ustawowo przewidzianych terminów. Konsultacje odbywają się zgodnie z art. 6 ust. 2-9, art. 7 ust. 3 i art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz.U. z 2015 poz. 1777 ze zm.) oraz art. 30 ust. 2 pkt. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2016, poz. 446 ze zm.).

Do udziału w konsultacjach uprawnieni są:

- mieszkańcy gminy,
- mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele, użytkownicy wieczystych nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze,
- podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą,
- podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne,
- jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne,
- organy władzy publicznej,
- inne podmioty realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa.

Należy zadbać, by interesariusze mieli pełny dostęp do informacji o prowadzonych konsultacjach i możliwość wypowiedzi oraz zgłoszenia własnych wniosków/ sugestii dotyczących prowadzonego procesu.

Przedmiotem konsultacji społecznych na etapie opracowywania diagnozy społeczno - gospodarczo - przestrzennej było poznanie opinii mieszkańców gminy Żurawica na temat wyznaczonych obszarów zdegradowanych i obszaru rewitalizacji.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami, w dniu 7 grudnia 2016 roku, Wójt Gminy Żurawica wydał zarządzenie Nr 123/16 w sprawie rozpoczęcia konsultacji społecznych projektu uchwały w sprawie wyznaczania obszarów zdegradowanych i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Żurawica.

Konsultacje trwały od dnia 07.12.2016 r. do dnia 09.01.2017 r.

Zaproszenie do udziału w konsultacjach umieszczono i dystrybuowano następującymi kanałami informacyjnymi:

- na stronie internetowej <http://zurawica-rewitalizacja.pl>,
- w Biuletynie Informacji Publicznej gminy Żurawica <http://www.zurawica.biuletyn.net>,
- w sposób zwyczajowo przyjęty, na tablicy informacyjnej zlokalizowanej w Urzędzie Gminy Żurawica.

Materiały, tj. projekt uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie gminy Żurawica, w tym diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji oraz formularz konsultacyjny dostępne były:

- w Biuletynie Informacji Publicznej Gminy w zakładce Rewitalizacja,
- na stronie internetowej <http://zurawica-rewitalizacja.pl>,
- w siedzibie Urzędu Gminy, ul. Ojca Św. Jana Pawła II 1, 37-710 Żurawica, pokój nr 9 w godzinach pracy urzędu.

Uwagi i wnioski do projektu uchwały oraz raportu wyznaczającego tereny zdegradowane można było składać na specjalnym formularzu do składania uwag, który był do pobrania na stronie internetowej Gminy oraz na stronie <http://zurawica-rewitalizacja.pl>:

- w formie elektronicznej na adres e-mailowy: zuragmina@wp.pl,

- pocztą tradycyjną na adres Urzędu Gminy: ul. Ojca Św. Jana Pawła II 1, 37-710 Żurawica,
- ustnie do protokołu w siedzibie Urzędu Gminy, ul. Ojca Św. Jana Pawła II 1, 37-710 Żurawica, pokój nr 9 w godzinach pracy urzędu.

W ramach konsultacji społecznych w dniu 5 stycznia 2017 roku w godzinach od 17.00 – 20.00 w Urzędzie Gminy Żurawica odbyło się spotkanie, podczas którego omówiono projekt uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Żurawica.

W dniu 5 stycznia 2017 roku w godzinach 07.30 – 15.30 w Urzędzie Gminy Żurawica odbył się również dyżur konsultacyjny, na którym była możliwość zgłoszenia uwag do projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Żurawica.

W trakcie spotkania, które odbyło się w ramach konsultacji, zostały omówione kwestie problemowe i wątpliwości mieszkańców. Dyskutowano nad procesem rewitalizacji, zasadnością wytyczenia obszarów zdegradowanych i rewitalizacji oraz o ich potencjale i możliwościach oddziaływania. Dokonano wnikliwego omówienia potencjałów obszaru oraz rozważano na temat możliwości jak najszerzego włączenia mieszkańców w proces i koncepcję rewitalizacji.

W trakcie trwania procesu konsultacji wpłynęły dwie uwagi dotyczące projektu Uchwały Rady Gminy Żurawica w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Uwagi zostały uwzględnione. Uznano, że przedstawione problemy mogą być podstawą do podjęcia działań rewitalizacyjnych na proponowanych obszarach.

W związku z powyższym proponowany teren znajdujący się w bezpośrednim sąsiedztwie Arboretum i Zakładu Fizjografii w Bolestraszytach został wyznaczony jako Obszar rewitalizacji nr 5 Bolestraszyce, natomiast park przy kościele oraz cerkiew greckokatolicka w Wyszatycach zostały włączone do Obszaru rewitalizacji nr 3 Wyszatyce.

Wszystkie pozostałe informacje, opinie i propozycje działań przedstawione przez interesariuszy podczas spotkania konsultacyjnego lub za pośrednictwem ankiet zostały wykorzystane bezpośrednio przy tworzeniu Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Żurawica.

Wyniki pierwszego etapu konsultacji społecznych – wiedza o istocie i miejscu koncentracji problemów – pozwoliły przystąpić do określenia obszarów o największym zagęszczeniu zjawisk negatywnych. Do ostatecznego wskazania obszaru rewitalizacji wykorzystano metodę badań ankietowych, z uwzględnieniem wyników z zebranych i opracowanych materiałów. W badaniu wzięli udział przedstawiciele Urzędu Gminy Żurawica, instytucji odpowiedzialnej za pomoc społeczną, instytucji związanych z kulturą, przedstawiciele NGO oraz przedstawiciele lokalnej społeczności z obszarów uznanych za zdegradowane. W wyniku przeprowadzonego etapu zostały wyłonione obszary zdegradowane na terenie Gminy Żurawica. Podczas tego etapu zostały wyłonione najważniejsze projekty które, zostały zapisane jako zadania do realizacji w ramach GPR.

W ramach etapu prac nad Gminnym Programem Rewitalizacji dla Gminy Żurawica w dniach od 28 lutego do 29 marca 2017 roku prowadzone były konsultacje społeczne projektu dokumentu Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Żurawica na lata 2016 – 2022. Konsultacje miały na celu przedstawienie mieszkańcom Gminy Żurawica oraz przedstawicielom lokalnych instytucji społecznych czy gospodarczych w/w projektu Programu oraz zebranie opinii, propozycji i uwag odnośnie treści dokumentu, w tym przede wszystkim proponowanych zadań do realizacji.

Informacje o konsultacjach społecznych dotyczących projektu Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Żurawica umieszczono i dystrybuowano następującymi kanałami informacyjnymi:

- na stronie internetowej <http://zurawica-rewitalizacja.pl>,
- w Biuletynie Informacji Publicznej gminy Żurawica <http://www.zurawica.biuletyn.net>,
- w sposób zwyczajowo przyjęty, na tablicy informacyjnej zlokalizowanej w Urzędzie Gminy Żurawica.

<ul style="list-style-type: none"> Sprawozdania PODATKI Stawki podatkowe Zwolnienia podatkowe Wykaz ulg i pomocy publicznej Interpretacje podatkowe KONTROLA ZARZĄDZA OCHRONA ŚRODOWISKA Gospodarka komunalna Odbiór odpadów komunalnych Harmonogram odbioru odpadów komunalnych Program usuwania azbestu Rejestr działalności Analizy Plany, programy GMINNY OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ Przeciwdziałanie przemocy Pomoc społeczna Świadczenia rodzinne Fundusz alimentacyjny Dodatek mieszkaniowy Sprawozdania z realizacji zadań GOPS Profilaktyka Ogłoszenia GOPS Wnioski do pobrania Program Operacyjny Pomoc Zwyrodnowa 2014-2020 Rodzina 500 plus Stypendia Wykaz placówek udzielających wsparcia osobom potrzebującym w okresie zimowym BLIŹNIKI NA ŚWIATŁE 	<p style="text-align: center;">OBWIESZCZENIE</p> <p style="text-align: center;">WÓJT GMINY ŻURAWICA ZAPRASZA DO UDZIAŁU MIESZKAŃCÓW GMINY W KONSULTACJACH SPOŁECZNYCH DOTYCZĄCYCH PROJEKTU GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI.</p> <p>Na podstawie art. 7 ust. 3 ustawy z dnia 9 października 2015 r., o rewitalizacji (Dz.U. z 2015 r. poz. 1777) Wójt Gminy informuje o rozpoczęciu konsultacji społecznych dot. projektu Gminnego Programu Rewitalizacji Żurawica. Rewitalizacja jest procesem obejmującym działania przestrzenne, gospodarcze, ale przede wszystkim społeczne. Istotnym elementem rewitalizacji jest włączenie do działań mieszkańców oraz przedstawicieli lokalnych instytucji społecznych czy gospodarczych.</p> <p>Osoby zainteresowane tematyką objętą zakresem konsultacji mogą składać uwagi w terminie od 28.02.2017 roku do 29.03.2017 roku:</p> <ul style="list-style-type: none"> • w formie pisemnej poprzez specjalny formularz zgłoszeniowy (do pobrania na stronie internetowej Gminy oraz ze strony i przesłać na adres poczty elektronicznej: wp.zurawica-rewitalizacja@zuragmina.wp.pl) • ustnie do protokołu w siedzibie Urzędu Gminy w pokoju nr 9 lub telefonicznie pod nr 16 6 71 32 32 w godzinach pracy Urzędu Gminy Żurawica. <p>W ramach konsultacji społecznych odbędzie się spotkanie z interesariuszami rewitalizacji w dniu 16.03.2017 r. (tj. czwartek) o godzinie 16.00 w budynku Urzędu Gminy na Sali Narad, podczas którego omówiony zostanie projekt Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Żurawica na lata 2016-2022.</p> <p>Niezależnie po zakończeniu niniejszych konsultacji sporządzona zostanie informacja podsumowująca ich przebieg zawierająca dane o miejscu i czasie ich przeprowadzenia, omówienie ich przebiegu oraz zgłoszonych uwag wraz z odniesieniem się do nich.</p> <p>Działania rewitalizacyjne zaplanowane na obszarach zdegradowanych, które zostaną wpisane do Gminnego Programu Rewitalizacji mają szansę na uzyskanie zewnętrznego finansowania, m.in. z funduszy UE. Pozostałe Sołectwa, które nie są wpisane do ww. pogramu rewitalizacji mogą ubiegać się o środki na przekształcenie przestrzeni publicznej z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich.</p> <p>Dokumenty do konsultacji społecznych:</p>
--	---

Materiały, tj. projekt Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Żurawica na lata 2016 – 2022 oraz formularz zgłaszania uwag dostępne były:

- w Biuletynie Informacji Publicznej Gminy w zakładce Rewitalizacja,
- na stronie internetowej <http://zurawica-rewitalizacja.pl>,
- w siedzibie Urzędu Gminy, ul. Ojca Św. Jana Pawła II 1, 37-710 Żurawica, pokój nr 9 w godzinach pracy urzędu.

Uwagi i wnioski do projektu Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Żurawica można było składać:

- w formie pisemnej poprzez specjalny formularz zgłoszeniowy (do pobrania na stronie internetowej Gminy oraz ze strony i przesłać na adres poczty elektronicznej; <http://zurawica-rewitalizacja.pl/zuragmina@wp.pl>)
- ustnie do protokołu w siedzibie Urzędu Gminy w pokoju nr 9 lub telefonicznie pod nr 16 671 32 32 w godzinach pracy Urzędu Gminy Żurawica.

W ramach konsultacji społecznych w dniu 16 marca 2017 roku o godzinie 16.00 w Urzędzie Gminy Żurawica odbyło się spotkanie, podczas którego został zaprezentowany projekt Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Żurawica na lata 2016-2022.

Najważniejszą częścią spotkania było omówienie i przedyskutowanie projektów rewitalizacyjnych, które znalazły się w programie. Po zaprezentowaniu programu rewitalizacji, odbyła się rozmowa na temat konkretnych projektów zawartych w programie. W trakcie spotkania podjęto dyskusję, jakie działania należy podejmować aby zainteresować mieszkańców i zachęcić ich do udziału w procesie rewitalizacji. Uczestnicy spotkania zgodzili się, że wskazane przedsięwzięcia są ważne, a ich realizacja spowoduje, że atrakcyjność Gminy Żurawica jako terenu turystycznego oraz miejsca zamieszkania znacznie wzrośnie. W trakcie spotkania przybyli mieszkańcy nie zgłosili żadnych uwag merytorycznych do konsultowanej wersji dokumentu,

Szeroki proces uspołecznienia etapu diagnostycznego, a także umożliwienie interesariuszom zaproponowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych zaowocował bardzo małą ilością uwag do opracowanego dokumentu.

W okresie trwania konsultacji społecznych projektu Gminnego Programu Rewitalizacji wpłynął jeden formularz zgłoszeniowy zawierający trzy uwagi dotyczące projektów (zadań) rewitalizacyjnych. Po analizie niniejszych uwag podjęto decyzję o uzupełnieniu Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Żurawica na lata 2016 – 2022. Tym samym w Gminnym Programie Rewitalizacji zostały wprowadzone uwzględnione zmiany, wynikające z przeprowadzonych konsultacji społecznych.

W ramach promocji Gminnego Programu Rewitalizacji podejmowane będą w szczególności takie działania jak:

- umieszczenie na stronie internetowej Urzędu Gminy Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Żurawica na lata 2016 – 2022 oraz bieżąca aktualizacja realizacji przedsięwzięć na obszarze rewitalizacji,
- wykorzystywanie standardowych środków komunikacji ze społecznością (prasa lokalna, media społecznościowe) w celu przekazywania bieżącej informacji o przebiegu realizacji i monitorowania GPR.

W trakcie realizacji programu będą podejmowane systematyczne i ciągłe działania związane ze współpracą pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi w celu włączenia tych środowisk do oceny wdrażania programu i inicjowanie nowych przedsięwzięć. Emanacją tej współpracy będzie także Komitet Rewitalizacyjny. Takie działania zagwarantują upowszechnienie i uspołecznienie Gminnego Programu Rewitalizacji, zapewniając równocześnie społeczną akceptację dla podejmowanych działań. Wydaje się, że ważnym momentem będzie także podsumowanie wdrożenia procesu rewitalizacyjnego. Przewiduje się badania opinii mieszkańców, publiczne debaty, konkursy, wystawy. W mediach tradycyjnych i społecznościowych będzie podawana informacja o zrealizowanych przedsięwzięciach. Komitet Rewitalizacji będzie także współorganizatorem procesu uspołecznienia podsumowania i wyników o cenie wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Żurawica na lata 2016 – 2022.

16. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji

16.1 Partnerstwo – zasady współpracy pomiędzy sektorem publicznym, społecznym i gospodarczym

Wdrażanie projektów rewitalizacyjnych na zdegradowanych obszarach gminy Żurawica nie ma szans powodzenia bez udanej współpracy pomiędzy sektorem społecznym, gospodarczym i publicznym. W związku z tym określenie zasad i sposobów współuczestnictwa wszystkich interesariuszy jest kluczowym elementem osiągnięcia zgodności podejmowanych działań z potrzebami i oczekiwaniami społeczności lokalnej, ograniczenia występowania konfliktów oraz kosztów ich rozwiązywania, a także podstawą wzmacniania społeczeństwa obywatelskiego. Współpraca międzysektorowa w realizacji zapisów Gminnego Programu Rewitalizacji odbywać się będzie w trzech zintegrowanych wymiarach:

- merytorycznym – poprzez wspólne podejmowanie decyzji, rozwiązywanie problemów,
- organizacyjnym – polegającym na angażowaniu specyficznych i unikalnych zasobów oraz kompetencji charakterystycznych dla danego sektora i wzajemnym ich uzupełnianiu podczas realizacji wspólnych projektów,
- finansowym – opierającym się na współudziale finansowym wszystkich partnerów poprzez zapewnienie wkładu własnego w realizację określonych przedsięwzięć i wykorzystanie koncepcji partnerstwa publiczno-prywatnego.

Partnerstwo trzech sektorów: publicznego, społecznego i gospodarczego opiera się na podstawowych zasadach stanowiących fundament wspólnych działań: respektowanie własnych potrzeb, możliwości i dążenie do osiągnięcia kompromisu, przejrzystość podejmowanych działań, otwarty dialog z mieszkańcami.

Rola partnerskiej współpracy w procesie rewitalizacji obszarów objętych kryzysem jest szczególnie istotna zarówno z punktu widzenia społecznej użyteczności Programu, jak i wymogów stawianych przez Unię Europejską. W tym celu już na etapie konstruowania Programu ogromną rolę – zarówno opiniotwórczą, jak i ważnego kreatora zdarzeń w Programie, a także niezwykle istotny element uspołecznienia i promocji samego Programu, przypisano Komitetowi Rewitalizacji składającemu się z przedstawicieli gminy, jednostek gminnych, lokalnych przedsiębiorców, przedstawicieli organizacji pozarządowych, partnerów społecznych i mieszkańców obszarów zdegradowanych.

Ponadto dla pełniejszego zrealizowania zasad partnerstwa planuje się także wykorzystać następujące instrumenty:

- Uwzględniona zostanie w bieżącej pracy Urzędu Gminy Żurawica potrzeba koordynacji działań programowych i planistycznych, dostosowanych do zapisów Programu Rewitalizacji, co bezpośrednio łączy się z możliwością wykorzystywania Programu do poszerzania bazy inwestycji publicznych oraz do włączania partnerów społecznych w system finansowania i realizacji gminnych inwestycji;
- Wykorzystanie stron internetowych gminy m.in. do:

- public relations Gminnego Programu Rewitalizacji z informowaniem o warunkach włączenia się do Programu z nowymi działaniami i projektami (aktualizacja Programu),
- prowadzenia bazy „Znajdź partnera do projektu”,
- informowania o możliwości pozyskania środków na projekty związane z celami rewitalizacji.

- Inicjowanie i organizowanie dyskusji publicznej, związanej z istotnymi fazami procesu rewitalizacji, bądź zmianami mogącymi wpłynąć na jego realizację z udziałem: przedstawicieli władz, regionu, instytucji uczestniczących w realizacji polityki regionalnej, Operatora, Komitetu Rewitalizacji i innych zainteresowanych partnerów społeczno-gospodarczych (przedstawicieli organizacji pozarządowych, nauki, kultury, biznesu, samorządów zawodowych, itp.).

16.2 Instrumenty wsparcia beneficjentów działań rewitalizacyjnych

Poza działaniami informacyjnymi (wymienione w rozdziale Promocja i informacja) warto wykorzystywać narzędzia, których celem jest wsparcie beneficjentów Gminnego Programu Rewitalizacji:

- Szkolenia i seminaria dla instytucji zaangażowanych we wdrażanie Programu Rewitalizacji oraz beneficjentów i potencjalnych beneficjentów, na temat m.in.: możliwości udziału w Programie (aktualizacji), zarządzania projektami, monitorowania realizacji projektów, zasad finansowania projektów;
- Nadzór i wsparcie (organizacyjne, doradcze, techniczne) Beneficjentów Zewnętrznych Programu Rewitalizacji przy wypełnianiu obowiązków promocyjnych, związanych z unijnym źródłem finansowania, takich jak przygotowywanie, zgodnie zobowiązującymi zasadami.

16.3 Instrumenty włączające społeczność lokalną w działania rewitalizacyjne

Wśród działań skierowanych do społeczności lokalnej można wykorzystać następujące instrumenty:

- festyny, święta ulicy/sołectwa;
- warsztaty dot. przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz wspólnego podejmowania nowych aktywności realizowane z uwzględnieniem technik partycypacyjnych (np. world cafe, narada obywatelska, spacery badawcze, kawiarnia obywatelska);
- lekcje w szkołach poświęcone rozwojowi społeczno-gospodarczemu i rewitalizacji;
- konkursy na koncepcje architektoniczno-urbanistyczne zagospodarowania terenów rewitalizowanych;
- konkursy w mediach (plastyczne, fotograficzne, dla wspólnot mieszkaniowych, inwestorów);
- uroczystości związane z zakończeniem realizacji projektów.

